БОЖИЙ ПЛЯН ВІКІВ

ПІДРУЧНИК
ДЛЯ
ДОСЛІДНИКІВ БІБЛІЇ

ВИКЛАДИ СЬВ. ПИСАНЯ

„Стежка праведних — се та зоря, що зорить рано в ранцї, і сьвітить яснійше та яснійше аж до повного дня."

СЕРІЯ 1

Божий Плян Віків

Наклад 5.243.000

Вияснене Божого характеру і власті: показуючий через узнаване і гармонізоване всіх Сьв. Писанїй, що дозволене на пановане лихого в минувшинї й сучасному часї є кроком в образованю, виховуваню й приготовуванєм людського роду до впровадженя ПРЕДСКАЗАНОГО ЗОЛОТОГО ВІКУ

В котрім всї народи землї будуть благословлені через отриманє повного знаня о Бозї й повної спосібности отриманя вічного житя через Збавителя, котрий тодї буде великим Направителем того, що було утрачене —буде Житедателем. — Дїян. Ап. 3:19—21.

МІЖНАРОДНЕ СТОВАРИШЕНЄ УЧЕНИКІВ БІБЛІЇ

BROOKLYN, LONDON, MELBOURNE, BARMEN, ELBERFELD, OREBRO, CHRISTIANIA.

1918

ЦАРЕВІ ЦАРІВ І ПАНОВІ ПАНІВ

для ужитку

ПОСЬВЯЧЕНИХ ЙОМУ СЬВЯТИХ

дожидаючих всиновленя

— і для —

„ВСІХ, ЩО В КОЖДОМУ МІСЦИ ПРИЗИВАЮТЬ ІМЯ ГОСПОДНЕ,"

„ДОМІВНИКАМ ВІРИ,"

— а також —

СТОГНОЧОМУ І СТРАДАЮЧОМУ ТВОРИВУ, КОТРЕ ДОЖИДАЄ ОДКРИТЯ СИНІВ БОЖИХ,

ПРАЦЯ ТА ПОСЬВЯЧЕНА.

„Щоби всї зрозуміли, що за спільність тайни, закритої від віків у Бозї," котру намножив нам у всякій премудростї і розумі, обявивши нам тайну волї своєї, котру перше постановив у собі, щоб в упорядкуваню сповнення времен зібрати все в Христї."
— Еф. 3:4, 5, 9; 1:8—10.

Copyright 1886.
WACH TOWER BIBLE & TRACT SOCIETY,
Brooklyn, N. Y., U. S. A.
Written by Pastor Russell in 1886.

N. B. — Сей твір можна отримати під повисшим адресом в мовах: Анґлїйській, Нїмецькій, Шведській, Французькій, Фінляндській, Датсько-Норвегскій, Грецькій, Італїйській, Венґерскій, Ішпанській, Польській, Голяндерській, Арабській і Армянській, Фінляндській, Словацькій, Українській, а також Braille (для слїпих).

Harvard
University
Library
Gift

ВИКЛАДИ СЬВЯТОГО ПИСАНЯ.

Христіяни, щораз більше переконані, що невіра з кождим днем взмагає ся і занимає обширнійший круг на горизонтї сучасного Христіянства. Не є се атеїзм, якого представителем був Том Пеін або Роберт Інґерсоль, але більше вирафінований, переважно репрезентований ученими наших часів, що становить тим більше небезпеченство. Не тілько в Колєгіях і Семінаріях віра образованих людий підкопувана, але те саме можна завважити в книжках призначених для висших шкіл, в котрих обявляє ся недовірюванє і лехковаженє поваги Сьвятого Писаня, якоби таке здавало ся бути в суперечностї з наукою. Колиби нинї ученик, котрий укінчив Колєґію, мав осьвідчити, що Сьв. Писанє є від Бога натхнене, виставивби ся на посьміх своїх товаришів, котрий не многі могли би знести. Можна би знайти кількох котріби признали, що Ісус і Його апостоли були щирими людьми, але помилялись цитуючи писаня Старого Тестаменту.

Таке віруванє в Ісуса і Апостолів не є зовсїм віруванєм; бо коли сучасні чи т. зв. „висші критики" суть о тілько мудрі, що знають, коли і де Господь Ісус і Його Апостоли блудили в цитованю Писаня Старого Тестаменту, тодї, сї, висші учені наших часів є властивими провідниками, бо уважають себе за більше натхнених, чим Ісус і Його Апостоли.

Оцїняючи велику потребу твору, котрий проти дїлавби розширяючій ся невірі, видалисьмо шість

томів Викладів Сьвятого Писання (сей том є одним з тих-же) для мислячих людий, особливо Християн, аби допомогти їм до зрозуміня трудних і не ясних текстів і питань, які задавали другим а на котрі нераз трудно їм було отримати відповідь. Можна отримати від Видавничого Стоваришеня або кольпортерів по цїні кошту, так що всякий може мати сей так цїнний твір. Кождий чи то мущина чи женщина, мають дїтий, кревних, приятелїв або знайомих, котрі часом питають: „Як довідаєш ся, що є Бог? або, які є докази, що Сьв. Писанне є натхнене від Бога" і тим подібні питаня.

Притрафить ся, що декотрі можуть бути здібними відповідати на задавані їм питаня, але не все можуть мати час аби бути відповідно успосібнені до того. Однако мислячому чоловікови часто приходять на мисль ріжні справи, о котрих бажавби мати правдиве, непересадне і безсторонне понятє. Як же вигіднок річею було би сягнути по книжку, котра да лаби властиве і ясне витолкованє о данім предметї. Коли бажаєш набути відомости й знаня, відчитуй з увагою ті короткі виклади, а переконаєш ся, як велике задоволенє осягнеш. Коли що небудь окажесь неясним і нуж перечитай вдруге, а трудности уступлять.

Богато з проповідників, аби приготовити відповідне казанє, послугують ся многими підручниками, котрі коштують по 5 і 8 долярів за том і в тій цїли посїдають великі бібліотеки; такі можеби й не дбали о ті „Виклади Сьвятого Писання", але много є таких, для котрих сї-ж є конечними. В додатку до їх вартости цїна їх приступна для кождого. 6 томів, котрі занимають зверх 3000 сторін за $ 2.00. Звичайна цї на одного тома 50 цнт. Запрошуємож всїх щирих Християн без згляду до якої церкви належать, аби взяли участь в нашій працї, в цїли ширення того твору межи приятелями. — Випроваджене з сумнїву або невіри кого небудь з приятелїв або кревних, оплатить ся тисячкратно за виданє гроша на сї Виклади.

ЗМІСТ.

ВИКЛАД I.

ЗЕМСЬКА НІЧ ГРІХУ ЗАКІНЧИТЬ СЯ ПОРАНКОМ РАДОСТИ.

На ніч сльози а досьвіта радість. Два способи в пошукуваню правди. Способи, яких ужито в сім дїлї. Ціль сього дїла. Ріжниця між поважним довідуванєм ся правди а небезпечною поверховною шпекуляцїєю. Мета пророцтв. Огляд сучасного — релїґійного стану сьвіта взятий з двох точок погляду. Єгипетська темнота. Радуга обітниці. Стежка праведного — поступова. Причина великого відступленя. Реформацїя. Та сама причина знову притримує правдивий поступ. Совершенність знаня не належить до минувшости а будучности. 11

ВИКЛАД II.

ІСТНОВАНЄ РОЗУМНОГО СОТВОРИТЕЛЯ УДОВІДНЕНО.

Позабіблійні доводи розумово розібрані. Теорія невидержуюча критики. Льоґічна теорія. Означенє Божественного Характеру. Льоґічні виводи. 35

ВИКЛАД III.

БІБЛІЯ, ЯКО БОЖЕ ОБЯВЛЕНЄ РОЗВАЖАНА РОЗУМОВО.

Голошенє Біблії й поверховні доводи її вірогідности. Її вік і переховане ся. Її моральний вплив. Мотиви писателїв. Загальний характер Писанїй. Книги Мойсея. Закон Мойсея. Се не був систем володїня сьвященства. Вказівки для сьвітських володарів. Рівність бідного й богатого перед правом. Забезпечене ся проти вмішуваня ся до прав народу. Сьвященство не було упривілейованою клясою. З чого оно утримувало ся і т. ін. Застереженє проти угнїтаня чужинців, вдовиць, сиріток та слуг. Біблійні Пророки. Чи есть, що небудь спільного між законом, пророками а писателями Нового Тестаменту? Чуда не суть недорічієм. Льоґічні внесеня. 43

ВИКЛАД IV.

НАРИС ЕПОК І ДІСПЕНЗАЦІЙ В РОЗВИВАНЮ СЯ БОЖОГО ПЛЯНУ.

Божий плян ограничений і систематичний. Три великі епоки Історії Сьвіта. Їх ріжнячі ся риси. Земля стоїть на віки. Грядущий сьвіт. Нове небо й нова земля. Собдівізії сих великих епок. Важні зариси Божого пляну виведені отсим на денне сьвітло. Зрозуміне упорядкованя відмикає гармонію. Правдиве довідуване ся правди..... 75

ВИКЛАД V.

„ТАЙНА ЗАКРИТА ВІД ВІКІВ І ВІД РОДІВ, ТЕПЕР ЖЕ ВІДКРИТА СЬВЯТИМ ЙОГО." — КОЛ. 1:26.

Зоріне первої обітниці. Обітниця учинена Авраамови. Відложена надія. Тайна починає розвивати ся від зісланя Духа Сьвятого. Що є тою тайною? У властивім часі буде усім обявлена. Коли скінчить ся тайна..... 87

ВИКЛАД VI.

ПОВОРОТ НАШОГО ГОСПОДА, ЦІЛЬ — І НОВОНАСТАНЄ ВСЬОГО.

Прихід нашого Господа є особистим і попереджає Тисячліте. Його звязь відносно першого приходу. Вибране Церкви а навернене сьвіта. Вибране і вільний дар. Важні надії. Сьвідоцтва пророцтв про новонастане всього. Поворот нашого Господа — осьвітлена надія для Церкви і Сьвіта... 99

ВИКЛАД VII.

ДОЗВОЛЕНЄ ЗЛОГО І ЙОГО ВІДНОСИНИ ДО БОЖОГО ПЛЯНУ.

Чому зло було дозволеним. Добро й зло яко засади. Моральний змисл. Бог дозволив лихо й перемінить на добро. Бог не є автором гріха. Проба Адама не була іграшкою. Його тяжкі покуси. Він согрішив добровільно. Кара за гріх не є несправедливою й не заостра. Мудрости, любови, й справедливости ужито в осуді проти всіх за Адама. Боже право всесьвітне. 131

ВИКЛАД VIII.

СУДНИЙ ДЕНЬ.

Загальний погляд о суднім дню. Чи згаджає ся з наукою Біблії. Вирази суд і день вияснені. В Писаню споминаєть ся о кількох судних днях. Перший судний день і його наслідки. Установленє іншого. Судія. Характер будучого суду. По-

дібности і ріжниця між першим а другим судом. Відвічальність сучасного сьвіта. Два попередні суди й їх цїли: Розмаїті й суперечні з собою заданя о грядущім судї. Як апостоли й пророки задивлялись на него..... 155

ВИКЛАД IX.

ВИКУП І РЕСТИТУЦІЯ.

Реституція ґварантована викупом. Не вічне житє але проба о те, забезпечена викупом. Условя і користи проби. Христова жертва була конечною. Як рід людський міг бути, і був відкуплений через смерть одного. Віра і учинки ще конечні. Плата за добровільний гріх певна. Чи буде місце на землї для воскресших змертвих мілїонів людий. Реституція проти Еволюції. 167

ВИКЛАД X.

ВІДЛУЧЕНЄ І ВІДРІЖНЕНЄ ПРИРОДИ ЛЮДСЬКОЇ ВІД ДУХОВНОЇ.

Загальні недорозуміня. Природа земська чи людська, а небесна чи духовна. Земська слава і небесна слава. Біблійні сьвідоцтва відносячі ся до духовних істот. Смертельність а несмертельність. Чи смертельна істота може посїдати вічне житє. Справедливість в оказаню дарів. Припущені принципи провірені. Розмаїтість в совершенности. Неограничені Божі права. Боже призначенє для чоловіка є задоволяючим дїлом. Покликанє Христового Тїла. Яким способом осягнена переміна природи. 195

ВИКЛАД XI.

ТРИ ДОРОЗІ: ШИРОКА ДОРОГА, ВУЗКА ДОРОГА, СЬВЯТА ДОРОГА.

Широка дорога веде до знищеня. — Вуска веде до житя. Що се таке житє? Божа природа. Звязь Божественної а людської природи. Нагорода на кінци вускої дороги. Високе покликанє ограничено до віку Євангелиї. Трудности і небезпеченства вускої дороги. Гостинець — дорога сьвятобливости. 231

ВИКЛАД XII.

ОБЯСНЕНЄ РИСУНКУ ПРЕДСТАВЛЯЮЧОГО ПЛЯН ВІКІВ.

Віки. Жнива. Рівень дїйсного й приписаного становиска. Курс нашого Господа Ісуса. Курс Його послїдувателїв. Три кляси в номінальній Церкві. Роздїленє в часї жнива. Помазана кляса прославлена. Кляса з великого горя. Кукіль спалений. Сьвіт благословлений. Вихід славний. 249

ВИКЛАД XIII.

ЦАРСТВА СЬОГО СЬВІТА.

Перше царство. Його упадок. Збавленє й направленє. Царство Боже — образове. Привластитель. Дві фазі сучасного царства. Якіж є власті від Бога вони настановлені. Видиво Набохудонозора о них. Видиво Даниїла і значінє тогож. Царства сього сьвіта видимі ще з іншої точки погляду. Дійсні відносини Церкви до сучасних царств. Коротка еґзамінація Божественного права царів. Фальшиві притенсиї Христіянства. Лучша надія в пяте царство-універзальне. 279

ВИКЛАД XIV.

ЦАРСТВО БОЖЕ.

Вага предмету. Характер царства. Царство підчас віку Євангелії. Фальшиві погляди — поправлені. Виник фальшивих виображень о царстві. Дві фазі Царства Божого. Духовна фаза і її діло. Земска фаза і її діло. Справа небесної фази. Заповіт з котрого виростає те галузє. Земска фаза царства буде Ізраїльска. Загинувші поколїня. Небесний Ерусалим. Ізраїль, нарід — образцевий. Вигубленє і привернене Ізраїля. Вибрані кляси. Наслїдники царства. Зелїзне Правлїнє. Ціль тисячлїтнього панованя. Віддане Царства Отцеві. Перший, Божий Зарис в цїлости виконаний. 311

ВИКЛАД XV.

ДЕНЬ ЄГОВИ.

„День Єгови", „День Пімсти", „День Гнїву", „Час великої Недолї." Сьвідоцтва Бібліїйні відносячі ся до того дня. Його огонь і буря, його потрясеня й ростоплюванє суть символїчними. Сьвідоцтва Давида. Сьвідоцтва Обявленя даного Йоанові. Сучасне становиско і будучий вигляд і як на те задивляють ся противні собі сторони. Капіталїсти і робітники. Зарадче средство не дасть ся ввести. Усунене заслони і оказане ся сьвітла в часї властивім. Доводи тогож. Услів'є, — положенє сьвятих в часї недолї і їх властиве відношенє ся до тоїж. 349

ВИКЛАД XVI.

ЗАКІНЧЕНЄ.

Наші обовязки взглядом правди, її ціна, її вартість, її користь. 391

ВИКЛАДИ СЬВ. ПИСАНЯ.

ВИКЛАД І.

ЗЕМСЬКА НІЧ ГРІХУ ЗАКІНЧИТЬ СЯ ПОРАНКОМ РАДОСТИ.

На ніч сльози а досьвіта радість. Два способи в пошукуваню правди. Способи, яких ужито в сім ділї. Ціль сього діла. Ріжниця між поважним довідуванєм ся правди а небезпечною поверховною шпекуляцією. Мета пророцтв. Огляд сучасного — релїгійного стану сьвіта взятий з двох точок погляду. Єгипетська темнота. Радуга обітниці. Стежка праведного — поступова. Причина великого відступленя. Реформація. Та сама причина знову притримує правдивий поступ. Совершенність знаня не належить до минувшости а будучности.

ТИТУЛ першої серії викладів Сьв. Писаня: „Божий Плян Віків" насуває на мисль поступ в уладнаню Божественних справ після порядку предвидженого нашим Богом - Еговою. Віримо, що в науці Божого Обявленя, можна добачити так красоту, як і мудрість та гармонію, коли розібрана з сеї точки погляду, а не іншої. Період в котрім дозволено на пановане гріха ставсь темною ночию для людства, о чім ніколи не забудеть ся, день праведності й божественної благодаті буде заведений Христом, котрий буде сьвітити, як сонце праведності сьвітлом повним і ясним на всіх, лічачи й благословлячи останки

по ночі плачу, недолі, горя, слабости, страданя й смерти в якій то пащи знаходились сотворіня через так довгий час. Писано бо: єсть: „Посилає на ніч сльози а досьвіта радість." Псальма 30:5.

Будь що будь ціле людство інстинктовно дожидає, бажає, сумує й клопочесь, о той день, котрий називає: „Золотим Віком", а зате, що не знає Божих замірів має заледво слабе і непевне понятє о тім всім. Великий же Сотворитель приготовляє „гостину з товстих страв," яка впровадить Його сотворіня в здивованє, і то понадте чого правномогли би просити або дожидати. Тому власне до сеї здивованої людськости, котра неможе пояти безденної глибини любові Божої — Він так говорить: „Мої мислї — се не ваші мислї, та й ваші дороги не мої дороги, говорить Єгова-Бог. Бо як небо висше землї так дороги мої висше доріг ваших і задуми мої висше задумів ваших. Ісаії 55:8, 9.

Хоч всім дїлї будемо старатись, і як сподїваємось, що пощастить нам, аби представити цїкавому й неупередженому читателеві Божий плян відносячий ся і поясняючій минувші, сучасні і грядущі справи Божі в спосіб згіднійший, гарнійний та більше промовляючий до розуму чим то принято взагалї, рівнож автор дїла вимовляєсь, щоби сей твір приписувати його особлившій ученостї або здібностї. Себо сьвітло Сонця Праведности, котре в зоріню дня Тисячлїтя, ті речі, „сучасну правду" відтвирає, яко призначену на сю пору, а яка буде пожадана й оцїнена кождим щирим й чистим серцем.

З причини запановання загального недовірства, що до головних і правдивих підстав правдивої

релігії, навіть й між найуцтивійшими, піднялись-мо ся виясннти принціпи на котрих ціла віра повинна бути збудована, а іменно, на Слові Божім, що може взбудити віру і зауфанє в його сьвідоцтво навіть в недовірка самого. Тим більше важним, бо старалисьмо ся учинити се в такий спосіб, що буде промовляти й може бути принятим на підставі здорового розуму. Рівнож і те що операємось на тій засаді, аби пояснити ученє Писаня в такий спосіб аби навіть пересічний умисл людський, міг вивчити і поняти всі його сторони мірою понятя, яким розпоряджає.

Вірячи, що Писанє відкриває, правдивий, раціональний і гармонійний Плян, котрий, коли зрозумілий поручає себе кождому серцю, й власне ся праця намірена для учеників Слова Божого доповняючи себе взаїмно й згідно й звязно з натхненим Словом Божим. Котрі признають Біблію, яко Обявленє Божого Пляну, власне тих же звертаємо нашу увагу, головно, бо тільки такий признає і то без сумніву, що ученя Біблії натхнені Богом а коли взяті як цілість мусять представляти гармонійний плян, який згаджає ся з характером Божественної Істоти. Цілию нашою, яко учеників Правди повинно бути пізнанє цілого Пляну, обявленного Богом в його повній совершености і гармонії з Ним, а яко діти Божі можемо сподіватись, як і обіцяним є в тім Обявленю, що будемо впроваджені до пізнаня всякої правди. Йоана 16:13.

В данім разі маємо перед собою два способи до вибору. Перший абисьмо дізнались правди через провірюванє прінціпів принятих ріжними церковними сектами так, щоби з кождої приняти то, що вважаємо за правду, а що нетілько видаєсь а

дійсно є над'звичайно трудною задачию. Одною з найтруднійших справ, з якими стрічаємось на тій дорозї, є, те, що зіпсутий умисл та пересуди прихиляє наші мислї в тую або іншу сторону, а тим самим недозволяє на безсторонне розібранє справи. І хто-ж тому непідлягає? Потому, що наш умисл може лехко блудити й зате часто принимати блуд вмісто правди в разі вступленя на таку дорогу, і що на тім моглибисьмо стратити, будучі сьвідомі того що одиноко правда йде і може поступати враз з поступом а нїколи блуд, тільки правда зближає нас до того совершенного дня, що чим раз а все яснїйш і яснїйш присьвічує тим котрі шукають правдивої дороги, а знайшовши йдуть за вказівками її, за сьвітлом, коли в тойсамчас всї віроісповідні секти стоять на одному місци. Кожда з них має певні блуди а зате й вічно ведуть спори спротивляючі ся одна другій. Того рода метода довідуваня ся правди велаби до розмаїтих крутих, темних доріг, а тим способом моглаби лехко повести на роздороже. Друга метода опирає ся на тім, що нїхто не може знати о замірах Бога, як тільки те, що Він сам обявив в своїм Слові, обіцявши всїм, котрі є тихого і покірного серця. За те ми, що шукаємо за поважним, правдивим Провідником і вкарівками, будемо руководитись на підставі слів Божественного Автора а в міру виясненя розмаїтих питань дійдем кінцево до їх остаточнього зрозуміня. Еф. 4:11 — 16.

Для таких то учеників призначена ся праця. Так самож дасть ся лехко доглянути, що наведені ось ту докази, черпані тільки з Сьв. Писаня з увзглядненєм сьвітської історії, але тільки там де сяж потверджає слова тогож.

До доказів сучасних теольоґів не прикладаємо жадної ваги а сьвідоцтва т. зв. Отцїв церкви опустилисьмо зовсїм. Многі з них голосили доткріни згідні з поданими осьту мислями, але уважаємо блудом коли хтось віривби в дані доткріни, що хтось в них передше вірив а при тім тїшився своїм зауфанєм. Таке поступованє булоби мильним, потому, що многі вірили з чистим переконанєм в блуди, а того самого блуду ще й інших учили. Дїян. Ап. 26:9.

Шукаючі правди повинні позбути ся всяких традиційних пересудів, а черпати вісти з самого жерела правди — яким є Слово Боже. Не належить приписувати вартости жадній релїґійній науцї, котра не провадить до того жерела.

Навіть для загального перегляненя Біблії наша праця не є досить обширною, але маючи на взгляді поспіх, старалисьмо ся представити справу так звязно, як тільки вага предмету на те дозваляє.

Позволимо собі сказати також до інтересуючого ся ученика, що саме поверховне переглянєнє того дїла, буде безвартісним для него, анї того рода студійованє не утвердить його віри в зміст і значінє Писаня. Старалисьмо ся представити всякі відтінки правди, нетільки в властивім і приступнім порядку, але також і мовою такою аби всї кляси читателїв могли лехко, докладно і ясно поняти цїлий предмет і його уложенє. Коли до вивченя якої небудь науки вимагаєсь студій то тим більше наука Божого Обявленя вимагає їх. В тім дїлї студіованє є більш потрібним, позаяк в додатку до розважаня о правдах Божого Обявленя додані критичні розбори річей з точки інших

поглядів, ніж в якім небудь іншім творі знайти можнаби, коли які мали своє місце до сих часів. Судимо що не потребуємо уневиннятись, що говоримо о речах, котрі поминані більшою частию т. зв. Христіян, а між іншими: О другім приході нашого Господа на землю, о пророцтвах, о символях Старого і Нового Тестаментів. Жаден систем теольоґічний не може бути тлумаченим і признаним, єсли поминає найголовнійші части науки Писаня. Маємо надію, що читатель зверне увагу на велику ріжницю, яка істнує межи старанним, уміркованим, честним студійованєм пророцтв, і інших писанїй в їх правдивім сьвітлї і значіню, бо лише така праця веде до згідних і попертих внесків здорового розуму, будучи опертими на історичних фактах, а проміж незначним, звичайним поверховним викладом Божих пророцтв, що знову веде на бездорожє фантазії і уроєнє. Котрі звертають на тую так вельми небезпечну дорогу уважають себе за пророків(?) а не за дослїдників пророцтва.

Жадна інша праця так неублагородняє як поважне студійованє обявлених розпоряджень Божих, „на що бажають і ангели дивитись." 1 Петра 1:12. Вже самий факт, що мудрість Божа дала нам предсказанє будучности а також обявила сучасне житє та минувшість становить ясний доказ зі сторони Єгови, як нерозсудні ті люди, котрі добачаючи недомаганє своєго умислу і некомпетентність в студійованю Писаня, старають ся оправдатись, кажучи: „Досить маємо в пятій голові Єв. Матея, аби кождий чоловік міг бути спасений." Тим більше не повиннисьмо судити, що пророцтва є тільки для заспокоєня нашої цїкавости, що до будучности. Противно, цїлию про-

роцтв є аби людий посьвятивших ся Богу, зазнайомити з Його замірами, аби могли застосувати ся до них не тільки тепер але й в будучности, після Провидіня Божого. А так занявшись Божою працею, могуть керуватись служачи Богові водячись нетільки духом а й розумінєм, і не як слуги, а як наслідники сини з благодаті Божої. Діставши належите понятє через старанне студійованє можна бути утвердженим в вірі, а так прямувати аби можна вести сьвяте житя.

Сьвіт будучи в несьвідомості о Божім Писанї Вибавленя з гріху і наслідків його є під впливом фальшивої номінальної церкви, котра іменує себе бути одиноким речником в виконаню тогож Пляну, але по огляненю її роботи за час девятнатцяти столітій повинно отворити очі цілого сьвіта о серіозних сумнівах що до правдивости так широко та мильно принятого погляду. Такі сумніви не лехко дають ся усувати, бо нерозминають ся з правдою. А що в кождім разі мислячий чоловік мусить прийти до переконаня, що або церква поповнила блуд, припускаючи що в сім часі і серед такого рода ексистуючих обставин наверне ть ся сьвіт до Бога, або що виповненє ся Божих замірів невдалось. Ну, і котрий, тих двох поглядів приняти за правду? Многі вже приняли а другі ще приймуть, і то явно чи скриваючись з тим, а тим способом ряди недовірства помножають ся.

ДІАҐРАМ

Таблиця порівнаня цїлого роду людського подїленого на релїґії.

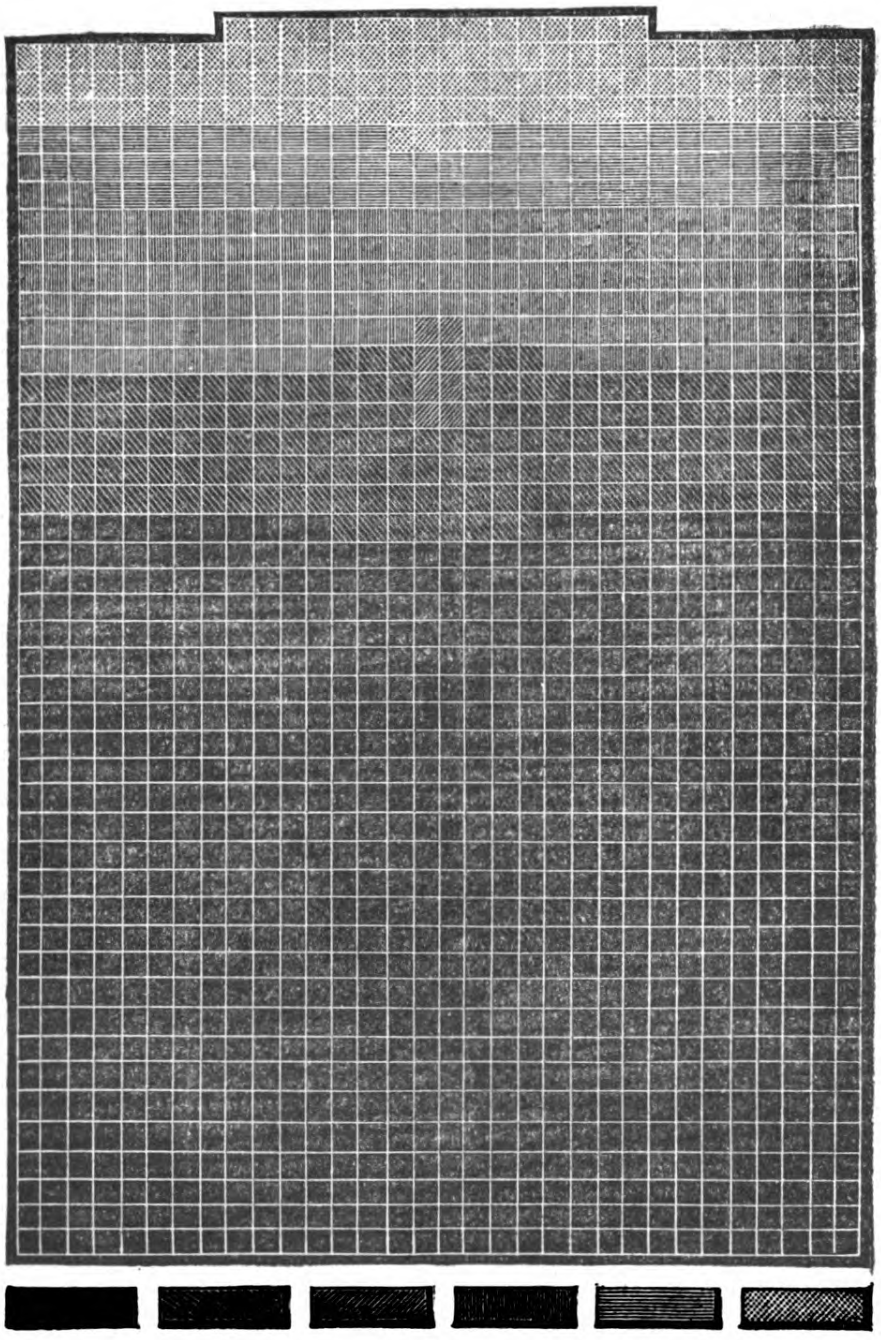

Поган, 856 мілїонів.	Маго-метан, 170 мілїонів.	Жидів, 8 мілїонів.	Римо-Католиків, 190 мілїонів.	Греко-Католиків, 84 мілїонів.	Проте-стантів, 116 мілїонів.

Долучена таблиця на 18 стороні була опублікована „Льондонским Місійним Товариством" а опісля в Сполучених Державах „Презбетеріянським Женьским Мисійним Товариством" з написею: „Нїма відозва о поміч для заграничних місій". Представляє она нам сумний образ глубокої темноти, несьвідомости о одинокім імені даним під небом, через котре можна бути спасеним.

„Де Вачман" чікаґська ґазета орґанізації **У. М. С. А.** помістила ту саму таблицю і так обясняє її:

Понятя деяких що до стану духовного сьвіта мрачні і непевні. Чуємо о великім пробудженю ся в нас і на чужині, о нових місійних подвигах, провадженых на всї стороны, о многих нових країнах, отвираючих почву для Євангелії, і о величезних сумах гроша посьвячених на ширенє тогож, з чого то родить ся в нас переконанє, що досить богато робить ся для ширеня Євангелії поміж всїма народами землї. Обчислена людність землї рівняє ся 1,424.000.000, колиж споглянемо на спімнену таблицю, бачимо, що більше як половина т. є. близько двох-третин є поганами **в повнім того слова значеню**, а решта ж по найбільші частї, або визнаня Магомета, або членами двох великих відпавших церквів, котрих релїґія є Христіяньским поганством (балвохвальством), і не можна сказати о них щоби проповідували науку Ісуса Христа. Що до 116 мілїонів Протестантів мусимо завважити, що велика частина в Нїмеччинї, Анґлії та Сполучених Держав Америки попали в більшу глибину невіри чим Погани, многі з них так засліплені ріжними пересудами, що жиють в абсолютній несьвідомостї.

Тепер коли взяти 8 мілїонів Жидів, котрі зовсїм

відкидають Ісуса Назарейського, з другої сторони більше чим 300 мілїонів, тих, що тільки його імя носять, але від віри відпали, котру Він голосив. Ще інших 170 мілїонів є визнавцями Магомета а решта величезна маса людий до нині є почитателями балванів з дерева, і каменя, померших предків і героїв, а навіть самого діявола. Всї вони більше або меньше віддають честь сотворіням, радше їм служать чим Богові, котрий є Сотворителем всього. Чи не є се вистарчаючим аби сум огорнув, кождого мислячого і правдивого Христіянина?

Направду сумна картина. І хоч таблиця робить ріжницю подаючи відтінки і величину ріжниць між поганами, магометанами, жидами, то рівнож всї вони остають в однаковій несьвідомости о Христї. Наразі повисше наведенє може видатись, що до поданого числа Христіян, немовби в темних кольорах, але в дїйсности так воно не є. О тім можна найлучше переконати ся коли застановитись о стількости і якости Христіян. Наприклад тих 116 мілїонів Протестантів, дїйсно о много перевисшає їх правдиве число.

Віримо, що 16 мілїонів, моглоби більше меньше виразити число дорослих членів церкви, почислїм один мілїон „мале стадо" посьвячених в Христї Ісусі (і то побоюємось, що ужилисьмо забогато свободи), котрі жиють не по тїлу а по духу. Належить памятати, що велике число церкви, становлять дїти та немовлята. Се спеціяльно практично дїє ся в краях Европи. Там в многих місцевостях уважають дїтий за членів церкви вже від дитинсьтва.

Хоч таблиця видаєсь нам чорною, а всеж не є она одною з найтемнійших, котрі представляють

упавший рід людський. Она показуэ нам тільки тепер живучі поколїня. Як страшною і переражаючою є мисль, що столїтє за столїтєм через час шість тисячий лїт, непочислені маси людий розстали ся з сим сьвітом, і майже всї жили в однакій несьвідомости в обнятях гріху! Є то правдиво страшний образ, темна картина, задивляючись з загально принятого сьвітопогляду на справу!

Нинї многі релїґійні визнаня учать о сих білїонах людий, що померли в несьвідомости о одинокім імени через котре моглиби осягнути спасенє, що сї просто на дорозі вічних мук, і не тільки сї але навіть і сих 116,000.000 Протестантів, з винятком маленького числа сьвятих чикає напевно таяж сама судьба. Тому й не дивно що ті, що мають такі страшні погляди о плянах і замірах Єгови, оказують великий запал в попираню місійних предприємств. Дивуємо ся лише, що помимо того не є вони близько правдивої розваги. Колибисьмо мали так вірити, як дотихчас і осягнути такі самі результати, о яких нам проповідають то житє наше булоби безнадїйним, повне смутку й нарікань.

На доказ того щосьмо (Ортодокцію) вірно представили, відносно що до долї Поган додаємо дальший тяг відозви. „Нїма відозва о поміч для заграничних Місій "при котрій власне повисша таблиця була подана. „Проповідуйте Євангелію в далеких країнах, тим великим масам людий тим милїонам з котрих около 100.000 умирає денно без відомости о Христї."

Хоч ріжні релїґійні секти представляють нам понурий образ людського роду, рівнож Сьв. Писанє благовіствує нам яснійше, і власне цїлию отсего твору є представленє і обясненє тих по-

глядів. Неможемо увірити аби Пляном Божим Спасеня, було таке блудне уложенє, понеже Слово Боже научає нас цїлком що іншого. Кождий правдиво віруючий зазнає великої радости, коли довідає ся, що пророк Ісаія власне предсказав подібний стан річий а рівночасно зарадчі средства. „Ось бо темрява вкривати ме землю, й поморок народи; але над тобою засияє Господь, і слава Його явить ся над тобою. І поприходять народи до сьвітла твого, й царі до сяєва що над тобою заблисне" се є ясна справа о тім всїм в пророцтві.

Не тільки що продовжаюча ся нужда й темнота сьвіта та повільний поступ правди, було тайною для церкви, але і сам сьвіт знав і відчував своє гірке положенє. Темнота могла бути відчуваною, подібно як ся в котрій Єгипет був обвинутий. На доказ того розваж старанно дух поданих понисше стихів взятих з Філядельфїлської ґазети. Сумнїв і знеохоченє ширить ся через перечачі собі визнаня і секти котрих не можуть отверезити навіть лучі правди Божої, яка випливає впрост з жерела Слова Божого.

Жите! се велика тайна! Хто скаже
Що за пожиток Бог має з тої нужденної глини,
Його силою й рукою уформованої
Тїло, дух, мисль і сильна воля
То тільки для вмертя. Судьба — смерть.
Деж втойчас, ах гдеж то гдеж той дух?
Анї один з незлїченої маси,
Котрий жив, умер і так довго терпів,
Не вертає ознаймити о тих замірах,
Що такою есть твоя й моя судьба?!
Благаємо Тебе Боже, о нове проміне
Сьвітла, а також о керунок доріг наших!
О ясне сьвітло, оперте не на вірі,
Але на ясніїшім виднокругу,
Розганяючі ті темні хмари ночі,
Той сумнів, той страх і ту сильну боязнь,

Ту мисль, що засипляє наше щастє тут,
Неспокійну мисль і сьмілійше виступленє
Відкидає нинішні доґмати,
Научувані спорячими з собою сектами,
Що вяжуть розсудок своїми приписами,
Тебе пізнати прагнемо таким, яким єси,
Наше місце у Тебе, а тоді візьмемо
Участь в Твоїм Божественнім і незміреннім пляні.
О Творче Безконечний! І ти чоловіче!
Піднеси заслону, що затемняє нам вид,
Розкажи ж знову „Хай стане ся сьвітло!"
І обяви нам таємницю Твого престолу,
Котрої то шукаємо в темноті незнаній.

На то відповідаємо:

Відкрита житя таємниця вкоротці скаже,
Як велику радість має Бог з тої нужденної глини,
Уформованої Його рукою й потужною властю
І яко образ Його; з розумом і волею;
Не до умираня, о ні, але, до відродженя,
Що наступить по карі яка є: персть до персті"
Лиш Один могучий над всіх силачів,
Котрий жив, і умер і котрий найбільше терпів,
Той воскрес і довів, що великий Божий замір,
Що проте є будучність і твоя і моя.
Його слово обявляє нові промінї сьвітла,
Потрібного, яко керунок на дорозі нашій,
Опертій на вірі, але певній, як на яві.
Проміне, розганяюче хмари темної ночі,
Як також сумніви і дрожачу боязнь,
І мислї, котрі псують тут нашу щасливість!
Осьвіти Господи умисли, що сьміло виступають
Против сучасних доґматів,
Научуваних через колотнечі з собою секти і визнаня,
А вяжуть розсудок своїми приписами —
Аби Тя шукали і пізнали, яким єси!
Наше місце у Тебе, коли візьмемо участь
В тім незміримім великім і Божественнім пляні.
О ти Сотворителю Безконечний і Ти Чоловіче!
Піднеси ту заслону і обяви всеціло,
Тим, що поступають після твого небесного сьвітла
Ту славну таємницю Твого маєстату,
Укриту від віків, але вже тепер обявлену."

Таке благословенство зближає ся для сьвіта через обявленє Божих замірів і Обявленя Божого

Слова й віримо що ся праця є частиною того благословенства і Обявленя.

Сї, котрі би полишили на боцї людськї пересуди а посвятилиб час для студійованя Писаня вживаючи здорового розуму, а котре Бог нам поручає, й переконають ся лехко, як гарною є радуга обітницї завішена на небесах. Блудним — те припущенє, що немовби ті що немають жадної віри, а зате неможуть бути оправданими, аби такї могли зрозуміти правду. Зовсїм нї! правда не для таких! Псальміста говорить нам: „Сьвітло сиплеть ся на праведника а радість на щирих серцем." Для дитини Божої приготований сьвітильник, котрого сьвітло усуває много темноти з його дороги. — „Слово твоє сьвітильник перед ногами моїми, і сьвітло на стежцї моїй. Але стежка праведних — се та зоря, що зорить рано в ранцї, і сьвітить яснійше та яснійше аж до повного дня." Прип. Сол. 4:18. Вправдї, що не знайдено нїкого праведного; якож писано: „Що нема праведного нїкого." Рим. 3:10. Маємо на думцї „праведних через віру". Одиноким привілеєм для сеї кляси є поступати, по щораз яснійшій стежцї все наперед і не тільки бачити сповнюванє ся Божого Пляну днесь а добачувати і грядущі речі. Повиннисьмо завважити, що хоч стежка кождого віруючого є осьвіченою то рівнож особливше уживанє тої сьвітлости дане праведним (оправданим) яко клясї. Патріярхи, Пророки, Апостоли, сьвяті сучасного і грядучого часу ішли і йдуть тою що раз більше осьвіченою стежкою, а те сьвітло буде взмагати ся навіть поза сучасній час аж до повного дня. Є се та сама стежка і те саме взмагаюче ся сьвітло Слова Божого, котре присьвічує сьвітлом в пору: Тому радуйтесь

в Господі ви праведники, дожидайте виповненя ся обітниці. Велике число людей має так мало віри, що не пожадає сьвітла а невіра і обоятність причиняють ся до того, що сі люди позістають в темноті підчас коли моглиби поступати в щораз більше взмагаючім ся сьвітлі правди.

Дух Божий в тій цїли даний, аби провадити вірних до правди, аби на підставі того, що написано показав і обяснив: Певним же є, що понад те, що написано нїчого більше непотребуємо, бо Писанє може кождого вмудрити до спасеня вірою в Христа Ісуса. 2 Тим. 2:15.

Хоч нині правдою є те, що темна ніч покрила землю, а темрява народи то преціньь сьвіт не позістане в тім стапі на завше: Єсьмо певні, що „надійде поранок". Ісаії 21:12. Як сонце сьвітить над праведними й неправедними так і в день Тисячлїтя сонце справедливости засьвітить для цїлого сьвіта і висьвітлить заховане в темряві і виявить думки сердець" 1 Кор. 4:5. Оно розжене шкідливі визіви лихого а принесе житє, здоровлє, спокій й веселїсть.

Коли поглянемо в минувшість то переконаємось, що в ті часи сьвітло слабонько сьвітило, обітниці минувших віків не були ясними, обітниці дані Авраамові представлені символїчно в законі, та церемоніях жидівского народу, котрі були тїнию й слабим виображенєм надзвичайних замислїв Сотворителя. Зближаючись до провіреня часів нашого Господа Ісуса Христа, спостерегаємо, що сьвітло взмагає ся. Найважнійшою справою якої дожидали тоді було те, що Бог мав зіслати Спасителя, котрий визволить жидівський нарід від його неприятелїв, і учинить його першим народом на землї. А в той час коли тойже

посідаючи повагу і вплив, Бог буде послугуватись ним аби благословити всї народи землї. Дані їм обітницї осягненя наслїдства в Царстві Божім ріжнять ся в многих поглядах від того чого вони дожидали а вигляди осягненя приобіцянної колись великости, задивляючись на справу з людського сьвітопогляду було фізично так неправдоподібним, що всї з винятком дуже маленької громадки чулись дуже заведеними. Слїпота й ненависть їх взглядом того посельства взмагалась ще більше в міру, як зближав ся час виповненя ся обітниць, — покликаня всїх людий аби ся стали участниками обіцяного царства дїтьми віри віруючого Авраама, яко наслїдники його обітницї.

Доперва по зісланю Сьв. Духа Церква була встані зрозуміти Євангенлїє Христа і зобачила, що благословенства призначені сьвітові, мусять бути, вічніми, а аби доступити таких царство мусить бути духовним і має складати ся з „провдивих ізраелїтів" „малого стада" вибраних з поміж Жидів та Поган, вивисшеного до духовної природи, сили — і властї. Дальше читаємо що Ісус через Євангелїю принїс житє і нетлїнє т. є. безсмертє. 2 Тим. 1:10.

А зате від часів Христа маємо, ще більше сьвітла, як то Він сам предсказав: „Ще богато маю глаголати вам, та ви не можете носити нині, якже прийде той Дух Правди, то проведе вас до всякої правди.... й що настане звістить вам. Єв. Йоана 16:12, 13.

Однако по смерти апостолів прийшов час, коли більшість церкви почала забувати й занедбувати на науку Христа, повіряючись під провідництво людских учителїв. Сї ж учителї, надуті пихою привластили собі уряди і тітули й зачали пану-

вати над наслідством Божим. Тим способом постепенно повстав відрубний стан, названий „духовенством", котрий окрім Слова Божого, узнавав себе, та й іншими був уважаний за одиноко відповідного провідника в справах віри. По упливі певного часу через занедбуванє Слова Божого а прииманє блудних людських наук витворивсь потужний систем — Папство.

Велике лихо виникло з причини занедбаня правди. Кождий знає, що так церква, як і цілий цівілізований сьвіт був пожертий тою системою і допровадженим до почитаня тільки людських традицій, переказів й визнань. Аби увільнити ся перед тою невільничою системою та приверненя свободи Біблії, взятось за смілий чин, званий, „Реформація."

Бог побудив натхнувши своїм духом відважних борців до оборони своєго Слова. Такими були Лютер, Цвінглі, Мелянхтон, Віклїф, Нокс і інші. Сї звернули увагу на те, що Папство відкинуло Біблію на сторону а на їй місце впровадило декрети й доґмати церковні. Сїж виказали блудну науку а рівночасно фальшиву управу „Папства", і що таке опирає ся на людських традиціях, спротивляєсь Правді т. є. Слову Божому. Сї реформатори та їх послідувателї називають ся Протестантами, потому, що протестовали проти папства а визнавали Слово Боже, за одиноку певну реґулу, як провідника в житю і вірі. Богато вірних душ поступали в сьвітлї в часах реформації, котре тоді їм присьвічувало. Від того часу аж досї протестанти не вчинили жадного поступу, а замість поступати наперед, вони ж збирались довкола своїх улюблених проводирів, й не бажали довідатись о нїчім більше. Тим способом затамували

поступ на дорозі Правди, означивши границі довкола тої незначної окрушинки сьвітла, в якій знаходилось богато ще блудів унаслїджених по церкві „Матушцї." До тих і в такий спосіб сформованих визнань віри ще перед многими лїтами, більшість Христіян має й до нинї ще зобобонне почитанє, судячи, що тепер не можуть о нїчім більше довідатись, окрім того що було знане реформаторами.

Було се великим блудом. Реформатори відслонили тільки кілька прінцїпів й спростували в них блудні ученя Папства, а опісля Христіяни обвівшись сектанським муром чим власне позбавили себе правди, котрої розмаїті зариси можуть обявлятись тільки у властивім часї. Напр. за часів Ноя було правдою, те, що мав наступити потоп, і пожаданим було від всїх, аби вірували, але помимо того анї Адам анї його наслїдники аж до Ноя нїчого не знали о тій правдї. Нинїж не булоби річевим запевняти кого небудь, що коли небудь наступить потоп.

Зате маємо богато інших правд, які в наступаючім порядку наступають по собі, приходять якраз в свою пору, а о котрих належить знати, коли бажаємо поступати всьвітлости Божій. Колибисьмо не посїдали більше, як тільки ті правди, що були на часї перед кількома віками, то жилибисьмо тепер до певного степеня в темноті.

Слово Боже є великою скарбницею, для зголоднїлих подорожних йдучих по стежцї правди. Ся скарбниця містить в собі чисте молоко для новонароджених, а для більше розвинених, що вправились довгою наукою розсуджуванєм над добром і лихом має тверду пищу. 1 Пет. 2:2; Жид. 5:14. Найважнїйшим є те, що она має харч приладже-

ний на ріжні пори і серед ріжних обставин; а Ісус говорить: „Добрий господар, повинен видавати вірній челяди своїй **в означеній порі, визначений харч,** належний їй та виносити зі свого скарбу нове і старе". Луки 12:42; Мат. 13:52. Зі скарбу істнуючих сект немоглибисьмо жадною мірою дістати чогось подібного. То правда, що знайшлибисьмо в них троха старого й нового але нич нового. Правда, яку можна знайти в ріжних сектах, є так помішана з блудом і так ним захована, що її там годі пізнати в її дійсній красоті, чистоті й сьвітлі.

Ріжні визнаня противлять ся безперестанно одні одним. Кожда з них подає Біблію за підставу своєї науки, через що повстає мішанина понять і разячі суперечности проти Слова Божого. Се власне дало повід до повстаня приповідки: „Біблія, як та стара скрипка на котрі можна заграть якої будь ноти." Се власне показує образ невіри наших часів, викликаним через фальшиве тлумаченє Слова Божого, та Божественного характеру через людські традиції, а зі взростом просьвіти, котра вже не може довше толєрувати і на сліпо підчинятись фанатичній опінії рівних собі людий, а домагаєсь рахунку о тій, надії, котра є в нас. Правдивий ученик Писаня, повинен бути завсіди готовим, дати відповідь всякому, що домагаєть ся від него слова про його надію, з лагідністю і страхом. Слово Боже є корисне до науки, до докору, до направи, до наказу по правді, щоб звершений був Божий чоловік, **до всякого доброго дїла готовий.** 1 Пет. 3:15; 2 Тим. 3:15—17. Одинока скарбниця Слова Божого посідає запаси невичерпаних річий так старих як і нових, харч у пору для віруючих. Ніхто, не знайдеть ся

такий хтоби вірив в науку Сьвятого Писання, що „стежка праведниих яснійше та яснійше сьвітить аж до повного дня", а притім обстававби, що повний день вже настав, ще за часів Лютра, коли так воно не є, то добре чинимо, коли уважаємо на нашу лямпу, як на „сьвітильника, що сьвітить в темному місци аж день засияє". — 2. Пет. 1:19

Та се ще не вистарчає, що знаходимо ся тепер на стежці сьвітла: мусимож „ходити в сьвітлі" поступати, бо в противнім разї, сьвітло, що не стоїть на одному місци промине, а нас полишить в темнотї. Клопіт з многими есть в тім, що сидять а не поступають по стежці сьвітла. Коли возьмемо Словар а провіримо тексти слів **сидїти** а **стояти** а тодї порівнаймо їх зі словами **ходити** а **бігати**, знайдемо дуже велику ріжницю. Люди, що сидять, „сидять в темницї" зі „злоріками" а стоять з безбожниками, ті-ж, що ходять, „ходять в сьвітлї" а біжать в нагороду, що виставлена перед ними. — Ісаії 42:7; Пс. 1:1; Жид. 12:1.

Совершенне знанє не є справою минувшости а будучности, так віримо, але так довго, як довго не узнаємо сього факту, не будемо приготованими оцінити й дожидати сьвіжого розвиненя ся Пляну Нашого Отця. Правда, що еще удаємось і днесь до слів Пророків і Апостолів о знанє теперішности і будучности, але се не тому, щоби вони могли мати лучше розуміне Божих Плянів і замірів чим ми, а тому, що Бог уживав їх яко своїх речників, аби передати нам, для цілої Церкви в віці Християнськім, правду, відносно Його Плянів, так скоро, як скоро час на тую прийде. Сей факт удовіднений Апостолами досить ви-

разно. Павло говорить, що Бог Церкві Христовій обявив тайну волї своєї по благоволеню, котру перше постановив в собі, але перед тим ніколи необявляв, хиба, що в неясних приповістках зазначив, а які немогли бути зрозумілими, аж до заміреного часу, оціненя „небесного покликаня". Замірених винятково для віруючих віку Євангелії. Еф. 1:9, 10, 17, 18; 3:4 — 6. А се нам ясно, виразно й докладно виказує, що пророки і ангели не розуміли значіня предсказаних пророцтв. Петро каже: „Що коли зачали розвідуватись та допитувати ся про значінє тих пророцтв, Бог сказав їм: „що заховані сї правди", не призначені для них а лише для нас, живучих в віцї Євангелії. Дальше Петро напоминає Церкву аби дожидала благодаті в тій справі, і більшої відомости о плянах Божих. 1 Пет. 1:10—13; Дан. 12:8, 9.

Фактом є, що Ісус сам обіцяв Церкві що тая буде допроваджена до всякої правди, а те мало сповняти ся постепенно. Хоч за часів апостолів була свобідною від блудів, а іменно, від таких, котрі повстали за часів папства, то преціньне можна сказати аби перша церква могла мати так глубоке, і так докладне понятє о Божім Пляні, як то сталось можливим за наших часів. Очевидно, що не всї з апостолів мали рівне понятє о Божім Пляні, хоч всї їх писаня від Бога походять, написані під Його впливом, подібно як і всї слова Пророків. Як високе понятє о пляні було в апостолів може послужити несталість Петра й інших з винятком Павла в часї коли зачали ширити Євангелїє між Поганами. Діян. Ап. 10:28; 11:1—3; Галат 2:11—14. Непевність є очевидним противенством Павла, котру останній черпав

з пророцтв, давнійших часів і безпосередних обявленій даних йому Богом.

Без сумніву, що Павло мав більш щедрі обявленя чим інші Апостоли. Не було дозволеним Йому обявляти їх Церкві ані навіть тлумачити їх іншим апостолам. 2Кор. 12:4; Гал. 2:2. А миж помимо того всього можемо узнавати вартість річий обявлених Павлови, а які так важними суть для Церкви. Хоч не дозволеним було Йому оповідати те що бачив, ані навіть описати детайльно те все, що видів в обявленях Божої таємниці відносно „грядущих віків" рівнож те що він видів дає велику силу і глибоке значіне його словам, котрі в сьвітлі виникаючих фактів виповненя ся пророчих предсказувань та під надзором Сьвятого Духа можна пізнати й зрозуміти лучче чим могла перша Церква.

Для потвердженя того, що сказалисьмо висше хай послужить нам одна остання з книг Біблії т. є. Книга Одкритя Йоана написана около 96 по Р. Хр. Вступні слова тої книги заповідають нам Обявленє так особливших річий, яких, ще тоді не знано, а найлучшим доказом є те що Божий Плян не був ще тоді в цілости своїй обявленим. Та книга не була тим чим іменує ся бути аж до наших часів, т .є. Одкритєм. Правдоподібно в першій Церкві не було нікого хтоби розумів хоч одну часть тої книги. Навіть сам Йоан, котрий мав видиво запевне незнав його значіня. Він був рівночасно і пророком і апостолом, яко апостол научав, розумів, що було тоді харчем у пору, а яко пророк, говорив о річах, котрі в грядущих віках мали достарчити „Харчу для віруючих." В перших віках Христової Церкви декотрі сьвяті старали ся через студійованє симво-

лїчної книги зрозуміти будучність Церкви і безсумнїву, всї котрі зрозуміли читаючи хоч частинку її наук, доступили обіцяного благословенства Одк. 1:3. Тая книга чим раз більше отвирала ся тільки таким людям, що було власне великою помочию в часах реформації, Лютра, аби пізнав у папстві, правдивого „Антихриста" згаданого апостолом а котрого історія виповняє значну часть тих пророцтв.

Тимто способом Бог мало помалу відкриває нам правди, і обявляє незмірими богацтва своєї благодатї. З чого виходить, що тепер є властивий час, отриманя більше сьвітла чим в перших часах Церкви.

„Ще більше красоти побачимо
Та взростаючого сьвітла."

ВИКЛАД II.

ІСТНУВАНЄ РОЗУМНОГО СОТВОРИТЕЛЯ УДОВІДНЕНО.

Позабіблійні доводи розумово розібрані. Теорія невитримуюча критики. Льогічна теорія. Означене Божественного Характеру. Льогічні виводи.

НЕУПЕРЕДЖЕНИЙ і розумний мислитель хоч би був собі й недовірком може пізнати повну правду через розумне студійованє правди й незнаних йому річей, за помочию сьвітла випливаючого з пізнаня дійсности. Справді є се фактом, який не вимагає жадних доводів, що тільки за помочию безпосередного обявленя і розпоряджень чоловік може пізнати правду; впротивнім случаю може тільки прийти до внесків і то неясних.

Відложім рівнож Біблію на сторону і судім речі зі становиска здорового розуму.

Хто спогляне голим оком, або через телєскоп на фірмамент і видить ту незміренну просторонь вселенної, її симетрію, красоту, лад, гармонію й ріжнородність, а окрім того, ще сумніваєсь, що Сотворитель того всього стоїть о много висше від нього під взглядом мудрості і власті або хтоби хоч на частинку мав погляд, що все є тільки випадком, а не зістало сотворене Сотворителем, той очевидно позбувсь діланя свого розуму і тоді можна го сьміло назвати після Біблії „безумним,

т. є. таким, котрий або немає або не вміє ужити свого розуму. „Безумний говорить в серцю своїм: нема Бога." Псальма 14:1. Кождий розумний чоловік мусить признати, що нема наслідків без відповідних причин. Кожда рослина і кожда цьвітка дають нам тисячні доводи того. Комплїтна будова, гарні форми, їх зложенє, всьо те сьвідчить о надлюдській мудрости. О, як короткозора є людська зарозумілість, котра величаєсь і гордить ся бистротою свого умислу, і предвиджуванєм, приписуючи припадкови: совершенство, ѳорму і гармонію природи, але заперечає тійже природї істнованє всемогучого і розумного законодавця.

Сї, котрі заперечають істнованє розумного Сотворителя, твердять що природа є одиноким богом, і що роди і степені в розвою рослинного і звіринного царства, коли ся так виразимо походять самі від себе, без керовництва якої небудь висшої істоти; чи як вони кажуть: „підлягають закону, в процесї котрого сильнійший слабшого пожирає", іншими слови в: „борбі за істнованє".

Та теорія непосїдає жадного дїйсного й очевидного доводу, понеже бачимо довкола нас найрозмаїтші сотворіня певної і сталої природи, котрі ж на висші істоти нерозвивають ся, а хоч послїдователї тої теорії уряджували численні проби, рівнож неудалось їм нїколи анї помішати ріжних ґатунків, анї отримати й допровадити до якоїсь сталої переміни. Не знаємо жадного випадку де би один рід дався перемінити в другій.*) Хоч бувають риби, котрі могуть своїх сплавок уживати

*) Для користи декотрих читателїв зазначуємо, що такі переміни, як гусениці в мотиля не суть переміною природи; гусениця є тільки лярвою з знесеного ячка мотилем.

замість крил і лїтати понад водою, хоч є жаби, котрі сьпівають, але се ще не є доказом, аби вони могли в птахів перемінятись. Помимо того, що в звірячім сьвіті знаходить ся кілька образів, котрі мають певне поверховне подобіє до чоловіка, та се ще не доказ, що чоловік мавби з тих істот розвинутись, противно, остатні досліди виказали, що можна в правдї з певного ґатунку отримати ріжні роди — але не ґатунки, і що се є безвзглядно неможливим помішати ріжні ґатунки, аби витворити цїлком нові. З того самого поводу не можемо твердити о коневі або ослї, хоч так близко подібні до себе, що вони покревнені з собою, позаяк удовідненим є, що їх потомство є тільки недосконалим, що іншого роду плодити неможе.

Коли би нерозумна природа дїйсно мала бути сама собі сотворителькою та розвивателькою то она спевностию продовжалаби процес розвою — а наслїдком того булоби те, що повставби один ґатунок істоти, коли ж без інтелїґенциї не моглаби приняти певної сталої форми, переміна була би нинї дїйсністю, а довкола нас виділибисьмо також сталий процес переміни риб на птахів а малп на людей. Та теорія дуже спротивляє ся розумові, зарівно і Біблії, придержуючись, що розумні істоти походять від такої, котра сама розуму не посідає.

Представляємо ось ту і іншу теорію о сотвореню — винявши чоловіка — за помочию процесу постійного розвою проти котрої жадних поважних закидів й сумнївів не маємо.

Увзглядняючи тільки природу і рід, твердить вона, що вони могуть бути допровадженими до висшого степеня досконалости. Та сама теорія рівнож придержуєсь, що жадні з сталих ґатунків

не були такими вперше, якими є тепер, але доводить, що всі ґатунки в давній минувшости повстали з землї, і через постійний процес переміни розвинули ся і перейшли з одної форми в другу.

Після сталих Богом установлених правил, дїють ся переміни, підчас котрих зміна віджившлювання і клїмату були головними чинниками, так довго повставали, аж ґатунки, які днесь бачимо, зістали витвореними. Всяка інша зміна поза тим єсть неможливою. Остаточна мета Сотворителя є в тім напрямі правдоподібно осягнена. Хоч кожний з ґатунків так рослин, як звірят може підпасти ублагородненю або здичїню, то рівнож не є можливим один рід замінити в другій, або цїлком новий витворити — позаяк кождий з тих ґатунків осягнув досконалість власної своєї, сталої природи — прото дальші переміни не можливі і остаточна цїль Сотворителя зістала осягнена.

Декотрі твердять, що перші ростини і зьвірята, від котрих теперішні — усталені роди — походять — загинули ще перед повстанєм чоловіка. Знайдені глубоко під поверхностию землї скелетони і скаменїлости не істнуючих вже нинї зьвірят і рослин промовляють за тою теорією. Ті твердженя невідкидають і неперечать науки Біблії, що чоловік був безпосередним і совершенним сотворінєм, учиненим після умислового і морального подобія — образу Божого, а не виником процесу розвою, який правдоподібно був властивим всїм іншим сотворіням. Таке задивлюванє ся не тільки, що неспротивляє ся науцї Писаня, але противно, потверджає її, доводячи, що природа, яка є тепер, зістала сотвореною і упорядкованою розумною Істотою.

Хай же людський розум старає ся знані факти

від розумних і дійсних причин виводити, а також най притім уважає в кождім випадку на права природи, а в кінци тої так попереплітаної машинерії пізнає і знайде руку її великого Автора — мудрого і всемогучого Бога.

Віримо ж і стоїмо на тім, що істнованє розумного Сотворителя, є виразною й незбитою удовідненою правдою. Доводи того можемо повсюди бачити, так довкола нас, як і в нас самих, можемо, бо єсьмо Його добірним чином, котрого власть духа й тіла сьвідчать, о предивній, всякі наші понятя перевисшаючій зручности. Він же єсть сотворителем того, що ми називаємо природою. Дальше ж твердимо, що Він установив і упорядкував права природи, котрої величаву й гармонійну цілість видимо і подивляємо. Того одинокого, котрий мудростию своєю сотворив вселенну, котрого власть, сей сьвіт утримує і править ним, котрого мудрість і сила наш розум і нашу силу нескінчено перевисшають — того Єдиного інстинктовно чтимо і славимо.

Коли узнаємо істнованє так сильного Бога-Єгову, то повиннисьмо упокоритись перед Його могучою силою, а втоді доперва можемо завважити що Він побіч своєї потужної сили посідає рівнож лагідність і доброту невичерпану. О тім же єсьмо вповні переконані, а то з тої причини, котра доводить істнованє Бога, Його сили і мудрости. Не досить що доходимо до внесеня, що є Бог і що Його сила й мудрість незмірно перевисшають наші, але треба признати, що найвеличавійша річ сотворена не є висшою свого Сотворителя, з того ж виникає, що найвисший обяв доброти й справедливости, оказаної людьми недорівняє Богові, рівнож мудрість і сила стоять низше Його.

Тим же ж способом можимо представити собі в нашій виобразні характер і прикмети великого Сотворителя. Він є мудрий, праведний милуючий і потужний, а поле дїяльности Його прикмет є безусловно більшим чим се доступним одному з Його найбільших сотворінь.

Прийшовшиж до результату, з котрим наш розум згаджаєсь, що істота Сотворителя істнує спитаймо ся, чого можемо сподїватись від такої Істоти? Нема іншої відповіди як та, що посїданє таких прикмет в самій природї своїй кличуть до їх вправи і ужитя. Божаж потуга не знаходить інші застосованя, як тільки такі, котрі згідні з Його власною природою, т. є. мудрі, праведні і повні любові. Якіби средства й не вели до тої цїли; який би там наслїдок Його поваги мав бути; результат мусить згаджатись з Божественною Істотою і характером, і кождий чин мусить знайти оправданє в Його безконечній мудрості.

Щож може бути розсуднійшим, як виконуванє властї, котру довкола нас утворених незлїчимих сьвітів і предивної розмаїтості земських обявів бачимо? Щож може бути мудрійшим, як сотворенє чоловіка, обдареного розумом, здібного навіть дїла свого Сотворителя оцїняти, чоловіка промишляючого о Його величности. Всьо се сильно і ясно промовляє до нашого розуму і згідно з знаними нам фактами.

Накінець висказуємо наш погляд! Чи не є се розумним припущенєм, щоби так безконечно мудра і добра Істота, котра сотворила чоловіка здібного навіть її, і її плян розуміти, котра побуджувана любов'ю і праведністю, заспокоївши розмаїті пожаданя, які Она сама вщепила в природу чоловіка, що таж Істота обдарувала тогож

певним обявленєм? Чи нераціональним булоби припущенє що Бог дав чоловікові інформацію в цїли істнованя тогож та о своїх плянах відносно його долї? Противно питаємо ся, чи не булоби нерозумним припускати, що Сотворитель покликуючи чоловіка до житя обдаровавши його розумом і здібностями до розмисляня о будучности, а в той сам час не обявив би своїх плянів, аби задовільнити жаданя чоловіка? Таке ж занедбанє булоби нерозумним, длятого, що не згаджалоби ся оно з характером, який приписуємо Богові, а що більше, що булоби в супереч з праведним способом дїланя Істоти повної Праведностї і Любові.

Колиби мудрість Божа сотворивши чоловіка уважала за безпотрібне удїленя томуж відомостї о його грядущій долї, і участію в Плянах своєго Сотворителя, в такім разі Божественна Праведність та Любов, булиби за тим аби істота чоловіка була ограниченою в своїх здібностях о стільки, щоби немогла безустанно клопотати ся боязню, й несьвідомостю о своє завтра. Переконанє ж, що чоловік посїдає здібности понятя обявленого Богом пляну, як і узнанє Істоти його Сотворителя — є вистарчаючим доказом, що Бог обдарив нас Обявленєм, але в такім часї і таким способом, який Його мудрість узнає за добрий.

Маючи на взгляді ті виводи, прийшовби і наш розум до понятя о тім Обявленю, яким Біблія іменує ся бути, а то навіть тодї, колибисьмо нїчого незнали о істнованю тоїж. Окрім того, коли вспімнемо, що лад і гармонія сотворіня взагалї, так всї сфери й системати в властивім наступстві виповняють час і просторонь, тодї не можемо іначе припускати як тільки те що: малї нереґу-

лярности, т. є. трясеня землї, цикльони, бурі і т. д. суть тільки вказівками, що співдїланє розмаїтих первістків на сїм сьвіті не є ще удосконалені. Питанє, чи накінець всьо буде досконалим і гармонійним на землї, так як на небі, з декотрим поясненєм длячого воно так не є тепер не можна вважати за невластиве для мислячих людий, анї припускати, що не булоби не властивим Сотворителеві відповідати на них, котрого мудрість, сила, доброта були доведеними, а длятого повинносьмо сподївати ся Обявленя, котреби нам те все обяснило і розвязало.

Прийшовши-ж до внесеня, що належить сподївати ся Обявленя о Божім Пляні і Його Волї взглядом нас, будемо студійовати в слїдуючїм викладі загальний характер Біблії, котра іменуєсь, що єсть тим Божим Обявленєм. Коли она представляє характер Бога в совершенній гармонії відповідно з вимогами нашого розуму, то уважаємо, що она окаже ся конечною, будучи дожиданим Обявленєм Божим. пізнійше ж візьмемо її сьвідоцтва, яко походячі від Бога. Коли ж походить від Бога, то її науки, коли зрозумілі вповні, будуть згаджати ся з характером Божим про котрий наш розум запевняє нас, що є: совершенним в мудростї, праведностї, любові й потузї.

„Душі в сьвіті блукаючі,
Слїд творива шукаючі
Дїла всї лиш з Богом ясні,
І величні і прекрасні.

„Небеса Бога являють,
Звізди ж мудростю сіяють;
А пізнанє Його Слова
Всїх нас кличе славить Бога."

ВИКЛАД III.

БІБЛІЯ, ЯКО БОЖЕ ОБЯВЛЕНЄ РОЗВАЖАНА РОЗУМОВО.

Голошенє Біблії й поверховні доводи її вірогідности. Її вік і переховане ся. Її моральний вплив. Мотиви писателїв. Загальний характер Писанїй. Книги Мойсея. Закон Мойсея. Се не був систем володїня сьвященства. Вказівки для сьвітських володарів. Рівність бідного й богатого перед правом. Забезпечене ся проти вмішуваня ся до прав народу. Сьвященство не було упрівілєйованою клясою. З чого оно утримувало ся і т. інь. Застереженє проти угнїтаня чужинців, вдовиць, сиріток та слуг. Біблїйні Пророки. Чи єсть, що небудь спільного між законом, пророками а писателями Нового Тестаменту? Чуда не суть недорічієм. Льогічні внесеня.

БІБЛЇЯ є гаслом свободи і цівілїзації. Її вплив, на суспільність є узнаний найбільшими мислителями сьвіта, помимо того, що вони по найбільшій части дивили ся на неї через шкла ріжних спорячих з собою церковних сект та визнань релїґійних, котрі справді покликають ся на Біблію, але її науки тлумачать і представляють мильно. Та стара Книга, хоч не вмисно, а мимоволї, є надзвичайно мильно тлумачена своїми приклонниками, помимо того, що многі з них далиб своє житє за неї. Що більше, вони їй шкодять о много більше чим всїлякі її неприятелї, позаяк є того погляду, що Біблія попирає їх розмаїті блудні понятя о правдї, яка містить ся в нїй, довго шановані і по отцях одїдичені. Най же такі пробу-

дять ся, а позбувши ся блудного пересуду тим самим видеруть зброю з рук своїх ворогів!

Від часу, відколи сьвітло природи всказує нам, на обявленє Боже, кождий практичний умисл повинен бути приготованим, до провіреня того всього, що уходить за Обявленє Боже, котре є зрозумілою річию для умислу, і ствердже правду через Біблію.

Біблія ж іменуєсь бути тим Божим Обявленєм і представляє ся нам, яко посідаюча поверховні ознаки правдоподібности, котрі наказують нам вірити що її, представленє ся є в високім степені усаднене. Они ж дають нам надію, що при докладнійшім провіреню вона подасть нам, повні і певні доводи що в дійсности є Словом походячим від Бога.

Біблія є найстаршою книгою яку посідаємо, перетревала она бурю трийцяти столітій. Люде старали ся ріжними способами усунути її з поверхности землі, укривали, а також палили, а її посідача уважали за переступника і смертію карали. Одним словом як найострійше переслідували тих, котрі вірили в неї. Книга та рівнож й до днесь істнує. Нині, коли більшість її ворогів спочиває в гробі, сотки томів, ріжних написаних творів, аби її здескредитувати і знищити її вплив, вже від давна позабуті. Біблія ж знайшла вже дорогу до кождого народу, кождої мови на землі, так що нині істнує більше чим 290 перекладів на ріжні мови і діялекти всіх народів. По так великих змаганях, аби сю книгу усунути й знищити однаковож перетревала она до дня нинішнього; що є одним більше доводом, що великий Автор, котрого она єсть ділом, був рівночасно її оборонцем і охороняв її від знищеня.

Доведеним єсть також, що Біблія всюди й завсігди викликала добрий і моральний вплив. Хто студіює її уважно той безусловно прийде до лучшого пізнаня житя. Інші твори і писаня релігійні та наукові учинили людий лучшими до певного степеня а навіть благороднійшими й щаслившими, але ті всі книги разом взяті не є встані принести прагнущим сьвітла такої радости, спокою і щастя, які дає нам Біблія і то кождому без винятку — так богатому як і убогому; просьвіченому й простакови.

Біблія не єсть книгою тільки до перечитаня. Єсть то твір, який належить студійовати і то з розвагою; понеже мислі Бога суть висшими від наших, а дороги Його також нє є нашими дорогами. Колиж хочемо поняти плян і мислі безконечного Бога, то повинно письмо до так важного діла ужити всіх наших сил, бо великі скарби правди не завсіди лежать на верху.

Книга та від початку аж до самого кінця, описує виличній характер Ісуса з Назарету, котрий був, як вона вчить, Сином Божим. Від початку до кінця Його імя, діланє і значінє суть в ній представлені. Рівнож доводить, що чоловік іменем Ісус з Назарету, дійсно жив в тім часі, о котрім подають Автори Біблії а зате є факт знаний в позабіблійній історії і достаточно ріжними жерелами потверджений. Зате ж є то ще один правдивий доказ, знаходячий рівнож своє потвердженє в історії, окрім того, котрий нам подають писателі Нового Тестаменту. Сі, писателі з винятком Павла і Луки, були особистисто приятелями і ученіками Ісуса з Назарету, котрого ученя подали також в своїх Писанях.

Кождий автор видаючи свій твір, мусить мати

якийсь повід до того. Питаємось, що ж могло бути причиною, що сї люди боронили справи Ісуса з Назарету? Преціньь Він був Жидами сказаний на смерть, і яко злочинець роспятий. Найсовістнійші в справах релїґії з посеред них, голосували, жадаючи його смерти, яко чоловіка котрий на ню заслужив після їх понятя. Коли ученики боронили справи Ісуса і Його науки були виставлені на жостокі переслїдуваня і насьмішки, наражали часто своє житє і в многих випадках поносили мученическу смерть. Припустім, що Ісус в свойму житю був гідний подиву, не тілько під взглядом способу житя, але й зі взгляду на науку яку голосив! Якаж причина побудила писателїв до оборони справ Ісуса ще навіть і по Його смерти, тимбільше, коли смерть Його була так ганебною? Преціньь, Він Жидами був сказаним на смерть, і, яко злочинець разпятий! Колибисьмо хотіли твердити, що писателї вимислили свої оповіданя і що Ісус був тільки їх уроєним героєм, як тодї недорічевим булоби тверджене, що був початий надприродним способом, надприродню силу посїдав, за помочию котрої прокажених уздоровляв, слїпим взрок а глухим слух привертав а навіть умерлих воскрешав! Як же ж недорічевим тодї булоби припущенє, що вони уложили подібну історію, о подібнім чоловіцї, доводячи рівночасно, що горстка ворогів замордувала Ісуса на смерть, яко злочинця, коли всї приятелї, ученики, а межи ними й самі писателї в останній найкритичнійшій хвилї утекли і опустили Його.

Зате на підставі даних подій, з котрими сьвітська історія в декотрих точках не згаджає ся з тими писателями, ще не можна з того вносити

щоби їх сьвідоцтва не мали бути правдивими. Хто би так хотів розуміти той повинен виказати і вдовіднити якусь причину—побудженє, змушаючу їх до фальшивого поданя того всього. Якіж врешті причини моглиби склонити їх до написаня неправди? Чи ж сподівались зате осягнути щастє, славу, повагу, або яку небудь земску користь?! Такому припущеню спротивляє ся вже саме убожество приятелів Ісуса, як і непопулярність їх героя, навіть серед великої релігійної партії в Царстві Юдейськім. Дальше єсть то рівнож фактом, що Ісус умер яко злочинець і буритель публичного спокою, будучи в найбільшій погорді. Ще й те що непосідав жадного впливу, ані не прирікав що небудь тим, котріби хотіли наслідувати Його науку і ширити далій, ані жадної надії добитись гідности великої слави, або якої небудь земської користи, а противно, колиби такі цілі учеників Ісуса, чи не покинулиби Його як найскорше завваживши що наражають ся на погорду, гоненє, вязницю а навіть і смерть.

Розум безусловно переконує нас, що люде, котрі вітчину, покликанє, честь і житє посьвятили, котрі за дочесним зиском невганяли, але котрих всї змаганя були, зверненими до того, аби їх співбратів піднести і взнести мораль до найвисшого степеня, мусїли мати не тільки певну причину і прямувати до певної цїлї, але навіть та їх причина мусїла бути важною а цїль взнеслою. Розум дальше говорить, що сьвідоцтва людей ведучих ся чистими і взнеслими побудженями повинні посїдати стократь більшу вагу чим сьвідоцтва звичайних людей. Ученики Ісуса не були фанатиками а були то люде обдаровані здоровим розумом і в кождім випадку складали доводи своєї

віри і надії, а ще більше те, що були до самого кінця вірними своїм прінціпам.

То що висше сказалисьмо, стосує ся також до писателїв Старого Тестаменту. Були вони мужами знаними за свою вірність Богові. Історія Біблійна, котра нам о них оповідає, — ганить їх немочі і блуди, але заразом підносить їх чесноту і вірність. То мусить впровадити в подив тих, котрі в себе вмовляють що Біблія є цїльно вимисленою історією, обчисленою на те одиноко, аби викликати в людях сьвяту боязнь до релїґійного систему. Тимчасом простота й правдивість Біблії цехують ії, яко чисту правду. Ошуст, котрий бажав би учинити, когось з людий великим, особливо, колиби посідав жажду признаня своїх писаній, якоби від Бога натхнених представивби характер того чоловіка безусловно без блуду і в найвисшій степени благородности. Та причина, що подібного рода представленя не вжито в Біблії, є найправдившим доводом, що она не є книгою обману і що не була писана в цїлї, аби кого небудь впровадити в блуд.

Маємо ж причину дожиданя обявленя Божих плянів і замірів. Судимо, що Біблія іменує ся бути тим Обявленєм, була написана людьми, котрих поводи до написаня ії суть нам знаними, а за те неповиннисьмо о тих же лехковажити собі, а противно повиннисьмо мати повне зауфанє до них. Спробуємо тепер провірити характер тих писань, які надають ся за натхнені, аби переконати ся чи науки їх дїйсно відповідають власностям, які приписуємо Богові, а також чи їх зміст, носить на собі цеху правдивости.

Перших пять книг Нового Тестаменту і декотрі старого суть оповіданєм або історією, подій

знаних писателям, і нимиж посьвідчених і поручених. Кождий розумний чоловік зрозуміє, що не потреба спеціяльного обявленя, щоби о річах, з котрими єсть добре обзнайомлений, сказати правду. Той случай, що подібні оповіданя по собі наступаючих подій мають щось спільного з обявленєм є вже вистарчаючою підставою до внесеня, що Бог котрий мав замір дати людям обявленє, так зарядив і покерував аби ті совісні писателї, котрих Він вибрав до того діла, зістали обзнайомлені з потрібними обставинами. Правдивість тих історичних частин Біблії, залежить майже вповні від характеру й мотивів писателїв. Добрі люде нїколи не говорять неправди. З чистого жерела не випливає брудна вода. Сьвідоцтво тих писаній каже замовкнути всїм підозріням, якоби їх автори сказали або чинили щось лихого, аби через те опісля осягнути пожадані цїлї.

Правдивість певних книг Біблії, як: Книги Царів, Паралипоменон, Судів і т. п. не є через те ослабленою й разу, коли ствердимо що они суть по просто правдивою історією важнїйших випадків та особливших случаїв тих часів. Писаня Гебрайські занимають не тілько історію але рівнож і права, предсказаня; їх історію, ґенеальоґічні списи родів і т. п. дуже ясно була вираженим в особливших подіях і обставинах, а то з причини дожиданя приобіцяного Месії, котрий мав походити з простої лїнії Авраама. Тодї то можимо завважити причину, для котрої певні історичні факта в сьвітлї девятнайцятого столїтя представляють ся не естетичними. — Наприклад аби подати докладні вісти о Мобітах і їх початку а також о Амонітах та їх поріднене з Авраамом і Ізраелїтами, писатель напевне уважав за конечне

написати повну історію їх походженя. (1 Мой. 19:36—38). В подібний спосіб поданє й докладне справозданє о дітях Юди. Від него походив цар Давид, котрий як показує родовід, був протоплястою Марії, матері Ісуса, якож і Йосифа її мужа родовід допровадженый від Йосифа аж до Авраама. Луки 3:23, 31—34, Мат. 1:2—16. Потреба представленя як найдокладнійшого родоводу була тим більшою, що з того поколїня мав прійти пануючий цар Ізраїля, як також приобіцяный Месія, з тогож та докладність. котрої не бачимо в інших випадках. (1 Мой. 38).

Бути може що подібні або інші причини, наклонили авторів до поданя певних історичних подій в Біблії, котрих пожиток по черзї пізнаємо. Однаковож, колиби они небули історієв а уступом о моралї, то тодїби без шкоди могли бути випущеними. Зато нїхто не може твердити, щоби Біблія коли небудь лихо називала добром. Мусимо мати також на увазї, що подібні випадки в кождій мові більше чи меньше можна представити хиба що в делїкатнійшій та вдатнійшій мові, чим в часах коли жили писателї Біблії; направду були вони за совісні аби випустити що небудь з хронольоґії подій. Не добирано рівнож так штучних виражень, як днесь; то само можемо сказати о старших людях і їх вираженях ся. Рівнож в Новім Тестаменті навіть найвибреднійші немогуть знайти подібних закидів.

КНИГИ МОЙСЕЯ І ОГОЛОШЕНІ В НИХ ПРАВА.

Перших пять книг Мойсея суть знані, яко Пятикнижіє Мойсея, они нїгде неспоминають його назвиска яко автора. Що они Мойсеєм або

під його надзором зістали написані се є узасаднене припущенє. Розуміесь відомість о його смерті й погрібу була подана його писарем. Брак докладної о тім згадки, що вони були написані Мойсеєм, не є запереченєм того, позаяк, колиби їх хто інший писав, прагнучий нас впровадити в блуд і ошукати, то напевно настававби, що вони походять від великого провідника і мужа стану Ізраелітів, аби тим способом лехше обманути. (5 Мой. 31:9—27). Преціньєсьмо переконані, о тім, що Мойсей випровадив гебрайський нарід з Египту. Він зорганізував нарід той при помочи прав знаходячих ся в тих книгах і звиж триста літ нарід Ізраїльский чтив ті книги, яко надані му через Мойсея, і переховував їх так сьвято, що ані одна йота в них не могла бути зміненою, тимже способом можемо бути запевнені о правдивости тексту.

Зате ж писаня Мойсея містять одиноко вірогідну історію, яка в тім періоді часу була знаною. Хінська історія рівнож стараєсь виводити свій початок від сотвореня сьвіта, коли оповідає, як Бог їздив в човні по воді тримаючи в своїй руці грудку землі, і як се вірять Хінці, немовби то з неї ставсь сьвіт і т. д. Але ціла їх історія не видержує критики, навіть дитячий розум не міг би дати себе впровадити в блуд нею. Противнож описи подані в першій книзі Мойсея, подані суть в тім розсуднім розуміню, що Богом є розумний Сотворитель і перша причина, котрий вже передтим еґзистував. Автор не подає щоби Бог мав початок тільки пише: „У початку сотворив Бог небо та землю"; потім же поминаючи детайлі першого повстаня землі, приступає до описаня шістьох днів — епок, приготовляючи землю для

чоловіка. Той погляд є в головних зарисах його в сьвітлї чотирох тисяч лїт потверджений. Зате розсуднїйшим приняти тверджене, що автор твору, Мойсей, був від Бога натхненим, чим придержуватись, що мудрість одного чоловіка перевисшила получену інтелїґенцію і пошукуваня решти людства від трох тисяч лїт, підпертих сучасними винаходами, й величезні грошеві суми вкладані в тій цїли.

Пригляньмось найперше на установлене прав знаходячих ся в тих писанях. Не мали вони і не мають собі рівних, аж до наших часів. Кодекси нинїшнього столїтя суть оперті на засадах Мойсеєвого закону, а майже без винятку суть уложені людьми, котрі узнають Божий початок Мойсеєвого права.

Десять заповідий Божих є то коротке зібране цїлого закону. Приказаня вимагають почестий Богові і такої моралї яка кождому уважному ученикові мусить видаватись гідною подиву. Колиби они небули знаними перше, а тільки знайдені тепер під розвалинами та викопами Греції, Риму та Вавилону (тих народів котрі взнесли ся і знов упали — давнійш по наданю тих прав) то ще нині уважалибисьмо їх за гідні подиву, єсли не за надприродні. Але довге призвичаєне ся до тих прав — приказань і прямованъ спричинило певну обоятність, так що їх правдива великість, винявши тільки погляд малого числа людей є майже недостережимою. Правда, що ті приказаня ненаучають о Христї, бо они не були призначеними для Христіян, але Гебрейчиків, і не для того аби научати о вірі, в відкуплене, але нате аби переконати людий, о їх грішнім станї і о потребі відкупленя.

Головною їх трестию є благородні слова висказані основателем христіяньскої науки: „Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всією душею твоєю, і всією думкою твоєю, і всією силою твоєю, а ближнього твого як себе самого." Марка 12:30, 31.

Правлїнє запроваджене Мойсеєм, ріжнило ся від інших старинних і новочасних тим, що уважало ся, яко походяче від Бога, і що нарід був перед Ним відвічальний. Його закони і урядження, так сьвітські як і релїґійні носили цеху Бога і були, як се вскорі переконаємо ся, в повній згоді з тим чого нас розум научає о Божій Істотї. Сьвятиня Господня посеред намету містила в „Найсьвятійшому" віддїлї, представленє, присутности Єгови, яко царя, потому то отримували звідти науку о правдивім заряджуваню їх народніх справ. До виключного обслугуваня Храму Господнього установлено сьвященників і тільки їм одним дозволено було мати до дїла з Єговою.

Перша мисль якаби могла кому будь насунутись, була та: „Ось ту й підстава їх орґанїзації. Як у всїх інших народів так і там сьвященники опанували люд, в цїлях власного впливу й матеріяльних користей, послугуючи ся в тій цїлї його лехковірністю взбуджаючи страх перед собою." Але стій приятелю, не берись надто горячково до таких припущень, там де є така добра спосібність аби справи провірить на підставі фактів, булоби ж нерозсудним децидувати без доводів. Вже з першого погляду мусимо відкинути такі припущеня. Права й привілєї сьвященників були ограничені. Жадна сьвітська власть не була їм дана і не могли свого уряду використати в тій цїлї, аби доступити висшої власти всупереч правам на-

роду. Недоставало їм до того всякої спосібности, таке ограниченє було учинене Мойсеєм, помимо того, що сам Він був членом сьвященичого покольїня.

Коли він яко Божий представитель, випровадив Жидів з неволї єгипетської, обставини тодї так склались, що цїла управа попалась в його руки, що учинило з лагідного Мойсея силача з неограниченою властю і потугою, помимо, що він через свій лагідний характер вдїйсности, був найпрацьовитшим слугою народу і втяжких клопотах проводив цїле своє житє. В тім то часї був запроваджений цївільний ряд, котрий-що до значїня можнаби порівняти з сучасним демократизмом. Просимо аби нас мильно незрозуміти; зі становиска недовірків, припускано би, що управа Ізраелїтів, була демократичною, але після того, як він сам о собі говорить, був теократичним, т. є. урядом Божим; бо закон, наданий Мойсеєві був від Бога, не позволяв на жадні поправки. Нїхто не сьмів анї відняти анї додати що небудь до того кодексу. Задивляючись з тої точки, уряд Ізраелїтів був бідрубним від якого небудь давнїйшого або пізнїйшого уряду — правлїня. „І рече Господь Мойсеєві: Склич менї сїмдесять головіка із старших Ізраїля про котрих знаєш, що вони старші між народом і проводирі його і приведи їх до соборного намету, щоб вони стояли там з тобою.

І зійду і поговоримо там з тобою, і возьму від духа що на тобі та й возложу на них, щоб несли з тобою тягар народу, та щоб не одному тобі нести його." (4 Мой. 11:16, 17. гл. також стихи 24—30 для прикладу вірного, осторожного і покірного писателя). При повторюваню тих річей, Мойсей

сказав: „І взяв я голови з поколїнь ваших, людей мудрих і знаточних і поставив їх головними над вами тисячниками й сотниками і пятьдесятниками і правителями поколїнь ваших 5 Мой. 1:15; 2 Мой. 18:13—26.

З повисше сказаного бачимо, що сей так знаменитий законодавець, був далекий від думки аби увіковічнити свою власну повагу або побільшити віддаючи управу народу під контролю найближших своїх кревних, з сьвященичого поколїня, а так уживши їх релїгїйного впливу, прав і свободи народу, аби опісля уярмити їх. Противно, він впровадив форму правлїня в народї, котре було на те обчисленим аби виховувати духа свободи й заховати тогож. Історія інших пануючих народів не подає нам щось подібного. В кождім випадку всякий силач старався свою власну силу побільшити. Навіть при уряджуваню републик, як нас того учать розмаїті приклади що головною полїтикою провідників було те аби позискати прихильність люду а через то удержати свою власну повагу. Кождий інший будучи на місци Мойсея а до того коли був би жадний слави старавбись утримати нарід в обмані і убігавби ся більше о захоплєнє поваги в свої і своїх кревних руки а головно при помочи релїгїйної власти, котра була надана поколїню сьвященства, а також за помочию віри людий, що Бог править з Громадяньскої Храмини. А хоч се було дуже лехким заданєм, рівнож се є неможливим, аби чоловік, котрий був здібним установити такі права і панувати над таким народом, не знавби до чого такого рода систем мігби допровадити. Власть була віддана цїлком в руки народу, хоч було застереженим, що в найважнійших випадках, коли стар-

ші з люду не могли видати децизії звертали ся з тим до Мойсея, а однако самі позіставали суддями того ж, що представили Мойсеєві. „А котра справа за важна для вас передавайте до мене, щоб я вислухав її." 5 Мой. 1:15. З того видимо що Ізраїль був републикою, котрого урядники правили з розказу Божого. Було се так на перекір тим, котрі були того погляду, (хоч нїчого не знали), що Біблія потвердила й запровадила царске правлїнє замість утвердженя народного правлїня „народом і для народа." Та форма републїканського правлїня тревала більш чотириста лїт. Потім була зміненою на царство, на жаданє старших без дозволеня Божого, котрий до Самуеля, що був в той час головним провідником (в роді президента) сказав: „Слухай вимаганя людського в сьому, чого бажають, бо не тебе вони відіпхнули, нї, мене викинули, щоб я не царював над ними. На Божий розказ Самуїль предсказав Ізраїльскому людові, як його права й свобода будуть зневаженими, а він сам через таку зміну стане ся невільником; нарід той будучи заслїпленим прикладом інших народів, що мешкали в сусїдстві його. 1 Самуїля 8:6—22. Комуж за те не насунесь на мисль в часї читаня о тім жаданю люду Ізраїльского, що Мойсей без жадної трудности, міг учинити себе царем так великого царства?

Хоч Ізраїль яко нарід представляє собою цїлість, однакож від смерти Якова був подїленим на поколїня. Кажде поколїнє вибирало собі або узнавало собі певних членів за своїх заступників або начальників. Того звичаю придержувано ся навіть в довгій Єгипетській неволї. Сих називано начальниками або старшинами, і се власне були ті котрим Мойсей віддав честь і

власть сьвітських прав, а вслучаю, колиби Мойсей бажав власти для себе, та своїх кревних старшини булиби останніми до честї і властї.

Поученя дані старшинам, що до сьвітської власти є взором простоти й чистоти. В присутности народа і судів Мойсей відчитав.

Вислуховуйте змаганє між братями вашими, і судїть правдиво між чоловіком а братом його і між ним а приходнем що в його. Не вважати мете на лиця судячи, як малого так і великого вислуховуйте, нї перед ким не бійтесь бо суд Божий. А котра справа за важна для вас, передавайте до мене, щоб я вислухав її. 5 Мой. 1:16—17. По смерти ж Мойсея такі справи були подавані Господові найвисшим сьвящеником відповідь на тих бринїла: „так" або „нї". За помочию так званого „Urim" і „Tummim".

Всьвітлї сих фактів, щож можемо сказати, о науцї, котра учить, що сї книги були написані біглими сьвящениками, аби могли запевнити собі вплив в той спосіб, повагу і власть над народом? Чи такі люди і в такій цїлї написали докази які спротивлялись би їх цїлям, замість помагати їм, докази, як найдокладнїйше доказують, що великий Ізраїльский Вожд а до того ще з сьвященичого стану на розказ Божий віддїлив духовенство від сьвітського уряду, поручаючи такий в руки народа? Чи хто небудь може такого рода погляди назвати мудрими?

Повиннисьмо завважити і те також, що закони найдальше посунувшої ся цївілїзацїї девятнайцятого столїтя не мають лучших постанов що до рівности перед правом як бідних так і богатих. Закон Мойсея в сім взгляді неробив найменьшої ріжницї. А що до нерівного поділу та остере-

женя перед небезпекою в поділі богацтв, коли то мала горстка надмірно збогачуєсь, другаж сходить до крайного убожества, жадне право не ґзистує днесь, котре би запобігало тому всьому так чуйно, як се було в законі Мойсея, щоб дало завсїгди право „Рестітуції" т. є. приверненя права першого посїданя, що кождих пятьдесять лїт, або що кождий Ювілєйний рік. Ті права забороняють продажу властності запобігало, щоб богацтва не згромаджались в руках кількох одиниць. 3 Мой. 25:9, 13—23, 27—30.

Розуміесь що таким способом приучувано їх бути собі братами і поступати згідно, помагаючи собі взаїмно без винадгороди, не беручи лихви друг від друга. 2 Мой. 22:25; 3 Мой. 25:36, 37; 4 Мой. 26:52—56.

Всї закони Мойсея були оголошувані публично, що здержувало підступних людий від надуживаня прав народу. Права були виставлені в такий спосіб і в таких місцях, щоб всякий міг собі відписати, а нате щоби і найбіднїйший не був іґнорантом о них, було се обовязком духовенства прочитувати права народови у сьвято кучків. 5 Мой. 31:10—13. Чи річевим булоби припускати, що ті права були установлені лихими людьми, котрих цїлию булоби обрабувати нарід, його свободу й добробит? Чи такий погляд не є недорічевий?

Що до пошанованя прав чужоземців і ворогів, закон Мойсея попередив свій час о трийцять і два столїтя, бо найлучше і найбільше законодавство сучасних часів що до справедливости й доброти взагалї, і то навіть взявши країни де цївілїзація стоїть найвисше недорівнують, як читаємо: „Закон один щоб у вас був, і земля-

кови і захожому, що заволїк ся до вас, я бо Господь Бог ваш". 2 Мой. 12:49; 3 Мой. 24:22. І коли пробувати ме в тебе приходень у землї вашій не тїснити меж його. Як землянин мусить бути приходень ваш, що пробуває між вами, любити мусиш його, як себе самого, приходнями бо ви були в землї Єгипетськїй. Я Господь Бог вам. 3 Мой. 19:33, 34.

Коли спіткаєш вола ворога твого чи то осла його, що блукає мусиш його вернути йому, коли побачиш осла ненавидника твого, що лежить, під своїм тягарем остерігайсь покинути його з ним. 2 Мой. 23:4, 5.

Навіть о нїмих звірятах не забуто. Знущанє ся над ними, як рівнож і над людськими істотами було остро заказано. Віл в часї молоченя немав мати завязаної губи, бо гідний робітник харчу свого. Віл і осел неповинні бути запряженими до одного ярма, бо не посідають однакової сили, в противнім случаю булоби се звірством. Навіть є мова і о відпочинку. 5 Мой. 25:4; 22:10; 2 Мой. 23:12.

Хто небудь мігби твердити, що сьвященство було самолюбною інстітуцією, бо поколїнє Левитів утримувалось з річних десятин чи так сказати з десятої части особистого доходу їх співбратів з інших поколїнь. Такий погляд кружляє широко посеред недовірків помимо того що є се правдиве представленє справи. Несьвідомо ужывають вони, для попертя своїх теорій одного з найдокладнїйших доводів, що Бог є автором в зорганізованю тої системи а не ділом сьвященства, плянуючого для жажди панованя. Правда, що случає ся, але се тільки фальшиве наслїдуванє сучасного „духовенства", котре запровадило по-

дібний систем, виконуючи декотрі їх практики, але неспоминають цїлком на якій засадї оно було встановлене, і який був повід або звичай плати.

В сутї ж річи цїле право Мойсея спочивало на найповнїйшій рівности. Коли Ізраелїти прийшли до посїданя Хананейської землї, Левіти мали те саме право на отриманє частини землї, як і інші поколїня, але тільки на виразний Божий росказ нїчого не вдїлено їм. Позволено їм тільки перемешкувати, для відбуваня Божої служби, в містах і селах, котрі належали до інших поколїнь. Те право було видане девять разів перед подїлом краю.

Тому замість удїленя їм частини землї, мусїли запевнити їм, якесь інше вистарчаюче винадгородженє отже десятина була тим справедливим винадгородженєм. А коли візьмемо під розвагу то й се ще не буде вистарчаючим, бо таку десятину незбирано в формі податкової монети, а мала бути сплачувана в формі добровільних датків — жертв. Жадними погрозами незмушувано нїкого до плаченя.

„Остерегайтесь покинути Левита, покіль житя твого на землї. І Левита, що в оселї твоїй не покинеш, нема бо в його з тобою паю і наслїдя! 5 Мой. 12:19; 14:27.

Тепер запитаємось, чи річевим є припущенє, що подібні розпорядженя установлені сьвященниками: захланними та жадними панованя. Розпорядженя аби самих себе вилучити від права посїданя землї а бути залежними тільки від добровільної помочи своїх співбратів.

Ще й те сьвідчить, що сам Господь Бог був автором сих нрав, бо не дано жадних почестий сьвященству, бо в противнім случаю, справа

представлялась би зовсїм іначе, а іменно: Взбудженє пошани, і боязни до себе, і о як найострійші погрози і кари, або осудженя непослушних. Але там й згадки о тім не має; нема там жадного права о віддаваню чести, гонору і жадних виняткових прав в разї незахованя їх, нарушеня або образи. Загальне право, котре не робило клясовоï ріжницї, було одинокою обороною. То тим більше задивляючим, що обходженє ся з чужоземцями, слугами й старшими є важною справою в законодавстві. Наприклад: „Не тїснити меш чужениці і не гнобити меш його; вдови нїяким робом не тїснити меш анї сироти; бо коли їх тїснити меш, і вони заголосять до мене, (до Бога) так я певне голос їх почую — і розгорить ся гнїв мій і попущу побити вас мечем так що жінки ваші будуть вдовами а дїти сиротами." 2 Мой. 22:21—24; 23:9; 3 Мой. 19:33, 34. „Не тїснити меш ближнього твого, і не грабувати меш. Не зоставляти меш у тебе на ніч до ранку наймитовоï плати. Не тїснити меш денного робітника, вбогого і мізерного, чи він зміж братя твого, чи з приходнїв, що пробувають у землї твоїй, в оселях твоїх. Тогож самого дня як він заробить даси йому плату, перше нїм сонце зайде над нею; бо він бідняка і жде на неї, так щоб не нарікав на тебе перед Господом, і ти не мав гріха." 3 Мой. 19:13; 5 Мой. 24:14, 15; 2 Мой. 21:26, 27. Перед сивим волосом уставати мусиш і шанувати лице старого," 3 Мой. 19:32; гляди також 3 Мой. 19:14. Всеж бо те не є надаванєм жадних привілєїв анї сьвященикам анї Левітам, або запевненє їх десятин.

Розпорядженя відносячі ся до справ захованя здоровля в Мойсеєвім Законодавстві, так дуже

пожадані для убогого й угнетеного люду, якож розпорядженя й уваги, відносячі ся до чистих і нечистих звірят, які дозволено їсти або ні, рівнож гідні подиву. Булоби цїкавим, колиби порівняти інші розпорядженя, а властиво, колиби місце позволяло на їх провірене, колиж вони показують, що те право, що до найновійших здобутків знаня лїкарскої штуки в тім предметї можна сьміло поставити на першому місци. Закон Мойсея посїдає ще одно образове значінє, о котрім поговоримо пізнїйше. Судимо, що вже сам поверховний доказ дає нам незбитий фактъ, що той закон, котрий є творить якби руштованє цїлого систему обявленої релїґїї, котра допєрва від позїсталої решти Біблії, зїстала виповненою, єсть правдивим чудом, а головно коли візьмемо на увагу час його повстаня.

Закон той, розбираний в сьвітлї розуму, всї признати мусимо, що не носить жадної помороки, або щоби був дїлом безбожних і ошуканчих людий, противно, відповідає тому, що научає природа о Істотї Бога. Тойже закон показує Його Мудрість, Праведність, й Любов. — Дальш те, що Мойсей, той побожний законодавець, сам запереча, аби той закон мав походити від него, а приписує його самому Богові. 2 Мой. 24:12; 5 Мой. 9:9—11; 2 Мой. 26:30. Беручи на увагу його характер в загалї, а також що він сам заказав сьвідчити фальшиво і вистерігати ся фальшу і брехні, чи розсудним є тодї припускати, щоби такий чоловік сам писав фальшиво, а також представив би свої власні погляди яко би походили від Бога. Повиннисьмо також мати на взглядї, що студіюючи тепер копії Біблії і що через те ретельність, по тотрій можна пізнати оріґінал є та-

кож в копіях, котрі від послідователів Мойсея аж до наших часів задержали ся. Хоч були злі люде, котрі шукали свого а не добра людей то рівнож доведеним єсть, що вони в справах Писаня не позволяли собі жадних надужить, котрі заховали ся чистими аж до дня нинїшнього.

ПРОРОКИ БІБЛЇЇ.

Пригляньмось тепер пророкам Біблії з їх сьвідоцтвами. Видимо, що пророки з малим винятком не належать до сьвященничого поколїня, і їх пророцтва критикують зле провадяче ся сьвященство та людий за їх склонність до балвохвальства за що були зненавидженими загально. Змістом тих Божих пїсланництв, виголошених устами пророків, було се по найбільшій части витиканє гріхів Ізраелїтам та погроза кар в будучностї а також обітниці будучих благословенств, а колиби очистили ся від гріхів, то повернуть до благодати Божої. Обставини в яких вони жили, небули вигідні, всї пророки були висьміваними, многих з них увязнено а декотрі були виставлені на ґвалтовну смерть. Гл. 1 Царств 18:4, 10, 17, 18; 19:10; Ер. 38:6; Жид. 11:32—38. Тілько в декотрих випадках пізнано їх правдивий характер яко пророків Божих. Говоримо тут тілько о пророчих писателях, котрих предсказуваня мають Знамя натхненя Божого. Повиннисьмо рівнож запамятати, що при наданю закону Ізраїлеві, не було жадного посередництва зі сторони сьвящеників, а був він даний людові Мойсеєм від Бога. 2 Мой. 19:17—25; 5 Мой. 5:1—5. Окрім того ще було наказаним, що хтоби спостеріг переступленє закону, був обовязаним грішника за-

раз перестеречи, 3 Мой. 19:17. Таким то способом, всї мали право научати і перестерігати, однаковож, як то діє ся й за наших часів, більша частина людей є занята старанєм ся о річи дочесні, а зате є обоятною і безрелїгійною. Малож людей відчувало потребу поправи й каяня ся гріхів своїх, а також на напоминаня до побожности, таких проповідників називано "пророками", так в Старім як і в Новім Тестаментї. Окрім сего **публичних научителїв** балвохвальства називано також пророками, напр.: „Пророки Бааля". Гляди 1 Кор. 14:1—6; 2 Пет. 2:1; Мат. 7:15; 14:5; Наума 6:7; 1 Царств 18:40; Тит. 1:12.

Пророкованє, в значіню звичайного научуваня, сталось опісля наслїдством власностю певнї кляси, секти фарисеїв, котрі замість Божих приказань, научали постанов старших, а тим спротивляли ся правдї і через те стали ся фальшивими пророками і научителями. Мат. 15:2—9.

З великого числа людей званих пророками вибирав Бог час від часу таких, котрим повіряв ріжні обявленя, відносячі ся до близько маючих наступити випадків, а бо також маючих ся сповнити в далекій будучностї. Письма тих пророків, котрі писали й говорили так як їм Дух Сьвятий казав, будуть тепер предметом наших студій. Можна ж їх властиво назвати

ЗІСЛАНЇ ВІД БОГА ПРОРОКИ АБО ВІЩУНИ.

Коли візьмемо під розвагу, що сї пророки побільшій части були сьвітськими людьми, котрі не жили з десятини сьвященичого поколїня, і що були дорікателями не тільки царів і суддїв, але

навіть сьвященників (хоч вони не уряд а тільки лоодиноких грішників громили) то не можемо жадним способом припускати що сї пророки були в звязку з сьвященниками, або з кимбудь іншим займаючим який уряд, аби в імя Бога творили ріжні брехнї. Такий закид сам через себе впадає, яко незгідний з дїйністю.

Коли ж єсьмо переконані, що автори розмаїтих частин Біблії, не мали жадного поводу або причини, як одиноко Духа справедливости і правди, то спитаймо ся чи нема якої звязи, між книгами Мойсея, писанями пророків а писателями Нового Тестаменту. Коли ж знайдемо яку спільну мисль межи законом, пророками а писателями Нового Тестаменту, котрих об'єм часу обнимав тисяч пять сот лїт, взявши також на увагу характер писателїв, то буде вистарчаючим доводом признаня їм того чим себе уважають бути, т. є. що вони суть від Бога натхнені, а особливо, коли завважимо що їх спільний темат є так взнеслий і благородний і відповідає тому чого нас наш власний розум навчає о істотї і власностях Бога.

Знаходимо ж, що один дух, цїль, средство і плян ясно виказані в тій книзї. Перші сторінки тоїж говорять о упадку; сотворіню; останні картини описують і показують нам піднесенє з того упадку; осередкові ж розвиванє ся Божого пляну і придпринятих ним замірів, аж до повного виповненя ся. Загальна гармонія, а рівночасно контраст перших та останнїх трох частин Біблії суть ударяючими. — Перших три голови описують о сотворінню, остатних три о відродженю сотворіня, коли гріх і смерть будуть усунені. Перших три показують як дїявол і лихо повстали на сьвітї аби зіпсути й знищити, в останїх бачимо

діло Сатани і його самого знищено. Тамті показують пановане утрачене в Адамі й через него, в других ж видимо направлене Христом й усталене на завше, а Божу волю виконувану як на небі так і на земли. Перші частини указують нам на гріх яко головно дїлаючу причину зіпсутя, згіршіня і смерті в останніх видимо нагороду праведності становлячу: славу, честь і житє.

Хоч написана многими писателями в розмаїтих часах і серед ріжних обставин, Біблія не є тільки простим уложенєм моральних приписів, мудрих речий і заохочуючих слів. Она єсть чимсь більшим, вона є фільософічним розумованєм, гармонійним представленєм причин сьогочасного лиха на сьвіті, як рівнож одинокого зарадчого средства проти тогож, і остаточного результату, який Божа мудрість предвидїла, котрій кінець свого пляну був знаним передтим, а котра то мудрість визначила докладну стежку вибраному народові, як і те, що она через „найбільші і дорогі обітниці," котрі ся мають сповнити в властивім часї, підтримує і взміцняє.

Наука, яка містить ся в першій книзї Мойсея, научає нас, що чоловік в станї досконалості був досьвідчений в однім представителеві, котрий упав і що теперішна недосконалість, хороби і смерть були наступством тогож. Що однаково Бог не опустив чоловіка а остаточно вибавив його через чоловіка уродженого від невісти, 1 Мой. 3:15; наука що тягне ся аж до кінця. Потреба жертви Спасителя, яко жертви за гріх і його праведності на покритє наших гріхів було символїзоване в одіню зі скір для Адама та Єви, через принятє жертви Авля, через офіру Ізаака, через смерть ріжних жертв, за посередництвом,

котрих патріярхи мали приступ до Бога а також і через жертви заведені законом і складані в часі цілого віку Жидівського. Хоч пророки мали тільки мале понятє о значіню своїх предсказань (декотрих) 1 Пет. 1:12 то преціньясно й докладно описують о вложеню гріхів на одну особу, замість на нїме звіря, в пророчім видиві оглядали того, котрий мав відкупити рід людський і увільнити від гріху: „неначе вівцю на заріз провадженo" „і ми його ранами оздоровлені" назвали го найпідлійшим, маловажним, повного горя й болїв" і казали: „провини усїх нас уложив Бог на него одного." Ісаії 53:3—6. Предсказували де той Збавитель народить ся (Михея 5:2) і коли має вмерти і запевнили нас притім, що вмре „не за себе самого." Дан. 9:26. Вони споминають також о ріжних власностях дотичачих тої особи а головно, що буде „праведний" „нездрадливий" і ніякої „неправедности" в нїм, через яку заслугував би на смерть. Ісаії 53:8, 9, 11.; що спроданим буде за 30 сребняків. Зах. 11:12; що підчас своєї смерті буде прилїченим до лиходіїв; що всї кости його будуть охороненими і нї одна з них не переломить ся. Пс. 34:20; Йоана 19:36; і що хоч умре і погребаним буде тїло його не побачить зотлїня. Псальма 16:10; Дїян. Ап. 2:31.

Писателї Нового Тестаменту подають нам ясно й переконуючо о виповненю ся всїх пророцтв відносно Ісуса з Назарету в дуже простий спосіб і показують за помочию льоґічних доводів, що таке збавленє яке Він дав, було конечним аби викоренити гріх, зі сьвіта як то було сказаним в Мойсеєвім Законї і у пророків. Ісаії 1:18. Сї писателї представляють цілий плян льоґічно і переконуючо до розуму, а притім невідкликають ся

анї до пересудів, або навичок слухачів, тільки промовляють до сьвітлих умислів, і достарчають, як найдокладнійших обяснень кождого предмету і в кождому місци. Гляди Рим. 5:17—19 і аж до 12 розділу.

Мойсей всказав в законї не тілько на жертву або на згладженє гріхів, але також і на благословенство народів доконане через того великого Спасителя, о котрого властї і силї оповідає, що вона буде далеко перевисшати його власну, хоч є вона такою самою як і його (5 Мой.18:15—19). Пригобіцяний збавитель не тільки Ізраїля, але через Ізраїля „має благословити всї народи землї." (1 Мой. 12:3; 18:18; 22:18; 26:4), помимо пересудів жидівського народу, весь час пророки осьвідчають, що Месія має бути сьвітлостю для народів Поганів". Ісаії 49:6; Луки 2:32 і що погане прийдуть до него „від країв землї" Ер. 16:19 що „імя Його буде величатись проміж народами." Мал. 1:11. „Бо явить ся слава Господня й побачить всяке тїло так бо сказали уста Господні". Ісаії 40:5; 42:1—7.

Писателї Нового Тестаменту піддержують, якоби посїдали Боже Помазанє, котре їм позволяло пізнати виповненє ся пророцтв, в жертві Христа. Хоч вони спочатку так як і Жиди судили, що всї благословенства ограничені тільки для їх власного народу. Дїя. Ап. 11:1—18, то однако переконали ся потім, що коли їх нарід осягне благословленство, тодї всї народи мають бути благословлені. Пізнали рівнож що перед наступленєм благословенства так для Ізраїля як і для цїлого сьвіта, має бути вибране „мале стадо" так з поміж жидів як і поган, котрі будуть випробувані і узнані за гідних стануть ся співнаслїдниками слави,

чести Великого Спасителя і учасниками з Ним в благословленю Ізраїля і всїх народів землї. Рим. 8:17.

Ті самі писателї представляють згідність того погляду з тим що написане в Законї і пророках а величність і об'єм пляну, котрий вони представляють перевисшає найвзнеслїйші понятя, які він в собі занимає. "Радість велику, котра буде всїм людям."

Мисль, що Месія є пануючим не тілько над Ізраїлем, але й над цїлим сьвітом, починаючи від книг Мойсея, є темою всїх пророків. Мисль о царстві займає перше місце в Апостолїв також, сам Ісус учив нас молити ся: „Нехай прийде царство твоє" і приобіцяв участь в царстві тим, котрі будуть терпіти за правду й окажуть ся гідними.

Надія о тім величавім грядущім царстві давала всїм віруючим відвагу ставити чоло своє на переслїдуваня, терпіти погорду, убожество, всякі невигоди а навіть утрати житя! Те є досить правдиво представленим в образовім пророцтві, замикаючим Новий Тестамент де сказано: „Достоєн Агнець, заколений прийняти царство". Одк. 5:12, гідні, що „побідять", котрих Він учинить царями й сьвященіками в царстві своїм, також представлені там досьвідченя, і перешкоди, котрі вони мусять побороти, аби статись гідними участи в царстві. По тім наступають описи під ріжними постатями о благословенствах, які мають сплинути на сьвіт в часї тисячлїтнього панованя, коли Сатана буде звязаним, а смерть і болїзни походячі з причини упадку Адама будуть згладженими і коли всї народи землї будуть ходити в славї царства Божого — нового Єрусалиму.

Біблія від початку аж до кінця занимає в собі науку якої нігде інде неможна знайти, і котра стоїть в противнім стосунку до всіх теорій всіх поганьских релігій, вчить вона о грядущім житю котре наступить по повстаню з мертвих. Всі сі натхнені писателі виражають своє зауфанє в одного Спасителя, а один з них осьвідчає, що певного „поранку", коли Бог покличе їх з гробу, вони вийдуть, втойчас небудуть лиходії панувать більше на землі, бо: „вранці візмуть верх над ними праведні". (Псальма 49:14). О воскресеню научають нас пророки та писателі Нового Тестаменту, покладають на нього всі свої надії грядущого житя і благословенства. Павло так ся виражає: „Коли ж воскресеня з мертвих нема, то й Христос не воскрес; коли ж Христос не воскрес, то марна проповідь наша, марна ж і віра ваша. Тоді й померші в Христі погибли. Тепер же Христос устав з мертвих; первістком між мертвими став ся; як бо в Адамі всі вмирають, так і в Христі всі оживають." 1 Кор. 15:13—22.

Так як в зиґарку в котрім богато колісць які нам видають ся непотрібними, але коли навіть і ті що найповільнійше обертають ся суть конечними такою єсть і Біблія. Зложена з многих частий написана богатьома писателями, а рівнож є она повною й гармонійною цілістю. Анї одна частинка не є безужиточною, а хоч декотрі з них суть важнійші то однако всі суть пожиточні і подібні до себе. Помежи так званими, „поступовими мислителями" , „великими теольоґами" сучасної доби є що раз більше принятим трактувати многі з „чудес" Старого Тестаменту поверховно, а декотрі навіть заперечають називаючи їх „бабськими сплетнями" до тих чудес зачисляють:

Історію о Йоні і велерибі, о Ною і кораблї, о Єві і змію, о затриманю ся сонця на розказ Ісуса Навина і о говорячім ослї Балаама. Очевидно, що сї „мудрі люди" забувають о тім, що Біблія в своїх розмаїтих частях є так получена, що колибисьмо хотїли вилучити повисше вичислені чудеса або їх лехковажити собі, то мусїлибисьмо збурити цїлу Біблію або сумнїватись, що до її значіня в цїлости. Коли перші поданя суть фальшивими, то сї що їх повторяли, або були ошуканими, або суть самі звідниками а в такім разї неможемо приняти її яко натхнене слово від Бога. Усунути повисше наведені чудеса з Біблії, значилоби уневажнити сьвідоцтва найголовнїйших писателїв, а в тім і сьвідоцтва Христа Господа нашого. Історію о упадку Адама потверджає нам Павло. Рим. 5:17; зведенє Єви змієм рівнож Павло 2 Кор. 11:3; 1 Тим. 2:14. Гляди також увагу Господа нашого Ісуса о тїм в книзі Одк. 12:9 і 20:2. Затриманє ся сонця в побідї над Амонїтами, було ознакою потуги Господа, котра в грядущім „Дню Господнім" буде доконаною Його рукою — кого представляв Ісус Навин: Три пророки потверджають то само Ісаії 28:21; Аввак. 2:1—3; 13, 14; 3:2—11; Зах. 14:1, 6, 7. Оповіданє о говорячім ослї повторене від апостола Юди (стих 11) і від Петра (2 Пет. 2:16). Господь Ісус Христос потверджає оповіданє о Йонї та велерибі, о Ною і Потопі. (Мат. 12:40; 24:38, 39; Луки 17:26 гляди 1 Пет. 3:20). Справдї не є то більші чудеса над ті котрі Ісус і апостоли чинили, напр.: перемінене води в вино; уздоровлюванє хорих; а найбільшим зі всїх було воскрешуванє умерших.

Ті чудеса за наших часів видають ся нам див-

ними, однаковож і днесь дїють ся чудеса в щоденному житю котрих нераз неспостерігаємо. Творенє ся живих орґанїзмів, так звірячих як і рослинних, що **перевисшають наше понятє** й нашу силу, а тим той є чудесними. Видимо взріст і житє, а нерозуміємо сього, анї не можимо щось подібного сотворити. Садимо два зернятка побіч себе, услів'я, як: повітрє, вода і почва, однакові; вони ростуть, але як ростуть, того наймудрійший дослїдник не встані означити, ті зеренця розвивають ся й посїдають противні собі склонностї, одна ростинка в'єть ся, друга стоїть просто, форма, цьвіт, і кольор суть розмаїтї, хоч обі виростали в однакових услів'ях. Такі чучеса стали ся повсюдними, а як тільки виростемо з дитинного подивлюваня річей не звертаємо найменьшої уваги на щось подібного. Вони нам обявляють ту силу, котра так високо стоїть понад нашу і о много перевисшає наш ограничений умисл. Так само тих кілька біблїйних чудес є поданих для тої особлившої цїлї, аби нам показати всемогучість великого Сотворителя, котрий кожду перешкоду поборює і може перепровадити свою волю, а зате виповнити і те обіцяне воскресенє, згладженє гріху а остаточно запановапє вічної правди.

На тїм заперестанемо. Кожду точку провірилисьмо з розсудком і знайшлисьмо, що єсть тільки один Бог, один взнеслий і розумний Сотворитель, в котрім, справедливість, любов і сила гармонїзують ся з собою. Рівнож пізналисьмо, що розумною річию є дожидати обявленя Його плянів, понеже єсьмо здібними зрозуміти їх а окрім того єсьмо в тім інтересовні. Пізнавши Біблію, котра іменуєсь бути Божим Обявленєм, переконалисьмо

ся що заслугує на поважне трактованє. Студійовалисьмо її писателів і їх цілї в сьвітлї того, що вони научали; булисьмо здивовані, а наш розум сказав нам, що така мудрість, получена з такою чистотою провідної мислї не могли бути підступом зручних людий для особистих цілий. Наш розум переконав нас о тім, що правдоподібнїйшим є, що так праведні, взнеслї способи, думки, як і права, Бог а не чоловік сотворив, а зате не могли бути дїлом жадних сьвящеників. Видїлисьмо гармонїю в сьвідоцтвах всїх писателів, взглядом Ісуса, Його жертви і воскресеня результатом чого сплине благословенство на всїх в Його грядущім славнім царстві. Розум запевняє нас, що так великий, величавий й зрозумілий плян переходить понад те чого моглисьмо ся сподївати, а збудований на так розумних підставах, мусить бути тим чого шукаємо т. є. Пляном Божим. Прото не може бути людським вимислом, а навіть коли буде обявлений, оказує ся так взнеслим і величним — майже недоувіреня людьми.

Коли Колюмб відкрив ріку Оріноко хтось сказав до него, що знайшов виспу. Він відповів: подібна ріка невипливає з виспи." Так велика ріка мусить бути зливом вод сталого континенту." Подібно дїє ся з сьвідоцтвом Біблії. Глибина, сила, мудрість і розмір тої переконують нас, що не люди, але Всемогучий Бог є причиною її плянів і обяснень. Зробилисьмо ось ту тільки поверховний перегляд Писаня і знайшлисьмо, що она єсть Божественного походженя. Наступаючі виклади відкриють нам розмаїті части Божого Пляну і уповаємо, що дамо вистарчаючий довід кождому, чистому серцеві, що Біблія єсть

Божим Обявленєм, і що всякий вимір пляну, котрий она відкриває а притім Божественну Істоту славний характер котрий до тихчас слабо зрозумілим, але тепер буде яснїйш зрозумілим в світаню тисячлїтнього дня.

ВИКЛАД IV.

НАРИС ЕПОК І ДІСПЕНЗАЦІЙ В РОЗВИВАНЮ СЯ БОЖОГО ПЛЯНУ.

Божий плян ограничений і систематичний. Три великі епоки Історії Сьвіта. Їх ріжнячі ся риси. Земля стоїть на віки. Грядущий сьвіт. Нове небо й нова земля. Собдівізії сих великих епок. Важні зариси Божого пляну виведені отсим на денне сьвітло. Зрозуміне упорядкованя відмикає гармонію. Правдиве довідуване ся правди.

ТАК як невластивим булоби судити здібности й мудрість славного архитекта по його ще неукінченій будові так оно днесь невластивим і мильним є судити Бога по Його недокінченім ділї, але поволи коли руштованє, грязь і останки лихого, яке для карности й досьвідченя чоловіка зістало дозволеним, буде усуненим, а накінець, коли лихо буде обернене на добро чоловіка, в тойчас **довершене** дїло Боже ознаймить повсюди Його безграничну мудрість і силу, що викаже згідну гармонію з Його величнім характером.

Від часу від коли Бог осьвідчив нам, що посідає певні заміри і що всї Його заміри будуть виповнені, припадає нам, яко Його дїтям, довідувати ся пильно і застановляти ся, якими є Його пляни абисьмо зістали з ними в згодї. Завваж, як емфатично Єгова певний свого придпринятя запевняє, клянучись говорить Господь сил: „Як

я задумав так воно й буде; як я призначив так і стане ся... а позаяк Господь сил так призначив так і хтож в силї відмінити? Я Бог і не має іншого Бога, нема менї рівнього. Задуми мої сповнять ся та й усе що захочу те й учиню. Я бо сказав — і доведу се до кінця! Я призначив і з дійсню". (Ісаії 14:24—27; 46:9—11). Хоч як таємними і якби припадкові видають ся Божі пляни і розпорядженя в очах людей, а всеж мусимо признати, що ті що повисшому сьвідоцтву його слів вірують, признати мусять що перше ним замірений плян безустанно і все поступав наперед і поступає дальше до свого совершенства.

Підчас коли величезна частина людського роду, ходить на потемки в темнотї й несьвідомостї, змушена дожидати повного розвиненя ся Божого Пляну занїм буде в станї зрозуміти й подивляти великість і мудрість Божественного архітекта, дитина ж Божа має привілєй вже тепер видїти, предсказану грядущу славу за помочию посїданя сьвітла віри, а притім оцїнити й поняти здаючі ся тайни, дїяльностї минувшини та теперішностї. Зате яко інтересовні дїти Божї, й наслїдники в приобіцяній славі спадщині, покликаємось на Слово Боже, абисьмо могли пізнати Його заміри, з Плянів й детайлів містячих ся в нїм. Довідуємо ся, що Божий плян взглядом чоловіка, занимає в собі три великі епоки часу починаючі ся сотворенем чоловіка а сягаючі до неограниченої будучностї. Павло і Петро називають ті періоди трома сьвітами, які представляємо на понисшій фігурі.

ВЕЛИКІ ЕПОКИ НАЗВАНІ „СЬВІТАМИ."

Ті три епоки представляють три ріжнячі ся епоки в розпорядженю Божого Провидіня. Перша від сотвореня до потопу була під доглядом ангелів. Петро називає ії „ТОГДАШНЇМ СЬВІТОМ". 2 Пет. 3:6.

Друга велика епока аж до установленя Царства Божого є під ограниченою властю Сатани „СЕЙ ВІК ЛУКАВИЙ."

Третя епока буде „сьвітом без кінця" під зарядом Божим, чи Царством Божим, називає ся „грядущий сьвіт" в котрім правда домує: — Жид. 2:5; 2 Пет. 3:13.

Перша з тих епок або „сьвітів", яка була під доглядом ангелів хибила цїлї, друга ж під властю сатани, є названа, „лихим сьвітом", але третий сьвіт буде ерою праведностї і благословенства для всїх народів землї.

Два останні з тих сьвітів найбільше споминані, а детайлї відносячі ся до них були ріжноракі.

Сучасний, себто другій сьвіт не длятого називає ся лихим, аби в нїм не мало бути нїчого доброго, а потому, що лихому дозволено мати в нїм перевагу „а нині ми їх славимо щасливими, краще врядились беззаконники, тай хоч спокушуючі Бога, а жиють без ушкоди." Мал. 3:15.

Третя епока чи сьвіт називає ся „ГРЯДУЩИМ СЬВІТОМ в котрім правда домує" не потому, що вже лихого більш не буде а за те, що лихо не буде мати в нїм доброго поводженя, безбожний не

буде мати більше переваги, але в днї його зацвите праведник." (Пс. 72:7). „Слухняних буде земля всяким благом наділяти". (Ісаії 1:19) „бо лиходії будуть знищені". Пс. 37:9.

З того показуєсь, що „грядущий сьвіт" буде противний сучасному в кождому напрямі. Слова нашого Господа показують почому має бути та ріжниця між сучасним а грядущим сьвітом. Ріжниця полягає на тім, що Він сам буде Князем, Володарем грядущого сьвіта, в котрім справедливість і правда зацвитуть. Але тепер в часї царствованя Сатани котрий будучи князем сього лихого сьвіта, є причиною, що лихо має в нім перевагу, безбожні панують, як то Господь Ісус сказав: „Йде бо князь сьвіта сього й у менї не має нїчого. З тої то причини не занимає ся Христовими послїдувателями, хиба що їм у всїм спротивляє ся, бє по лици та є доброю й болючою колючкою в тїлї. (Йоана 14:30; 2 Кор. 12:7). Тому, в сьому лихому сьвітові, чи епоки, всї, що хотять благочестиво жити гонені будуть, підчас коли беззаконник розвиває ся, як зелене дерево (2 Тим. 3:12; Пс. 37:35). Господь Ісус сказав: Царство моє не від сьвіта сього" а доки та епока, чи, „грядущий сьвіт" не прийде царство Христа не обійме правлїня над землею. В тій то цїли казав дожидати й молити ся: „Нехай прийде царство твоє, нехай буде воля твоя, як на небі так і на землї. "Сатана є князем властї воздушної сього сьвіта і длятого темнота покриває землю і народи, він панує і орудує в синах перекору. Еф. 2:2; 6:12.

Знатна частина пляну Великого Будівничого відносить ся до людського спасеня, не є ще цїлком розвиненою, в противнім ж випадку царствованя

нового князя й нової епоки булиби вже впроваджені. Длячого се відложеним зістало, до певного часу, як і спосіб, яким сучасне пановане лихого устане а власть сатани перейде під справедливе правлінє Христа, є се інтересні питаня, а котрі понисше будуть вияснені. На сейчас вистарчить сказати, що царства сього сьвіта, котрі в піддансті Сатани в своїм часі стануть ся царствами Бога і Господа нашого Ісуса Христа (Одк. 11:15). Писанє научає, що той перехід власти буде доконаний в часі великого заворушеня й замішаня. Згідно з тим Ісус сказав: „Ніхто не може надоби сильного ввіймовши в Господу його, пожакувати, як перше сильного не звяже, аж тоді господу його пограбить." Марка 3:22—27.

То показує, що Сатана мусить бути перше звязаний, чи обезсилений і скинутий з престолу, занім пановане Христа наступить в праведності й покою. Відібранє власті Сатанї буде першим дїлом нової епоки. Одк. 20:2.

Повиннисьмо запамятати, що наша земля становить підставу всїх тих, „сьвітів" чи епок, а хоч віки минають і періоди зміняють ся земля ж все стоїть на віки." Еккл. 1:4.

Виводячи ту саму мисль дальше, Петро називає кожду з тих епок небами і землями. Вираз **„небо"** означає — висші або духовні власти, а **„земля"** є символом сьвітської власті, себто суспільного устрою. Тому перше небо й перша земля, себто власти духовні й сьвітскі, лад справ, які тодї еґзистували сповнили свою задачу й закінчили ся потопом. Але буквальне небо — атмосфера і буквальна земля не перемінились а позістали. Так то й сучасний сьвіт **небо і земля** зникнуть з великим шумом в огні т. є. в замішаню,

недолї — анархії. Силач, Сатана будучи вязаний буде старатись всїма способами задержати свою власть. За те сучасний суспільний порядок, устрій і правительства пропадуть, але не фізичне небо і земля. Нинішні небеса „духовні власти" мусять уступити місце новим небесам, духовній властї Христа і нинїшня „земля" суспільний устрій під властїю Сатани розтоплять ся, т. є. розпадуть ся, згорять в символїчнім огнї на початку Дня Господнього, котрий палати ме як піч (Мал. 4:1). Буде она заступлена новою землею, наново зорґанїзованою суспільнїстю, в гармонії з новим Володарем Землї — Христом. Справедливість, покій й любов будуть царствувати між людьми, сучасний устрій уступить місце новому, луччому т. є. Царству Божому, котрого підвалиною буде найвисша справедливість.

Павлові було дано заглянути всю слїдуючу епоку, чи як то він називає в епоку „грядущого сьвіта" говорить, що був підхопленим (чи в тїлї, чи без тїла не знає; Бог знає і занесеним аж до третого неба. Він видїв новий стан річий, нові порядки, нове небо, під духовним царствованєм Христа, а котрих не міг обявити (2 Кор. 12:2—4). Без сумнїву були то ті самі річи, котрі Йоан пізнійше видїв і йому власне було дозволено, аби виразив їх для віруючих в **символях** а які доперва будуть зрозумілими, коли прийде їх час. Йоан підчас обявленя даного йому нашим Господом на острові Патмос, був проваджений духом через час віку Евангелії, і бачив зміняючі ся картини, яким підпадала церква і царства аж до кінця сучасного лихого сьвіта, чи епоки, і в тім пророчім видиві бачив, як Сатана зістав звязаним, а Христос царствовав і як нове небо і нова

земля були установленими, бо перше небо і перша земля проминули. Одк. 21:1.

ВІКИ АБО ДІСПЕНЗАЦІЇ.

Звернім тепер нашу увагу на віки, на котрі ті великі епоки поділені, як се бачимо з понисшого рисунку.

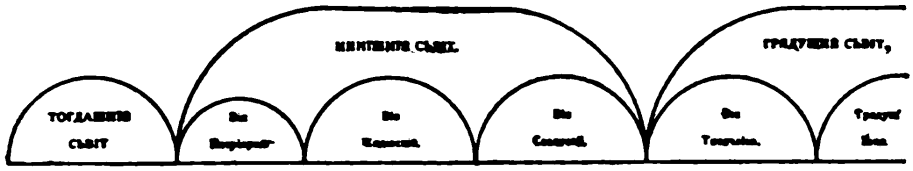

Перша з тих великих епок „сьвітів" небула поділеною. Божий спосіб поступованя з людьми в протягу того цілого часу т. є. від упадку Адама аж до потопу, не був поділеним. Бог дав чоловікові своє право, написане в Його природі, але коли согрішив, Бог полишив го до певного степеня його власному льосові, котрий го постоянно упосліджав, провадячи до злого аби тим, зрозумів свій блуд, а також аби мудрість Божа, вимагаюча абсолютного послушенства, була обявленою. Та епока закінчилась потопом, котрий знищив всьо, з винятком вірного Ноя, і його родини. Так довів той перший круг часу нетільки до страшних наслідків, гріху, але рівночасно показав, що прямованє його було до що раз більшого зіпсутя й нужди, доводячи заразом потребу посередництва Єгови, аби відзискати те що було утрачене, т. є. першого стану чоловіка, що в своїм часі мало бути довершеним.

Друга, епока, чи сьвіт, котрий тепер є, ділить ся на три віки, кождий є Божим степенем в знищеню лихого, кождий степень є висшим від попереднього і блисшим до виповненя тогож.

Третя велика епока „грядущий сьвіт" зачинає ся від другого приходу Христа, тисячлїтєм, або „часом новонастаня всього" по чім наступлять „грядущі віки" про котрі обявленє не говорить богато. Теперішне обявленє трактує дїло визволеня чоловіка з гріху, а не о славі яка має наступити.

Перший вік, сього сьвіта, названий віком Патріярхів, позаяк Божа дїяльність і оказанє благодатї в тім періодї часу відносилась тільки до деяких осіб, рештаж з людей були цїлком полишені з уваги на них. Тими вибранцями були Патріярхи: Ной, Авраам, Ізаак і Яков. В тім то порядку здаєть ся кождий з них був улюбленцем Божим. Зі смертю Якова той вік кінчить ся, або так виразитись кінчить ся такого рода спосіб Божого поступованя. Його наслїдники пораз перший зїстали названі „Дванайцять поколїнь Ізраїля" а так разом названі Його вибраним народом" і за помочию символїчних, образових жертв стали ся сьвятим народом, віддїлені для спеціяльних цїлий від всїх інших народів, і мали стати ся учасниками особливщої благодатї. Час, назначений до виповненя ся тої частї Божого пляну, який тодї зачав ся (т. є. від смертї Якова) а закінчив ся смертїю Христа називаємо Жидівским Віком, або Віком Закону. В тім часї Бог особливше, благословив той нарід. Дав йому свій Закон, учинив з ними особливший заповіт, дав йому намет зібрань, а надприродне сьвітло, яке було в віддїлї Намету в „Найсьвятійшому місцї" означало присутність Єгови, зі своїми людьми, як їх Вожд і Цар. Їм то посилав Він своїх пророків, а на кінець і Сина Свого. Серед них Ісус научав, чинив чудеса не ходив сам анї неказав своїм уче-

никам іти поміж інші люди, висилаючи їх сказав: „Нейдіть шляхом поган, і не ввіходьте в город Самарянський, а радніщ йдіть, до загублених овечок, дому Ізраїлевого (Мат. 10:6). Що такий взгляд на нарід закінчив ся в погордженю і розпятю Христа є показано в Його словах, котрі висказав пять днів перед роспятієм. „Оцеж оставляєть ся вам дом ваш пустий." Мат. 23:38.

З смертію Ісуса розпочав ся новий вік — Вік Евангелії — чи епока духа — христіяньска в часі котрої радісна новина мала бути проголошувана, нетільки Жидам але всім народам, т. є. оправданє вірою в Ісуса Христа, котрий з благодаті Божої пожив за всіх смерті. Підчас того періоду часу певна кляса людий є також покликана до особлившої благодаті Божої, котрим учинено великі обітниці, а головно тим, котрі уважають Ісуса за своєго Господа і Спасителя та поступають Його слідами. Голошенє Євангелії треває вже близько девятнайцять столітій, і дістала ся она майже до кождого закутка землі, так можна сказати, що більше або меньше була оповідувана всім народам. Не навернула она народів, бо й не була на те призначеною в тім часі, а голошена була в тій цілі аби вишукати ту і там, декотрих осіб з котрих має складатись „мале стадо", котрому, як Христос сказав: „Не лякай ся, мале стадо, бо вподобалось Отцеві вашому дати вам царство" (Луки 12:32), яке має наступити. З тим періодом кінчить ся „сьвіт лукавий" завваживши добре, що коли Бог-Єгова дозволив на перевагу панованя „лихого", то не меньше здійснювали ся Його високі заміри, і то постійно, після певного, усталеного пляну і в докладнім порядку часів, які Він означив передтим. В кінци нинішнього віка

і на початку слідуючого віка Тисячлїтя, Сатана буде звязаним, його повага знищена, яко приготованє для установленя Царства Христового і початку грядущого сьвіта, в котрім правда домує.

Тисячлїтєм називаємо період часу тисячи лїт, о чім говорить нам Одкритє 20:4, як о часї Христового панованя чи так сказати: Перший вік „Грядущого сьвіта". Підчас тисячлїтя настане новонастанє всього, що було утрачене в Адамі. Дїян. Ап. 3:19—21.

В часї Тисячлїтя обітре Бог всяку сльозу з очий їх, а по за тим, в грядущих Віках" наступлять благословенства вічної щасливості, так що смертї вже не буде, анї смутку, анї крику анї труду, перше бо минуло. Одк. 21:4.

Боже Обявленє неподає нам стан подій в грядущих віках, тому на сїм перестанемо. Кинемо тільки оком на поверховні вигляди, пляну віків. Чим більше будемо студійовати, тим більшу гармонїю знайдемо в них: красоту і лад. Кождий нарід має свою часть до виповненя потрібну до повного розвиненя ся Божого пляну, яко цїлості. Плян той поступає безустанно наперед від віку до віку розвиваючись аж до сповненя ся величавого заміру Божественного архитекта, котрий чинить усе по радї волї своєї (Єф. 1:11). Жаден з тих періодів не є за годину довший або закороткий для виповненя своєї задачі. Єгова-Бог є мудрим господарем так часів, як і средств, хоч средства його незлїчимі, а нема сили, котраби Його розпорядженя була в станї встримати або помішати хоч би на хвилинку. Всї річи як добрі так і злї мусять дїлати під надзором Божим, при виповнюваню Його волї.

Для несьвідомого й невправленого умислу, об-

нимаючого заледво малу частину скомплїкованої машинерії Божого пляну представляєсь она в цїлостї або в частї замішанєм, блудом, щось подібного, якби то представити дитинї. Його недозрілий і нерозвинений умисл нездібний поняти причини противних рухів колїс і пасїв длятого все видаєсь йому безладєм. Але досьвід, дозрілість учить і переконує що здаюче ся безладє є гарною гармонїєю витворюючи досить добрі наслїдки. Але та машина була загадкою доки дитя не зрозуміло її дїланя. В той спосіб Божий плян є, і, був в часї всїх віків в своїм успішнїм розвою, чоловік осягав конечні досьвіди, не тільки такі які учинили його здібним, зрозуміти ріжнородну дїяльність, але й отримати досьвід випливаючих з того благословенств.

В дальшім тягу наших студій Божого Пляну конечним мати впамяти ті віки, з уваги на періоди, о котрих говоримо, їх власности і заданя, бо **вжаднім з них** особисто для себе не можна знати пляну, **а зі всїх разом,** подібно як одно колїсце нестановить ланьцюга, але кільканайцять получених разом. Докладне понятє о Божім пляні осягнемо, коли зазначимо собі, ріжнячі ся знамена кождої частї, а тим способом будемо в станї розїзнати правдиве слово правди.

Вираженє в Писаню, відносно одної епоки, або діспензацїї, неможе бути ужитим в іншій, бо речі о котрих є мова одного віку сповняють ся в другім. Напр.: булоби неправдою припускати, що земля буде повна зрозумінєм Господа, як водою море в сьому віцї, або що тепер нема потреби говорити ближньому „пізнай Господа" (Ісаїї. 11:9; Ер. 31:34), а булоб се великою неправдою; бо правда неможе абсолютно запанувати аж до дру-

гого приходу Господнього і установленя Його царства; в часї віка сього, було богато звідничих наук, але предсказаним є що при кінци тогож буде найбільше тихже. „Сеж відай, **що в послїдні днї**, настануть времена люті... лукавіж люде та чарівники, дійдуть до гіршого, зводячи, та даючі себе зводити" (2 Тим. 3:1, 13). Результатом Христового панованя, в часї Тисячлїтя, земля буде наповнена знанєм Господа, та Його правдою, як водою море.

Блудом також є і се припущенє, що нїбито Царство Боже вже тепер заложеним зїстало на землї, і що воля Божа виконувана на землї. А що є далеким від правди, бо царства сьвіта сього є піддержувані на підневолюваню, несправедливостю та ошуством, до так великого розміру як се взмагаюча ся цївілїзація народів дозволяє, Сатана теперішний князь, сьвіта сього, мусить бути струченим вперше з своєго престолу, а царства зістаючі під його властю стануть ся царствами нашого Бога і Його Помазанця, котрий обійме власть і силу і панованє.

ВИКЛАД V.

„ТАЙНА ЗАКРИТА ВІД ВІКІВ І ВІД РОДІВ, ТЕПЕР ЖЕ ВІДКРИТА СЬВЯТИМ ЙОГО." — КОЛ. 1:26.

Зоріне первої обітниці. Обітниця учинена Авраамови. Відложена надія. Тайна починає розвивати ся від зісланя Духа Сьвятого. Що є тою тайною? У властивім часі буде усім обявлена. Коли скінчить ся тайна.

Підчас коли людськість позіставала під властію злого нерозуміючи своєї потреби, Бог оголосив розпорядженє, що допровадить їх до першого стану через данє Відкупителя, але хто мав бути тим Відкупителем незнано через час чотири тисячі літ, аж доперва після воскресеня Христа, в початку Христіяньского або віку Євангелії зісталo виразно обявленим.

Поглянувши в минувшину, бачимо, що наші прародичі утратили своє житє в Раю, а житє їх підпало справедливому осудові за гріх, повне смутку і страдань без проблиску надії, з винятком дуже неясного осьвідченя, що насінє невісти розщавить голову змія, хоч в розвиваню ся Божого пляну так малий промінчик має повне значінє і то для них було тільки слабим сьвітелком. Майже дві тисячі літ минуло від якого небудь знаку його сповненя ся. Коли то по двох тисяч літах приобіцяв Бог Авраамові, що в його насіню благословлять ся всі народи землі. З того бачимо, що Бог свого першого заміру не змінив, а що приготовляє ся виповнити його. Час минав. Прио-

біцяна Канаанська земля, не була ще в його посіданю, Авраам і Сара не мали ще жадного потомка, хоч постаріли ся. Авраам, думав, що мусить якимсь способом допомогти Богові, до виповненя Його обітниці, напр. через Ізмаеля, хоч його поміч не була потрібною, бо у властивім часі народивсь Ізаак наслїдник надії й обітниці. В той час здавалось, що прийшов обіцяний Володар і Потїшитель народів. Але ні, лїта минали, і здавало ся що Божа обітниця ненаступить, бо Ізаак, яко наслїдник умер. Яков умер також, але віра декотрих в обітниці, ще сильнїйше взростала, і була Богом підтримувана, бо учинений Ним заповіт Авраамові, був потверджений клятьбою даною Ізаакові, а потверджений Яковові і Ізраїлеві яко вічний заповіт. 1 Паралипоменон 16:16, 17.

По смерті Якова його потомки були вперше названі: „Дванайцять поколїнь Ізрайлевих", а Богом узнані яко „нарід вибраний" (1 Мой. 49:28; 5 Мой. 26:5). Здавало ся, що в сїм то часї стане ся дїйсністю, що то є те дожиданє, що сей цїлий нарід, є яко приобіцяне насїнє Авраама, посяде Канаанську землю, буде панувати й благословити сьвіт, бо під опікою Египту став ся народом сильним, але завелись в надії, і обітницю майже позабуто, коли Египтяне заволоділи над ним і через довший час трактували їх яко невільників.

Направду Бог покрив тайною поволокою свою обітницю а його дороги здавались бути безвихідні. Але у часї властивім прийшов Мойсей великий Вождь, через котрого Бог випровадив Жидівський нарід з неволї і здїлав богато чудес для добра їх, а перед виходом з Канаанської землї умер, але яко Боже начинє осьвідчив: „Пророка зміж вас, із братя твого, такого як я, Господь Бог

твій поставить тобі; його маєте слухати (5 Мой. 18:15; Дїян. Ап. 3:22). То дає доказ до дальшого вгляненя в плян, показує рівночасно, що нетілько нарід, яко цїлість, має взяти участь в дїлї грядущого благословенства і правління, але хтось певний має бути вибраний з помежи них, котрий допровадить їх до слави і виповненя учиненої ним обітницї. В той час Ісус Навин, котрого імя значить спаситель став ся їх Вождом, і під його провідництвом віднесли великі побіди і дїйсно після обітницї ввійшли до обіцяної землї. Направду здавалось, що тодї прийшов правдивий Вожд, і що обітниця здавалась бути виповненою напевно. Але Ісус Навин умер, Жидівський Нарід неміг учинити себе передовим народом аж до часу коли Давид а потім Соломон були данї йому за царів. Дійшов він до найвисшої слави але скорійш чим могли узріти сповненє ся обітницї позбавлено його власти і ставсь плїнником інших народів. Декотрі рівнож стояли сильно при тій обітници Божій і виглядали великого Висвободителя, котрого Мойсей, Давид, Ісус Навин і Соломон були тільки прототипами.

В часї коли народився Ісус, були в сподіваню Месії, будучого царя Ізраїльского а через Ізраїля цїлого сьвіта. Дожиданє й надія Ізраїля, що їх грядущий цар окаже ся в великій силї й славі, якто представлено в приповістках і пророцтвах, стало ся причиною випущеня з уваги пророцтв іншого ряду показуючих конечність терпіня й смертї, яко викупу за грішників, занїм могли наступити, які з обіцяних благословенств. Виображенєм того був агнець (баранець) великоднїй перед випровадженєм їх з Египту і забиванє звірят при наданю прав закону (Жид. 9:11-20; 10:8 і 18)

і жертви за гріхи виконуваних сьвященниками рік річно без перерви. Випустили вони також з уваги предсказаня пророків „котрі сьвідкували **о страстях,** які мали прийти на Христа, і о славі, **яка послїдує**" (1 Пет. 1:11); зате, коли Ісус прийшов, яко жертва, вони не пізнали Його, нерозуміли часу відвідин їх (Луки 19:44). Очевидно, що покладені надії на него завели їх. Вони незавважили, що смерть їх Вождa була потвердженєм Нового Завіту, в котрім мали наступити благословенства, яко часть виповненя ся обітниць заповіту. Але, коли довідались, що Він воскрес з мертвих, їх надія віджила знову (1 Пет. 1:3), а коли зближив ся час, що мав їх полишити питали Його: „Господи чи не під сей час поставиш ти знов царство Ізраїльске? Що їх надії були трафні взагалї, хоч не знали часу їх виповненя ся, показує ся з відповіди яку дав їм Господь Ісус, коли сказав: „Не вам єсть розуміти час і пору, що Отець положив у своїй властї." Дїян. Ап. 1:6, 7.

Який же оборот возьме тепер Божий плян? мусїло бути питанєм його учеників по вознесеню на небо, повиннисьмо мати на увазї ученє нашого Господа відносно Божого Царства, що було представлювано в подобенствах та не ясних приповістках. Але сказав їм також: „Ще богато маю глаголати вам, та ви не можите носити нинї, якже прийде Дух правди, то проведе вас до всякої правди. Він вас навчить всього і припімне вам все, що я коли небудь казав, й що настане звістить вам." Йоана 16:12, 13; 14:26.

Тому то вони немогли зрозуміти аж доти доки дух свьятий не зійшов на них. Навіть і тодї ще уплинуло много часу занїм отримали ясне сьвітло і повне зрозумінє о великім дїлї спасеня відносно

до першого заповіту (Дїян. Ап. 11:9; Гал. 2:2, 12, 14). Здає ся що Бог уживав їх яко своє начинє в той час коли вони нерозуміли ясно, і що їх натхнені слова, колиб висказані в належитий спосіб викликалиби яснійші і глубші вражіня анїж вони самі розуміли їх. Наприклад читай мову Якова, в котрій Він оповідає: „Степан оповів, як Бог перше зглянув ся, щоб з Поган прийняти людий в імя своє, із тим згаджають ся мови пророцкі, яко написано: Після сього знов верну ся (коли нарід з Поган буде вибраний) і збудую намет Давидів — (земське царство), що впав і руїни його відбудую знову поставлю його.

Апостол Яков, в листї Евангелїї Петра до Корнелїуша, яко до першого наверненого з Поган доглянув в Божім Пляні, що в часї віка Евангелїї, так віруючі Жиди як і Погане мали бути однаково упривілєйовані, почав він студійовати пророцтва й доглянув, що так було написано т. є. що коли дїло Христіяньского віку закінчить ся тодї доперва учинені обітницї для тїлесного Ізраїля будуть виповнені. Та велика тайна, так довго укрита начинала бути зрозумілою малою громадкою сьвятих, спецїяльних „другів" Божих.

Павло осьвідчає (Кол. 1:26—27), що тайна котра була укрита через віки й поколїня тепер явлена сьвятим Його.

„ХРИСТОС В ВАС НАДЇЯ ХВАЛИ."

Се є велика тайна Божа, котра була закрита від віків й до нинї ще закрита перед всїма — з винятком певної кляси віруючих, посьвячених сьвятих. Але що се має значити: „Христос в вас"? Знаним є, що Ісус був помазаний Духом сьвятим (Дїян. Ап. 10:38), бо вираз Христос значить по-

мазаний. Апостол Йоан оповідає, що **помазанє** котре ми отримали (віруючі — посьвячені Богові) в нас пробуває (1 Йоана 2:27). Тим способом сьвяті в віку Евангелії є помазаною громадкою— помазані на царів і сьвящеників Богові (2 Кор. 1:21; 1 Пет. 2:9); а разом з Ісусом, їх Вождом і Господом творять Помазанця Божого — Месію Христа.

Згідно з ученєм сьв. Йоана, що ми єсьмо **помазаними** запевняє нас апостол Павло, що та тайна, котра в попередних віках була держана в тайні а тепер обявлена сьвятим його, т. є. що **Христос,** — (Помазанець) не є се один чоловік але многі.

„Як бо тїло одно а членів має богато, всїж члени одного тїла, хоч богато їх, а одно тїло так і Христос (1 Кор. 12:12-28). Ісус є Помазаним, яко Голова, або Господь над Церквою, яка є його тїлом (в образові представлені невістою) (Еф. 5:25—30) а разом взяті творять вони **приобіцяне „Насїнє."** — великого Спасителя й Висвободителя: „Колиж ви Христові, то ви **насїнє** Авраамове а по обітниці **наслїдники** — Галат 3:29.

Апостол говорячи о Христї, що все покорив під ноги Його, дав Його яко голову над усїм у Церкві, котра єсть тїло Його, щоб у всьому Йому **передувати,** (Еф. 1:22; Кол. 1:18), і перестерігає Церкву, аби не приписувати собі притенсиї а під образом людського тїла вдатну з Ним нашу єдність. Тоже саме показує Ісус під постатю виноградини і її вітя. Йоана 15:5.

Єдність Ісуса, яко голови і членїв Його тїла представляє досить гарно фіґура піраміди.

Вершок є цїлою пірамідою сам в собі, іншеж камінє може бути вибудоване під ним, а коли позістануть в гармонії з всїма лїнїями, які властиві

верхньому каменеві, ціла маса буде представляти тоді одну всеціlу піраміду. А що гарно представляє нашу позицію, яко членів „Насіня" Христа. Получені цілком з нашим Головою, ми, яко живе камінє стаємось тоді совершеними, розділені від Нього сталисьбй нічим.

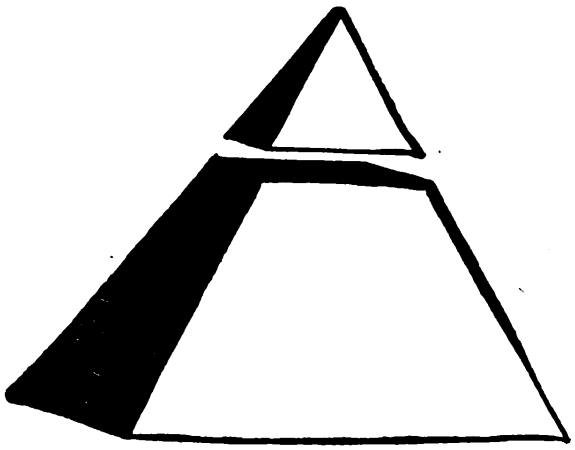

Тільки один Ісус є досконалим, зістав надто вивисшеним, миж віддаючи себе Йому абисьмо після Ним даного нам прикладу — взірця могли бути уформовані, вигладжені, і збудовані, яко Храм Божий. При звичайнім будинку нема головного угольного каменя, але наш будинок посідає верхній угольний камінь, тим то й стоїть в Писаню: „Ось, кладу в Сионі, угольний камінь, вибраний, дорогий, і віруючий в него не осоромить ся, приступаючи до него до живого каменя... і яко живе камінє, будуйте дім духовний, сьвященство сьвяте, щоб приношено *жертви любоприємні Богу через Ісуса Христа. (1 Пет. 2:4—6). Єсьмо певні що вскорі між Ісусом т. є. Головою а Церквою, котра є Його тілом, наступить полученє.

*) Sinaitic MS. поминав слово духовні перед словом жертви.

Будучи улюбленими в Господі мусимо перенести богато трудностий, ударів і досьвідчень, мусимо піддатись переміні, беручи собі за взорець нашого Господа, під провідництвом небесного будівничого, і, аби здібність і ідеальність небесного Учителя могли розвинути ся в нас, є конечним звернути нашу увагу, абисьмо не мали жадної самолюбної й противної волї, через що можимо статись, як дїти, приодягнені в покору, бо Бог гордим противить ся смирним же дає благодать — дари свої. Смирім ся під сильну руку Божу; щоб підніс нас у гору свого часу (1 Пет. 5:5, 6), так як вивисшив нашу голову і попередника (Філ. 2:8, 9).

Се дїйсно дивна новина, а коли удамо ся до слова Божого, аби довідати ся о тім високім покликаню, то знайдемо що пророки голосять о тій благодати (або благословенстві), яка на нас спливає. (1 Пет. 1:10). Образи, приповістки і трудні до зрозуміня оповіданя, стають яснійшими тепер, кидають своє сьвітло на „вузку дорогу" по котрій помазана громадка покликана поступати, аби осягнути нагороду, котра нам тепер обявлена.

Була то тайна направду, о котрій перше нїхто не мислив, що Бог мав замір взбудити, не тільки одного Висвободителя, але Висвободителя складаючого ся з многих членів. Єсть то „високе покликанє" до осягненя котрого віруючі мають привілєй, коли посьвячують ся в віці Євангелиї. Ісус не старавсь виясннти того, своїм ученикам, доки були ще тїлесними людьми, але чикав аж були помазані Духом Сьвятим до „новоï природи." З оповіданя Павла довідуємось, що нїхто інший, як тілько „нове сотворінє" може поняти й зрозуміти те велике спасенє. Він каже: „Премудрість же

промовляєм між звершеними," та премудрість не віка сього, анї князів віка сього, що зникають, а промовляємо премудрість Божу, **тайну,** закриту (Плян) котру Бог призначив перш віків на славу нашу, котрої ніхто з князів віка сього непізнав, як писано: „Чого око не видїло, нї ухо не чуло, і що на серце чоловікови не зійшло те наготовив Бог тим, що Його люблять, нам же Бог відкрив Духом Сьвятим своїм." — 1 Кор. 2:6—14.

В листї до Галатів Павло відкриває цїлу тайну і показує, яким способом заповіт Авраама, має бути виповнений. Показує даний закон Ізраїлеви, не відкидаючи першого заповіту і що насїнєм Авраама, в котрім благословлять ся всї народи, є Христос (стих 16). Виясняючи мисль о котрій вже говорилисьмо що Христос означає всїх помазаних Духом Сьвятим, він каже: „Стілько бо вас у Христа хрестились, **у Христа** одягли ся; коли ж ви Христові, то ви разом з Ісусом насїнє Авраамове, а по обітницї наслїдники (стихи 27—29). Держачись тої самої мислї (голова 4 до Галат) показує, що Авраам був образом на Єгову, Сара-ж обітницї, а Ізаак виображав Христа (голову й тїло) і додає: „Ми ж братя по Ізааку дїти обітницї" (28 стих). Так то плян Божий був закритий в образах аж до часу, коли вік Євангелії розпочав ся розвиванєм ся Христа (Помазанця). Так було треба аби тайна була закритою, бо іначе не булаби задержаною. То було конечним. Обявити людськості цїлий Плян значилоби перешкодити йому. Коли би люди знали о тім, то Господа слави нерозпяли би, анї не переслїдувалиби церкву, котра єсть Його тїлом. (1 Кор. 2:8). Не тілько смерть Христа, яко викуп для відкупленя людий, не булаби виповнена, коли би

плян не був закритий в тайні перед сьвітом, але досьвідченя віри церкви, яко участників в Христових страстях, булиби впрост повстримані. „Тим то не знає нас сьвіт, що не пізнав Його." І Йоана 3:1.

Не тілько Божий плян і Христос уособленє того пляну є великою тайною для сьвіта, а також і дорога по котрій то мале стадо є покликане, аби поступало, що знаменує їх, як „вибраний нарід" було та є для сьвіта тайною, чому чоловік о так великих здібностях, яким був Ісус з Назарету, свій час і талант, провів так, противно, коли би звернув свою увагу на полїтику, законодавство, торговлю, або на популярну релїґїю, мігби був статись великим і бути почитаним. Після людського понятя він змарнував своє житє, а навіть казали: „Дїявола має і дуріє". Був Він тайною для них. Не могли го зрозуміти.

Апостоли їх товариші були для сьвіта рівнож тайною, бо посьвячували свою працю, дїяльність, свої земські вигляди і т. п. речі, аби проповідати відпущенє гріхів через віру в смерть погордженого, разпятого Ісуса. Павло вирік ся високого становиска і товариського впливу аби власними руками працювати ан хлїб і проповідувати Христа, о невидимій короні для всїх віруючих, котріби вступали в слїди Ісуса, як Павло. Се було так загадочним що деякі казали: „Павле дуріеш" велика наука проводить тя до дуру." Так і всї, котрі ходять слїдами Господа, подібно як Павло ради Христа суть уважані за дураків.

Але Божий плян не буде завше покритий тайною; зоря тисячлїтного дня принесе нам сьвітло Боже так що зрозумінєм Господа буде наповнена земля, сонце справедливости, котре має прийти і

принести здоровлє на крилах своїх, розігнати хмари темноти, є Христос в славі, маючій наступити в віку Тисячлїтя, і не тілько Він сам, яко голова але також і члени Його тїла, як писано: „Коли тільки з Ним терпимо, щоб з Ним і прославитись." Коли Христос житє наше явить ся, тодї ми з **Ним явимось у славі.**" „Тодї праведні сїяти муть **як сонце** у царстві отця свого." Рим. 8:17; 2 Тим. 2:11, 12; Кол. 3:4; Мат. 13:43.

Обітницї ж котрі віримо і радуємось ними, видають ся, якби уроєними, неподібні до здїйсненя ся тим, котрі не посїдають відновленого умислу „Христового змислу.' В грядущім віку, коли Бог „виллє духа свого на всяке тїло" як то чинить в сїм віку зі своїми слугами і служеницями" тодї доперва люде правдиво зрозуміють, і оцінять ті всї обітування Божі, котрі тепер зрозумілї тільки „малому стадові" тодї будуть радоватись з вивисшеня Церкви, кажучи: „Радуймо ся й веселїмо ся, і даймо славу Йому; прийшло бо весїлє Агнця, і жена Його приготовила себе." (Одк. 19:7). Будуть радуватись з вивисшеня і прославленя церкви, через котру благословеньства будуть спливати на них; а хоч будуть знати, що великі і цїнні обітницї одїдичені Помазанцем, головою й тїлом Його, не суть для них, а виповнені в нас, то рівнож скористають з досьвіду вибраних; а убігаючись о благословенства, **які тодї будуть перед ними виставлені,** будуть підбадьорені прикладом Церкви, муть славити Бога з її причини. Але те знанє не буде для них причиною заздрости, жадоби, понеже в новім порядку річей, покликанє їх до совершености людської природи, вповні задовільнить їх, а навіть буде більше пожаданим чим переміна природи.

Тодї „тайна" скінчить ся і сьвіт пізнає, що Дух Божий був в Христї, а Дух Христа в нас; й що Бог обявив ся в тїлї, що було ними лихо зрозумілим. Тодї переконають ся всї, що небулисьмо дураками, а учинилисьмо добрий вибір, колисьмо ся убігали о богацтва, гонори, і о корону невидиму для них, а правдиву і вічно тревалу.

Тайна виповнить ся в часї голосу семої символїчної труби (Одк. 10:7). Що має подвійне значінє: відносить ся до тайни зарисїв Божого пляну, котрий тодї буде узнаний і ясно зрозумілий, а також до тайни Божої т. є. що Церква є втїленєм того пляну. Тодї обі тайни виповнять ся. Укритий, тайний Плян, викаже повне число членїв тїла Христового, а через то тїло Христове буде доповнене. Плян Божий перестане бути тайною понеже не буде більше потреба продовжуваня його в тайнї. Величавість тайни довго невідкриваної, закритої в обітницях, образах і символях і та чудесна благодать — дар, що спливає на всїх, котрі були покликані до співучасти тої тайни. (Еф. 3:9), насуває нам мисль, що дїло яке має бути довершене, для котрого Єгова тримав людськість шість тисяч лїч в очикуваню і надії мусять бути дїлом взнеслих гідним такого приготованя. Чи ж несподіватись нам, що благословенства сплинуть для сьвіта, коли заслона покриваюча тайну буде усунена, а благословенство спаде яко роса! Тим то власне все твориво в купі стогне і мучить ся аж досї дожидаючи виповненя ся тайни — одкритя Синів Божих, обіцяного, „Насїня" в котрім благословлять ся всї народи. — Рим. 8:19—22.

ВИКЛАД VI.

ПОВОРОТ НАШОГО ГОСПОДА, ЦІЛЬ — І НОВОНАСТАНЄ ВСЬОГО.

Пріхід нашого Господа є особистим і попереджає Тисячліте. Його звязь відносно першого приходу. Вибране Церкви а навернене сьвіта. Вибране і вільний дар. Важні надії. Сьвідоцтва пророцтв про новонастане всього. Поворот нашого Господа — осьвітлена надія для Церкви і Сьвіта.

„ЯК прийде час покріпленя від лиця Господнього, і пішле наперед проповіданого нам Ісуса Христа, котрого небо мусіло приняти аж до новонастаня всього, що глаголав Господь устами всіх сьвятих своїх пророків від віку." Діян. Ап. 3:19—21.

Всі, котрі запізнані з Писанєм знають і вірять, що наш Господь говорив до своіх учеників, що мав повернути на землю, що мав прийти для певної цїли, певним способом і в певнім часі. Сказав також: „Ось, я з вами по всі днї, аж до кінця сьвіта" (Мат. 28:20), і був з церквою через свого духа і слово, провадячи, зміцняючи й підтримуючи своїх сьвятих і потїшаючи в розмаїтих страданях. Помимо того, що церква була переконана, що Господь знав о всіх її дорогах і о Його постїйнїй любові і стараню ся о неї, а всеж тужила она за його особистим поворотом, бо сказав: „І як пійду, знов прийду" (Йоана 14:3). Він певне відкликавсь до Його **другого особистого повороту.**

Дехто думає, що Він відкликав ся до зісланя Духа сьвятого в день пятьдесятниці, а ще інші до збуреня Єрусалиму і т. д. але сї очевидно недоглянули факту, що в остатні книзї Біблії, написаної о яких 60 лїт по пятьдесятниці, а 26 лїт по збуреню Єрусалиму, той що був мертвий й ожив говорить о маючих наступити подіях, каже: „І ось, я прийду, і заплата моя зо мною," а натхнений Йоан відповідає: „О прийди Господи Ісусе." Одк. 22:12, 20.

Многі є того переконаня, що коли грішники навертають ся, що се становить прихід Христа, і що Він так довго буде приходити аж навернеть ся цїлий сьвіт. Тодї, як говорить прийде зовсїм.

Сї, очевидно забувають о сьвідоцтвах Писаня, котре цїлком недоказує того, аби весь сьвіт мав бути наверненим до Бога в часї другого Приходу Христа. „Сеж відай, що в послїдні днї, настануть времена люті. Будуть люди самолюбцї, зрадники, напасники, гордувники, що більш люблять роскошї, нїж Бога" (2 Тим. 3:1, 4). А лукаві люде та чарівники більш дійдуть до гіршого, зводячи та даючи себе зводити (стих 13). Забувають також о спеціяльнїм остереженю, котре Ісус дав своїм ученикам: „Остерегайтесь, щоб несподївано на вас не настиг той день, бо як сїтка впаде на всїх [що неостерігають ся], що живуть на лицї всієї землї (Луки 21:34, 35). Можимо бути певні, що коли сказано, що заголосять перед Ним всї роди землї, коли побачать Його приходячого (Одк. 1:7), то не відносить ся до наверненя грішників. Чи тепер нарікають всї люди з причини навертаня ся грішників? Противно, той уступ, відносить ся, як се кождий при-

знає, до присутності Христа на землі, а що як раз булоби противно, коли би були всі навернені.

Деякі знову дожидають дійсного й особистого приходу Христа, але відкладають час тогож на далеку будуччину, твердячи, що сьвіт в Його теперішнім стані за помочию Церкви мусить бути наверненим, а так буде установлене Тисячліте, їх погляд рівнож, що сьвіт навернеть ся, Сатана буде звязаний, ціла земля буде повна зрозумінєм Бога, народи перестануть воювати проміж собою, в тойчас діло Церкви буде довершене, а коли та так трудна задача наверненя сьвіта в його сучаснім стані буде довершена, тоді доперва прийде Христос, й закінчить всі земські справи, вірним дасть надгороду а грішних покарає.

Деякі винятки Писаня, коли поєдинчо взяті видають ся не мовби попорають такого рода погляд, але коли візьмемо під розвагу Слово Боже і Його Плян, яко цілість, спостережемо, цілком противний погляд, т. є. знайдемо, що другий прихід Христа має бути перед наверненєм ся грішників, а Його пановапє се власне час наверненя сьвіта до Бога, довідуємось і те, що церква є тепер на суді — на пробі (1 Пет. 4:17), і що при обіцяна нагорода тим, котрі побідять, а коли будуть прославлені, візмуть участь в царствованю Христа, котре після Божого розпорядженя установлене на те аби благословило всі народи землі, даючи спромогу всякому сотворіню пізнати Господа Бога. Се є спеціяльні обітниці Божі: „Хто побідить, дам йому сісти зомною на престолі моїм" (Одк. 3:21). „І жили і царствували з Христом тисяч років." Одк. 20:4.

Ось ту два тексти на котрі відкликають ся, го-

ловно, що Господь не прибуде аж по скінченю ся Тисячлїтя. Перший: „І проповідувати меть ся Євангелія царства по всїй вселенній на сьвідкуванє всїм народам, і тодї прийде конець (Мат. 24:14). Покликають ся на той текст твердячи, що такий відносить ся до наверненя ся сьвіта перед кінцем віку Євангелії. Текст же нич неспоминає, як сьвідкуванє буде гринятим. Сьвідкуванє Євангелиї стало ся довершенним чином. В роцї 1861 справозданя біблїйних товариств довели, що Евангелія була проповіданою в кождій мові на землї, хоч далекою є до того, аби була принятою мілїонами людей. Нї, навіть половина з около шіснайцяти сот жиючих мілїонів на землї не чула слова „Ісус." А преціньзначінє тексту сповнилось. Євангелія царства була проповідана по всїй вселенній на сьвідкуванє всїм народам.

Апостол говорить нам в Дїян. Ап. 15:14, що головною цїлию Євангелії сього віка є „щоб приняти людий в імя своє" побідоносну церкву, невісту, котра в часї Його другого приходу з'єднає ся з Ним і прийме Його імя. Сьвідкованє сьвітови є другорядної ваги.

Другим текстом є: Сядь праворуч коло мене доки не положу ворогів твоїх підніжком тобі в ноги." Пс. 110:1.

Неясна й непевна ідея того тексту видаєсь тим, що нїбито Христос сидить десь там на небесах на матеріяльнім троні до певного часу аж дїло підчиненя Му всїх річий буде доконаним Церквою, а доперва в той час прийде аби обняв власть. Такого рода понятє тексту є мильним. Престол Божий не є матеріяльним, але означає Його найвисшу власть царствованя, а Господь

наш Ісус зіставши вивисшений до так великої гідности, в тій цїли аби взяти участь в тім царствованю. Павло говорить: „Тим же і Бог Його [Ісуса] високо возніс, і дав Йому імя більше всякого імени (Філ. 2:9). Бог дав Йому **власть** перевисшаючу всї інші, окрім себе самого. Коли Христос сидить на матеріяльнім тронї, дожидаючи, аж всї Його вороги будуть підніжком в Його ногах, за те неможе прийти аж все буде підчинене Йому. Але коли слово праворуч в тім текстї, поваги і сили; текст той цїлком не спротивляє ся іншому, котрий говорить, що коли прийде зможе покорити собі все (Філ. 3:20), властию, яка дана Йому. Зобачмо з прикладу: Імператор Вільгельм сидить на тронї Нїмеччини, коли так говоримо то немаємо на мислї цїсарського крісла, котрого він рідко вживає. Коли говоримо, що сидить на Нїмецькому престолї, то під тим розуміємо, що панує над Нїмеччиною. Права рука значить найперше місце назначенє, яко царський дар, побіч пануючого. Тимто князь Бісмарк був винесеним, чи так сказати був вивисшеним по правицї цїсара Нїмеччини, Йосиф рівнож був правою рукою Фараона в Египтї, не в буквальнім значінню але в символїчнім, а з такою то мислїю згаджають ся слова Ісуса перед Каяфом. „Від нинї побачите Сина Чоловічого по **правицї сили** й грядущого на хмарах небесних." (Мат. 26:64). Він буде сидїв також по правицї в часї другого приходу Його і так позістане по правицї в часї Тисячлїтя й на завше.

Дальше студійованє Божого Пляну, удовіднить нам лучше й обширнійше причину так першого як і другого приходу, мусимо памятати й о тім, що обидва випадки стоять в відношеню ся до се-

бе, як части одного й того самого пляну. Виключним ділом першого приходу Христового було **відкупити** людий, Його другий прихід аби висвободити відкуплений лид з вязїй смертї, благословити й **привернути до стану,** в якім знаходились перші родичі, перед поповненєм гріху. Спаситель наш віддавши житє своє, яко викуп за всїх, вступив до неба, аби доконану жертву представити Отцю, яко вблаганє за гріх і переступства чоловіка. Він відкладає й позволяє „князеві сього сьвіта" продовжати своє пановане лихого аж до вибору „Невісти жени Агнця," котра бажає оказатись гідною такої чести, мусить поконати склонности сього лихого сьвіта. Тодї доперва настане дїйсний час до розпочатя великого дїла, удїленєм сьвітові великого благословенства, а тодї, укаже ся Він, аби благословити всї народи землї.

Правдою є, що привернене чоловіка до його першого стану могло ся зачати, коли „цїна — викупу' була Христом заплачена, а в такім случаю одноразовий прихід вистарчивби, пановане Його й благословеньства сейчас наступилиб, як того апостоли сподївались вже з початку (Дїян. Ап. 1:6). „Але Бог лучче щось про нас провидїв" — для Христової Церкви (Жид. 11:40); тим то кориснїйшим є для нас, що пановане Христа є відділеним від Його страстий часом девятнайцяти столїтїй.

Час межи першим а другим приходом, межи відкупленєм а благословеньством всїх, призначений до випробуваня й вибору Церкви, яка є Христовим тїлом, в противнім випадку дїло, яке має бути довершеним в часї Його другоразової присутности в Тисячлїтю, булоби наступило за раз по воскресеню.

Колиби Єгова-Бог не мав був заміру вибирати „малого стада," тіла Христового, то перший прихід ще не наступив би був, тоді, коли дійсно став ся, а сповнивбись при другім приході, а в такім разі був би тільки одноразовий прихід Христа.

Очевидним, що Бог замірив, дозволенє на панованє злого через час шість тисяч літ а щоби очищенє й направленє було ділом семої тисячі.

З того бачимо, що прихід Христа, яко жертва й викуп за грішників попередили благословенства й новонастанє всього, власне так довго як треба було в цілі уможливленя вибору „малого стада" „співнаслідників" Христових. Се власне обясняє причину, яка замірена Богом аби відложити благословенства, які мали слідувати через відкупленє. Благословенства наступлять в своїм часі після першого уплянованя, хоч для славної причини, ціна викупу дана богато часу наперед чим люди могли сподіватись.

Апостол інформує нас, що Ісус не був присутний на землі а в небі весь час від вознесеня аж до початку Тисячлітя „котрого мусіло небо прийняти аж до часу новонастаня всього" і т. д. (Діян. Ап. 3:21). Понеже Писанє учить, що ціль другого приходу нашого Господа є новонастанє всього і що народи далекі від наверненя ся (Одк. 11:18) і в опозиції, тепер один вихід або приняти, що Церква хибить сповнити свою місію, або Божий плян мавби бути через те уневажнений, або як ми твердимо, і як сего доказалисьмо, що навернене сьвіта в сьому вікові не було задачею Церкви, але що її місією було проповідуванє Євангелії царства по всій вселенній на сьвідкуванє всім народам, і приготованє себе під Божим доглядом до діла грядущого віка. Єгова

не черпав ще своєї сили в наверненю сьвіта навіть й не зачав ще.

Декому такий погляд мігби видатись дивним, але най застановлять ся, що колиби Бог справді пробував виконати подібний замір, чи не булоби се ясним, що удалоб ся Йому — преціньвиділисьмо що заледво мала частина з білїонів людей живучих на землї мала спосібність чути о одинокім імені, котрим тільки можемо бути спасені. Виразилисьмо ся без пересади а тілько з дотепом о поглядах й науках декотрих з головних релїґійних сект, — Баптистів, Презбитеріянів, й інших, т. є., що Єгова вибирає з посеред сьвіта „мале стадо" — Церкву. Їх поглядом є, що Бог й невчинить нич більше, як тільки що вибере Церкву. Але тимчасом Писанє сьвідчить, що Господь Бог має в своєму Пляні благословенство для сьвіта також а тим є РЕСТИТУЦЇЯ [припроваджене чоловіка до першого стану] за посередництвом вибраної Церкви, котра коли буде доповнене число членів її, буде прославлена „мале стадо" „побідоносцї" віку Євангелії — вони власне є тим одиноким „Насінєм" в котрім або через котре благословлять ся всї народи землї.

Сїж що придержують ся того погляду що Єгова пробував цїлих шість тисяч лїт аби навернути сьвіт а те не вдалось Йому мусять мати велику трудність аби погодити подібний погляд з запевненєм Божого Слова, котре говорить, що всї Його заміри будуть виконані. „Так і слово моє що виходить із уст у мене — до мене невернеть ся в порожнї, але чинить те, що менї вгодне, й довершує те чого я післав Його (Ісаії 55:11). Яко доказ, що небуло ще післане в тій цїлї, є те, що сьвіт ще

ненавернений, а земля не є ще наповнена пізнанєм Бога.

Се провадить нас до двох доріг научуваня, котрі вже від віків ділять Христіян, а іменно: „Покликанє і Вільний Дар." Помимо суперечностий які ведуть ся що до сих наук Писанє підтримує обидві, чого жаден з учеників Біблії незаперечить. Факт сей повинен напровадити нас на здогад, що обидві сі науки мусять бути в якийсь спосіб правдиві; але неможна погодити їх іначе, як тільки через захованє Божого порядку і його права через „добре зрозумінє слова правди" о тім предметі. Порядок представлений в пляні віків, коли завваженій, покаже нам ясно и виразно, що покликанє, має свою спосібність і час в сім віці, як також; в минувших віках, а Вільний Дар ріжнить ся в Божім розпорядженю Його річей тим, що призначений для сьвіта в загалі в часі Тисячліта. Коли будемо мати на увазі риси епок і перйодів часу означених в попереднім викладі, та всі місця, відносячі ся до покликаня і вільного дару, коли провіримо і зачислимо їх до належного їм місця й часу а так знайдемо, що всі місця, в котрих споминаєть ся о Покликаню відносить ся до сього й минувших віків, тіїж, що учать о Вільнім Дарі належать до грядущого віка. Як будь Писанє учить о Покликаню, і не є се жадним примусом або фаталічним неуникненим призначенєм, в що загально вірять й пропаґують оборонці тогож; але вибір гідний здатності для справи, яку Бог має на взгляді й предвидженої Ним й заміреної на призначений певний час.

Наука о Вільнім Дарі за якою стоять Армяне, єсть о много більшим розвиванєм великої ласки

Божої, як єї найліпші боронителї коли небуть учили. Ласка Божа в Ісусї Христї єсть всегда вільною, в тім значеню, що не єсть она заслужена але отримана даром. Від упадку першого чоловіка аж до сього часу певні і особливші дари Божі ограничалися до певних осіб, народів або кляс, підчас, коли в грядущім віку, весь сьвіт буде запрошеним до участи в добродійствах офірованих їм під услівями, які будуть тоді знані всім. „Хто хоче нехай приймає воду житя дармо". Одк. 22:17.

Глянувши в минувшину спостерігаємо вибір або Покликанє Авраама й декотрих його потомків, через котрих мало прийти обіцяне Насінє, й благословити всї народи землї — (Галат. 3:29). Спостерегаємо рівнож вибір Ізраїля з посеред всїх інших народів, як того о котрім в подобенствах Бог сказав: в який спосіб те велике дїло має бути виповнене, через випроваджене їх з Єгипту, через Канаанську землю, через заповіди й права, через жертви за гріхи й для згладженя провин, покропленє народу, через їх сьвященство й жертви для очищеня людського роду. До сього власне народу Бог говорить: „Вас одних зї всїх народів на землї признав я за своїх" (Амоса 3:2). Вони одинокі були уважані, яко вибраний нарід аж до приходу Христа, а й пізнїйше, бо дїяльність Ісуса була ограниченою тільки до них, а навіть своїм ученикам заборонив ходити до інших: „Не йдіть шляхом Поган, і не ввіходьте в город Самарянський." Чому Господи? „Бо, післано мене тільки до загублених овечок дому Ізрайлевого." (Мат. 10:5, 6; 15:24). Весь Його час аж до смерти, був посьвячений виключно для них; тодї настало перше дїло для

сьвіта розвиванє вільного дару, котре в своїм часї буде благословенством для всїх.

Сей, так великий Божий дар, не був ограничений до одного народу або кляси. Не був тільки для Ізраїля але для цїлого сьвіта; бо Ісус Христос благодатю Божою пожив смерти за всїх. — Жид. 2:9.

І в віку Євангелії відбуває ся вибір. Декотрі частини сьвіта є більше осьвічені Євангелієм (котра є даром для всїх тих що хотять слухати). Споглянь на мапу сьвіта й зобач, яка мала часть його, є осьвіченою і благословленою Євангелієм Христовим хочби до певного степеня. Представ собі свій привілєй з мілїонами застрягнених в поганьскій темнотї з мілїонами, котрі нїколи не чували о покликаню — виборі, а тим самим не могли бути покликаними. Коли покликана громадка (на синїв й наслїдників Божих а, співнаслїдників Христових, — котрий учинив їх вибір й покликанє сильним) буде довершеною, тодї доперва після пляну Божого начне ся спасенє сьвіта.

Насїнє невісти незітре голову змієві скорше, аж буде вибране, розвине ся й зістане вивисшене до властї. „Бог покою розітре Сатану під ногами вашими незабаром". (Рим. 16:20; 1 Мой. 3:15). Вік Євангелії приготовляє чисту дївицю, вірну Церкву, для приходячого жениха. При кінци віку, коли буде приготованою (Одк. 19:7) прийде жених, сї, що будуть приготовані ввійдуть на весїлє, другий Адам і друга Ева стануть ся одним а тодї розпічне ся славне дїло Реституції. В грядущім віку, т. є. в новім небі і новій землї Церква не буде вже більше зарученою дївицею, а женою, і за те. „Дух і Невіста глаголють: Прийди! і хто

чує нехай каже: Прийди! Хто жадний, нехай прийде, а хто хоче, нехай приймає воду житя дармо." — Одкритє 22:17.

Вік Євангелії далеким від того аби мав бути кінцем місії Церкви. Єсть то доперва конечне приготованє до великого грядущого діла. За сею обітницею грядущого благословенства все твориво в купі стогне і мучить ся дожиданєм **одкритя** синів Божих." (Рим. 8:22, 19). В пляні нашого Отця Вільний Дар є призначеним нетільки для живучих, але також і для тих, що умерли, і є повний доброти й благословенства спосібностий грядущого віку.

Деякі добачуючи, що небудь о благословенствах, які принесе другий прихід Христа, узнаючи прихід нашого Господа, яко оказанє великого дару запевненого нам через Його смерть, минають ся з тим, що не хотять знати, що панованє Христа нетільки окаже ся благословенством для тих, котрі будуть тоді жити й не будуть знаходити ся в повній неволі знищеня, смертї — але й для всїх тих, що є в гробах. Але, так як певним є, що Ісус пожив смерти за **всїх**, так і те рівнож є певним, що всї мусять отримати спосібність отриманя благословенства вічного житя, котре Він купив для нас своєю дорогоцінною кров'ю. При дальшім студійованю в Слові Божім є численні докази того, що повиннисьмо сподївати ся, благословенства в Тисячлїтю не тілько для живучих але й для тих що в гробах. Длятого в Божім пляні вони названі **„влзнями надії."**

Обчислено, що від сотвореня Адама в протягу шість тисячий лїт жило около сто сорок і три білїони людий, з тих беручи найвисшу цифру, булоби меньше чим один білїон сьвятих. По від-

трученю тої і так вже високої цифри, позістає ще сто сорок і два біліони 142.000.000.000, котрі умерли без надії й віри в то **одиноке імя** дане людям, в котрім моглибисьмо бути спасені. Величезна з них більшість незнала анї не чула о Ісусї, і якже могла вірити в того, о кім нїчого не чували.

Тому запитуємо, що стало ся з тою величезною масою людий, о котрій цифри дають зовсїм слабе понятє. Яким є і яким буде їх льос? Чи Бог не обмислив щось для тих, котрих обставини житя мусїв предвидїти? Чи постановив Він від заложеня сьвіта для сих нещасливцїв безмилосерне, й безнадїйне місце вічних мук, як многі вірять? Або чи має Він для них в глибинї високостї, довгостї, й широстї своєго пляну заховану й для них спосібність пізнаня того **одинокого імені** й через послушне виповненє певних даних аби отримати вічне житя?

Кождий мислячий христіянин, що задає собі питанє відносно повисше трактованої справи і дожидає з глубоким заінтересованєм правдивої та згідної з Божественним характером відповіді на тїїж, стрічаєсь з розмаїтого рода відповідями:

Атеїзм відповідає: Сї люди умерли, перестали істнувати на віки, немає для них будучностї, вже не оживуть нїколи.

Кальвінїзм відповідає: Їх непокликано до спасеня. Бог призначив їх на затраченє — до пекла, де знаходять ся тепер в болїзнях і там позістануть на віки вічні, нема вже надії для них.

Армянїзм відповідає: Ми, Армяни, віримо, що Бог оправдає многих людий задля їх несьвідомостї. Такі, котрі чинили все, що було в їх станї

і знаню, будуть частиною „Церкви Первородних" хоч би ніколи не чували о Ісусї.

До останнього погляду склоняє ся більша часть христіян усїх деномінацій (помимо того, що є віри, що противлять ся тому) покликуючись на свої чувства, що інший погляд не мігби годитись з характером Божественної Справедливості. Але заходить питанє: Чи Писанє підтримує те останнє? Чи научає оно, щоби несьвідомість мала бути підставою спасеня? Нї, одинокою підставою, якої Писанє учить єсть **віра** в Христа, яко нашого Спасителя й Господа. „Благодатю ви спасені **через віру**" є се засада цїлого Христіянського систему. На питанє, що нам чинити аби бути спасеними? апостол відповідає: „Вір в Господа нашого Ісуса Христа, бо й **немає іншого** імені під небом даного людям, щоб ним спастись нам." (Дїян. Ап. 4:12). „Всяк бо хто призове імя Господнє спасеть ся. — Рим. 10:13.

Але Павло говорить, що чоловік мусить чути Євангелїє, занїм може вірити, коли говорить: „Як же призивати муть в кого неувірували? Як же вірувати муть про кого не чули?" — Рим. 10:14.

Дехто є того погляду, що Павло учить що несьвідомість може спасти людий, коли говорить: Погане немаючи закону самі собі суть законом" (Рим. 2:14). Вносить він, що закон, якого достарчає їм сумлїнє, вистарчаючим, аби оправдати їх, але такі зле зрозуміли Павла. Він тим доказує, що увесь сьвіт провинився перед Богом (Рим. 3:19) так аби і Погане, не маючи писаного закону, були **осуджені**, неоправдані в сьвітлї сумлїня, котре оправдує, чи обвиняє доводячи тим брак совершенности, а зате негідних житя, так як

Жиди мають закон написаний, ним були осуджені, через закон бо пізнанє гріха, (Рим. 3:20). Закон даний Жидам обявив їх слабості і доказав що не були здібні оправдати себе перед Богом, бо не оправдить ся ділами жадне тіло перед Богом". Написаний Закон осудив Жидів. Погани же мали голос сумліня, щоби їх осудив, а через те аби уста всіх були замкнені, і аби ніхто не міг собі приписувати права до житя а сьвіт увесь чув ся винним перед Богом.

Маючи на увазі слова апостола Якова 2:10. „Кождий бо хто увесь закон заховає, та згрішить в одному станеть ся у всьому винуватий і неможе домагати ся жадних благословенств, обіцяних законом, мусимо признати, що дійсно нема праведного нікого (Рим. 3:10). І тим то способом Св. Писанє замикає двері усякої надії з винятком одної, показуючи що ніхто з осуджених не є встані забезпечити собі вічне житя через добрі учинки, і то рівнож безужиточним є припускане що несьвідомість є підставою спасеня. Несьвідомість нікому не може дати права до надгороди але віра й послушенство.

Многі з Христіян, котрим нехочеть ся вірити, аби так богато мілїонів Поган і дітий, умерли в несьвідомості о Ісусі а за те без віри, моглиби бути на завше затрачені — в пеклі, в місці вічних мук обстають при своїм погляді в супереч доказів Писаня т. є. що Бог незатратить за несьвідомість о Нім. Похваляємо їх чутє і узнанє Божественної доброти, але радимо небути так поспішними і склонними до відкидуваня біблійних доказів. Бог посідає спосіб до ущасливленя всіх, в далеко лучший спосіб, чим через несьвідомість.

Але, чи сї дїлають після свого переконаня? Нї, хоч визнають, що Погане для їх незнаня будуть спасеними то рівнож неперестають висилати місїонарів між Поган наражаючих своє житє й на великі грошеві суми. Коли всї або принаймні половина з них моглиби бути спасені через несьвідомість, то через висиланє місїонарів, котрі їм голосять о Христї чинить ся їм велику кривду, коли заледво одна тисяча з помежи тих, де місїонарі посилані приймає їх науку. Єсли повисшій погляд бувби правдивим то далеко лучшим булоби полишити їх, в несьвідомостї, бо в такім випадку моглоби більше бути спасених проміж ними. Розважаючи в дальшім тягу, і в той сам спосіб, чи неможимо припустити, що колиби Бог полишив всїх людий в несьвідомостї, тодї всї моглиби бути спасені? Коли так то прихід і смерть Христа були би безужиточні, проповіди й страданя апостолїв, і сьвятих даремними і так звана Євангелїя замість бути радїсною новиною булаби лихом й страшним посланництвом. Посиланє місїонарів до Поган тими що вірять в науку Кальвінїзму, чи то, що кождий, чоловік перше чим прийшов на сьвіт, вже мав своє невідмінне призначенє, є ще більшим абсурдом і спротивляє ся здоровому розумові.

Але Біблія будучи повна місійного духа, не вчить, немовби то богато доріг провадило до спасеня одна через віру, друга через учинки єще інша через несьвідомість, як і те що не подає зневажнивої науки Бога о призначеню. Підчас, коли всї входи людської надії є замкненими, один з них і то одиноко на всї сторони вхід; благовісне покликанє хто хоче, ввійти до житя тепер, а сї що тепер не бачать або неоцїняють так слав-

ного привілею покликаня ввійти до житя, в своїм часї будуть допроваджені до совершеного пізнаня й оцїненя. **Одинока дорога** котрою, кождий і всї з упавшого людського роду можуть прийти до Бога не буде через добрі учинки або несвідомість але через віру в дорогоцїнну кров Христову, котра гладить гріхи сьвіта. (1 Пет. 1:19; Ев. Йоана 1:29). Єсть нею та Євангелия, або благословенство великої радості „що БУДЕ ВСЇМ ЛЮДЯМ." Луки 2:10.

Тепер припустім, що дивимось на ті справи так, як Бог нам о них говорить, позіставивши Йому самому обявленє свого характеру. Тепер насуваєся питанє: „що стало ся зі чотириста двома білїонами, котрі повмирали?

Що з ними стало ся? можимо бути певні, що не терплять вони жадного рода мук, длятого, що Писанє учить, що цїла й повна нагорода не буде дана Церкві аж при другім приходї Христа, коли віддасть нагороду кождому (Мат. 16:27), а неправедники отримають свою кару також. Без взгляду, який би й небув їх стан втеперішностї рівнож непосядуть вони повної чи то останньої кари! Знає бо Господь хоронити неправедних про судний день на муки" (2 Петра 2:9), і так учинить.

Мисль, що так много наших ближних мають бути затрачені на завше, одиноко за те що непосїдали потрібного знаня до спасеня, є майже потрясаючою для кождого, що посїдає хоч іскорку почутя й любови. Суть так численні винятки Писаня, котрі з подібною наукою недають ся погодити в жаден спосіб. Зобачмо: Колибисьмо уважали на минувшість і теперішність, яко одиноку спосібність житя вічного відкладаючи на сторону всяку надію на новонастанє всього,

що має наступити в грядущім віку, як маємо розуміти таке сьвідченє, що: „Бог є любов" або що так Бог полюбив сьвіт що Сина свого єдинородного дав, щоб кожден віруючий в него не погиб а мав житє вічне?" (1 лист Йоана 4:8; Єв. Йоана 3:16). Коли Бог так полюбив сьвіт, то чи не установив Він щось такого, через що не тільки віруючі моглиби спастись, але щоби всї могли мати спромогу чути о тім спасеню аби через те могли увірити і спасти ся.

Читаємо знову: „Було сьвітло правдиве, що просьвічує кождого чоловіка, що приходить на сьвіт." (Єв. Йоана 1:9), наше спостереженє говорить: Нї, так оно не є, кождий чоловік не був осьвічений, можимо доглянути, що наш Господь осьвітив з всїх білїонів людей заледво мале число. Навіть в нинїшних стосунково поступових часїв, мілїони Поган немають подібного осьвіченя; неоказали того Содомцї і множество инших людей в минувших віках.

Рівнож читаємо, що Ісус Христос, благодатю Божою „пожив смерти за всїх." (Жид. 2:9). Але коли він пожив смерти за сто сорок і два білїони а учинена жертва — з якої будь причини стала ся корисною, для якого будь білїона, то чи те відкупленє не хибило своєї цїли, і чи в такім разї осьвідченє апостола не є перехвалене? Читаємо знову: „Не бійтесь, ось бо благовіщу вам радість велику, що буде ВСЇМ ЛЮДЯМ." (Луки 2:10). Споглядаючи довкола себе можимо завважити, що одиноко для „малого стада" стало ся те благовіствованє, великою радістю, а не для всього люду, цїкавісьмо, чи ангели неперецїнили доброти, й розтяглостї свого посланництва і не

представили надто важности діла, яке має бути довершене Христом, котрого благовіствовали.

Маємо, ще інше сьвідоцтво „Один бо Бог і один посередник між Богом а людьми чоловік Ісус Христос, що дав себе на викуп за всіх" (1 Тим. 2:5, 6). Викуп за всіх? Так, і длячого-ж всї відкуплені немалиби скористати з смертї Христовоï? По чому не малиби всї прийти до пізнаня правди аби могли увірити. Сї погляди видають ся тайними й недорічивими, але коли знайдемо ключ до Божого пляну, сї тексти тодї говорять враз якби одним словом: „Бог є любов." Сей ключ знаходить ся в останній частї повисше наведеного тексту: „Що дав себе на викуп за всіх: СЬВІДКУВАНЄ ВРЕМЕНАМИ СВОЇМИ." Бог має час на всьо. Він міг сьвідкувати в часї їх минувшого житя, а що того не учинив, то доказує, що їх час буде в грядущім часї. Сї, що мають становити Церкву Христову, Жену Агнця, обняти славу будучого Царства, для тих властивим часом є „теперішня пора" до слуханя, тому хто має уши до слуханя тепер нехай слухає і вважає, а відповідно тому отримає благословенства. Коли Ісус заплатив за нас викуп, нас тодї, ще не було на сьвіті, а зате не був для нас властивий час — пора слухати о тім спасеню, аж доперва по многих лїтах принятє Його спровадило на нас відповідальність і то одиноко о стільки, як далеко сягали наші здібности, до принятя Його викупу. Та сама засада відносить ся до всіх. У властивім Богом назначенім часї буде всїм сьвідкувано, о тім спасеню, а тодї всї будуть мати спосібність увірити й бути через те ущасливленими.

Загально принятим поглядом є, що з часом

смертї кінчить ся всяка проба; але на то нема жадного доказу, опертого на Писаню; всї повисше наведені тексти і много інших немалиби жадного значіня, чи ще гірше колиби зі смертю кінчила ся всяка надія для несьвідомих мас. Один уступ, який видаєть ся бути попираним всюди є: „Де дерево впаде, воно там і лежати ме де впало." (Єккл. 11:3). Єсли то має, що небудь спільного з будучністю чоловіка, то показує, що стан, в якім він зійшов до гробу не змінить ся доки не буде з него пробуджений. Є то одинокою цїлию Писаня, трактуючи о тім предметі, як то буде показане в слїдуючих викладах. Бог не має заміру спасти людей з браку їх знаня, але хоче, щоб **всї люде** до зрозуміня правди прийшли (1 Тим. 2:4), а що велике число людей умерли в несьвідомостї, і що в могилї де йдуть померші, нема вже роботи, нї роздумуваня, нї знаня, нї мудростї." (Єккл. 9:10). Зато Бог приготовив воскресенє з мертвих, в цїлї аби до зрозуміня правди й віри дійшли. Пляном Божим є що: Як бо в Адамї всї вмирають так і в Христї всї оживають, але кождий своїм порядком." — Первісток Христос, а потім Христові у приході Його, Церква, Його тїло, Невіста а дальше т. є. в часї Тисячлїтя, т. є. в часї цїлої тисячи лїт Його **присутностї**, (мильно тлумаченою **прихід**) від найменьшого аж до найвисшого з них, котрі пізнають Його і увірять. — 1 Кор. 15:22, 23.

Як смерть прийшла через першого чоловіка Адама, так житє прийшло через Христа — другого Адама. Всьо, що людськість утратила будучи в першім Адамі, буде привернена тим, що увірують в другого Адама. Коли люди зістануть збуджені і будуть користати з досьвідченя ли-

хого, чого недоставало Адамови, сї котрі приймуть з вдячностию їх відкупленє від смерти, яко дар Божий будуть могли продовжати своє житє вічно під першим услів'єм т .є. послушенства. Буде вимагане, абсолютне, повне послушенство, але можливість до повного послушенства буде удїлена під справедливим пановапєм князя покою. Ось, спасенє дане сьвітові.

Теперь розважимо ще інший текст Писаня, загально іґнорований з винятком унївєрзалістів, то рівнож приписуємо собі право уживати, вірити, і радувати ся з кождого сьвідоцтва, яке містить ся в Слові Божім. Читаємо: „Вповаємо на Бога живого, котрий єсть Спаситель **усїх людий**, (1 Тим. 4:10). Бог спасе усїх людий „до крайностї а особливо тих, що вірують", але не спасе нїкого, окрім тих, котрі приходять до него через Христа. Абсолютне спасенє всїх людий, що найменьше не є того роду, аби мало ся спротивляти їх свобідній волї, або свободи вибору, аби дати їм житє проти їх власної волї: „Чи житє, чи смерть предложив'єм пред очима твоїми, тому **вибери** житє абись жив."

Семеон відріжняв сї два роди спасеня, коли говорив: „Видїли очи мої спасенє твоє..., **сьвітло на откритє Поганам і славу народу твого** Ізраїля [правдивих Ізраелітів]. Се є в згодї з осьвідченєм апостола, що Ісус Христос — Посередник, дав себе на викуп за всїх **сьвідкуванє всїм** ВРЕМЕНАМИ СВОЇМИ. То є власне те, що стане ся для всїх людей без взгляду на їх хотінє чи віру. **Блавіствованє** великої радости, о Спасителю стане ся для **всїх** людей (Луки 2:10, 11), але особливше спасенє з гріху й смертї буде тільки участю **Його** людей (Мат. 1:21) — тих котрі в

него вірують — бо читаємо, що гнів Божий над невірними позістає. Єв. Йоана 3:36.

З того видимо, що загальне спасенє, яке в будучностї дійде кождого, складає ся з сьвітла походячого з правдивої сьвітлостї із спосібностї вибору житя, позаяк величезна більшість знаходить ся в гробах, являєсь конечним випровадженє їх з гробів, аби можна їм благовіствувати тую велику радість о Спасителю; також о тім особлившім Спасеню, котрим вірні радують ся вже тепер в надії (Рим. 8:24), котрої дійсність буде обявлена, в Тисячлїтю, також і для тих, „котрі вірять в той день," буде **повне** висвободженє з неволї гріху, упадку і смертї, як рівнож допровадженє до слави вільних дїтий Божих. Однако доступленя тих всїх благословенств буде залежати від добровільного підданя ся під права Христового царства, скорість осягненя стану совершенства чоловіка, окаже степень любові цара і Його закону любові. Коли хто небудь будучи допровадженим до пізнаня любови Божої, осьвічений правдою й привернений (чи то в дїйсности, чи по почитаню) до совершенства чоловіка, „ставби ся „боязким," і „малодушним" (Жид. 10:38, 39; Одк. 21:8) такий погубить ся з народу. (Дїян. Ап. 3:23). Се друга смерть. Одк. 20:14.

З тогож видимо, що всї трудні тексти до того є витлумачені вираженєм: **„сьвідкуванє временами своїми."** **„Временами своїми,"** те правдиве сьвітло осьвітить кождого чоловіка що прийшов на сьвіт. **Временами своїми,** се буде „новиною великої радости усїм людям.' В жаден інший спосіб не можна ужити сих Писанїй, хиба, що перекрученєм їх правдивого значіня. Павло в листї до Римлян 5:12, 18, 19 згадуючи про сю

справу емфатично основує той арґумент. Він доказує, що як через провину одного чоловіка, Адама, гріх увійшов у сьвіт, а через гріх смерть так і смерть у всіх людий увійшла, так і покорою Христа праведниками зроблять ся многі; яко в першім Адамі всі тратять житє, так всі можуть отримати житє; приймаючи другого Адама.

Петро говорить нам о Реституції т. є. приверненя всього що втрачено в Адамі, про що глаголав Бог устами всіх сьвятих пророків своїх від віку. (Дїян. Ап. 3:19—21). Вони всі научають о тім. Єзекіїл учить о долині сухих костий: Отті, кості, се все дом Ізраїля. І говорить Бог до Ізраїля. „Ось, я повідчиняю гроби ваші, й виведу вас, мій народе, з гробів ваших тай заведу вас у землю Ізрайлеву... І зрозумієте, що я Господь, коли я... дам вам духа мого, й розміщу вас по землї вашій, а тодї взнаєте, що я Господь сказав се, й справдив, говорить Господь. — Єзек. 37:11, 14.

Слова Павла (до Римлян 11:25, 26) — згаджають ся з сим: „Осліпленє по части сталось Ізраїлеви доки не ввійде сповненє часів Поган, вибрана громадка, невіста Христова, а так увесь Ізраїль спасеть ся, чи то буде принятий зі стану відкиненя, бо не відпхнув Бог людей своїх, котрих перше знав (2 стих). Вони були відкинені від благодатї в часї вибираня невісти Христової, але повернуть до благодатї, по вибраню тоїже (стихи 28—33). Писаня пророків повні обітниць для них, що приверне їх до своєї благодатї й не будуть більше гонені й переслїдувані. І спогляну на них ласкавим оком і верну їх у рідну країну й збудую тай нерозвалю й понасаджую тай не викореню, дам їм серце щоб мене взнали,

що я Господь; і будуть вони моїми людьми, а я буду їх Богом, бо вони обернуть ся до мене всім серцем своїм (Єр. 24:5—7; 32:40—42; 33:6—16). Те не відносить ся тільки до висвободженя їх з неволї Вавилоньскої, Сирійськоі і т. д. бож від того часу вони зістали розігнані.

Далїй ще говорить Господь: „У ті часи не будуть уже докоряти, отцї їли скислий виноград, а в синів на зубах оскома; а радше скажуть: „Кожде вмирати буде за свій власний переступ." (Єр. 31:29,30). Однаковож тепер не має щось подібного. Але кождий умирає не за свої власні гріхи а за гріх Адама. „В Адамі всї вмирають." Він їв скислий виноград гріху і наші отцї їли в дальшім тягу, приносячи, що раз більше хороб і нужди на свої дїти приспішуючи кару за гріх — т. є. смерть. Тимчасом коли кождий буде вмирати за свої власні гріхи є Тисячлїтє або день Реституції, „час новонастаня всього."

Хоч многі пророцтва, здають ся відноситись до самого Ізраїля, а всеж повиннисьмо памятати, що Ізраїль був образовим народом а за те хоч обітницї учинені йому стосувались до него самого, але рівночасно відносились до всьої людськости, котру він виображав. Коли Ізраїль, яко нарід, виображав цїлий сьвіт то його сьвященство було символем на „мале стадо" Голову і тїло Христове, царске сьвящепьство, а жертви очищаня, ублаганя, чинені за Ізраїля, були образом „лучших жертв" повнійших очищень, правдивого перепрошеня, вблаганє „за гріхи сьвіта" котрого й они становлять часть.

Окрім Ізраїля Бог споминає по імені і иньші народи, котрим обіцяє привернути до першого стану, а ради ясного доказу спімнемо о Содомітах.

Коли знаходимо так ясну науку о Содомітах о приверненю їх до першого стану, то дійсно можемо бути задоволені з правдивої науки о Реституції, для цілого людського роду оповіданої устами всіх сьвятих пророків. Длячого Содоміти не моглиби мати спосібности дійти до досконалості і вірного житя, так, як Ізраелїти і кождий з нас? То правда, що вони не були праведними, та бо і Ізраелїти не були, анї жаден з нас небулисьмо а преціньмаємо спосібність чути Євангелію. „Нема праведного нїкого (Рим. 3:10), окрім тих котрим праведність Христа приписана, бо Він же умер за всїх. Слова нашого Господа доказують нам, що бурхнув Господь огнем з небес, тай вигубив всїх за неправедність їх, але Содоміти після його погляду, ще не були так великими грішниками, як Жиди, котрі мали більше знаня. (1 Мой. 19:24; Луки 17:29). До жидів в Капернаумі сказав: „Колиб чудеса, що стали ся в тобі, стали ся в Содомі зістав ся-б він аж досї" — Мат. 11:23.

За те наш Господь учить, що Содоміти не мали повної спосібности, коли додає в (24 стихові): „Тим то глаголю вам, що радніще буде землї Содомській в день судний ніж тобі." Характер і дїяльність судного дня, буде показана на іншому місцї. Ось ту тілько звернемо увагу на той факт, що коли Капернаум, зможе устоять в той час, то тимбільше Содома, потому, що Содоміти не посїдали повного знаня, анї благословенства, які мають сплинути через „Насїнє" Кепернаум же згрішив посїдаючи, більше сьвітла, знаня о Ісусї, Його науцї й чудесах.

Коли-ж Капернаум і ввесь Ізраїль буде вспімнений і благословлений під Новим Завітом, за-

печатаним кров'ю Ісуса, длячогож би Содоміти не мали бути також благословенними, помежи всїма народами землї. Без сумнїву, що будуть. Памятаймо, що коли Бог „спустив огонь і сїрку з небес і **витратив всїх**" на многі віки перед приходом Ісуса, то коли є мова о їх приверненю, то відносить ся до їх пробудженя з мертвих і вихід з гробів.

Тепер студіюймо пророцтво Єзекіїла, 16:48—63. Читай уважно. Ось ту Бог говорить, о Ізраїлю й порівнує його з його сусїдкою Самарією, а також з Содомітами, о котрих говорить. **„А я побачивши се** відкинув їх." Навіть Господь Ісус не дає жадного виясненя о так яснім сторонництві Бога, коли знищив Содому а інших більше винних оставив без кари, Але все те буде яснїйшим, коли в своїм часї Його великі заміри будуть обявлені і взнані. Пророк тільки згадує, „так ся Богу подобало" а Христос додає, що відраднійше буде Содомі судного дня аніж більше винним. Але через припущенє, що зі смертю кінчить ся всяка спосібність і проба, і що нїхто вже не може мати іньшої нагоди пізнаня правди і бути їй послушним, можемо сьміло запитати: Длячого Бог узнав за добре витратити тих людий не даючи можливости пізнаня єдиного імені через котре моглиби бути спасені? Відповідь єсть та, що ще не прийшов їх **власний час.** В „своїм часї," будуть пробудженими з мертвих, допроваджені до знаня правди, а через те благословлені разом з всїма народами землї через обіцяне „Насінє". Тодї стануть на пробу вічного житя.

Так а не іначе можемо розуміти дїяльність любови Бога, коли не тільки що позволив а й розказав Ізраїлеви вигубити Амелекітів і інші народи,

говорячи: „Оцеж іди і побий Амелика розпростри проклін на все що в Його і неощаджуй Його, а вигуби чоловіків і жінок і хлопят і немовлять корову й вівцю, верблюда й осла" (1 Сам. 15:3). Те вигублене житя на погляд безвзглядне, не здає ся бути згідним з приписаною Богові любови із наукою Ісуса „любіть ваших ворогів" аж прийдемо до переконаня, що Божий плян є систематично упорядкований й призначений до виповненя кождої частини „в своїй порі" і що кожда одиниця людського роду має в нім своє місце.

З того видимо, що Амелекіти, Содоміти, й иньші суть прикладом Божого праведного гніву, аби показати Його постановленє, що до всецілого вигубленя всіх чинячих беззаконє; з тих прикладів всі инші отримають пожиток. Коли надійде їх день суду чи проби, ті, люди, рівнож могли умерти в инший спосіб, через розмаїті хороби, або порази. Нестановило для них великої ріжниці, ходило тут одиноко о пізнане лихого, аби в своїм часі, коли будуть виставлені на пробу пізнали справедливість й були здібними відріжнити, й вибрати добре й отримати житє вічне.

Але еґзаменуймо те пророцтво дальше. По порівнаню Ізраеля з Содомою й Самарією та узнаню їх за більше винуватих, говорить Господь: Та я відкличу полонь їх, заверну полонених потомків Содоми й дочок її та полонених Самарії й дочок її а з ними й твоїх полонених." (Єзек. 16:48—54). Вязнями о котрих мова не може бути ніхто инший, як вязні смерти, бо всі спімнені були на той час умершими. Всі померші є полоненими смертію, а Христос вибавить, отворить двері темниць й визволить вязнів з гробів, з ями, вязниць. (Ісаії 61:1; Зах. 9:11). В 55 стиху Єзе-

кіїля, те все названо: „поверненєм до їх першого стану" — Рестітуції.

Декотрі хутко приннмають милосердіє Боже, через Христа, через котрого прощає їм всї переступства й уломности, помимо посїданого сьвітла, але не можуть поняти, що такий самий дар буде застосований під Новим Завітом, для інших, хоч видають ся, що признають сьвідченє апостола, котрий говорить, що Ісус Христос по благодатї Божій пожив смерти за всїх. Декотрі з них придержують ся, того що Господь Бог в тім пророцтві іронїчно промовляє до Жидів, але з охотою привернув би до першого стану Содомітів, так як їх, але не має заміру поверненя жадного з них. Але зобачимо о стільки такий погляд згаджає ся з слїдуючими стихами. Бог говорить: „Та я **спогадаю** промій заповіт з тобою, за часів молодощів твоїх, тай **відновлю** завіт віковічний з тобою. І спогадаєш про блудні дороги твої та засоромиш ся, як почнеш приймати до тебе сестер твоїх, старших і меньших від тебе, І поновлю мову мою з тобою, й взнаєш, що я Господь. Щоб ти згадала про все й соромилась та не посьміла з великого стиду й уст отворити, як я все давне прощу тобі, що ти творила говорить Єгова-Бог. Коли обітниця підписана великим Єговою в такий спосіб то всї, котрі вірять, що Він є праведний можуть радовати ся й мати зауфанє в певність заповіту, а особливо ті, котрі розуміють що благословенства Новаго Завіту, суть потверджені Богом в Христї, котрого дорогоцїнна кров запечатує той Завіт.

До того Павло додає своє сьвідченє. „І так увесь Ізраїль спасеть ся [живі й мертзі] вилїчений з своєї слїпоти, як написано: „Прийде з Си-

ону Збавитель й відверне безбожє від Якова. І се їм від мене Завіт, коли зниму гріхи їх. По вибраню-ж полюблені за для отців, бо в даруваних й покликаню Бог не кається ся" — Рим. 11:26—29.

Не потребуємо дивувати ся, що Жиди, Содоміти, Самаритяни, як і увесь людський рід, будуть завстиджені й змішані, коли „в своїй порі" Бог окаже богацтво своєї благодатї. Многі навіть з тих, котрі тепер суть дітьми Божими, будуть здивовані, як зобачать, як дуже Бог полюбив СЬВІТ, і як богато його мислї були висші від їх власних.

Христіяне вірять взагалї, що всї Божі благословенства, призначені тільки для вибраної Церкви, але тепер зачинаємо пізнавати, що Божий плян, є далеко обширнїйший, нїж вперше припускалисьмо, а хоч Бог учинив Церкві найбільші й дорогоцїнні обітницї" то приготовав також богаті дари для сьвіта, через того котрий так го любив, що го відкупив. Жиди рівнож поповнили блуд, припускаючи, що всї Божі обітницї, були призначеними виключно для них, бо коли прийшов властивий час Погане зїстали покликані до благодатї Божої, частина Ізраїля, котрих серця горіли любов'ю розрадувались з того великого доказу благодати Божої, решта-ж позїстала заслїплена пересудами, і традіціями людськими. Хай-же сї, котрі становлять Церкву й видять промінє світаня Тисячлїтя, з його користями для сьвіта, аби не були в суперечностї з поступаючим сьвітлом, а через те не були позбавленними від його красоти й благословенств.

Як ріжнить ся сей славний Божий плян, вибранєм малого числа тепер, на те, щоби в будучностї могли благословити многих від перекрученя тих

правд представлених двома противними собі поглядами а іменно: Кальвінізму й Армянізму. Обі сї науки непризнають науки Біблії о Вільнім Дарі і очевидно перекручують так високу науку о Покликаню — Виборі. Арміянізм невзнає науки о Покликаню й не може зрозуміти благословенства повности Вільного Дару Божого.

Кальвінізм говорить: Бог всезнаючий. Він знав кінець від початку і що всї Його заміри будуть виконаними, Він немав нїколи заміру спасти більше чим „малого стада" т. є. Церкву. Тих Бог вибрав й призначив до вічного спасеня, всї інші рівнож були вибрані й призначені на вічні муки „Звісні від віку Богові всї дїла Його."

Той погляд має ту добру сторону, що признає, що Бог є всезнаючий. Се згаджалоб ся з нашими поглядами о великості Бога, колиби їх поглядові не бракувало двох великих прикмет посїданих Богом т. є. Любови й Справедливости. Спровадити на сьвіт стосорок і два білїони людських сотворінь й осудити їх на вічні муки перед їх народженєм ся на сьвіт, се не булоби доказом Божої Любови але зневаги над нею. Бо коли Бог є Любов а Справедливість підвалина Його престолу, то як те все можна погодити або приписати Його характерові.

Арміянізм говорить: Бог Любов, приводячи людий на сьвіт не мав заміру учинити нїчого лихого, а лише добро. Але Сатанї удалось звести першу пару людий, а через те гріх увійшов на сьвіт, а через гріх смерть. Від тої пори Бог старав ся всякими способами вирвати чоловіка з рук Його неприятеля, так, що аж дав Сина свого. Хоч до сих час від Адама уплинуло вже шість тисяч лїт а Євангелія досягнула дуже малу часть

роду людського рівнож покладаємо надію, що за слїдуючих шіст тисяч лїт через енергїю й працю Церкви, Бог направить лихо, яке спричинив і завів Сатана так далеко, що принаймнїй сї, що в той час будуть жити пізнають Його Любов й будуть мати спосібність увірити й бути спасеними.

Після того погляду Бога представлено, яко істоту повну любови й жичливих замірів для своїх сотворінь, але недостає му потрібних здібностий, чи радше сказати брак му мудрости й сили. З такого погляду моглоби ся показати, що в часї, коли Бог був занятий, порядкованєм й приготовлянєм всього добра для своїх новосотворених дїтий навинувсь Сатана і одним своїм зручним замахом, зруйнував Божі пляни до того степеня, що Бог по доложеню всякої своєї сили змушений ужити дванайцять тисяч лїт. Після того погляду, люди суть на віки затрачені помимо Божої любови для них, потому тільки, що Сатана вмішав ся до Його плянів. З того виходить, що Сатанї удає ся зискати на вічні муки тисячі на одного, котрого Бог спасає до вічної щасливости.

Такий погляд змушує чоловіка припускати о більшій силї й мудростї Сатани, чим се Бог посїдає, а о чім Псальміста, говорить, як раз противно: „Бо Він (Бог) сказав, і було так, Він звелїв, і сталось" (Пс. 33:9). Але річ має ся так: Бог не був заскоченим від своєго противника, анї не був переможений ним. Сатана не знищив Його Плянів. Бог є і завсїгди був й буде паном ситуацїї, кінець покаже, що всьо дїлало до виповненя ся Його замірів.

Науки о Покликаню й Вільного Дару, тлумачені через Кальвінїзм і Армянїзм, не могуть згаджати ся самі з собою анї з розумом чи Писанєм

а через те, ті, дві так взнеслі науки Писаня є в як найдоскональшій згоді з собою й можна добачити велику красоту їх, коли розуміти на підставі Божого Пляну Віків.

І так бачучи, що так богато з славних річий Божого Пляну ради спасеня людського роду спочиває в будуччині, і що другий прихід Господа нашого Ісуса Христа є першим заміреним кроком до виповненя давно обіцяних благословенств, чиж не повиннисьмо ще з більшою пильностю інтересуватись чим меньше осьвічені Жиди втім взгляді тужили і виглядали Його першого приходу?

Видячи, що час панованя лихого, беззаконя, смерті доходить до свого кінця, через пановане властий сили, котру Він тоді буде виконувати, що справедливість й правда і мир будуть універсальними, хтож не повинен би тішитись й радоватись аби міг оглядати той день? Хто є тепер, що терпить з Христом, натхнений через великі й дорогоцінні обітниці, що „Коли-ж тільки з Ним страждемо, з Ним і царювати мем? (Рим. 8:17; 2 Тим. 2:12) аби не підніс своєї голови й радів на кождий доказ, знаючи що зближанє ся Господа є ознакою, що наше спасенє й вивисшенє зближаєть ся? Напевне всі, що співчувають благовіствованю Його благословенств, в дусі любови повитають кождий знак Його приходу, яко зближаючої ся „великої радости й веселости, яка буде усім людям."

ВИКЛАД VII.

ДОЗВОЛЕННЄ ЗЛОГО І ЙОГО ВІДНОСИНИ ДО БОЖОГО ПЛЯНУ.

Чому зло було дозволеним. Добро й зло яко засади. Моральний змисл. Бог дозволив лихо й перемінить на добро. Бог не є автором гріха. Проба Адама не була іграшкою. Його тяжкі покуси. Він согрішив добровільно. Кара за гріх не є несправедливою й не заостра. Мудрости, любови, й справедливости ужито в осуді проти всїх за Адама. Боже право всесьвітне.

ЗЛОМ є все те, що спричиняє нещастє; що небудь такого, що спричиняє посередно, чи безпосередно, які небудь долегливости—**Webster.** Тому сей предмет не тільки, що вникає в людські недомагання, терпіня, болїзни, хороби й смерть, але вертає в минувшину тихже, аби застановитись над причиною повстаня їх — а такою був гріх — й ліку проти тогож. Понеже гріх є причиною зла, то усуненє його булоби і є одиноким способом вилїчити його наслїдки раз на завше.

Майже немає більшого клопоту, як сей коли умисл людський бажає відомости допитуючись часто: „Чому Бог дозволив на пановане лихого. Чому Він дозволив Сатанї покусити перших Родичів, котрих сотворив досконалими і праведними? Або пощо так постановив, що заказане дерево знаходило ся поміж добрими деревами? Помимо всїх старань відвернути се на бік, питанє даль-

ше й дальше налягає. — Чи не міг Бог запобігчи всїма можливими способами упадкові чоловіка?

Цїлий клопіт повстав безсумнїву через брак розуміня Божого Пляну. Бог міг запобігчи вхід гріха у сьвіт, але фактъ, що Він сего неучинив, повинен бути вистарчаючим для нас доказом, що дозволенє на гріх в сьому часї є назначеним для довершеня якогось більшого добра. Божі пляни, коли покажуть себе в своїй досконалостї, докажуть, що всїм напрямі ужита мудрість Божа. Чи не міг Бог для котрого всї річи можливі вмішати ся в певнім часї й перешкодити плянам Сатани? Розуміє ся, що міг, але в такім разї се мішалоби, його власним замірам, Його замір, був заманїфестувати, доказати досконалість, велич і правну власть Його закону, доказати як людям так і ангелам наслїдки лихого, які виникли з нарушеня того права. Окрім того деякі річи неможливі навіть у Бога. Як Писанє говорить: Що в Бога „неможливим є говорити неправду". (Жид. 6:18). „Він вірним пробуває, відректись бо себе не може" (2 Тим. 2:13). Він не може робити нїчого лихого, і длятого Він не міг вибрати, нїчого більше хиба, що наймудрійший і найлучший плян аби ввести свої сотворіня в житє, хоч наше коротко сягаюче знанє може хибити зрозуміня укритих жерел неограниченої мудрости.

Писанє осьвідчає нам, що всї річи сотворені з волї Божої і на Його хвалу (Одк. 4:11) — безсумнїву на те аби наділяти своїми благословенствами і виказати прикмети Його величного єства. І хоч впроваджаючи в житє Його добрі заміри, Він дозволяє на пановане лихого, і злочинителям на певний час, рівнож не є се з любови

до лихого, анї тому що мавби стояти за гріхом, Со Він осьвідчає: „Що Він не є Богом, щоб любовавсь в беззаконю" (Пс. 5:4). Хоч противить ся лихому під кождим взглядом, Бог **дозволяє** (т. є. невстримує) на такий до певного часу, бо Його мудрість бачить, що то вийде яко дорогоцінна й на завше вистарчаюча наука для Його сотворінь.

Се є очевидна правда, що кождому доброму принципу відповідає злий принцип. Напр.: правда й неправда; любов й ненависть; праведність й неправедність. Ми відріжняємо сї противорічачі собі принцїпи, **доброго** і **лихого** по їх наслїдках, коли впровадити їх в дїйство. Сей принцип, з котрого по його ужитю, виникає добро називаємо доброчинителем; бо такий витворяє лад, гармонїю, щасливість називаємо **добрим** принципом противнож, котрий принцип, витворяє нелад, руїну, й нещастя називаємо **лихим** принцїпом. Результати сих прінцїпів в їх дїйстві (акциї) називаємо: **добром** і **злом**; й розумне єство будучи встанї відріжнити добрий принцип від лихого й добровільно піддає ся впливам одного або другого називаємо праведним або грішним.

Ся здібність розпізнаваня межи злим а добрим принцїпом, названа **моральним змислом** або **сумлїнєм**. І власне з помочию сього морального змислу, до котрого Господь завше відкликаєсь аби доказати праведність або справедливість; і власне тим самим змислом Адам міг роспізнати гріх, або беззаконє, як зло навіть занім ще знав всї його наслїдки. Нисшого рода сотворіня Божі необдаровані сим моральним змислом. Пес посідає троха інтелїґенції — розуму але не в так високім степенї як чоловік, може навчитися того,

що певне його захованє ся принесе му признанє і нагороду його пана, а противне захованє ся нагану. Він може красти, а навіть відібрати житє, але не заслужить на назву грішника; або може стеречи майна і житя, а помимо того не можна назвати го праведником, бо-ж він несьвідомий— іґнорант морального змислу своїх чинів.

Бог міг учинити людий без даня їм здібности відріжнюваня доброго від лихого, або, щоби були в станї чинити що добре і правдиве, а коли учинивби був чоловіка в той спосіб, чоловік бувби тільки машиною а не дійсним образом і подобієм Божим. Або мігби зробити чоловіка, який мавби право розпоряджати власним розумом і волею, а тодї берігби його перед покушенєм Сатани. В такім випадку, досьвід чоловіка бувби ограниченим в напрямі до доброго, він безустанно підлягавби підшептам злого з боку та похоті з внутра, що спричинилоби вічно непевну будучність, а бунт, непослушенство й безладє моглоби бути можливим завсїгди, в додатку до того, що добро немоглоби бути так високо цїненим, як тодї коли порівнане зі злом.

Бог же познайомив свої сотворіня з добром найперше, яке окружало їх в Едені, а опісля, яко кару за непослушенство дав їм жостоке запізнанє ся зі злом. Будучи прогнані з Едену, позбавленї приязни з Ним самим, Бог дозволив їм дізнати слабости, болю і смерти, так щоби вони пізнали зло та крайну підлоту гріха раз на завше.

Порівнуючи результати, вони прийшли до зрозуміня й належитого оцїненя як злого так і доброго: І рече Господь Бог: „Оце і чоловік став, як один із між нас, зрозумівши добре й лукаве" (1 Мой. 3:21). Потомство їх бере участь в сім,

але з тою ріжницею, що вперше зазнають злого, і неможуть мати властивого понятя, що таке добро, аж доки не будуть мати досьвіду в Тисячлїтю, яке буде результатом їх відкупленя Христом, котрий буде тодї їх Судія і Цар.

Моральний змисл, або виразумінє доброго й лихого і свобода ужитя тогож, котрий був даний Адамові, і що власне знаменувало його образом і подобієм Божим, закон доброго й лихого був написаний в його серцю. Се становило частину його природи. Але незабуваймо, що сей образ і подобіє Боже, ся ориґінальна природа чоловіка по закону стратила свій правдивий стан, через спотиканє ся з деґрадуючим впливом ґріха, за те нинї годї добачити в нїй той образ, який перше посїдав. Прекмета любови уступила місце ненависти, що велоби нас до припущеня, що Сотворитель не міг зробити чоловіка в свій образ і подобу, з власністю любити й чинити добро, без проти дїлаючої сили т. є. ненавидїти й чинити зло. Ся свобода вибору названа вільною волею, то є частиною першого стану чоловіка а взята разом в повній мірі його умислових і моральних здібностий творили образ і подобу свого Сотворителя. Нинїж по шести тисяч лїтах упадку чоловіка, ґріх так богато знищив ориґінальну подобу і образ чоловіка що навіть не єсьмо встанї бути свобідними та без впливів його, так сьміло можна сказати, що ґріх скорійш промовляє й подобаєсь упавшій расї чим праведність.

Те, що Бог міг був дати Адамові обсервувати ріжні картини злого, аби полишити сильну імпресию повстаючих наслїдків з ґріха, що моглоби повстримати Адама від допущеня ся ґріха є цїлком ясним, але віримо, що Бог предвидів, що

активний досьвід лихого дасть певну й вічну науку чоловікові, і власне з тої то причини, Бог не охоронив, але дозволив аби чоловік ужив свобідної волї, по власному виборі а за те відчув би наслїдки гріха. Коли спосібність гріха не булаби нїколи дозволеною, чоловік нїколи немігби опиратись тому, а наслїдки з того булиби такі, що він немавби анї заслуги анї моралї в чиненю доброго. Бог шукає таких, щоби служили Йому і покланялись в дусї і правдї. Він бажає розумного й добровільного послушенства, раднійш чим несьвідомої й механїчної служби. Він має вже в операції неживі механїчні аґенциї, що сповняють Його волю, але Його заміром було зробити благороднїйшу річ, розумне сотворінє на Його образ і подобіє, царя землї, котрого вірність і праведність полягалиби на відріжненю доброго й лихого.

Принцип доброго й лихого як принципи завсїгди еґзистували й мусять еґзистувати а всї досконалі, розумні, сотворіня образу Божого мусять мати свободу вибору одного з двох хоч тільки принцип доброго буде на завше дозволеним. Писанє інформує нас, що дїяльність лихого дійде до свого означеного часу, на так довго, як на се Бог дозволив, аби осягнув свій замір, а тодї перестане бути активним, і що всї, що продовжалиби підчинятись його впливові перестануть еґзистувати раз на завше (1 Кор. 15:25, 26; Жид. 2:14); Тільки доброчинене і доброчинителї позістануть на віки.

Та насуваєсь питанє ще в іншій формі: Чи немігби чоловік запізнатись з лихом, в який інший спосіб, чим через практичний досьвід? Маємо чотири способи до пізнаваня річей, а іменно:

Через інстинктовне знанє — уроджене, через обсервацію, практичний досьвід й інформацію, одержану з таких жерел, які приняті, яко позитивна правда. Вроджене знанє є безпосереднє знанє-розуміне без процесу розважаня, або конечности доказу. Таке знанє належить одиноко до Бога-Єгови — вічне жерело всьої мудрости і правди, котрий з конечності природи річий є висшим понад всї свої сотворіня, длятого знанє чоловіка не може бути вроджене — безпосереднє. Знанє чоловіка може прийти через обсервацію, але в такім випадку оказуєть ся потреба вистави лихого і його наслїдків для обсервованя чоловіком. Справа вимагалаби дозволеня лихого денебудь инде а так і чомуж се не малоби бути між людьми на землї, а між иншими сотворінями?

Чому чоловік не мавби статись тою інформаціею і осягнути його знанє через особистий досьвід? Так оно й сталось: чоловік дістає практичний досьвід, а тим самим достарчає собою, ілюстрацію для других, ставсь „видовищем антелам."

Адам вже посїдав знанє злого через інформацію, але те не було вистарчаючим, аби повстримати його від проби й експеріменту, Адам і Ева знали Бога як свого Сотворителя, а зате як Того хто мав право контролювати й правити над ними, і Господь сказав о заказанім дереві, „З того неважити меш ся їсти, а то вмреш певно того дня як скоштуєш з його." Тому вони вже мали теоретичне знанє лихого, хоч нїколи не обсервували або неоцїняли власть їх милуючого Сотворителя, й доброчинного права, анї небезпеченства перед яким Він замірив охоронити їх. Тому вони піддались покусї на що Бог в своїй мудрості дозво-

лив, ради остаточної побіди, яку в своїй мудрості вже наперед предвидів й призначив..

Мало є таких, що моглиби здати собі справу з того покушеня, якому підпали перші родичі, ані вимірена кара справедливости Божої не була за тяжка хоч для многих видає ся, як мале переступство, але троха приглянемось справі то все ясним стане. Біблія оповідає просту історію, як невіста, будучи слабша була зведена а тим сталась переступницею. Її досьвід й знанє Бога було навіть більше ограниченим чим Адама, бо Він був сотворений перше, і Бог безпосередно дав йому знанє кари за гріх, занім Ева була сотвореною, правдоподібно, що Ева отримала інформації від Адама. Коли зїла овоч, повіривши фальшивим інформаціям Сатани, очевидно нездаючи собі справи, як велике переступство учинила, хоч мала предчутє, що все те потягне за собою злі наслідки. Але хоч обманена, Павло каже, що вона була переступником, хоч не так в повні, як би була тодї, колиб мала більше сьвітла знаня свого чину.

Нам сказано, що Адам, не був зведеним, як се сталось з Евою (1 Тим. 2:14), потому він провинив ся маючи повнійше розуміне гріха, і кари знаючи напевне, що го чекала смерть.

Читаючи можимо добачити покусу, яка заставила його лехкомисльно стягнути на себе кару. Маючи на умі що вони були досконалими, і стали ся умислово й морально образом їх творця, Божий первісток любови підзначивсь сим разом, коли досконалий чоловік оказав любов для ним улюбленої товаришки, досконалої женщини.

Маючи понятє о грісї і боязнь смерти а тим страти Еви (без ратунку й надії, бо така надія

небула даною) Адам в розпачи, прийшов лехкомисльно до заключеня, що не буде жити без неї. Уявивши своє житє нещасливим й безвартісним без Еви, добровільно став ся учасником переступства на те, щоби бути й учасником смерти, правдоподібно уважаючи, що та полягала на нїй. Обоє були в переступстві (Рим. 5:14; 1 Тим. 2:14). Але Адам і Ева були по одинцеви а не близнятами, тому Ева сталась учасником вироку, до якого помогла Адамові. — Рим. 5:12, 17—19.

Бог не тільки предвидів, що давши чоловікові свободу вибору, що сей задля браку повного розуміня гріха й його наслїдків, не тільки що згодить ся на гріх, але Бог бачив і те, що познайомившись з тим, він ще таки вибере гріх, бо те знанє гріха так опанує його природу, що лихо чим раз більш буде видаватись принагідним чим добро. Рівнож Бог замірив дозволити на зло, бо маючи призначене лїкарство для визволеня чоловіка з наслїдків тогож, він бачив, що добрий результат буде аби вивести його через практичний досьвід, до повного оцїненя, „надмірної підлоти гріха" і сьвітло брилянтної чесноти в контрастї до того, що учить більше хвалити й любити свого Сотворителя, котрий є причиною й жерелом всякої доброти й уникнути на завсїди того що принесло так богато горя, й нещасть. Кінцевим результатом дозволеня злого буде більше любови до Бога, більше зненавидженє лихого, що противне воли Божій, а опісля-ж запровадженє вічної справедливості, для всїх таких, котрі скористають з науки, яку Бог учить тепер, дозволяючи на гріх і наслїдки тогож. В той сам час звертає увагу на велику ріжницю що між дозволенєм на гріх а принятим блудом тих, котрі припису-

ють Богові, що Він був автором й заохотою до гріха. Таке припущенє не тільки що є хулою проти Бога але противить ся цілком фактам поданим в Біблії. Сї попадають у всякого рода блуд, пробують винайти, який то інший спосіб спасеня, чим сей якого ужив Бог т. є. через жертву Ісуса Христа, яко ціна нашого викупу. Коли вони успіють переконати себе й других, що Бог відвічальний за весь гріх, підлоти й злочини,*) а чоловік є тільки знарядом в Його руках й що був змушеним до гріха, тоді вирівняли путь для науки, що жертва за наші гріхи та милосердіє не були конечними в жаден спосіб, а одиноко, справедливість Божа була конечною. А тим способом заложують фундамент на нову теорію, а іменно: універсалізм, котра учить, що Бог є причиною всякого гріха, підлоти й злочину, а зате

---

*) Два тексти Сьв. Писаня (Ісаї 45:7 і Амоса 3:6) уживані на підтримуване тої теорії але через мильне представленє слова „зло" в обидвох текстах. Гріх є завше лихом але лихо не є завше гріхом. Землетрясенє, огонь, потоп, або холєра спричиняє нещастя, зло, але жадне з сих лих не є гріхом. Той сам вираз гебрайский переведений горе в Пса. 34:19; 107:39. Єр. 48:16; Зах. 1:15. Переведено на слово недоля в Пс. 27:5; 41:1; 88:3; 107:26; Єр. 51:2; Плач. Єр. 1:21. Переведено на слово нужда, злидні, нещасте в 1 Сам. 10:19; Пс. 10:6; 94:13; 141:5; Єккл. 7:14; Неємії 2:17. Те саме слово переведене в многих місцях кривда, шкода, біль, нужда, смуток і жалоба.

В Ісаї 45:7 і Амоса 3:6 Бог згадав би був на завіт учинений з Ізраїлем, коли позістали вірні Його правам, був би хоронив їх від нещасть, які приходили на сьвіт взагалї. Коли забулиб на него, Він допустив би нещастя на них, яко кара. Зоб. 5 Мой. 28:1—14, 15—32; 3 Мой . 26:14—16; Ісуса Навина 23:6—11, 12—16.

Коли приходили кари на Ізрайля уважаю їх за випадки а не за кари, за те Бог послав їм пророків, котрі припоминали їм їх Завіт, говорячи, що їх кари спадали на них з Його волї для їх поправи. Тому не булоби річевим уживати тих уступів на удовіднене, що би Бог мав бути причиною гріху, бо такі лиха не означають гріху.

сам увільнить увесь людський рід, від гріху і смерти. А так, допустивши, що Бог хотів і спричинив гріх, так що ніхто не в силі був оперти ся Йому, тому твердять, що коли Він захоче, щоби була праведність, також і тоді ніхто не буде встані оперти ся йому. Але помимо всіх сих поглядів найблагороднійша прикмета чоловіка, свобода волі, чи вибору найбільше ударяючий образ і подоба свого Сотворителя, відсуває ся на сторону зовсім, так що взявши теоретично, чоловіка понижено би до мертвої машини, котрий діпає тільки тоді, коли ним управлялаби інша сила. Коли би так мало бути, то чоловік замість бути паном землі, стався би ще нисше овадів, бо безсумніву, що сі розпоряджають власною волею і правом вибору. Навіть муравель має силу власної волі, котрому, чоловік через свою сильнійшу власть може перешкаджати й супротивлятись але не в стані знищити його.

Правдою є, що Бог має силу змусити чоловіка чи то до гріху, чи праведності, але Його слово запевняє нас, що Він не має такого заміру. Він неможе безустанно змушувати чоловіка по тій самій причині „що Він неможе сам собі перечити.“ Такого рода поступованє не булоби в згоді з Його праведним характером, а тим самим неможливим. Він шукає любови тільки від таких, котрі поклоняють ся Йому в Дусі і Правді. Зате то дав Він чоловікові свобідну волю, подібну до своєї, і бажає аби сей вибрав праведність. Дозволяючи чоловікові власний вибір, що й привело сегож до страченя ним Божої приязні й ласки й всіх благословенств, а так спіткала го заслужена кара смерть. Через досьвід гріху й смерти чоловік учить ся практично того чого Бог бажав навчити

його теоретично, без його власного—практичного досьвіду гріха і його наслїдків. Те, що Бог предвидів, що чоловік учинить неможе бути ужите проти него, яко вимова, аби понижити тогож до машини, а противно то уживає ся на користь чоловіка, бо Бог предвидів, яку дорогу сей вибере коли оставити його самого, він нестримав ся від проби гріха і результату його гірких досьвідів з тогож, та Він, Бог сейчас начав старатись о средства для його виходу з його першого переступства, через приготованє Спасителя, здібного збавити кождого хто бажавби собі **повернути до Бога** через него, і зроблено се в такий спосіб, аби чоловік міг посїдати свобідну волю, а помимо того, бути в станї аби скористати з свого першого упадку, через невластиве ужитє своєї волї в непослушенстві Божій волї. Бог не тільки, що постановив викуп для всїх, але й те, щоби всї до зрозуміня правди прийшли з даної жертви, яка через те зістала пожертвована ради поєднаня з собою всїх, сьвідкуванє временами своїми 1 Тим. 2:3—6.

Жорстокість кари не була виразом ненависти зі сторони Бога, а конечним і необхідним наслїдком злого, котре Бог в такий спосіб дав пізнати й відчути. Бог може підтримати житє так довго, як тільки уважає за відповідне помимо руйнуючого дїланя злого, але неможливим в Бога підтримати такого рода житє вічно, так як неможливим є, щоби Бог міг сам собі перечити. Є се **моральна неможливість.** Таке житє сталось би більшим і більшим жерелом нещастя, для чоловіка і других; длятого-ж Бог за добрий аби піддержувати так безужиточну і шкідливу ексистенцію для них самих і иньших, а коли його сила

підтриманя зісталаби віднята, знищенє, яко результат лихого є одиноким виходом. Житє се дар Божий, а яко таке буде постійно підтримане лише для послушних.

Потомкам Адама несталось жадної кривди, що не дано кождому особистої проби. Бог абсолютно не був нїчим зобовязаним дати нам істнованє, а давши нам житє не зобовязанний продовжати його вічно, анї навіть дати нам проби під услів'єм і обітницею отриманя вічного житя через послушенство. Завваж то добре. Хоч теперішне житє чоловіка від колиски аж до гробу є повільним умиранєм, а помимо всїх клопотів є воно благословенством і даром навіть колиби не було будучности, значна більшість дуже цїнить його, з винятком малого числа (самовбійства), і про сих протоколи наших судів сьвідчать, що наступали з причини слабости—ума, так що в противнім випадку не відібралиб собі житя. Окрім того через захованє ся досконалого чоловіка Адама Бог дав нам приклад, якими булиби його дїти, колиби оставити їх серед таких самих обставин.

Многі є того мильного погляду, що Бог поставив людську расу на пробу заслуги вічного житя або вічних мук, помимо того, що о такій карі за гріх навіть й згадки не було. Благодатю Божою для послушних йому дїтий є житє безперерви, свобідне від болїв, слабостий, і всього іншого, що спричиняє, руїну — смерть. Адам отримав се благословенство в повній мірі, але був остережений, що сей „дар" буде відібраним від него вразї непослушенства Богові, "а то вмреш певно тогож дня, як скоштуєш із його." Він нїчого не знав о житю в вічних муках, як о карі за гріх. Вічне житє необіцяне нїгде і нїкому, хиба послушному.

Житє се дар Божий, а смерть, як суперниця життя, назначена Ним плата за гріх." В Писаню Старого Тестаменту нїгде нема згадки о вічних муках, а тільки кілька уступів в Новім Тестаментї мильно переведених, що видають ся немовби згадков о вічних муках, і сї можна знайти або в символях Йоана (Откритю) або межи приповістками нашого Господа, котрі не могли бути зрозумілими для людий, що їх чули (Луки 8:10), а котрі днесь мало що понятні „Плата бо за гріх смерть" (Рим. 6:23). „Котора душа провинить тота й умре." Езек. 18:4.

Многі припускають, що Бог поступив несправедливо осуджуючи цїлий людський рід в Адамі замість дати пробу й спосїбність кождому з окрема, ради заслуженя собі житя вічного, подібно як се дав Адамові. Але що сї скажуть, коли їм доведеть ся, що спосібність і проба, яка буде дана сьвітові, буде о много приязнїйша, чим се мав Адам; а також і те, що Бог дібрав сей Плян, дозволяючи потомству Адама, взяти участь в його карі цїлком в природний спосіб? Ми, віримо, що так воно є а неіначе, і постараємось висьвітлити справу.

Бог запевняє нас, що так як осудженє, спало на всїх, через Адама, так він приготовив нову голову, отця або житєдавця людської раси, до котрого всї можуть бути перенесені через віру й послушенство, так що як всї в Адамі сталисъ участниками проклятя й смерти, так всї в Христї будуть участниками благословенства реституції; з винятком Церкви. (Рим. 5:12, 18, 19). Тим то, смерть Ісуса, праведника, невинного, є комплїтним вблаганєм Бога за гріх Адама. Так як один чоловік поповнив гріх, а всї сталисъ участниками

кари, його кари, так Ісус заплативши ціну одного грішника, купив не тільки Адама, але й все його потомство, — всіх людий, що одідичили неміч, гріхи й кару — смерть. Наш Господь, **чоловік** Ісус Христос, будучи невинним, принятий, як досконале насінє людського роду, ненароджений в грісі, віддав його повне право до житя на землі, як **вповні** вистарчаючу **жертву викупу** за Адама і його потомство або насінє в нім, осуджене.

А так **викупивши** житє Адама і його потомства Христос осьвідчає, що прийме за своє насінє, за своїх дітей, всіх потомків Адама, котрі приймуть услівя Нового Завіту а так через віру й послушенство стануть ся членами Божої родини і отримають житє вічне. В такий то спосіб Спаситель буде "оглядав **насінє своє** [так многих, як богато приймуть його услівя **усиновленя** і продовжить свої днї [через воскресенє до висшої чим людської природи, даної Йому Отцем в нагороду за послушенство]," і за пожертвованє житя й потомства. Як написано: „Як бо в Адамі всї вмирають так і в Христі всї оживають". I Кор. 15:22.

Шкода, яку понеслисьмо через упадок Адама (хоч нам не заподіяно жадної несправедливости) сталась по благодатї Божій більш чим надгородою через Ісуса Христа, і всї скорше чи пізнійше („в Богом означенім часї") мають повну спосібність прийти до такого самого стану, в якім був Адам занім согрішив. Сї, котрі неотримають повного знаня аби через віру користоватись даром Божим в теперішнім часї (а таких переважна більшість включаючи поган і дітий) будуть мати той сам привілей в будучім віцї, або „в грядущім

сьвіті" діспензації чи віку, що наступить по сім. Таким то способом всі, що в гробах... вийдуть." Кождий чи то всім чи в слідуючім віці, що дійде до повного пізнаня ціни викупу даної Ісусом а через те й до привілею, такий уважаєсь на пробі — на суді, так як був Адам, а тоді послушенство принесе вічне житє, непослушенство смерть. Абсолютне послушенство без досконалої спромоги не вимагаєсь ні від кого. Під заповітом ласки члени Церкви віку Євангелії, котрим приписана праведність Христа через віру, аби прикрити їх неуникнені недосконалости. Божественний дар для сьвіта (для всіх хто пожадає) буде дана в Тисячлітю. Не буде вимагано акуратної моральної досконалости аж доки фізична досконалість не буде осягнена (що буде привілеєм для всіх занім Тисячлітє скінчить ся). Та нова проба, завдяки викупу й Нового Завіту буде ріжнити ся від проби в Едені, тим, що захованє ся і учинки кождого будуть рішати його власну долю.

Але, чи не буде се декому з роду людського данєм другої проби заслужити собі вічне житє? Наша відповідь: Перша спосібність заслуженя собі вічного житя стрaчена Адамом, а в нім і його потомство стратило „ще в матерні утробі" через непослушенство Адама. Під сею оригінальною пробою "осуд перейшов на всіх людий" а Божий плян був, аби через Христову жертву, яко ціна викупна за Адама, всі, що стратили житє через гріх Адама, покоштувавши гріха і всіх наслідків тогож дістануть спосібність повернути до Бога через віру в Спасителя. Коли кому небудь подобає ся називати сей спосіб Божого розпорядженя „другою пробою" а така більше або меньше однакова для всього роду людського, хоч

буде се перша індівідуальна спосібність для його потомства, котрі вже в часі уродженя були під осудом смерті. Називаймо, як хочемо, але факт остає ся один і той сам, а іменно: Всі осуджені за непослушенство Адама на смерть будуть радоватись (в Тисячлітю) з повної спосібности осягнути вічне житє під догідним услів'єм Нового Завіту. Се власне буде як раз так, як ангели благовіствовали: „Новина великої радости, яка буде всім людям." І, як апостол сказав: „За те, що благодатію Божою Господь наш Ісус Христос „дав себе в викуп за всіх" „сьвідкуванє временами своїми' (Рим. 5:17—19; 1 Тим. 2:4—6). Не Бог, а люде ограничили сю спосібність отриманя житя вічного до віку Євангелії, Бог же як раз противно, Він говорить нам, що вік Євангелиї, є тільки для вибраня Церкви, для Царського Сьвященства, за помочию, котрих, всі в часі слідуючого віка, прийдуть до пізнаня правди, через дане їм спосібности позискати вічне житє на підставі Нового Закону.

Але що за користь в висше принятій методі. Почому не дати людям особисту пробу заслужити собі вічне житя сейчас, без довгого процесу Адамової проби, і осуду та участи його потомства в його осуді і карі, висвободженя всіх через жертву Христа й нова спосібність отриманя вічного житя для всіх на услів'ях Нового Закону? Коли дозволенє злого мусіло наступити, позаяк чоловік є єством, який розпоряджає вільною волею, так і пощож на знищенє тогож ужито так завідного й дивного способу? По що так богато злого допущено на многих, занім захотять остаточно отримати дарунок житя вічного, як послушні дїти Бога?

Ага, ось тут власне головна причина, від чого все зависить. Коли би Бог був інакше розпорядив, пропаґованє потомства, так, щоби дїти не були сталисъ учасниками гріху по Родичах — їх немочій, болїзний, умислових, моральних і фізичних, і щоби Бог так був розпорядив, щоби дано всїм пробу на сприяючих услів'ях, як се було з Адамом в Едені, а за переступства були би позбавлені — осуджені на втрату житя, так припустім стільки знайшлоб ся гідних під сими сприяючими услів'ями а стільки негідних вічного житя?

Коли взяти один випадок Адама, яко крітеріон (взорець), а він справдї був тим взірцем під кождим взглядом, член репрезентуючий досконалість людського роду), заключенє було би те, що нїкого би незнайдено досконало послушним і гідним, бо нїхто не посїдавби ясного знаня і досьвіду з Богом, аби розвинуло в них повне довірє в Його закони понад їх особистий суд. Єсьмо певні, що знанє Христом Отця учинило Його здібним мати зауфанє і бути в абсолютнім послушенстві. Ісаії 53:11. Але припустім, що одна четверта часть з людий зискалаби житє, або й більше, припустім, що одна половина гідна би житя, а друга половина стратилаби житє і підпалаби карі, якою є: „Плата за гріх смерть." Щож тодї? Припустім, що друга половина послушні, анї самі недосвідчали анї небули сьвідками гріха, чи не відчували би вони часто цїкавість до овочу заказаних річей, а повстримуванє ся від такого, булоби тільки з боязні перед Богом та карою? Служба їх не булаби так сердешною, як тодї коли малиби знанє доброго й лихого, а через те оцїнилиби доброту знаменитого Сотворителя,

Його заміри, які приносили би добро Його сотвореням. Припустім, що половина умерлаби з причини поповненого гріха, а зате булиби відтяті від житя, одиноку надію, яку моглиби мати є та що милосердний Бог з любви памятавби о них, яко о сотворінях дїл рук своїх і що дасть їм другу пробу. Але пощо того всього? Одинокою їх надією булоби те, що колиби пробуджено їх і поставлено на пробу знову, декотрі з причини більшого досьвіду, тодї ж моглиби вибрати послушенство й жити.

Але й сим разом, колиби й такий плян в своїх результатах мавби бути так добрий, як Богом вибраний плян, всеж булиби серіозні закиди проти тогож.

Щож більшого над мудрість Бога, аби ограничити гріх до певних гряниць, як се показує плян. Навіть наш ограничений розум може богато зрозуміти, що право Боже одиноке й безсторонне, котре осьвідчає. Плата бо за гріх — за добровільний гріх — смерть, знищенє, відібранє права до житя, Бог ограничив зло, яке дозволяє, тим, що приготовив Тисячлїтє—пановане Христа на знищенє так зла, як з добровільних лиходіїв натомість буде впроваджена вічна справедливість на підставі повного знаня й досконалости свобідної волї совершенних людий.

Але маємо ще кілька інших закидів пропонованого пляну, що до проби кождої одиниці з осібна. Один Висвободитель був вистарчаючим в Богом вибранім пляні, бо тільки один чоловік согрішив і тілько один був осуджений (другіж сталисъ учасниками його осуду). Але, колиби перша проба була індівідуальною пробою й слиби одна половина согрішила й за те підпала під

суд з окрема, то в такім разї, оказаласьби потреба одного Висвободителя за кожду особу віддїльно. Одно утрачене житє моглоби відкупити тільки одно житє а не більше. Один досконалий чоловік „Чоловік Ісус Христос," котрий визволяє упавшого Адама (і наші страти в нїм) не мігби бути „викупом за ВСЇХ" (замінною цїною) під жадним іншим услів'єм, як тільки після Богом вибраного Пляну.

Припустїм, що загальне число людий від Адама є сто білїонів і що тільки одна половина з тих согрішили, в такім разі, являєсь потреба всїх пятьдесять білїонів послушних, совершених людей, котрі мусїлиби умерти аби дати викуп — замінну цїну, за всїх пятьдесять білїонів переступників а таким способом смерть перейшла би на всїх. Очевидним є що такий плян непринісби меньше страданя чим сей який вибраний Богом.

Другий закид проти такого пляну є той, що йде в супереч з Божим пляном відносно вибору й вивисшеня „малого стада" до Божої природи, тїла Христового — громадки, котрої Христос є Господом і Головою. Бог немігби слушно дати розказу аби пятьдесять мілїонів синів—послушних синів віддали: свої права, привілєї і житє, яко викуп за грішників, бо після його власного права, їх послушенство з'єдналоби їм права вічного житя. Пожадалоби від тих досконалих істот, аби стали ся висвободителями упавших, а се потяглоби за собою данє особлившої нагороди, аби за предложену радість перед ними могли охотно понести кару за гріх братів, так як се Бог учинив з нашим Господом Ісусом Христом, і колиби та сама нагорода дана їм, яка дана нашому Господеві, т. є. участь в новій природї, вивисшенє по-

над ангелів, херувимів і серафимів і висше всякого начальства, власті й сили і панованя і понад всяке імя не тільки всьому віку, а й в будучому по правиці Єгови (Єф. 1:20, 21), тоді оказалоби ся безмірно велике число членів Божої природи, а що Божественна мудрість очевидно опрокидає. Дальш ще й те, що сих пятьдесять біліонів серед такого рода обставин булиби всі рівними, жаден з них не бувби головою, колиж плян Божий вимагає одного Висвободителя, одного високо возвисшеного до Божої природи, а по нім „мале стадо," котрих Він висвободив, а котрі вступають в Його сліди, страданя, самовідреченє ся, аби носити Його імя, честь, славну природу так, як жена участвує в славі мужа свого.

Сі, котрі можуть мати пошану й оцінку Божого пляну, котрий осудив в одному репрезентантові всіх і отворив спосіб викупу з того положеня рівнож через одного висвободителя, вони знайдуть в сій розвязці богато замішаня. Вони добачать, що осудженє всіх за одного було добродійством для всіх, коли взяти під розвагу, що оправданє всіх рівнож через пожертвованє ся одного. Лихо буде знищене раз на завше, коли замір Божий в дозволеню лихого буде доконаним і коли користи викупу вирівняють кару за гріх. Але не можливим ще є дійсне оцінене зарисів Божого пляну без повного пізнаня гріха, природу його кари — смерть вагу й ціну викупу, яку дав нам Господь наш Ісус Христос, позитивне й компліт-не привернене назад принагідних условій, під котрими кождий з осібна мігби мати повну й достаточну пробу занім підпавби осудові гідності нагороди вічного житя, чи кари — вічної смертї.

Зі взгляду на сей великий плян спасеня і його

результат новонастаня всїх річей через Христа, те що видимо в дозволеню злого, правдоподібно, що небулоби так добре виясненим в який інший спосіб. Здобутий досьвід не тільки що стане ся вічною наукою для людий а також ангелів через їх обсерваційо досьвідів чоловіка, бо всї скористають, через більше пізнанє Божого характеру відкритого в Його плянї. Коли плян Божий буде доконаний всї пізнають Його Мудрість, Справедливість, Любов і Силу. Зобачать також мудрість і силу, що були в станї учинити для Божих сотворінь так величаве призначенє, а тим способом поконати всякий противний вплив, і учинити їх добровільними начинями в попираню ради остаточного доконаня Його високих замислів. Колиби зло небуло дозволене та через Боже провидїнє непоконане, тодї нємоглибисьмо доглянути, як можливо би осягнути подібних результатів. Дозволенє злого на певний час розвиває в людях далеко більшу мудрість, котра визискала всї товаришачі томуж обставини, знайшла поміч а накінець й вихід назначений й все те учинила Його мудрість й благодать.

В часї віку Євангелїї гріх і його наслїдки ужито для наказу й дисциплїни в приготовляваню Церкви.

Коли би гріх не був дозволеним, то жертва Ісуса Христа і Його Церкви, котрої нагородою буде участіє Божественної природи, не булаби можливою.

Здає ся дїйсною правдою, що те саме право Боже, котрому підлягає сучасне людство, послушенство за яке нагорода — вічне житє, а непослух заплатою, котрого буде смерть, буде се право правом всїх розумних сотворінь, а те право,

яке нам наш Господь означив, можна вирозуміти через вираз одного слова „Любов.“ Люби Господа Бога твого всїм серцем твоїм, і всїєю душею твоєю, і всїєю силою твоєю і всїєю мислїю твоєю а ближнього твого як себе самого” (Луки 10:27). Остаточно, коли заміри Божі будуть виконані, слава Божого характеру буде відкрита всїм розумним сотворіням, а дозволенє злого до часу буде уважатись всїми, яко мудрий замір в розпорядженю Божім. Тепер можемо бачити очима віри за посередництвом Божого Слова наперед річи, які оповів Бог устами всїх своїх сьвятих пророків від сотвореня сьвіта—новонастанє всїх річей.

ВИКЛАД VIII.

СУДНИЙ ДЕНЬ.

Загальний погляд о суднім дню. Чи згаджає ся з наукою Біблії. Вирази суд і день вияснені. В Писаню споминаєть ся о кількох судних днях. Перший судний день і його наслідки. Установленє іншого. Суддя. Характер будучого суду. Подібности і ріжниця між першим а другим судом. Відвічальність сучасного сьвіта. Два попередні суди й їх цїли. Розмаїті й суперечні з собою заданя о грядущім суді. Як апостоли й пророки задивлялись на него.

„БОГ призначив день, в котрий судити ме вселенну правдою через чоловіка, котрого наперед постановив Ісуса Христа праведника." — „Бо Отець не судить нїкого, а суд увесь дав Синові. Дїян. Ап. 17:31; 1 Йоана 2:1; Ев. Йоана 5:22.

Дуже неясне і неозначене понятє панує о суднім дню. Загальне припущенє єсть те, що Христос прийде на землю, сидячи на великім, білїм престолї, збере всїх сьвятих, а грішники стануть перед Ним в ряди, аби були судженими серед великого потрясеня ся природи: трясенє землї, отворенє ся гробів, розваленє ся скал і паданє гір, й серед такого хаосу тремтячі грішники будуть випроваджені з глибин мук вічних, аби почули повторенє вироку, засилаючи їх вдруге до вічного й безмилосердного, льосу

без всякої надії — до пекла. Сьвятіж будуть спроваджені з неба аби були сьвідками недолі і роспачі проклятия, аби почули вдруге вердикт їх справ і аби повернутись до неба. Після загального розуміня всї отримують свою нагороду чи кару при смерти; загальний суд для відріжненя від першого, названий остаточним, в такім разї є тільки повторенєм першого, але немає жадного значіня й непровадить до жадної цїлї, позаяк вирок, виданий при смертї, не буває зміненим на судї останнім.

Довжина часу на те так великої ваги дїло судженя бїлїонів людий має бути означеною на день о двайцяти чотирох годинах. Є се лехке тлумаченє, котре незгаджає ся з натхненим Словом Божим. Єсть се дословним тлумаченєм приповістї о вівцях і козлах (Мат. 25:31—46). То власне показує недорічіє тих що пробують тлумачити дословно символїчну мову. Приповістка нїколи не є дійсним фактом, а тільки зближенєм ся до правди, про щось такого, яке є подібним в многих взглядах. Колиби та приповістка мала була бути дїйснїстю, то тодї тільки відносилоби ся до правдивих овець і козлів, а нїколи до людий. Пригляньмо ся тепер розумнїйшому й згіднїйшому з Сьв. Писанєм поглядові, відносно згаданого дїла, а рівночасно результатам судного дня який назначений нам Господом Богом. В тім обясненю знайдемо розумні і згідні з Писанєм конклюзії, котрі згаджають ся з всїма приповістками описаних тамже.

Вираз суд означає більше чим проголошенє вироку. Вираз той занимає в собі мисль: провадженє справи, як рівнож і децизії опертої на провадженю тоїж. Таке значінє обнимає в собі не тіль-

ко українське слово суд, але також грецьке слово з котрого є перетлумаченим.

Вираз **день**, так в Біблії, як і в звичайній мові, бував уживаний часто аби представити період дванайцяти або двайцять і чотири годин часу, хоч дійсно означає ограничений або спеціяльний період часу. Так, наприклад день Ноя, день Лютра, день Вашинґтона, так оно і весь час сотворіня в Біблії є названним днем, де читаємо: „Того дня [того часу], як сотворив Бог небо і землю" (1 Мой. 2:4) — означає довгий протяг часу. Читаємо також: „в день спокуси в пустині" — через сорок років (Жид. 3:8, 9) „день спасеня" (2 Кор. 6:2); а також „день пімсти" „день гніву" і „день недолі" ті вираженя відносять ся до періоду часу при кінци Жидівського віку, тревающого сорок літ; рівнож стосують ся они до часу великої недолі при кінци віку Євангелії. Подібнож читаємо: „день Господній" „судний день" — вирази відносячі ся до Тисячлітя, в котрім Христос буде панувати і судити сьвіт в справедливості даючи пробу а також проголошуючи вироки. О тім періоді часу написано: Він судити ме вселенну правдою, котрий свого часу явить блаженний і єдиний сильний Цар над царями і Пан над панами (Діян. Ап. 17:31; 1 Тим. 6:15). З подібних виражень видимо, що вираз „день" посідає далеко обширнійше значінє і не можемо поняти, длячого декотрі твердять, що судний день буде тревати тільки дванайцять або двайцять чотири годин, хиба длятого одиноко, що полягали на поданях без певних доказів і не студійовали предмету.

Єсли-ж би хто з увагою перечитав уступи Біблії відносячі ся до судного дня, то завважив би

і об'єм часу потрібного на те діло, яке має бути довершене в часі того періоду, а через те саме прийшовби до переконаня, о недорічивості загально принятого погляду і конечності наданя виразови „день" обширнійше значінє.

Писанє говорить о великім суді або дню проби, ще в будучності, і показує, що маси людського роду будуть мати їх повну пробу і кінцевий вирок в той день, учить також, що були інші судні днї, підчас, котрих певні кляси вибраних були на пробі.

Перший великий суд [проба і вирок] був на початку, в Едені, коли увесь рід людський репрезентований в Адамі був виставлений на пробу перед Богом, конклюзія з тої першої проби була та, що Адам оказавсь винним непослушенства і негідним житя наложена-ж кара була смерть „умираючи умреш" (Мой. 2:17). Так то „в Адамі всї вмирають" (1 Кор. 15:21). Той час проби був для сьвіта першим судним днем і від тодї вирок Судді Єгови є точно виконуваним.

„Одкриваєть ся бо гнів Божий з неба на всяке нечестє і неправду людий" се можна добачити при кождім погребовім походї. Кожда могила є доказом того. Дає ся відчути в кождім терпіню й болю, яких досьвідчаємо — всї вони суть наслїдком першого суду і вироку справедливої кари Божої і доказом, що не єсьмо гідні житя й благодатий яких Бог удїлив чоловікові доти доки був послушним й не утратив Божого подобія. Але рід людський зістав спасений від кари першого суду через жертву Збавителя, учиненої раз за всїх. Всї суть відкуплені з гробу і кари смертї, — заглади, — котра зі взгляду на спасенє не повинна вже бути уважаною в цїлїм значінню того

слова, а тільки яко часовий сон, позаяк в поранку Тисячлїтя, всї будуть збуджені Житєдавцем, котрий викупив їх. Тільки Церква т. є. вірні в Христї, суть вільними, чи так сказати „уникнули“ від того першого вироку і кари; їх уникненє не є ще дїйсним а тілько почислено їм за їх віру „Надїєю єсьмо спасенї” тільки. Наша правдива утеча перед карою смертї (на котру заслужилисьмо через Адама а увільнені Христом) може бути осягненою доперва аж при воскресеню, коли будемо збуджені на подобу нашого Спасителя. То, що ми котрісьмо, дїйшли до пізнаня Божого плянy в Христї „утекли від нечистоти сьвіта” не є принаймнї доказом, аби інші немали надїї утечі в будуччинї, а впрочім се доказує, що єсьмо в Бога первістками Його сотворінь. Наше переходженє від смертї Адама до житя в Христї, є якби вступом, котрі захотять бути увільненими від нечистоти — смертї до свободи, житя дїйсного, котрих Бог узнає за синів. Усї, коли захочуть будуть увільнені від смертї до житя без взгляду на ріжницю природи, яку Бог постановив для своїх синів на ріжних позьомах. Вік Євангелїї є пробним, судним днем житя або смерти для покликаних аби стали ся учасниками Божої природи.

Бог призначив день в котрий судити ме вселенну. Як се може бути? Чи Бог змінив своє постановленє? Чи завважив, що децизїя проби першого чоловіка і загальне завироковане не було справедливим, за остре і мавби тепер судити кождого чоловіка з окрема.” О нич подібного, бо колиби так було, то немалибисьмо жадної певностї о справедливостї вироку в будуччинї, як і о тім, котрий був в минувшостї. То не значить те, щоби Бог уважав свій вирок першого суду

за несправедливий, але що приготовив спасенє від кари першого суду в тій цїлї, аби міг позволити на інший суд — пробу під услівями більше приязними для цїлого людства — всїм тим, котрі вперше вже мали досьвід, пізнали гріх і його наслїдки. Бог анї на йоту незмінив своїх замірів, які уплянував ще перед заложенєм сьвіта. Бог інформує нас виразно, що Він не зміняє нїчого, і що Він жадним способом неможе увільнити винного. Кождий мусить підлягати карі, яку Він справедливо оголосив. Повна кара зістала заплачена через Спасителя, чи то заступника, якого нам Бог сам придумав Ісуса Христа, „а котрий з благодатї Божої пожив смерти за всїх." Наш Господь давши викуп за Адама і увесь рід людський, своїм власним житєм, так, що тепер справедливо може дати житє їм всїм. Сей дар для Церкви під заповітом жертви для світа-ж на підставі Нового Закону. (Пс. 50:5; Рим. 12:1; Рим. 14:9; Жид. 10:16; Еф. 31:31).

Ми радше поінформовані, що грядущий суд для сьвіта буде досьвідченєм або пробою для кождої одиниці, і що буде відбуватись під провідництвом Христа, яко Суддї, котрого Єгова надарив тим урядом за Його послушенство аж до смерти, ради нашого спасеня. Бог надто вивисшив Його і взнїс до своєї чи то Божої природи, аби міг бути князем і Спасом (Дїян. Ап. 5:31), котрий може спасти від смертї і удїлити пробу всїм, котрих купив своєю власною дорогоцїнною кров'ю. „Бог і не судить нїкого а дав суд і всяку власть Синові на небі і на землї." Єв. Йоана 5:22.

Тодїж Той Христос, що так полюбив сьвіт, що віддав своє житє на спасенє і викупленє його буде Судією сьвіта в часї грядущого суду, — проби.

Назначений же на той уряд зїстав через самого Єгову. Коли маємо такого рода запевненя—Писаня то неповиннисьмо ся нїчого лякати, але противно маємо найбільшу причину радоватись й веселитись з нагоди наближаючого ся судного дня. Прикмети грядущого Судії є запевненєм, що суд той буде справедливим і милосердним, маючи на взгляді немочі всїх, аж доти доки охотні й послушні будуть допроваджені до першої совершенності чоловіка утраченої в Раю.

Судією в давнїйших часах був той хто виказував справедливість і освободжав угнетених і поневолених. На пр. коли Ізраїль був поневолений за свої переступства і увязнений неприятелями своїми, а коли мав бути знову освобожденим від них, Бог вибирав одиниці з посеред Ізраїльского народу звані „судіями." В книзї Суддів 3:9—11 читаємо: „Коли дїти Ізраїля взивали до Господа, Єгова возніс їм **Спасителя**... Отониїла. І зїйшов на него Дух Господень і **судив** Ізрайля, і виступив він у похід, і взяв він гору і втїшалась земля супокоєм сорок лїт." Тим то хоч сьвіт був так довго під властю гнету противника—Сатани, але вскорі Той, котрий платить за гріх всїх своєю дорогоцїнною кровію возьме свою велику власть і силу й начне своє пановане. Він буде **судити і освободить** тих, котрих так дуже полюбив і викупив.

З таким заключенєм всї пророцтва згаджаються, яко написано. „Він судити ме землю по справедливості і по правотї народи" — Пс. 98:9.

Грядущий суд буде на тих самих засадах, як і перший. Те саме право послушенства буде представлене, та сама наторода, житє, і та сама кара — смерть. Як перша проба мала свій поча-

ток, поступ і закінчила ся вироком такою буде й друга проба; вироком для праведних буде житє, для неправедників смерть. Друга проба буде легшою чим перша зі взгляду на досьвід отриманий при першій пробі. Ріжниця між першою а другою пробою буде та, що кождий буде відповідати тільки за себе самого а не за інших. Ніхто в той час не вмре за гріх Адама або з причини одідичених немочий. Не будуть більше говорити: „Отцї їли скислий виноград а в синів на зубах оскома. Але **хтоби їв скислий виноград в** того буде й оскома на зубах." Котора душа провинить тота й умре." (Єр. 31:29—30; Єзек. 18:4). Буде то для сьвіта тодї тим, чим тепер єсть для Церкви, т. є. що чоловік не буде суджений потому чого немає, але потому що має (2 Кор. 8:12). Під панованєм Христа людськість постепенно буде виховуваною та розвиваною під дісциплїною аж до осягненя совершенного стану. Коли людськість дійде до совершенства, буде вимагана повна гармонія з Богом і тодї коли би хто небудь оказав ся не зовсїм послушним буде відкинутий і осуженний, яко негідний житя. Гріх, що спровадив смерть на увесь рід людський, через Адама, був з причини непослушенства, а через той чин Адам утратив свою совершенність. Бог мав повне право вимагати від него безвзглядного послушенства, від хвилї коли був сотвореним доскоиалим; а і тодї буде вимагати рівного послушенства, коли те велике дїло направленя буде докінчене. Нїкому не буде дозволено посїдати житя вічного, в кім би оказав ся хоч найменший брак досконалостї. Відпасти тодї від совершенства значилоби добровільно грішити, против повного сьвітла й досконалої здібностї.

Хтоби добровільно грішив проти повного сьвітла й сили згине другою смертію. Колиби хто не будь в протягу того віку проби під доброчинним промінєм сьвітла, погордив дарованими благодатями, і не учинив би жадного поступу в протягу столїт такий буде узнаним негідним життя і буде згладжений, а сто лїт буде рівнятись як вік дитинства. Біблія говорить о тім дню: „Як столїтне дитя умре, і яко грішник, хочби й столїток вмирати ме в проклонї" (Ісаії 65:20). З того виходить, що всї мусять мати принаймні сто лїт проби, а коли не будуть упертими в робленю поступу, їх проба буде продовжена весь час дня Христового, осягнувши свого вершка при його замкненю.

Конклюзія грядущого суду над сьвітом ясно показана в приповідцї о вівцях і козлах (Мат. 25:31—46; Одк. 20:15; 21:8; 1 Кор. 15:25). Сїї і інші Писаня показують, що при кінци суду будуть дві цїлком віддїльні кляси — послушні і непослушні; сї що в згодї з буквою і духом Божого Закону ввійдуть до вічного життя, другіж уперті, непослушні і противні тому законові будуть відкинені т. є. будуть засуджені на смерть („на смерть другу") так що їх чикає той самий вирок, який був при першім судї від котрого Христос забеспечив їх, право визволеня через викуп своєю власною дорогоцїнною кров'ю. То буде їх смерть. Викупу за них вже нїхто більше недасть і небуде вже для них спасеня, анї воскресеня, бо гріх їх був добровільним, особистим гріхом поповнений в повній сьвідомостї і при найприязнійших для них услів'ях в часї їх особистої проби.

Не бажаємо собі того аби нас розуміти, що

ігноруємо відвічальність сього сьвіта за посіданє більшого чи меньшого сьвітла без взгляду чи се є уроджене чи обявлене знанє. „Господні очі скрізь по сьвіту позирають і виведе на суд все що дієть ся; навіть все втаєне — чи добре воно чи лихе." (Прип. Сол. 15:3; Єккл. 12:14). Добрі чи лихі учинки сього віку отримають справедливу нагороду будь тепер будь в грядущім віку. „В інших людий гріхи явні, попереджують на суд, а за іншими йдуть слідом" (1 Тим. 5:24). Окрім „вибраних Господніх" „малого стада" ніхто інший непосідає достаточного сьвітла аби міг підпасти кінцевій карі тогож—т. є. другій смерті. Ми ось тут наводимо одиноку відвічальність сього сьвіта позіставляючи собі детайлї до пізнійшого виясненя.

Протяг часу шістьох тисяч літ відділяє один судний день сьвіта від другого.

В протягу того довгого часу Бог вибирає дві особливші клясї з помежи людей, котрих пробує в особливший спосіб, строфує, виховує, вправляє аби могли статись вибраним начинєм підчас маючого наступити суду для сьвіта.

Сї дві клясї особливше означені Павлом (в листї до Жидів 3:5, 6), яко дім синів і дім слуг; перші складати ся муть з тих побідоносців, що були пробованими і оказались вірними в віці Євангелії, другіж складають ся з тих вірних побідоносців, що попереджали Христіяньский вік. Сї, що особливше вибрані неперешкаджають в жаден спосіб судові чи пробі обіцяній сьвітові в грядущім віку по укінченю ся віка Євангелії. Сї що успішно видержали пробу з котрої небудь з сих кляс не підлягають судові над сьвітом, але отримають нагороду, коли сьвіт буде покликаний

на суд. Сї будуть Божим начинєм в благословленю сьвіта, в даваню людям вказівок, вправ потрібних для їх кінцевих проб і осудженя. „Хиба незнаєте, що сьвяті сьвіт судити муть?" — 1 Кор. 6:2.

Ті дві попередно осуджені класї, рівнож як і решта роду людського знаходили ся з причини гріху під карою, але через віру стали ся учасниками Христової жертви. Будучи перше оправдані вірою в відкупленє і виповнивши услівя свого покликаня узнані суть гідними великого вивисшеня на становиско сили і властї.

Проба чи суд обидвох сих кляс була о много острійшою, чим суд, котрий має бути для сьвіта, в його суднім дню, длятого що вони змушені були опирати ся Сатанї, князеві сього сьвіта, зі всїма його підступами і сїтями, підчас же судного дня для світа, Христос буде панувати, Сатана-ж буде звязаний аби не міг зводити людей (Одк. 20:3). Сї поносили переслїдуваня для праведностї а на грядущім судї праведні будуть нагороджувані а лиходії каранї. Мали також великі перешкоди і сїтки по дорозї, котрі зістануть усунені коли сьвіт буде суджений. Хоч проба обидвох тих кляс була о много острійшою, але за те і нагорода буде відповідно більшою.

З причини крутарств того великого зводителя, яким є Сатана, так сьвіт як і Церква з імені зістали позбавлені благословенств, запевнених грядущим Судом Справедливостї. Вони знають, що Сьв. Писанє говорить о грядущім судї, але дожидають його з страхом і перераженєм, а з причини боязнї приближенє ся Дня Господнього не є для них пожаданою річию. Судний день відсувають вони далеко від себе й не хотять о нїм чути й спо-

минати. Вони не мають понятя, як великі благословенства суть заховані для сьвіта під пановањем Того, котрого Бог призначив аби судив сьвіт правдою. Одним з найбільших блудів, які Сатана вимислив є триманє людий в несьвідомості о правдивім значіню судного дня, вкрав ся він до визнань віри і до співанників ріжних релїґійних сект. Дуже много є таких, що ті блуди уважають висше Божого Слова.

Як відмінно задивляли ся пророки і апостоли відносно обітниці судного дня! зобачмо радісне пророче вираженє ся Давида (1 Парал. 16:31—34), коли говорить:

„Радійте небеса
Веселись земле!
Нехай скажуть погане: Господь царює.
Нехай зашумить море,
Й що в йому,
Нехай радіє поле й все що на ньому.
Радійте в купі, всї дерева в лїсї,
Перед лицем Господа,
Бо він ійде судити землю
Славіте Господа, бо Його Милість віковічна."

На той сам день вказує апостол і запевняє нас що буде то день славний і пожаданий, і що до него всьо сотворінє вздихає і стогне дожидає Великого Судії, аби визволив і благословив сьвіт, як рівнож вивисшив і прославив Церкву. Рим. 8:21, 22.

В Йоана 5:28, 29 дорогоцінна обітниця для сьвіта наближаючого ся судного дня чи проби, через мильне тлумаченє обернено в страшну дивовижу. Згідно з грецким, сї що чинили зло, що хибили Божого признаня воскреснуть — встануть аби дійшли до совершенного стану через: кари, та дісціпліну.

ВИКЛАД IX.

ВИКУП І РЕСТИТУЦІЯ.

Реституція ґварантована викупом. Не вічне житє але проба о те, забезпечена викупом. Услівя і користи проби. Христова жертва була конечною. Як рід людський міг був, і був відкуплений через смерть одного. Віра і учинки ще конечні. Плата за добровільний ґріх певна. Чи буде місце на землї для воскресших змертвих мілїонів людий. Реституція проти Еволюції.

З описаного і обясненого зарису Божого Пляну є очевидним, що заміром Божим для роду людського є реституція т. є. привернене його до стану досконалості і слави утраченої в Едені. Найлучший і найбільше переконуючий доказ того може бути ясним коли розтяглість і характер викупу є докладно оцінений. Предсказана через пророків і апостолів Реституція мусить іти в слїд за викупом, яко належне і льоґічне наступство. Бог в обмисленю викупу для цїлого людського роду доказує, що всї люде, хиба би добровільно супротивлялись заховавчій силї Великого Висвободителя, мусять бути освободжені від першої кари, невільництва нечистоти і смертї, в противнім случаю викуп не був би користю для всїх.

Довід Сьв. Павла, о тім предметї є ясним і емфатичним. Він говорить (Рим. 14:9) „Насе бо Христос умер і воскрес, щоб і над мертвими й над живими панувати." То значить, що смерть і воскресенє нашого Господа не було єдиним на

те аби благословив, царствовав і направив живучій рід людській, але дана йому повна власть, або контроля так над мертвими, як і над живими, аби забезпечити благословенства його викупу, так одним, як і другим.*) Він „дав себе на викуп за всїх (рівної ваги ціну) аби міг благословити всїх і дати кождій людині особисту пробу, т. є. спромогу осягнути вічне житє. Держатись того, що Він "дав викуп за всїх", а притім твердити, що користь з того викупу має бути для горстки спасених, є великим недорічієм, позаяк то значилоби що Бог отримавши заплату — викуп — відмовив би висвободити збавлених, або Христос, по відкупленю всїх небув в станї, або занедбав повзятись того першого заміру. Статочність Божих плянів, як рівнож совершеність Божої справедливости і Любови спротивляють ся й відкидають подібну мисль, і запевняє нас, що перший благоподатний плян, котрого підстава була „викуп за всїх“ буде перепровадженый в Богом „означенім часї“ в правдивім того слова значіню, і принесе вірним благословенство, визволенє від Адамового осуду—кари і спромогу поверненя до прав і свободи синів Божих, чим тїшив ся Адам занім поповнив гріх і підпав осудові.

Як тільки дїйснї користи і наслїдки викупу зістали зрозумілими то всї закиди що до повсюдного його застосованя зникають. „Викуп за всїх“ даний „через чоловіка Ісуса Христа" не запевняє

*) В виражених словах апостола Павла можемо властиво завважити, ще ширше значінє його слів, а іменно: „Що в слові „мертві" включаєть ся увесь рід людській. В Бога уважаєть ся увесь рід людський під осудом смертної кари, уважаним так якби вже був умерлим (Мат. 8:22); тому вираз „над живими" означалоби істоти, котрі не є мертвими, котрих житє не було утрачене на пр. — житє ангелїв).

вічного життя і благословенства кождому чоловікові, але запевнає кождому іншу спосібність, чи пробу отриманя вічного життя. Перша проба чоловіка, котра закінчила ся утратою отриманих дарів, при першім обдарованю його житєм, в дійстості замінила ся для вірних в благословенство досьвіду і увільненє від него через викуп, о котрий подбав. Викуп не хоронить їх від поновного упадку і непослушенства в часі коли будуть особисто досьвідчувані, длятого, аби доказали, чи окажуть ся гідними вічного життя—котрого нїхто недоступить без безвзглядного послушенства. Чоловік з причини теперішнього досьвіду гріха і прикрої за него кари, буде мати вистарчаючу пересторогу, а коли буде обдарований іншою особистою пробою, яко результат викупу, під оком і контролею Того, котрий, так полюбив сьвіт, що віддав своє житє за него, і котрий не хоче, щоби хтонебудь згинув, але, щоби всї навернули ся до Бога й жили, тодї можемо бути певні, що одиноко ті, котрі коли будучи осьвідомлені а тодї добровільно сталисьби непослушними, отримають кару в часі другої проби. Тою карою буде: друга смерть, від котрої не буде більше збавленя —викупу, бо й небулоби жадної цїлї даваня викупу, або дальшої проби. Всї будуть мати совершенне знанє і досьвід так доброго, як лихого, будуть мати доказ доброти й любови Бога, і отримають повну і успішну пробу ради осягненя життя, під найбільше сприяючими услїв'ями. Більше того небуде анї вимагано анї не буде більше дано. Та проба — суд порішить раз на завше хто окаже ся праведним і сьвятим по многих пробах, рівнож буде доведеним хто є беззаконним і плюгавим.

Булоби безужиточним уділеня другої проби на акуратно таких самих обставинах, але єсьмо певні, що хоч обставини тих, що будуть досьвідчувані в будучності, будуть відмінні і більш сприяючі услівя для їх особистої проби о житє, будуть ті самі, які мали своє місце в часі проби Адама. Боже право позістане те саме — оно не змінить ся. Воно говорить: „Котора душа провинить, тота й умре." А хоч обставини небудуть приязнійшими чим в Раю, що до окруженя, але велика ріжниця буде в степені **знаня.** Досьвід злого, коли буде порівнаний з добром, якого зазнає всякий в часі будучої проби чи то на судї грядущого віка, буде становило перевагу, через що результати другої проби будуть ріжнити ся від першої числячи на те, що Божественна мудрість і любов запевнили всїм благодатну спосібність нової проби. Жадна принагіднійша проба, жаден прихильнійший закон анї більш сприяючі обставини або окруженє, і в жаден спосіб не можуть дати причини о потребі іншого викупу, або якої дальшої проби поза віком Тисячлїтя.

Даний викуп гріху неоправдує в нїкім, не заміряє **почитувати** грішників за сьвятих аби за те впровадити їх до вічної щасливості. Він єдино освободжає грішників від першого осуду і наслїдків тогож як посередних так і безпосередних, ставить їх знову на пробу, в котрій кождий з окрема через його власне і добровільне послушенство чи непослушенство порішить, чи буде вартий або нї отримати вічне житє.

Декотрі є того погляду, а таких є много, що уважають тих, що мають Біблію в посіданю або є цївілїзовані, щоби вже тим самим могли бути почислені яко такі, що мали спромогу, повну

спосібність проби, на заслужене життя. Належить помятати о тім також, що упадок Адама не діткнув всіх людий однаково. Декотрі прийшли на сьвіт слабосильні й упосліджені даючи себе лехко заслїпити богові сьвіта сього — Сатані, і бути невільниками окружаючого їх гріху всї більше або меньше знаходять ся під тим впливом так далеко, що коли бажають чинити добро, зло осьту зараз при них викликає свій вплив, через окруженє, склонність і тим подібні обставини. Чиненє доброго є цїлком неможливим, а лихого, яке нетерплять майже трудно устеречись.

Направду дуже мале число є таких, котрі в сїм часї правдиво і дорогою досьвіду навчили ся свободи, через котру Христос робить свобідними тих, котрі приняли Його викуп і піддались під Його власть і провідництво. Тільки „мале стадо" „Церква" покликана і пробована та досьвідчувана для спеціяльної цїлї, т. є. аби сталисъ помічниками Божими в благословленю і судженю сьвіта в грядущім віцї, котрий буде для сьвіта днем судним, чи пробою — сї одиноко користають з викупу, котрі виставлені **тепер** на пробу отриманя вічного життя. Їм одиноко **приписані** (і отримують через віру) всї благословенства реституції, котра призначена для сьвіта в грядущім віку. Хоч вони не суть совершенними анї привернеными до дїйсної совершенностї вїд якої відступив Адам, то однако **почитані** в такий спосіб, якби ними були. Через віру в Христа суть почитані за совершених і від тодї суть привернені до досконалостї і Божої благодатї, якби вже більше не були грішниками. А їх недостачі і неуникнені слабости не суть вже їм більше приписувані а покриті совершенністю Спасителя. Від тодї їх

суд чи то проба, з причини приписаного їм тревання в Христї, є такою, на якій сьвіт мас бути в часї своєї проби. Цїлий сьвіт має бути припроваджений до повної знайомости правди і кождий хто прийме її постанов еня і услів'я, не буде більше уважаний за грішника, але яко син, для котрого всї благословенства реституції суть замірені.

Ріжниця яка заходить між пробою сьвіта а церкви єсть та, що сьвіт зачне сейчас отримувати благословенства реституції через постепенне усуванє його слабостий, умислових, моральних і фізичних — коли тимчасом Церква посьвячена на службу Богу змушена є терпіти аж до смерти, а нагороду-ж отримає в одній хвилині при першім воскресеню. Інша знову ріжниця межи тими пробами (судами) є та, що в грядущім віку суспільність, уряд і т. д. будуть сприяли праведникам нагороджаючи віру й послушенство а караючи гріх і беззаконє; тимчасом коли тепер, під панованєм князя сього сьвіта проба Церкви відбуває ся при дуже неприязних обставинах для праведности, віри і т. д. Але як то вже видїлисьмо, сяж буде нагороджена Божою природою, славою і честию в додатку до дару яким є вічне житє.

Смерть Адама була певною, хоч наступила доперва по девятьсот трийцяти лїтах його умираня. Понеже він сам знаходив ся в умираючім станї, зате всї його дїти були уроджені в тім же самім станї умираня без права до житя, подібно як їх родичі, всї умирають по коротшім чи довшім процесї знищеня. Треба мати на взглядї, що не біль і терпінє в умираню, але смерть, — відтятє від житя — є вершком умираня, кара бо за гріх є смерть. Терпінє є тільки припадковим, смерть

же на многих приходить малими, або без жадних терпінь. Повинно ся також і о тім памятати, що коли Адам утратив житє, утратив його на завше; і ніхто з його потомків не був в стані відпокутувати за його вину, щоб відзискати утрачене наслідство. Увесь рід людський є умерлим або умираючим. Єсли немогли відпокутувати своєї вини перед смертію, тим більше не є здібними по смерті — коли вже більше не істнують. Плата за гріх не була смерть з привілєєм повернути коли небудь знову до житя. В виголошеній карі нема анї згадки о спасеню (1 Мой. 2:17). Реституція зате є вільним даром Божим. Коли чоловік стягнув на себе кару і коли та кара була проголошена, то вже навіть тоді благодать Божа була оказаною чоловікові, коли-ж зістане виповненою доведе в цілості Його милість.

Коли би не обітниця, що насінє Невісти розщавить голову змія, людськість булаби в повній розпачи; але дана обітниця показує, що Бог мав певний плян на її користь. Обітниця, яку Бог учинив Авраамові, що в насіню його благословлять ся всі племіня землі, обіймала в собі воскресенє, або привернене до першого стану всіх, бо многі тоді були умерлими, а інші від того-ж часу умерли без благословенства. Заповіт Божий є певним; всі будуть благословені, як прийде час покріпленя від лиця Господнього, в часі новонастаня всього (Діян. Ап. 3:19—20). Що більше від коли благословенство всказує на благодать Божу, і від коли благодать Божа зістала віднята а на їй місце прийшло осужденє з причини гріха заповіт будучого благословенства відносить ся до усуненя осуду, а натомість привернення благодаті. То доказує також, що або Бог, змилувавши

ся змінив свій перший вирок і змазав вину людства, або-ж мав плян, через котрий рід людський міг бути відкуплений, заплаченєм кари через іншого чоловіка.

Бог не полишив Авраама в сумніві, що до свого пляну, як о тім взгляді перше замірив, але показав під ріжними постатями жертв, котрі, всї бажаючи зближити ся до нього були зобовязані приносити, що Він не міг і не змінив свого постановленя анї не взглядив гріху і що одинокий спосіб змазаня і знесеня його кари булоби задосить учиненє через жертву, котра би понесла ту кару. То було оказане Авраамові в дуже досадній фіґурі; син Авраама в котрім концентрувались обітувані благословенства, мав перше стати ся жертвою занім міг благословити, і Авраам прийняв його в образї воскресеня (Жид. 11:19). В тім образї Ізаак виображає правдиве насінє, Ісуса Христа, котрий умер, аби спасти людий, а через то, аби всї викуплені могли прийняти обітоване благословенство. Колиби Авраам мислив, що Бог може дарувати і змазати вину, то припускав би, що Бог був би змінним а прото не міг би мати повного довіря в учинені йому обітуваня. Міг думати, що коли Бог змінив своє постановленє раз, для чого не мав би змінити знову. Єсли змінив своє постановленє в справі смертї, чи неможе знову змінити обіцяного дару і благословеньства. Але Бог не полишає нас в подібній непевностї. Він дає нам щедро запевненє о своїй справедливостї і незмінностї. Бог не міг змазати вини, помимо того, що любив людей. „Він, що свого Сина непощадив, а за всїх нас видав Його."

Як увесь людський рід був в Адамі, в часї осу-

дженя й утратив житє, так коли Ісус, „що дав себе на викуп за всїх" смерть його включає можливість спасеня й ненароджених ще поколїнь Адама. Вистарчаюча, або замінна ціна дана за всїх людей в руки Справедливості, а „в речинци має бути звернена," і той що **купив всїх** нас має повну власть вернути житє всїм, котрі прийдуть до Бога через него.

„Тимже оце як через провину одного на всїх людий осуд так і через праведність одного на всїх людий оправданє житя. Як то через непокору одного чоловіка грішними зробились многі, так і покорою одного праведниками зроблять ся многі. Рим. 5:18, 19. Пропозиція ясна: Так много як многі сталисъ учасниками гріха і смерті з причини упадку Адама, тілько-ж рівно будуть мати привілєй отримати житє, дароване їм Господом нашим Ісусом Христом котрий за досить учинив справедливості і став ся **заступником за Адама** відносно переступленого закону тим що „дав себе на викуп за всїх." Він умер, Праведник за неправедних, аби привести нас до Бога" (1 Пет. 3:18). Неналежить забувати, що всї розпорядженя узнають вільну волю чоловіка, яко чинник в запевненю Божих дарів приготованих так щедро. Декотрі незвертають уваги на те, що при студійованю повисшого тексту Рим. 5:18, 19. Павло осьвідчає, що як вирок осуду розтягав ся на все насїнє Адама так же і через покору Господа нашого Ісуса Христа з волї Отця через учинену з себе жертву за нас, вільний дар розтягає ся для всїх, дар відпущеня гріхів, котрий в разї принятя його буде становити оправданє, яко підставу житя вічного. „Тим же як через провину одного чоловіка грішними зробились многі, так

і покорою одного праведниками зроблять ся многі." Если сам викуп без нашого принятя його чинив би нас совершенними тоді читалоб ся: „через покору одного праведниками сталисъ многі." Хоч викуп Збавителя зістав заплачений і принятий Єговою, то однако дуже мале число є оправданих, „через віру в кров Його" в віці Євангелії, але за те много буде в Тисячлітю. Понеже Христос став ся вблаганєм за гріхи цілого сьвіта і через те всі люди освободжені від кари за гріх Адама — під Новим Законом.

Нема неправедності в Бога, прото-ж: Коли визнаєм гріхи наші, Він і праведний, щоб простив нам гріхи і очистив нас від всякої неправди (1 Йоана 1:9). Так як Бог бувби неправедним, колиби позволив уйти заповідженої кари, так се вже дає нам до зрозуміня, що рівнож було би неправедно відмовити повного дарованя кари тим, котрі приняли би услівя Нового Закону. Та сама справедливість, яка осудила чоловіка на смерть, запевняє тепер вибавленє всім, що визнають свої гріхи, покликаючись на право до житя через Ісуса „Хто буде винувати вибраних Божих"? Бог же той що оправдує! Таж Христос умер ба й воскрес, Він і по правиці Отця, Він і заступаєть ся за нас!" — Рим. 8:33, 34.

Сповненє викупу є найсильнійшим доказом Реституції, або повернене всього роду людського на представлених услів'ях (Одк. 22:17). Характер Божої Праведності й Честі є Його порученєм, що кождий заповіт, який Бог учинив відносить ся до тогож викупу, як рівнож кождий образ жертви, всказує на велику й повну жертву. „Ось, Агнець Божий, що бере на себе гріхи сьвіта, котрий є вблаганєм за гріхи наші (церкви); не за наші-ж

тільки а також цілого сьвіта. (Єв. Йоана 1:29; 1 Йоана 2:2). Плата бо за гріх смерть, а коли гріх зістане змазаний кара в своїм часі мусить устати. кождий інший погляд бувби нерозумний і несправедливий. Власть змазаня гріху спочиває в Христі — Він купив цілий рід людський і суд проти тогож. Він з певностию спасе не тільки від гріху, але також від всякого рода його кари на всіх, котрі приймуть Його Закон. То, що вже блисько дві тисячи літ упливає від часу смерті нашого Господа, і нїхто ще небачив аби хто небудь був освободженим від гріху і смерті, анї разу несьвідчить проти Божого Завіту о новонастаню всього, рівнож як і тих чотири тисячі літ, які уплинули перед Його смертію недоводять того, щоби Бог не був постановив і виготовив спасенє ще перед заложенєм сьвіта. Так дві тисячі літ по смерті як чотири тисячі літ перед смертю були призначеними для сповненя інших частий діла спасеня, яко приготованє до „часу новонастаня всього."

Нехай нїхто не думає, аби тї погляди були в суперечності з наукою Біблії, і аби віра в Бога, покута за гріх і відновленє характеру не мали бути конечними до спасеня. Ті річи будуть трактовані обширнійше троха пізнійше, тепер спімнемо, що тілько мала частина з людий мали коли небудь вистарчаюче сьвітло, аби приняти повну віру, чинити покуту й поправу. Декотрі були заслїплені по части богом сього сьвіта, а ще інші зовсім, такі мусять бути вилїчені зі всіх слїпот, як рівнож зі смерті аби кождий міг мати повну спосібність довести, через покору, чи заслугує на вічне житє або нї. Тодї сї, що докажуть самі, що не суть гідними житя умруть вдруге, другою

смертю з котрої не буде вже спасеня чи воскресеня. Смерть, яко наступство гріха Адама і всї недостачі виникаючі з неї будуть згладжені через відкупленє, котре в Христї Ісусї, але смерть, котра приходить, яко наслїдок особистого, добровільного відступленя, є останньою. Такий гріх не прощаєть ся а плата за него — смерть друга **треваюча вічно** — не вічне умиранє, але вічна смерть — смерть нїчим неперервана.

Фильософія пляну спасеня буде трактованою в наступаючім томі. Тут представимо одиноко факт спасеня людства через Ісуса Христа, котрого результат і спосібности, сягають так далеко як далеко сягав гріх Адама в своїм знищеню і руїнї — так аби всї котрі були сказані і терпіли з причини одного могли „в своїй порі" бути певними освободженя від всїх тих нещасть з причини другого. Нїхто однако неоцїнить того доводу Біблії єсли не признає того чого она учить, т. є. що платою за гріх смерть — а смерть — є се знищенє істоти. — Сї, котрі мислять о смертї, яко о житю в муках не тільки незважають на значінє виразів **смерть** і **житє**, котрі становлять дві суперечностї але виставляють себе на підвійного рода абсурд. Першим з тих є припущенє, що Бог мав продовжити істнованє Адама в муках і то без кінця за який будь гріх, котрий міг поповнити а головно за так мале в порівнаню переступство, яким було з'їдженє забороненого овочу. Другим є: Коли Господь наш Ісус Христос вибавив рід людський, умер за нас, чи то заступив нас в смертї, став ся нашим викупом, заняв наше місце позіставаня в смертї, чиж не є се очевидним, що кара котру Він поніс за неправедних, була запевне такою самою на яку

цілий рід людський був сказаний? Чи терпить Він тепер вічні муки за нас? Коли ні, як же-ж певним єсть те, що Він умер за гріхи наші так же-ж і те певним єсть, що кара за гріх була смерть, а не житє в яких небудь проявах тогож.

Але знаходячи, що теорія о вічних муках стоїть в суперечності з осьвідченєм, що: „Провини усіх нас вложив Господь на него одного, що Христос „приймив на себе гріхи многих і вмер за гріхи наші" і видячи, що одно або друге мусить бути відкинене, яко неправдиве, декотрі сильно привязані суть до науки о вічних муках і так її цінять, як би який присмак незважаючи на науку Сьв. Писаня а вмисно заперечають, що Господь Ісус відкупив сьвіт, хоч тої правди учить майже кожда сторінка Сьв. Писаня.

ЧИ РЕСТИТУЦІЯ МОЖЛИВА ДО ВИКОНАНЯ?

Декотрі думають, що колиби мілїони умерших зістало збудженних то небулоби для них місця на землї, а колиби знайшло ся місце, земля не булаби в станї виживити так великої людності. Декотрі навіть є того погляду, що земля є одним великим цминтарем, і коли би всї умерші були збудженими то допталиби одні по других задля браку місця.

Се важна справа. Як дивним показалоби ся твердженє Сьв. Писаня о воскресеню всїх мертвих, коли би по докладнім обчисленю показало ся, що за мало для них місця на земли! Почислимо, а переконаєм ся що повисше твердженє є мильним. Довідаєм ся, що буде досить місця для „новонастаня всього," що глаголав Бог устами всїх сьвятих своїх пророків од віку."

Припустім, що від початку сотвореня чоловіка єсть шість тисячий літ і що тепер жиє білїон і чотириста мілїонів людей на землї. Наш рід зачав ся від одної пари, але припустїм, що вже на початку теж жило тільки, що тепер і дальше, що нїколи не було меньшого числа чим тепер, хотяй вдійстності потоп зменьшив людність до осьми осіб. Будьмо дальше щедрими приймаючи три ґенерації на одно столїтє хоч після І Мой. в 5 голові було тільки одинайцять родів від Адама до потопу, період тисяч шістьсот пятьдесять і шість літ, або около сто пятьдесять літ на кожду ґенерацію. Погляньмо тепер шість тисяч літ, як шістьдесять віків; три роди кождого віку дають сто вісїмдесять ґенерацій від Адама; тепер білїон чотириста мілїонів на один рід — ґенерацію, далоби двіста пятьдесять два білїони (252.000.000.000) яко загальне число нашої людності від сотвореня сьвіта аж до сього часу після сього так щедрого обчисленя, котре правдоподібно є два рази більше від дійсного числа.

Але де знайти нам місце на приміщенє тої так величезної маси? Зміряймо тепер землю й зобачмо. В Сполучених Державах тільки один стан Texas, обнимає двіста трийцять і сїм тисяч квадратових миль. В кождій милї містить ся двіста сїм мілїонів вісїм сот сїмдесять і вісїмтисяч чотириста квадратних стіп, за те: шість трілїонів, шістьсот сїм білїонів, сто вісїмдесять мілїонів і вісімсот тисяч квадратових стіп (6.607.180.800.000). Признавши 10 квадратових стіп, яко поверхню на кожде тїло померщого, знаходимо що Texas, яко цвинтар після сого обчисленя помістив би шість сот шість-десять білїонів, сїмсот вісїмнайцять мілїонів і вісїмдесять тисяч (660.718.-

080.000) тіл, або приближно три рази тілько, як се показує наше вигуроване число людий, котрі жили на землі.

Особа в стоячій позиції занимає одну і одну третю частину квадратової стопи. Після сього обчисленя сучасна людність на землі (Один білїон чотириста мілїонів осіб) моглиби станути на просторонї шість-десять шістьох квадратових миль — просторонь меньша чим Лондон або Філядельфія. Ірляндія (просторонь триста дві тисячі квадратових миль) достарчилаби місця для два рази більшого числа, яке жило на земли після нашого вигурованого обчисленя.

За те-ж то немає трудності усунути сю перешкоду. А пророцтва Ісаії насувають на мисль (Ісаії 35:1—6), що земля побільшить свій урожай, що пустиня розрадуєсь і зацьвите нарцизом, що проторгнуть ся в пустині води а в степу потоки, бачимо що Бог предвидів всї потреби свого пляну і щедро забезпечить в конечні потреби свої сотворіня в цїлком природній спосіб.

РЕСТИТУЦЇЯ ПРОТИ ЕВОЛЮЦЇЇ.

Хтось мігби закинути, що доводи Сьв. Писаня взглядом приверненя чоловіка до першого стану, незгаджають ся з наукою і фільософією, котрі доказують ясно показуючи нам висшу цівілїзацію девятьнайцятого столїтя, вказуючи через те, яко непоборимий доказ, що перший чоловік був о много нисшим в інтелїґенції, яка після їх переконаня є наслїдком розвою. З тої точки погляду Реституція до першого стану небулаби пожаданою в цїлості й якраз в суперечності до благословенства.

На перший погляд се видаєсь подібним до

правди і богато склонні до принятя того твердженя за правду, без належитого застановленя ся, повторяючи за певним Брукліньским проповідником: „Єсли Адам упав, то упадок його не був на діл, але в гору, а чим більше і скорше відпадаємо від його першого стану, лучшим є для нас і для тих, кого те дотикає."

Тим способом фільософія навіть з проповідальниці хоче учинити Слово Боже без значіня, а єслиби то було можливим, переконати нас, що апостоли були дураками, учачи, що смерть і всі лиха прийшли через непокору першого чоловіка, що одиноко через викуп можуть бути усуненими а чоловік допроваджений до благодаті Божої і житя. (Рим. 5:10, 12, 17—19, 21; 8:19—22; Дїян. Ап. 3:19—21; Одк. 21:3—5). Колиби повисша теория мала бути правдивою, в такім разі чи не повиннісьмо відкинути науку апостолів відносячу ся до походженя гріха і смертї і приверненя чоловіка до першої совершенностї? так хотячи бути чесними мусїлибисьмо відкинути їх сьвідоцтво цїлком і в кождім предметї, яко ненатхнених а за те без жадного значіня — авторітету.

Розберім в сьвітлї фактів той взмагаючий ся погляд і зобачмо, о стільки має рацію биту.

Один з оборонців і представителїв тої ідеї говорить: „Чоловік найперше еґзистував в станї, в котрім його звірячі інстинкти переважали, а майже правили ним, поволи переходив з одного стану в другий, доки не діпняв стану, в котрім можна сказати, зачав ним рядити розум. Від тодї вік той можна уважати і назвати Віком Розуму. Розум попихає великі предпринятя дня. Розум бере провідництво правліня, а елєменти землї— повітрє і вода стали підчинені властю чоловіка,

він кладе свою руку на всї сили фізичні поволи але без заведеня ся осягає, так видатну силу над скарбами природи, що за Александром Селкірком може сказати: „Єсьм володарем всього, що бачу".

На перший погляд та теорія видаєсь бути розсудною, неповиннисьмо однако надто з захватом погодити ї̈ із Біблією, котру на тисячу способів досвідчалисьмо й пізналисьмо яко обнимаючу в собі надлюдську мудрість, чинячи ї̈ сьвідоцтва неомильними. Повиннисьмо також памятати, що коли наукові досліди мають бути поручувані під розвагу, рівнож результати їх неможуть уходити за неомильні під жадним взглядом. І дивна річ. Власне сї наукові досліди самі довели тисячі раз неправдивість і суперечність їх власної теорії, а зрештою належить знати і памятати о тім, що правдивий учений є заледво учеником, котрий при многих неприязних обставинах боре ся протів майже непоборимих трудностий аби довідатись з Великої Книги Природи, історію чоловіка, його призначенє та стале проживанє.

За те не будемо спротивляти ся анї перешкаджати науковому досліджуваню, але чуючи ріжні уваги від дослідників природи, порівнуємо їх доводи з Книгою Божого Обявленя аби поперти або збити науки учених, котрі часто по части або й цїлком удовіднені яко звідничі через „Закон і Обяву." „А вони як не так говорять, як там сказано то нема в них сьвітла" (Ісаї̈ 8:20). Акуратне знанє обидвох кних (книги Обявленя і Природи) докаже їх гармонію, але занїм таке знанє осягнемо книга Обявленя мусить мати першенство й мусить бути зеркалом для всїх дїтий

Божих, за помочию котрого допущені винаходи омильних людей можуть бути осуджені.

Тримаючи ся тої засади, зобачимо, чи не має, якого іншого розсудного розвязаня взмагаючого ся знаня, біглости і сили чоловіка окрім теорії Еволюції, т. є. що через процес розвиваня ся з нисшого ґатунку істот чоловік досягнув тепер найвисшого або „Віку Розуму.' Бути може, що в результаті переконаємо ся, що винаходи, вигоди, загальний поступ, і широке взмаганє ся знаня не є власностями більшої умислової здібності, а завдяки більше сприяючим обставинам для уживаня розуму. Позитивно заперечаємо аби умислова здібність могла бути більшою чим в минувших віках і хоч признаємо, що нині жиємо в кориснійших і більш сприяючих обставинах, так що людська здібність розумованя є днесь загальнійшою чим в минувших віках, а за те стаєсь видатнійшою. В різбярстві і малярстві студенти сього „Віку Розуму" чиж не вдають ся по взірці до великих знавців миновшості? Чи тим самим непризнають тим-же умислової й ориґінальної висшості рисунку як рівнож зручності виконаня що є гідним наслідованя? Чи сучасний „Вік Розуму не черпає щедро до своєї архитектури з ориґінальних рисунків минувших віків? Чи оратори й льоґіки сього „Віку Розуму" нестудіюють метод і стилів Плятона, Арістотеля, Демостенеса і інших з часів минувшини? Многі з сучасних бесідників бажалиби посідати вимову Демостенеса або Апполя або о стільки ще більше дар ясного розумованя апостола Павла?

Вернувшись, ще далій можемо сьміло відкликати ся до реторичного дару декотрих пророків, до взнеслих поетичних образів в Псальмах, від-

силаючи фільософів „Віку Розуму" до мудрості й льоґіки не меньше як до моральних чувств терпінь Йова та потішаючих Його приятелів. А що скажемо о Мойсею, „вивченого всякої єгипетської мудрості." Майже через него були установлені підвалини всіх прав якими нині послугують ся всі цівілізовані народи, які узнавані і обнимають в собі надприродну мудрість.

Викопи засипаних старожитних міст своїм станом штук і наук вводять в здивованє фільософів сього т. зв. „Віку Розуму." Давнійші методи бальсамованя тіл, гартованє міді, виріб елястичного шкла і дамаскової сталі, є то деякі з поміж творів далекої минувшості; розум сього віку зі всіма його вигодами не встані учинити щось подібного.

Вертаючись взад чотири тисячі літ до часів Авраама знаходимо велику — єгипетську піраміду — предмет гідний подиву й задуми хочби найученійших мудрців наших часів. Її будова згаджаєсь вповні з найбільше поступовими результатами математики і астрономії. Она учить річей, о виконанє котрих заледво можна взятись нині, і то уживши найновійших знарядів. Її науки так ударяючі і ясні, що декотрі висказались, що то є ділом, яке походить від Бога. Коли навіть еволюціоністи „Віку Розуму" признають, що єсть она ділом надприродним і що занимає в собі надлюдську мудрість, то мусять також признати що є вона людської будови. І се є фактом, що в давній минувшині, кожда громадка людей мусіла мати умислову здібність аби виконати подібне Боже діло, як мало днесь людей, котрі моглиби учинити щось подібного, маючи перед собою модель — взорець, і посіданє всіх засобів сучас-

ної науки і средств на часі, а зате доводить нам те, що „Вік Розуму" розвиває ся більше в своїй зарозумілості, чим обставини й факти позволяють на те все.

Колиж удовіднилисьмо, що сучасна умислова здібність не є зовсім більшою від здібності минувших віків, але правдоподібно меншою, ну і комуж припишемо взмагаюче ся знанє, винаходи і т. д.? Маємо надію, що будемо в станї представити все розумно і згідно з Сьв. Писанєм. Відкритя, винаходи котрі довели своєї вартості уважанї, яко результат „Віку Розуму" а властиво суть сучасними — майже всї появили ся в останнім столїтю, а найважнійші з них походять з останніх 60 лїт, на пр. застосованє елєктричества і пари при телєґрафах, желїзних доріг, парових кораблях, і машинах в розмаїтім промислї. Коли-ж се суть доводи взростаючої умислової сили, тодї „Вік Розуму" мусить бути доперва початком і льоґічний внесок єсть той, що в грядущім віку щоденно будуть притрафляти ся всякого рода дива — чуда а колиби ся в тім самім степени взмагали, де би тодї був кінець?

Але пригляньмо ся знову: Чи всї люди є винаходцями? Як мало єсть тих котрих винаходи є справдї ужиточними і практичними, беручи під увагу, число тих, котрих винахід оцїнили і вживали, коли дістав ся він в їх руки. Не бажаємо того, і віримо, що неображаємо клясу людий, більш пожиточних і висше цїнених, коли скажемо, що меньше—число з них, котрі посїдалиби великі умислові здібности. Декотрі з найздібнійших і найбільших мислителїв людства, не є винаходцями механічних інструментів. А знов декотрі з винаходцїв стоять умислово так низько, що ви-

кликають у всіх здивованє, в який спосіб впали вони на так великі відкритя доконанити ними-ж. Великі первістки (елєктричество, сила пари і т. д.), що витворені многим числом людий, застосовувані та удосконалювані тепер були відкриті по більшій часті припадково, без великого напруженя умислу, та знаня а майже нешукані.

З людської точки погляду на справу, винахід друку (около 1440 р.) можна уважати початком інших. З друкованєм книжок наступило справозданє мислї і винаходів, мислителїв та обсерваторів, котрі без того винаходу, не були би знані своїм послїдувателям, за книжками в слїд наступила загальна Едукацїя—просьвіта а накінець звичайні школи. Школи й колєґії не побільшають людської здібности, але уможливляють умислову дїяльність загальною а через те допомагають розвивати посїдані здібности. Коли просьвіта сталась загальною а книжки повсюднійшими, ґенерацїя що посїдає їх має безперечно більші користї чим попереджаюча їх, окрім того, маємо тепер сто мислителїв на одного в минувшинї, які заохочують і підбадьорують ся взаїмними радами, як те, що кожда пізнійша ґенерацїя за помочию книжок має і може получити досьвіди минувшини зі своїми власними. Едукацїя і властива їй амбіцїя товаришить, котра співпровідничить через справозданя і описи винаходів в денній пресї, заохотила і вияснила спостерегаючу здібність чоловіка, та звернула увагу кождого на відкритя та винаходи, в областї аби могли служити на пожиток і вигоди суспільностї. З того доводимо, що сучасні винаходи, коли взяти їх з людської точки погляду на справи, не учать, о

побільшеню умислових здібностий а заостреної виобразні і знаня з природніх причин.

Тепер удаємо ся до Сьв. Писаня, аби добачити, чого оно учить відносно сеї справи. Вірячи, як висше було представлено, що винаходи, побільшенє знаня і т. д. між людьми, є результатом з природніх причин, узнаємо також, що ті природні причини вже давно були всї упляновані і упорядковані самим Господом-Богом — Єговою, і що появили ся в властивім часї, через Його всемогуче Провидїнє, котрий є тим: „хто чинить усе по радї волї своєї" (Єф. 1:11). Після обявленого пляну в Слові Божім, Бог призначив і дозволив аби гріх і недоля опанували сьвіт і гнобили його через шість тисяч лїт, а в семім Тисячлїтю, направить всьо і викоренить лихо нищучи його і насїдки тогож через Ісуса Христа. Тому, коли тих шість тисяч лїт має ся к' кінцеві, Бог дозволив на те щоби обставини сприяли відкритям в цїлї студійованя Його книги Обявленя і Природи, як рівнож і в цїлї приготованя механічних і хемічних средств пожиточних в благословленю і піднесеню людського роду в часї тисячлїтнього Віку, котрий є на часї. Що те було Божим Пляном про се ясно сьвідчать пророцтва. „А ти Данийле, заховай сї слова й запечатай сю книгу на останній час; [тодї], богато прочитає її і побільшає знанє [а не здібність], і не зрозуміє сього нїхто з нечестивих [Божої дороги, способу, Пляну], але мудрі зрозуміють, й настане час лютий, якого не бувало від того часу, як повстали люде до сього часу" — Данийл 12:1, 4, 10.

Декому може видати ся дивним, чому Бог не розпорядив так аби винаходи і благословенства наспіли вчаснійше, бо в такім разї улекшилиби кару

на яку був осудженим. О тім належить памятати що Божий Плян полягав на тім аби дати людському родові повне пізнанє кари, длятого, аби коли надійде благословенство для всіх, могли на завше порішити шкоду гріха. Тим більше, що Бог предвидів і предсказав те чого сьвіт, ще й днесь нерозуміє, т. є. що найбільші благословенства провадилиби до найбільшого лиха, коли би оказані й даровані тим, котрих серця не є в згоді з справедливими законами природи. Накінець переконають ся ті всі, що нинішне дозволенє на побільшенє благословенства є доброю наукою в тім взгляді, що може послужити прикладом на цілу вічність так для відродженої людськості, як і для ангелів. В який се спосіб може статись, сего тільки догадуємось: —

По перше: Так довго, як довго рід людський знаходить ся в упавшому стані без рішучих прав та кар а також сильного правительства до впроваджења і виконаня тихже, так довго самолюбні прямованя більш чи меньш панувати муть у всім. Взявши на увагу нерівні здібности одиниць, не може іначе статись, як те, що результат винаходу машинерії, яка заощаджає працю чоловіка, мусить по наглості спричиненої через фабрикацію машин учинити богатих богатійшими а бідних біднійшими. Очевидне прямованє монополю збільшає користи тих, котрим і так обставини вже досить і то на кождім кроці сприяють.

По друге: Коли би було можливим поділити теперішне богацтво і його денний прихід нарівно між всі кляси, що є неможливим, то і так без людської досконалості або надприроднього уряду для реґульованя людських справ результат був би шкідливим більш чим в сучаснім стані.

Коли би користи які дають нам машини через заступленє ручної працї та всї сучасні средства були нарівні подїлені, результат бувби той що вневдовзї оказалась би потреба зменшити години працї а за те наставби значний взрість свобідного часу. Бездїльність для упавших істот є найнебезпечнїйшою річию. Коли би незаходила конечність працї в потї чола побільшенє нашого роду сталоби ся о много скорійшим, чим було до тих часів. Дармованє є материю всього лихого; а умислове, моральне і фізичне упідленє — безвихідне. Задержанє благословенства-ж до їх властивого часу для впровадженя їх, яко приготованя до благословенного панованя Тисячлїтя бачимо в тім мудрість і доброту Бога. Під управою надприродного уряду Царства Божого не тільки всї благословенства будуть однаково подїлені поміж людий але час свобідний буде так упорядкованим, тим надприродним урядом, що видасть пожиточні наслїдки і спричинить висше прямованє до совершенностї моральної, умислової і фізичної. Теперішнє побільшенє ся винаходів і інших благословенств взмагаючого ся знаня, зїстало дозволеним в тім „дню приготованя" в спосіб так природній, що люде підхлїбляючи самим собі, мислять що те все належить завдячити „Вікові Розуму" але не улягає сумнївові, що те буде дозволеним в такий спосіб що заведе надію всїх премудрих фільософів. Те саме побільшенє ся благословенств станеть ся причиною спровадженя на сьвіт часу недолї, муки, якої не було від часу настаня народу.

Пророк Даниїл, як читалисьмо повисше вяже побільшенє ся знаня з часом недолї. Знанє спричинить муку з причини зіпсутя людськостї. По-

більшенє знаня не тільки дало сьвітові заощаджаючу працю машин і вигоди але надто допровадило до медичного знаня, і так осьвітило людськість, що різня людей — війна стала ся меньше популярною, через що також тисячі житя заощадилось для дальшого розмножуваня роду побільшаючого ся нині може скорійш чим в іншім періоді знанім в історії. В міру як скоро люди розмножають ся, потреба праці рук відповідно зменшає ся. Фільософи „Віку Розуму" мають перед собою заданє незнаних вязів потреб житя для тої великої і скоро взростаючої маси людей, котрої услуги по найбільшій части заступлені машинами. Мусять нарештї сї фільософи признати, що розвязанє того заданя переходить можність їх розуму.

Самолюбство богатих котрі держать в своїх руках власть і достатки, заслїпляє їх розум і почутє справедливості, в тімже часї. Подібний еґоїзм получений з інстінктом **самоохорони** а розбудженє знанє о їх права, горить і запалює до борби декотрих з найбіднійших кляс так що наслїдок **сих благословенств** доведе до страшного — часу недолї, муки, горя, справдї такого, якого не було від коли народи почали бути на сьвітї — а то длятого що чоловік в упавшім станї нездібним уживати тих благословенств без властї і провідництва. Не скорій аж пановань Тисячлїтя в друге напише на відновлених серцях людських закон Божий, тодї доперва люде будуть здібними уживати повної свободи без шкоди і небезпеченства. "День горя закінчить ся в часї властивім, коли той, що погрозив вітрові і морю Галилейському, сказавши: Мовчи. Перестань! подібно розкаже шалїючому морю людської пасії. Коли

Князь Мира „повстане“ в силї запанує велика мовчанка. Шаліючі і противні собі сили узнають власть „Помазанця Єгови“ „Бо явить ся слава Господня й побачить всяке тїло,” яко початок панованя Христа в котрім „благословлять ся всї племіня землї.”

Тодї, зобачать люде, що то, що приписували еволюції, і природньому розвоєві та здібності „Віку Розуму” були се блискавки сьвітла Єгови (Пс. 77:18) в день його приготованя „для благословленя роду людського.” Але о тих річах можуть знати і розуміти тільки сьвяті т. є. посідаючі змисл Божий, бо „Довірність Господня для тих, що Його боять ся, а заповіт Його нате щоб звістити їм” (Пс. 25:14). Нехай буде подяка Богові за те, що ся збільшило загальне знанє, і що Він розпорядив, що Його дїти „не будуть безовочні в знаню Господа” і в оцїненю Його плянів. Через обудженє Божого Слова і плянів єсьмо здібними розізнати і дати відпір порожним фільозофам та бєзовочним традиціям людським, котрі спротивляють ся Слову Божому.

Сьв. Писанє, говорить, о сотвореню чоловіка, що го Бог сотворив совершеним фізично, умислово і морально на образ свій, та чоловік пустивсь на всякі вигоди, через котрі згіршив ся (1 Мой. 1:27; Рим. 5:12; Єккл. 7:29); і що людськість будучи грішною не була здібною сама собі порадити і нїхто не здолів спасти брата свого, й не міг дати викуп за него (Пс. 49:7, 15); та Бог в милосердію своїм і любові обмислив спосіб на то і що згідно з тим, Син Божий став ся чоловіком і заплатив цїну викупу за чоловіка а в надгороду за Його жертву та виконанє великого дїла вблаганя був надто вивисшеним, аж до Бо-

жої природи, і що у властивім часі дасть реституцію людському родові т. є. припровадить до першого стану і до посіданого благословенства занім гріх увійшов у сьвіт. О тих то річах, що є в повній суперечності з наукою Еволюції, Сьв. Писанє учить від початку аж до кінця; збиває „наукову паплянину", котра є нарушанєм і непримиримим противником Слова Божого.

ВИКЛАД X.

ВІДЛУЧЕНЄ І ВІДРІЖНЕНЄ ПРИРОДИ ЛЮДСЬКОЇ ВІД ДУХОВНОЇ.

Загальні недорозуміня. Природа земська чи людська, а небесна чи духовна. Земська слава і небесна слава. Біблійні свідоцтва відносячі ся до духовних істот. Смертельність а несмертельність. Чи смертельна істота може посідати вічне житє. Справедливість в оказаню дарів. Припущені принципи провірені. Розмаїтість в совершенности. Неограничені Божі права. Боже призначенє для чоловіка є задоволяючим дїлом. Покликанє Христового Тїла. Яким способом осягнена переміна природи.

НЕЗНАЮЧИ, що Божим Пляном взглядом людського роду в загальнім понятю є привернене його до першого стану, людської совершенностї утраченої в раю, і що людська природа Христової Церкви є винятком з загального пляну, має бути перемінена на духовну, Христіяни припускають в загалї, що нїхто не буде спасеним з винятком тих, котрі перейдуть переміну з людської на духовну природу. Сьв. Писанє научає о обітницях житя, благословенства й реституциї для всїх народів землї, як також о заповітї виключно для посьвяченої Церкви вибираної в часї віку Євангелиї, т. є. о переміні природи з природи людської на духовну, а нема жадного тексту, котрий підтримувавби подібні надиї для інших.

Колиби маси людського роду зістали збавлені

від їх упадку, немочий, недолі й смерти спричинених гріхом і допроваджені до людської совершенності, яку посідав Адам, перед своїм упадком, тоді спасенє їх булоби так дійсним і повним як і тих, котрі користаючи з спеціяльного привілею, „небесного покликаня" віку Євангелії, сталиб ся учасниками Божої природи.

Брак правдивого вирозуміня, що становить совершенний чоловік, мильне понятє значіня виразів „смертельний" а „несмертельний," і лихе вображеннє о справедливості, допровадили разом до сего блуду, затьмили покривши Сьв. Писанє темною поволокою, котре в противнім разї булоби лехке до зрозуміня. Звиклий погляд, хоч жадним текстом Сьв. Писаня не підтримуваний, є той; що совершений чоловік ніколи не еґзистував на землї; що чоловік якого видимо тепер, є тільки по частї розвинений, і аби дійти до совершеностї мусить стати ся духовною істотою. Той погляд чинить Сьв. Писанє мрачним, замість розвивати його гармонїю і красоту, яка повстає через „право правлючим слово правди."

Писанє учить нас, що було лише двох совершених людий — Адам і Ісус. Адам будучи сотвореним на образ і подобу Божу; т. є. з подібними власностями умисловими, здібностями розуму, памяти, розсудку і волї, а також моральними прикметами, справедливости, доброти і любови, і т. ін. „З землї земний," він був земским образом духовної істоти посідаючої прикмети того самого роду, хоч іншого розміру, степеня, взнеслостї і розлеглостї. До того степеня чоловік є сотворений на образ Бога, що Бог може сказати навіть до упавшого чоловіка: „А тоді прийдїть— і розсудимось."[2]

Так як Єгова є управителем над цілою вселенною так знов чоловік зістав сотвореним аби панував над всіми річами земними — „Сотворимо чоловіка в наш образ і в подобу, і нехай панує над рибою морскою і над птаством небесним, і над скотиною, і над усяким диким звірєм, і над усяким гадом, що лазить по землї (1 Мой. 1:26). В першій книзї Мойсея читаємо (1:31): що узнав Бог чоловіка котрого сотворив від разу а не дорогою еволюції чи постепенного розвою, як се було з всяким іншим сотворінєм назвав його „вельми добрим" т. є. совершенним, бож після Божого погляду на справи, яким не доставалоби совершенності не можна би назвати „вельми добрим."

Совершенність сотвореного чоловіка виражена в Псальмі 8:5—8 „Бо хоч ти зробив його трохи меньшим проти ангелів та увінчав за те славою і честю. Поставив його господарем над дїлами рук твоїх, усе положив єси під нєги його; овець і волів усїх а також польового звіря, птаство піднебесне і риби морскі усе що верстає морскими шляхами."

Декотрі, що старають ся погодити Біблію з теорією еволюції заводять, що вираженє „умалив єси його малим чим од ангелів" (Жид. 2:7) не має означати умаленим о степень низше від ангелів анї на малу хвилину. Таке тлумаченє немає жадної ваги анї рації. Той уступ є цитатом Псальми 8:5 і критичне порівнянє тексту гебрайського і грецкого не подає жадного сумніву що до важності. Мисль ясно виражена, що чоловік був сотворений в степенї мало що меньшім від ангелів.

Давид виражає ся в тім Псальмі о першім

станї чоловіка і пророчо дає до зрозуміня, що Бог не занехав свого першого пляну мати чоловіка на свій образ і подобу, царем землї, памятає о нїм, спасе його і знову приверне до того самого стану. Апостол в листї до Жидів 2:7 звертає увагу на той самий текст і факт, що Бог не занедбав свого першого заміру; що чоловік перше увінчаний і совершений цар землї спімнутий, відвіданий і привернений до утраченого стану, додаючи: „Тепер же ще не бачимо, щоб все було йому упокорене і звернене але видимо перший крок, який Бог предприявсь до виконаня тогож. Видимо Ісуса увінчаного славою й честю совершеного чоловічества, щоб через відповідний викуп, чи щоб благодатю Божою за всїх пожив смерти, приготовити дорогу для приверненя чоловікові того, що був утратив.

З того не належить вносити, щоби трохи меньший чим ангели що до степеня мало значити меньше совершений. Певне сотворінє може бути совершене а однако нисше в степенї від іншої істоти; тимто совершений кінь бувби нисшим від совершеного чоловіка і т. п. Бувають ріжні природи: живі і неживі. Аби лучше представити їх хай послужить слїдуюча таблиця:

Степенї небесних або Духовних істот.	Степенї земних або Звірячих істот.	Степенї в Царстві ростиннїм.	Степенї в Мінеральнїм Царстві.
Божественна	Людська	Дерева	Золото
———	Звіряча	Корчі	Срібло
———	Птацтва	Трави	Мідь
Ангельска	Риб	Мхи	Зелїзо

Кождий з вичислених мінералів може бути ідеально чистим, золото-ж помимо того ставимо найвисше. Хоч кожда ростина може бути допрова-

джена до совершеностї однаково буде завше ріжнити ся в природї і рядї. Подібнож з звірятами: сли би кождий ґатунок зістав допроваджений до досконалостї то ще була би відміна; бо удосконаленє природи неозначає переміни природи*) Степенї духовних істот хоч суть совершені, стоять ознаков стосунку до себе, яко висші і нисші в природї і родї. Божа природа є найвисша й понад всї духовні природи. Христос по воскресеню став ся **„о стільки луччий** від ангелїв," о стільки Божа Природа є вишою від ангелської. — Жид. 1:3—5.

Зверніть пильну увагу на повисшу таблицю, на котрій кляси хоч відріжняють ся суть віддїлені від себе то порівнанє між ними може бути зроблене в сей спосіб: найвисший степень мінеральний, **низшим** є від найнизшого степеня рослини, для того, що в рослинї є житє. Так само найвисший степень рослини є **низшим** від найнисшого степеня звіринного житя, для того, що житє звіряче в своїй найнизшій формі посідає досить знаня о своїй еґзистенциї. Подібнож з чоловіком, хотяй перевисшає звірят і інші земскі істоти то однаково є трохи низшим від ангелїв понеже ангели є істотами духовними, чи небесними.

Задивляюча ріжниця заходить між чоловіком, якого бачимо тепер здеґрадованим через гріх, а совершеним чоловіком, котрого Бог сотворив на свій образ і подобу. Гріх змінив постепенно його риси так як і характер. Помноженє ся ґенерацій через темноту, роспусту і упадок в загалї, так

*) Вираз природа, бувае часом уживаний для означеня успособленя, напр.: коли ся говорить він в доброї природи чи лихої природи таке вираженє не означае правдивої природи, але успособленя — склонностї при порівнаню одних до других.

зруйнували і сплюгавили людськість, що в значної більшости роду людського подоба Бога є майже затерта. Моральні і умислові прикмети так звироднїли; а звірячі похоти і низші інстинкта так розвинули ся, що висші вже не мають більше переваги. Чоловік утратив свою фізичну силу до того степеня, що при всїй помочи наук і заходів медичних пересїчний вік його житя виносить около трийцять лїт всього коли перший під тою самою карою пережив девятьсот трийцять лїт. Помимо сплюгавленя і упідленя ся через гріх і його кару — смерть, чоловік буде допроваджений до його першої совершенности умислу, слави тїла і панованя в часї тисячлїтного панованя Христа; буде привернений через Христа до того всього що було утрачене через непокору Адама. (Рим. 5:18, 19). Чоловік не утратив небесного Раю, але земський. Через кару смерти, неналежить розуміти утрату духовної але земної еґзистенції; все, що небудь було утраченим, зїстало купленим Спасителем, котрий осьвідчив що прийшов, аби шукати й спасати погибше.—Луки 19:10.

В додатку до повисшого, маємо ще інші докази, що чоловік в станї совершенім не є істотою духовною. Писанє говорить нам, що наш Господь, занїм опустив свою славу аби став ся чоловіком, був в „образї Божому" духовнїм образї, духовною істотою; але коли мав ся стати викупом за рід людський, мусїв стати ся чоловіком тої самої природи, якої був переступник (Адам) котрого став ся заступником в смертї, а за то зміна його природи була конечною. Павло говорить нам, що Господь Ісус не прийняв природи ангелїв нисшої чим його власна, а принизив себе

ще нисше і приняв людську природу — став ся чоловіком; „слово тїлом стало ся." — Жид. 2:16; Філ. 2:7, 8; Йоана 1:14.

З повисшого виходить, що природа ангельска не тільки що не єсть одиноким станом духовних істот, але ще нисша о степень від природи яку посїдав наш Господь занїм став ся чоловіком; як рівнож і се що не був Він так вивисшеним тодї як тепер, „Бог Його високо возніс" за покору, що став ся добровільно відкупителем чоловіка (Філ. 2:8, 9). Він тепер в ряді найвисших духовних істот учасником Божої (Єгови) природи.

Зате не тільки, що маємо довід, що Божа природа, ангельска і людська є віддїльні і відріжняють ся межи собою, але також, що чоловік совершений не є анї не повинен бути уважаний за ангела так само як совершеність ангельскої природи незначить аби ангели мали посїдати Божу природу, рівну Єгові. Ісус **неприняв природи ангелської але природу людську,** і не приняв недосконалої природи, яку тепер посїдаємо, але совершену, людську природу. Став ся **чоловіком;** не зіпсутим, або звироднїлим, майже умерлою істотою, якими люди суть тепер, але чоловіком в повній совершеності.

Ісус мусїв бути совершеним, іначе немігби заховати досконалого Божого закону, котрий є повною мірою совершеної **здібности чоловіка. Мусїв бути совершеним чоловіком,** іначе немігби дати **викупу** (рівної—важної—відповідної цїни — 1 Тим. 2:6) страченого житя совершеного чоловіка — Адама. „Яко бо через **чоловіка** смерть (прийшла), так через **чоловіка** й воскресенє з мертвих" (Кор. 15:21). Коли би Ісус під найменьшим взглядом оказав ся недосконалим, довів би

тим, що сам знаходив ся під осудом а прото немігби бути приємною Богові жертвою; ані незаховав би досконалого Божого права. Совершений чоловік підлягав пробі, упав і був осуджений і тілько совершений чоловік міг заплатити відповідну ціну, яко Збавитель.

Тепер маємо перед собою повне питанє в иньшій формі: Коли Ісус в тілї був совершеним чоловіком, як Писанє учить, чиж се не доводить, що совершений чоловік є тілесним, людською істотою —а не ангелом, тільки меньшим від Ангелїв? Льотічний внесок тут являєсь необхідним; в додатку маємо натхнене сьвідоцтво Псальмісти (Пс. 8:5—8) і Павла в листї до Жидів 2:7—9.

Господь Ісус не був полученєм двох природ, людської і духовної. Мішанє двох природ витворює недосконалу природу т. є. ані одну ані другу — річ мішану, спротивляючу ся Божому ладові. Коли Ісус був в тілї був совершеною людською істотою; до приходу-ж на землю був совершеною духовною істотою, а від часу воскресеня є досконалою духовною істотою найвисшою з ряду, т. є. Божої природи. Не скорій аж підчас свого посвяченя ся на смерть, (котру образово представляв хрест і в трицятім роцї житя— зрілість після закону, прото властивий час пожертвованя себе самого яко чоловіка) — отримав задаток Божої природи (Мат. 3:16, 17). Людська природа зістала посвячена на смерть занім міг отримати хоч задаток Божої природи. А перше аж пожертвованє ся зістало пожертвоване дійсно на смерть, тодї доперва Господь наш Ісус Христос став ся в повні учасником Божої природи. Зате, що став ся чоловіком і був покірним аж до смертї, потому то Бог возніс його високо, бо аж

до Божої природи, (Філ. 2:8, 9) але пожертвована людська природа була дійсно умерлою.

З того бачимо, що Ісус непосідав мішанини двох природ, але що зміняв природу аж два рази, перше з духовної на людську, потім з людської на найвисший степень духовної природи, на Божу природу, а при кождій з тих змін одна була віддана за другу.

В тім взнеслім прикладі досконалого чоловічества, котре стало ся чистим перед сьвітом аж до пожертвованя за гріхи сьвіта видимо досконалість від якої наш рід відпав в Адамі, а до якої буде знову привернений. Ставши ся людським відкупленєм, Господь наш Ісус Христос, дав рівній вартості те, що чоловік утратив, проте цїлий рід людський через віру в Христа і послушенство Його вимаганям не отримає духовну але славну людську природу „те що було погублене."

Власности і здібности досконалої людської природи можна вправляти неограниченно в нових і ріжних корисних цїлях, знанє і звинність можуть побільшити ся, але подібного рода побільшуваня ся власностий і знаня незмінить природи нїколи; анї неучинить її нїчим більш чим досконалою. Буде се одиноко розширенє і розвиванє досконалих людських власностий. Побільшенє знаня і звинності буде привілєєм чоловіка безсумнїву за час цїлої вічності, однако неперестане він бути чоловіком, але буде одиноко учитись уживати докладно посїданих власностий людської природи. Понад їх широкі границї не може мати надії, як рівнож не буде собі того жичити аби міг поступати; його жиченя будуть ограничені до розлеглости власти його дїяльності.

Як Христос, яко чоловік був досконалим обра-

зом людської природи до котрої рід людський буде допроваджений так його воскресенє є образом славної Божої природи в котрій тріумфальна Церква при своїм воскресеню візьме з Ним участь.

Длятого нинїшній вік є головно призначений на розвиненє тої кляси, котрій предложена зміна природи і длятого, що листи апостольскі посьвячені для науки „малого стада" не повинно ся вносити, що Божі заміри кінчать ся з доповненєм того вибраного стада. З другої сторони неповиннисьмо впасти в противну крайність і припускати аби спеціяльні обітниці Божої природи, духовного тїла і т. д. були рівнож призначені в Божім замірі для цїлого людського роду „найбільші і дорогі обітниці вибраного стада переходять понад інші дорогі обітниці учинені цїлому людському родові. Аби добре зрозуміти слово правди, повиннисьмо завважити, що Писанє узнає досконалїсть Божої природи для „малого стада" а досконалїсть людської природи для відновленого людського роду, яко дві відлучні річи.

Тепер провірмо особливше, що то є духовні істоти? які їх власности? і якими законами правлять ся? Многі нерозуміючи природи духовних істот, судять, що те мусить бути вигаданою байкою а з тої причини панує в тім взгляді много пересудів. Але Павло Апостол не здає ся мати подібного виображеня. Хоч він згадує, що чоловік не є здібний зрозуміти висшість духовної природи (1 Кор. 2:14), то рівнож для забезпеченя ся проти містичної і забобонної виобразні осьвідчає виразно що єсть тїло душевне (т. є. людське) і єсть тїло духовне; суть тїла небесні і тїла земні і що є слава тїла земного і слава тїла

небесного. Слава земного, як то вже видїлисьмо, була страченою через гріх першого Адама, і буде приверненою цїлому родові людському через Господа нашого Ісуса Христа і Його Невісту (Христа-Голову — і тїло) в часї Тисячлїтнього панованя. Слава небесного тїла ще не є знаною, але обявляє ся она очам віри через Духа на підставі Слова Божого. Сї слави є ріжні і віддїльні (1 Кор. 15:38—49). Знане нам до певного степеня, яким є земське тїло — природа, понеже посїдаємо його тепер; його досконалий стан можемо оцїнити тїльки в приближеню. Є се тїло з мяса, крові і костї, бо „що ся народило з тїла є тїло." Але є двоякого рода тїло. Знаємо, що тїло духовне, якеби оно й небуло не є оно зложене з тїла, крові і костї, є оно небесне. Рождене від тїла тїло, а роджене від Духа — дух. Але яке те тїло духовне ми незнаємо, бо „Ще не явилось що ми будемо; знаємож... подібні Йому будемо" — подібні до нашого Господа Ісуса. — Йоана 3:6; 1 Йоана 3:2.

Не маємо нїгде й згадки або опису анї о людській або духовній істотї, котраби підпала переминї природи з одної на іншу з винятком Сина Божого; і се був винятковий випадок для винятковоїцїли. Коли Бог сотворив ангелїв, безсумнїву, що мав замір аби сї позїстали ангелами раз на завше, подібнож, як і люде мали остатись в своїм совершенім станї. Писанє не говорить нам о якім небудь іншім замірі. Так як в мертвій природї знаходить ся майже нескінчена ріжнородність так і між живими і розумними сотворінями є можливою ріжнородність в своїм досконалїм станї. Кажде сотворінє в своїй совершеностї є славним—подиву гідним, як се Павло говорить, що

слава небесна є свого рода а слава земна є другого рода, і що одна ріжнить ся від другої.

Через студійованє фактів описаних о Господї нашім Ісусї, о Його воскресеню і о ангелах, котрі суть духами, а також, що духовні речі духовним словом подаючи (Кор. 2:13), з чого можимо осягнути інформацію загального значіня відносно духовних істот. Найперше що ангели можуть бути і суть часто присутні хоч невидимі. „Ангел Господень чатує кругом боящих ся Його; і визволяє їх." Чи не всїж вони служебні духи, посилаємі на служенє про тих, що хочуть наслїдувати спасенє"? (Пс. 34:7; Жид. 1:14). Чи услугують вони видимо чи невидимо? Без сумніву що невидимо. Єлисей зїстав оточений Ассірійськими військами, чим його слуга перестрашив ся. Єлисей помоливсь до Бога і Господь отворив очі слуги, котрий увидїв гору повну коний і возів огнистих [чи то подібних огневі]. Також для Балаама ангел був невидимий, щоч очі ослицї були отворені і видїли його.

Вдруге: Ангели можуть брати на себе людські тїла і показувати ся в постатї людей. Господь і два ангели оказали ся Авраамові і їли приготовану для них вечерю. З початку Авраам думав, що то суть подорожні аж доперва при відходї пізнав їх, що один з Них був Господь, а два другі Ангелами, котрі пізнійш пішли до Содоми і освободили Лота (1 Мой. 18:1, 2). Ангел показавсь Ґедеонові в постатї чоловіка, але пізнійше дав ся пізнати. Ангел показав ся отцеві і матері Самсона також, котрі мали го за чоловіка аж до часу коли вступив в огонь який був на олтарі і зник. — Суддів 6:11—22; 13:20.

По третє: Духи суть славними в своїм звиклїм

станї часто показувані яко достойні і сьвітлі. Видиво Ангела, котрий відвалив камінь від дверей гробу, було „яко блискавиця." Даниїл видів духовне тїло котре описав, як слїдує: „Тїло в него неначе топаз, а вид у нього неначе блискавка; очі в нього, неначе горіючі сьвічники, руки ж у нього й ноги його на вид неначе лискуча мідь, а голос мови його, нїби голос богатьох людей." Даниїл упав перед ним як мертвий. (Дан. 10:6, 10, 15, 17). Савел з Персу (Павло) мав подібне видиво, славного тїла Христового, сьвітячого ся більше, нїж сонце в полудне, Павло стратив зїр і упав на землю.

З того видимо, що духовні істоти є дїйсно славними; однако коли очи чоловіка не зістануть отвореними, аби міг зобачити, або не окажуть ся в тїлї людськім, неможуть бути іначе видимі для людий. Той внесок може бути потвердженим через обсервованє детайлїчних особливостий показуваня ся духовних істот. Господь Ісус дав ся видїти тільки Павлови самому, люде, котрі з ним їхали, чули голос але не видїли нїкого. Дїян. Ап. 9:7. Люде будучи з Даниїлом невидїли тої славної істоти, котру він описує, але страх великий впав на них, утекли і поховали ся. Та сама істота говорила до Даниїла: „Та князь царства Перського стояв проти мене двайцять і один день, (Даниїл 10:13) улюблений Господом, упав яко мертвий перед тим, котрому цар Перський спротивляв ся через двайцять і один днїв? Як се може бути? З певностию, що князеві неоказавсь в своїй славі: що більше, він був при нїм або **невидимим**, або оказав ся **яко** чоловік.

Господь наш від часу воскресеня, єсть духом; з того виходить, що ту саму силу, яку видїлисьмо

в Ангелах, (духовних істотах і Він повинен посідати. Так оно з Ним і є, як то зобачимо в слідуючім викладі.

Доходимо ж до того переконаня що Писанє, уважає духовну природу віддільною, і відлученою від людської і не дає жадних доводів аби одна через розвиванє ся перемінила ся в другу; противно Писанє учить нас що тілько мале число буде перемінене з людської на Божу природу, до котрої Ісус яко Голова вже зістав вивисшений. І то є гідним уваги і особливший зарис Пляну Єгови, що для важної і особлившої цілї приготовляє тих, яко Божественне начинє, до грядущого віку великого діла новонастаня всього.

Провіримо тепер вирази:

СМЕРТЕЛЬНИЙ І НЕСМЕРТЕЛЬНИЙ.

Знайдемо їх правдиве значінє в повнїй згоді з тим, чого довідалисьмо ся через порівнанє доводів Писаня взглядом людських і духовних істот земних і небесних обітниць. Ті слова дають дуже непевне значінє і лихе виображенє а їх значінє витворяє блудні погляди о предметах з котрими они в стичності так в загальнім ужитю як і в Писаню.

„Смертельність" значить услів'є, чи стан підлягаючий смертї; не стан смертельний, але стан в котрім смерть є можливою.

„Несмертельність" значить услів'є, чи стан не підлягаючій смертї, в котрім смерть є неможливою.

Загальне але блудне зрозуминє смертельностї, яко услів'є, чи стан в котрім смерть є неуникненою загальне-ж виображенє о несмертельностї є майже докладне.

Слово **несмертельний** означає **безсмертний**; вже самий склад слів вказує на їх дефініцію. З причини переважаючої ідеї через мильне понятє виразу **смертельний** многі знаходять ся в клопоті, коли хотять окреслити: чи Адам перед гріхом був смертельний чи також несмертельний? Розумують в той спосіб що коли би він був **несмертельний** то Бог не сказав би був: „А з вмреш певно того дня, як скоштуєш із його," длятого, що неможливим є для несмертельної істоти умерти. Се єсть дуже розумний внесок. З другої сторони, вони говорять: „коли би він був **смертельним** (після їх блудного означеня) то на що здалоб ся оголошувати кару, „що смертію умреш," коли-ж бо він і так мав умерти?

Ціла трудність лежить в лихім розуміню виразу **смертельність**. Застосуй докладне означенє, а всьо стане ся ясним. Адам був смертельним — т. є. в станї, в котрім смерть була можливою. Він мав житє в повній і досконалій мірі, але се не було уроджене житє. Житє його було підтримуване овочами „з усякого дерева, що в раю, які були призначені на харч, з винятком заказаного дерева і доки тревав в покорі і гармонії з своїм Сотворителем, його житє було запевнене — був заобезпечений в елемента підтримуючі житє. З того видимо, що Адам мав житє і міг уникнути смертї хотяй був в станї, в котрім смерть була можливою, — був смертельним.

Тепер являєсь питанє: коли Адам був смертельним і був на пробі, так чи був він на пробі отриманя несмертельностї." Загальна відповідь булаби „Так." Ми відповідаємо „Нї". Проба його була для його досьвіду чи окаже ся гідним продовженя житя і вже посіданих благосло-

венств, чи ні. Позаяк ніколи не маємо сказаного, що єсли буде послушним, стане ся несмертельним, змушенісьмо всяькі того рода допущеня відложити на сторону яко незаслугуючі на увагу. Він мав обіцяне посїданє отриманих благословенств так довго, як довго буде послушним під грозьбою утрати всього, під грозьбою смертї, коли окаже ся непослушним. Блудні понятя о значіню виразу смертельність провадять людий до загального внеску, що всї сотворінє, котрі невмирають суть несмертельними. До того числа зачисляють нашого Небесного Отця, Господа нашого Ісуса, ангелїв і увесь людський рід. Та се є рівнож помилкою; велика маса людського роду викуплена з упадку, як також небесні ангели будуть смертельними на завше хоч в станї доскоиалости і щасливости будуть завше смертельної природи, в станї понести смерть, яко кару за гріх коли би поповнили такий.. Запевненє їх егзистенциї під певними услів'ями; так як річ мала ся з Адамом, що будуть жити під услів'ями послушенства всемогучому Богові, котрого справедливість, любов, і мудрість буде в повнотї своїй обявленою, в його обходженю ся з гріхом в теперішнім часї, котрого сила спричиняє, що всї річи ведуть до доброго тим, котрі люблять Його і служать Йому.

Нїгде не маємо сказаного в Писаню аби ангели були несмертельними, або що направлений рід людський буде несмертельним. Противно несмертельність та є приписаною тільки Божій природї, перше тільки самому Богові-Єгові, опісля Господеві нашому Ісусові, в Його теперішнїм вивисшенім станї; а накінець через обітницю Церкві, тїлу Христовому, коли прославить ся з Ним.

— 1 Тим. 6:16; Йоан 5:26; 2 Петра 1:4; 1 Кор. 15:53, 54.

Не тілько, що маємо доводи, що несмертельність належить одиноко до Божої природи, але маємо довід, що ангели суть смертельними, за приклад може послужити те, що Сатана, котрий колись був головним з їх числа, має бути знищений (Жид. 2:14). Коли-ж він може бути знищений, доводить, що і ангелиц в своїм станї суть смертельними.

Так розважаючи видимо, що коли непоправні грішники будуть вигладжені, а несмертельні як також і смертельні будуть жити в вічній щасливості, радості і любові, — перша кляса буде посідати природу непідлягаючу смертї; маючи житє вроджене в самих собі — (Йоана 5:26); друга-ж посідаюча природу підлягаючу смертї, але коли осягне фізичну досконалість та знанє доброго й лихого, не буде чинити нич такого, що спричинилоби смерть. Узнані Божим законом, будуть вічно заощаджуваґі в конечні річи до підтримуваня їх совершеностї а зате неумруть нїколи.

Властиве пізнанє виразів **смертельний** і **несмертельний** і їх застосованє в Писаню, нищать підставу науки о вічних муках, котра цїлком не опираєть ся на Слові Божім. Доводить она (наука о вічних муках), що Бог сотворив чоловіка несмертельним, що він мусить істнувати, і що Бог неможе го знищити; з того походить довід, що непоправні мусять **жити** денебудь, і яким небудь способом, внесок же є той, що позаяк они не суть в гармонії з Богом, вічність їх мусить бути повна скрайних терпінь і долегливостей. Але Писанє запевняє нас, що Бог запобіг против віч-

но треваючому гріхові і грішникам тим, що чоловік є смертельним і що повною заплатою за добровільний гріх при посіданю повної відомості, не буде житє в муках, але друга смерть. „Та душа, що грішить, та й вмерти мусить."

„ХТОЖ СЕ ТИ, ЧОЛОВІЧЕ, ЩО ЗМАГАЄШ СЯ З БОГОМ?"

Лист до Римлян 9:20.

Блудним є понятє тих, що твердять, що справедливість вимагає, аби Бог не чинив жадної ріжниці в оказуваню дарів взглядом своїх сотворінь; коли то виносить одного до високого степеня, після справедливості повинен то учинити з всїми, хиба, що оказалоби ся, що декотрі утратили права, в такім разї могли би справедливо бути призначені до нисшого степеня.

Коли така засада малаби бути впровадженою, то показало би ся, що Бог не мав права творити Ісуса висшим від ангелів анї вивисшати його до Божої природи, доки неучинив би того самого з ангелами і цїлим людським родом. Провадимо такого рода погляд ще далїй що коли декотрі з людий мають бути високо вивисшені і стати ся учасниками Божої природи, то в такім разї всї повинні бути вивисшені до тої самої позициї. Але чому би не пійти ще далїй до скрайних границь і застосувати те саме право взглядом звірят і овадів і сказати, що єсли Бог є Сотворителем всїх тих сотворінь прото й очи рівнож повинні бути винесені до тогож степеня еґзистенциї — до Божої природи? Єсть то очевидна недорічевість, але так правна як і много інших поглядів, коли приймати подібні засади.

Може бути, що ніхто би тих припущень не мислив посувати так далеко; але коли та засада малаби полягати одиноко на справедливості, то где-ж випадалоби затримати ся Богові, аби міг позістати справедливим? Коли би направду таким був Плян Божий, то де булаби та взнесла ріжнородність його діл? Але не таким єсть Божий плян. Ціла природа жива і мертва представляє славу і розмаїтість Божої мудрости і сили, коли небеса являють славу Божу, і простір звіщає про діла рук Його" в чудесній розмаїтості і красоті, то як о много більше покаже висшу славу Його сили розмаїтість Його розумних сотворінь. Вносимо се з науки Писаня зі сторони розуму і образів природи.

Єсть дуже важною річию, абисьмо мали правдиве виображенє о справедливості. Дар не повинен бути ніколи уважаним яко заслужена нагорода. Звичайний чин справедливості не є поводом до особлившої вдячності, ані доводом любви, Бог дає доказ великої любви своїм сотворіням, в нескінчених і нічим незаслужених дарах, за котрі належить ся Йому любов і слава.

Бог мав право, єсли би так собі уподобав, учинити нас сотворінями на короткий протяг часу, навіть колибисьмо незгрішили ніколи, як то учинив з декотрими Його сотворінями нисшого ряду. Міг позволити тішити ся Його благословенствами на певний час, а тоді без жадної несправедливості міг всіх вигубити. Навіть так коротке істнованє булоби добродійством. То що еґзистуємо, можемо одиноко завдячити Його благодаті. Ще більшим добродійством єсть збавленє еґзистенції раз утраченої через гріх? Далій, і се є також даром Божим, що єсьмо людьми а не зві-

рятами; є рівнож Його даром, що Ангели в своїй природі суть висші від людий; так з благодаті Божої Господь Ісус і Його Невіста призначені суть до Божої природи. Належить ся проте всім розумним, сотворіням приймати з вдячностію, що небудь Бог уділяє. Всьо противне тому духові заслугує на осудженє, і єслиби в тім станї позіставало буде понижене і витрачене. Чоловік не має права мати бажаня стати ся ангелом не бувши покликаним до тої гідностї, анї ангел не має права пожадати Божої природи, бо нїколи не була йому предложена.

Того рода пожаданє було пихою Сатани і спричинило його струченє й закінчить ся загладою (Ісаії 14:14). „Бо кожен, хто нести меть ся в гору принизить ся, хтож принижуєть ся пійде в гору" (Луки 14:11) хоч не конечно до найвишої позиції.

По частї з блудного виображеня о справедливостї, по частї з інших причин, вибір, о котрім учить Сьв. Писанє був причиною многих диспут й непорозумінь. Що Писанє учить о Покликаню, мало хто стане сему перечить, але на якій засадї єсть опертий вибір, заходить знатна ріжниця понять. Декотрі придержують ся, що се є безусловний вибір, а ще інші, що під певним услів'ем. В обидвох поглядах є певна міра правди. Вибір зі сторони Бога є вираженєм Його уподобаня для певної цїлї, функції, уряду або стану. Бог вибрав, або уподобав собі аби декотрі з його сотворінь були ангелами, декотрі людьми, декотрі звірятами, птицями, овадами і т. інь., а декотрі щоби сталисьйого власної Божої природи. І хоч Бог вибирає на певних услів'ях, всїх що мають статись учасниками Божої природи, всеж не-

можна би сказати, що сї більше заслугували на те чим інші; бо то просто дар Божий коли яке небудь сотворінє еґзистує на якому небудь позьомі житя.

„Тим же то воно нї від того, хто хоче, нї від того, хто біжить, а від милуючого Бога"—котрий оказує свою благодать (Рим. 9:16). Не потому-ж бо аби вибрані мали би бути лучшими чим другі, що Бог запросив їх статись учасниками Божої природи, бо Він поминув Ангелїв, котрі нїколи не согрішили а покликав відкуплених грішників до небесної природи і слави та гонорів. Бог може робити, як му ся подобає з Його власнїстю вживаючи сего права в доконаню своїх плянів. Томуж все, що посїдаємо є даром Божим.

Хтож се ти чоловіче, що змагаєш ся з Богом? Хиба скаже зроблене тому, хто зробив Його: На що зробив єси мене так? Або не має властї ганчар над глиною, щоб з того самого місива зробити одну посудину на честь, а другу на нечесть?" — меньшої слави або стану? (Рим. 9:20, 21). Всї були сотворені тою самою Божою силою — декотрі, аби мали висшу природу і більшу славу, другіж низшу природу і меньшу славу.

„Так говорить Господь Сьвятий Ізрайлїв і Сотворитель йо́го (чоловіка). Ви питаєте в мене: що станеть ся з моїми синами, й хочите менї розказувати в дїлї рук моїх? Сотворив я землю, создав на нїй й чоловіка; я — моя рука розпостерла небеса, та й усьому воїнству їх дав я закон." „Так бо говорить Господь, сотворитель небес, — Він, Бог, що создав землю й приспособив її; Він же утвердив її, та й не надармо сотворив її, Він приспособив її, щоб на нїй жили: Я — Господь, а іншого нема." (Ісаії 45:11, 12, 18). Нїхто не

має права диктувати Богові. Єсли Він уґрунтував землю тай не на дармо приспособив її, але щоб на ній жили люди привернені до свого першого стану т. є. стану совершеного чоловіка. Чим же-ж єсьмо ми абисьмо вели спір з Богом й говорили, що є несправедливим, бо не змінив природи людий і неучинив всіх учасниками духовної природи, подібної до ангелів або до Його власної, Божої природи? Тимто, повиннісьмо статись униженими і в покорі прийти до Слова Божого і „питати" о будучі речі, а не **розказувати**" заміри? Господи відверни слуг Твоїх від гріхів їх зарозумілості, нехай не панують над нами. Єсьмо переконані, що ніхто з дітий Божих не відважив би ся диктувати Богові, а однако так лехко і майже без відома много попадає в той блуд.

Всі люди від Бога сотворені, суть Його дітьми — ділом Його рук, — а плян Його відносно до них обявив в Слові Своїм. Павло говорить що перший чоловік котрий був взірцем цілого роду людського (будучи в совершенім стані) був з землі земний; і його потомство з винятком Церкви віку Евангелії, при воскресеню буде земске, людське, застосоване до условій землі (1 Кор. 15:38, 44, 47). Давид говорить що чоловік був сотворений трохи що меньшим від ангелів, укоронований славою, честю і царством. Господь Ісус, Петро і всі пророки говорять від початку сьвіта о привернено людського роду до тої так славної совершеності й осягненя власті панованя над землею, власті, яку посідав Адам. Діян. Ап. 3:19—21.

Сеж власне є той пай, який Бог вибрав аби дати людям. Що заславне діло! Замкни очи на хвилину на вид недолі нещастя, терпіня й під-

лоти, які панують з причини гріху а представ собі в умислї образ совершенної землї, несплямленої гріхом, нїчим незаколоченої гармонії й спокою досконалої суспільностї, не дрожачі мислї або прикрі слова, немилї спогляди але любов витрискуюча з глибин каждого серця, а відбиваюча ся ехом в каждому серцю і учинність знаменуючу кождий учинок. Коли не стане більш смутку, анї крику, анї труду, анї жадного лиха, анї боязнї о подібні речі анї смертї. Представ собі всї картини в повнїм розцвітї здорової людської природи, які коли небудь міг бачити й подивляти: їх красоту, вигляд і форму так знай, що людськість в своїм совершеннім станї буде перевисшати всякий нам знаний поваб до сих час. Внутрішна чистота моральної і умислової совершенностї відібють ся і прославять кождий промінчик твари. Такою то буде суспільність і всї нещасливі і плачучі будуть мати отертї їх сльози, коли дїло їх воскресеня буде довершене — Одк. 21:4.

Та се тільки переміна людської суспільностї. Але припоминаємо се ще, що земля, яка була „учинена на мешканє" такого рода єствам, буде відповідним і приємним мешканєм для них, як се було представлено в Едені, в котрім то перший чоловік був уміщений. Рай буде привернений. Земля вже більш не буде родити осету і терня, і не треба буде більш працювати в потї чола на хлїб, бо земля дасть свій урожай [легко і в зовсїм природний спосіб]. „Возвеселить ся пустиня й зацвите нарцизом" звірята будуть досконалими й послушними слугами; цїла природа з її вдячною ріжнородностию буде припоминати чоловікові аби шукав і пізнав тую так ве-

лику, славу, силу й любов Бога а умисл й серце буде радуватись в нім. Ненаситна жажда що раз нового, яка днесь панує. не є природною власністю чоловіка але ненормальною властива нашої недосконалості та сучасному окруженю. Неспокійна й ненасичена жажда чогось то нового не є образом Божим, бо власне в Бога найбільше старих річий, і Він найбільше радує ся в старих річах, котрі суть старими і досконалими. Так само буде з чоловіком, котрий буде допроваджений до образу і подобія Божого, совершений чоловік не буде на стільки в стані аби оцінити стану духовного, а зате не буде пожадав слави духовних істот, для того що суть відмінної природи, так само як птахи і риби для тої самої причини волять свою власну—і суть задоволені з неї. Чоловік як буде насичений і захоплений окружаючою його славою, яка дісталась в удїлї людської істоти, що не буде мати пожаданя анї не буде кликав за іншою природою, або стану опруч тих, котрі посїдав. Догляд ока на теперішне досьвідчанє Церкви може то представити: „Як тяжко вповаючим на богацтва в царство Боже ввійти!" Посїданє трохи річей під пановапєм теперішнього зла і смертї так увязнило людську природу, що аби утрвалити наше Покликанє і удержати наш взрок на духовних обітницях, потребуємо особлившої помочи Божої.

Христіянська Церква, Христове тїло становить виняток в загальнім Пляні Божім взглядом людства, що являєсь очевидним фактом, котрий вказує нам що вибір Церкви Богом постановлений, ще перед заложенєм сьвіта (Єф. 1:4, 5), в котрім то часї Бог не тілько, що предвидїв упадок чоловіка, але вже наперед постановив оправ-

данє, посьвяченє, і прославленє сеї кляси, котра в часі віка Євангелії, покликана зі сьвіта аби приподобити себе образові Сина Його, та статись учасниками Божої природи, бути співучасниками в Царстві Божім, в Царстві Тисячлітнього панованя Ісуса Христа аби установити універзальну справедливість і мир. Рим. 8:28—31.

Се показує, що покликанє або вибір Церкви, була се Богом уплянована справа; але не був се вибір без жадного услів'я, що до **поодиноких членів Церкви,** Бог ще перед заложенєм сьвіта постановив, що певне стадо буде вибране для певної цїли і в назначенім часі — віку Євангелії. Безсумнїву, що Бог міг предвидїти чини кождого поодинокого члена Церкви і міг наперед знати, хто окаже ся гідним і прото установити членів „малого стада" але се не єсть спосіб в який Боже Слово представляє науку о виборі, не була то мисль о особистім призначеню, котре апостол старав ся вщепити в умисли але кляса була наперед від Бога уплянована і призначена для отриманя гонорового становиска, вибір котрої полягавби на услів'ях жорстокого досьвіду віри, покори, і пожертвованя земських привілєїв і т. ін. і то аж до смертї. Прото через особисту пробу, через особисте „поконаня поодинокі члени **призначеної кляси** суть вибрані аби були приняті до благословенств і користий наперед установлених для тої кляси.

Слово „прославив" в листї до Римлян 8:30 з Грецкого „doxazo" значить учтив. Становиско до якого Церква є вибрана, є великої чести і слави.

Чоловік немігби навіть помислити о пожаданю так великого гонору. Навіть наш Господь Ісус

перше був покликаний, занім пожадав тої чести, яко читаємо: „Так і Христос не сам себе прославив, (doxazo, учтив) бути архиєреєм а той хто глаголав до нього: „Син мій єси Ти, я сьогодня породив Тебе." Прото отець наш Небесний прославив Ісуса, і ціле вибране тїло, котре має бути співнаслідником з Ним, буде також прославлене благодатию Єгови. Церква подібно як її Голова, дізнала чести в початку, коли зїстала сплоджена словом правди — Богом до Божої природи (Якова 1:18) а буде допроваджена вповні до слави і честї, коли буде **народжена** з Духа, як духовні істоти, на образ прославленого голови. Сї, котрих Бог учтив мусять бути совершеними і чистими, будучи дїдичними грішниками, Бог не тілько, що запросив нас до честї, але приготовив **оправданє** від гріху, через смерть свого Сина, аби учинити нас гідними до принятя тої чести, до котрої нас покликає.

В виборі „малого стада" Бог робить загальне покликанє — „богато бо званих." Всїж однако не є покликані. Перше покликанє ограничалось тілько до Жидівського народу в часї голошеня Євангелії нашим Господом, але тепер так много, як слуги Бога стрічають (Луки 14:23) запрошувані ввійти на ту вечерю благодатї (не приневолювані). З тих же що чують і приходять не суть всї гідними. Весїльні шати (приписане оправданє Христове) роздані, але всї ті що неносять їх відкинені, декотрі з тих, що вложили на себе шати оправданя і сталисъ гідними аби бути сплодженими до нової природи, не витревали в вірі, не учинили свого покликаня й вибраня певним, після учиненого завіту — слюбу з Богом. О тих всїх, що будуть гідні явитись з

Агнцем в славі сказано: „Ті суть: **покликані, і вибрані і вірні.**" Одк. 14:1; 17:14.

Божа постанова, покликанє, вибранє і вивисшенє до тої вибраної кляси є під пегним услів'єм. Всї, що бажають взяти участь в призначених гонорах, мусять виповнити услів'я покликаня. „Біймо ся ж оце, щоб, коли зостаєть ся обітниця ввійти в покій його не явив ся хто з вас опізнившись (Жид. 1:4). Хоч той так великий дар не залежить нї від того хто хоче, нї від того, хто біжить, але однако дістає ся тому, що біжить тодї, коли зїстав похликаний.

Маємо надію, щосьмо ясно показали повне право Боже і причину поступованя з його власністю, звертаємо також увагу на факт, що Божою цїлю в роздїлюваню своїх дарів являєсь загальним добром для всїх.

Коли-ж на підставі Писаня довідалисьмо ся, що людська природа є віддїльною від духовної природи і що між одною а другою є велика ріжниця і що мішанє двох природ не має своєї частї в Божому пляні а булоби се недосконалостию, і що заміна одної природи на другу не є правилом, тільки припадком виняткови в прикладї нашого Господа Ісуса Христа і Церкви, в який спосіб та причина буде удосконалена, на певних услів'ях може бути осягненою, в який спосіб наступить є се предмет глубокого заінтересованя ся.

Услів'я на яких Церква може бути вивисшена зі своїм Господом до Божої природи (2 Пет. 1:4) суть зовсїм ті самі, на яких Він отримав т. є. через вступленє в Його слїди (1 Пет. 2:21) через пожертвованє себе самих, як се Він учинив, через вірне поступованє в виповнюваню слюбів,

посьвяченя ся так а те посьвячене цїлковито сповнить ся в часї дїйсної смертї. Зміна природи з людської на духовну єсть дача, яко нагорода тим, котрі в часї віка Євангелії посьвятили Богові, свою людську природу, як то учинив наш Господь т. є. всї заміри їх, цїли їх, надії їх, і користї сучасні і будучі мають бути пожертвовані аж до смертї. Такі в часї воскресеня будуть збуджені, не будуть мати свого паю з рештою людського роду в словнім допровадженю до людської совершенностї та у всїх товаришачих їй благословенствах, але візьмуть участь в подобі слави й радостї Христа Господа, яко учасники Божої природи з Ним". Рим. 8:17; 2 Тим. 2:12.

Початок і розвій нової природи подібний до початку і розвою житя людського, як в однім випадку буває заплоджене а наступно народжене, так подібнож і в другім сьвяті сплоджені суть від Бога, через Слово Правди (1 Петра 1:3; 1 Йоана 5:18; Якова 1:18). То значить що вони отримують перший імпульс Божого житя від Бога через віру в відкуплене, чують покликанє. „Представляйте тїла ваші (яко) жертву живу, сьвяту, угодну Богові; (се) розумне служенє ваше" (Рим. 12:1), а коли окажуть ся послушні голосові покликуючому їх і в цїлостї посьвятять своє чоловічество Богові живу жертву побіч жертви Ісуса, тодї є вона Богу приємною і зїстане принятою; в тім самім актї духовне житє зачало ся. Такі сейчас зачинають мислити й дїлати після нового умислу, готові до умертвлюваня тїлесних похотий. Від хвилї посьвяченя ся, такі суть Богом почитані яко „нові сотворіня."

Тим способом для тих зародків „нових сотворінь" старі річи, тїлесні пожаданя, надії, пляни

і т. д. проминули а всї річи новими стали ся. Зародок „Нового Сотворіня" зачинає рости і розвивати ся в міру, як стара людська природа зі всїма її прямованями, надїєю, похотї і т. д. є умертвлюваною. Ті два процеси вілбувають ся в однім і тім самим часї почавши від хвилї пожертвованя ся аж до смертї людскої природи виником чого є народженє ся духовної природи. Дух Святий що раз більше й більше через Слово Боже, відкриває зарис Божого Пляну, оживляє, тим способом смертельні тїла наші (Рим. 8:11) чинячи смертельні наші тїла здібними к служеню Богові; а в часї властивім отримаємо нові тїла — духовні, небесні застосовані під кождим взглядом до нового Божого, умислу.

Народженє „нового сотворіня" наступить при воскресеню (Кол. 1:18); воскресенє тої кляси є назначене, яко **перше** воскресенє (Одк. 20:6). Повиннисьмо памятати і те що хоч від хвилї колисьмо отримали духа всиновленя, єсьмо уважані яко духовні, то рівнож не будемо в дїйсностї духовними істотами аж при воскресеню (Рим. 8:23—25, 15; Єф. 1:13, 14; Рим. 6:10, 11). Коли вже дїйсно станемо духовними,т. є. коли наступить наше народженє з Духа, не будемо більше тїлесними істотами; бо що „роджене від Духа — дух."

Народженє духовної природи при воскресеню мусить бути попереджене через сплодженє з духа при пожертвованю ся, так як народженє з тїла мусить попередити сплодженє з тїла. Всї роджені з тїла на подобу першого Адама, земні; були перше сплоджені з тїла; декотрі зістали знову сплоджені з Духа Божого, через Слово Правди, аби в часї властивім могли бути народжені з Духа на подобу небесного в часї першого воскре-

сеня. „І якож носили ми [Церква] образ земного, так носити мем образ небесного — хиба би хто відпав." — 1 Кор. 15:49; Жид. 6:6.

Принятє небесного покликаня і наше посьвяченє ся бути послушним томуж є порішене одної особлившої хвилї, але допровадженє наших мислїй до повної гармонії з умислом Божим, дїє ся постепенно, єсть то стопньове взношенє ся до неба того, що природньо гне ся до землї. Апостол означає те дїло переміни коли говорить: „І не приладжуйтесь до віку сього, а переображуйтесь обновленєм ума вашого, щоб довідуватись, що воля Божа добра, угодна і звершена. — Рим. 12:2.

Треба завважити, що сї слова апостола невідносять ся до невіруючого сьвіта, але до тих котрих Він узнає за братів, як показує попередний верш — „Тож благаю вас, братя... представляйте тїла ваші (яко) жертву живу, сьвяту угодну Богові."

Загальним повірєм є, що коли чоловік навернув ся, відвернув ся від гріху, а навернесь до праведності і від невіри до поєднаня з Богом, що то єсть відновленє умислу, о котрім апостол говорить: Направду, що є то велика зміна — але нета переміна, до котрої Павло заохочує. То є зміна характеру; але та о котрій Павло споминас є переміною природи обіцяної вірним в часї віку Євангелії, на певних услів'ях, і настає на вірних, аби виповняли ті услівя. Коли би сї до котрих він ся відкликав не перемінили вже свого характеру то не називав би їх братами та коли для того, що посїдали щось „сьвятого і угодного Богові" для посьвяченя; бо одиноко такі котрі суть оправдані через віру в вікупленє суть узнані

Богом яко сьвяті і угодні Богові. Переміну природи отримають ті що в часі віку Євангелії складають оправдане своє чоловічество жертвою живою так як Ісус представив своє досконале чоловічество, на жертву, такі кладуть всякі права дальшої людської еґзистенції, як також занеханє задоволень сього сьвіта, привілеїв, прав і т. інь. Найпершою річию до пожертвованя є людська воля. Від того часу не можемо більше руководитись нашою власною волею, анї через жадну іншу людську волю, а одиноко через Божу волю. Наша воля котрусьмо занехали і пожертвовали, не є вже нашою. Від часу нашого посьвяченя ся Божа воля стала ся нашою волею, зачинаємо мислити, розумовати, і судити з Божого погляду на справи; Божий плян стає ся нашим, а Божі дороги стають ся нашими дорогами. Ніхто не встанї зрозуміти вповні тої переміни, хто в добрій вірі не ставить себе самого яко жертву се є аби опісля міг прийти до ії досьвіду. Попередньо моглисьмо розкошувати у всім, що дійсно не було гріхом; бо сьвіт і всї його добрі річи були сотворені для ужитку і приємности чоловіка одна трудність є поконати і уярмити лихі склонности. Але посьвячені — перемінені так, що в додатку старань поконуваня і нищеня гріха мусять жертвувати теперішні добрі річи і посьвятити цілу свою енерґію на службу Богу. Такі вірні і витревалї в службі і жертві будуть щоденно переконуватись що той сьвіт не є для них місцем супочинку і що не мають тут сталого місця. їх серця і надії будуть звернені до „відпочинку, який ще дано людям Божим". І та благословенна надія в заміну оживить до витревалості учиненої жертви.

Так то через пожертвованє, умисл зїстав відновлений, або перемінений, а бажаня, надії і прямованя начинають взростати до духовних невидимих обіцяних річий; в час коли людські ціли і т. д. вмирають. Сї що так перемінені або в процесї переміни, уважані яко „нові сотворіня" сплоджені Богом яко учасники Божої природи. Завваж добре ріжницю межи сими „новими сотворінями" а вірними що названі „братами" котрі суть тільки оправдані. Сї останні є з землї, земними, відсунені від грішних пожадань, їх надії, замилуваня і ціли суть такі, з якпх буде їм радість учинена в обітницї новонастаню всього. Але кляса перших не є з сього сьвіта так як і Христос не був з сього сьвіта, і надії їх полягають на річах котрі суть високо, де Христос усїв на правицї Божій. Згадка о земній славі так дуже захвачує тїлесного чоловіка, що не може бути задоволяючим паєм сплоджених до небесної надії, тим котрі видять славу небесних обітниць і котрі оцїняють призначений їм удїл в Божім пляні. Тим новим Божим умислом є: старанє ся о наше наслїдство о осягненє Божої природи — умислу і тїла. Але маємо сказано; що Ісус є образом істоти своєго Отця, а котрі побідять „подібні Йому будуть, бо побачать Його, якож єсть. (1 Йоана 3:2). „Єсть тїло душевне (людське) і єсть тїло духовне (1 Кор 15:44). Немоглисьмо представити собі анї нашого Небесного Отця анї нашого Господа Ісуса, як тільки великі умисли без тїл. Їх тїла суть славні тїла духовні, але не є ще обявленим як великою єсть та слава і не будемо видїти аж самі візьмемо в тій природї участь.

Переміна умислу з людського на духовний дїє ся постепенно, перемінаж з людського на духов-

не тїло не буде постепенним, але моментальним (1 Кор. 15:52). Тепер, так говорить Павло, посідаємо той скарб (Божий умисл) в глиняних начинях, але в властивім часї буде в дїйснім начиню славнім йому властивім, в духовнім тїлї.

Видїлисьмо, що природа людська є подібна до духовної (1 Мой. 5:1). Наприклад, Бог посїдає волю, котру мають також люде і ангели; Бог має розум і память, мають їх також розумні сотворіня: ангели і люди. Характер дїяльностї кождого з них єсть той самий. З тим самим даром розумуваня і під подібними услів'ями, ті ріжні природи є в станї дійти до тих самих конклюзій. Хоч власностї умислові Божої, ангельскої і людської природи суть подібні, то однако знаємо, що духовні природи посїдають власности перевисшаючі людські,—власности, котрі як вносимо походять не з причин ріжних собі власностий, а через відмінні обставини при котрих суть виконувані. Людська природа є совершеним образом духовної, посїдає ті самі власности, але ограничені до земної сфери і зі здібностями розізнавати тільки, оскільки Бог уважає за відповідне обявити для щасливостї й користї чоловіка.

Найвисшою з ряду духовних природ є Божа. О, як незмірна є просторонь між Богом а його сотворінями! Єсьмо в станї мати тільки слабонькe виображенє о Божественній мудростї, властї і доброті, щось на взір панорами Його великих творів, які з Його властї пересувають ся нам поперед оді. Але маємо настільки сили аби обняти й зрозуміти славу досконалої людськостї.

Маючи ясне понятє сих гадок на умислї, єсьмо в станї оцїнити, в який спосіб відбуває ся пе-

реміна з людської на духовну природу а іменно: через перенесенє тих самих умислових здібностий до їх висшого стану. Коли одягнемось в небесне тїло будемо і небесну силу мати, яка належить до так славного тїла; будемо також мати дальше сягаючу силу мислї і сили яка до неї належить.

Заміна чи то перемінене умислу, з земного на небесний, котрої пожертвовані досьвідчають тут є початком переміни природи. То не є переміна мозку анї його чудесна операція, але начинаєсь від умислу і зміненя волї. Наша воля і чувства представляють нашу індівідуальність з тої причини єсьмо перемінені і почитані яко істоти належачі до небесної природи, коли наша воля і чувства суть тим способом змінені. Правдиво, є то дуже малий початок; але сплодженє є завше в початку малим; єсть помимо того всього тільки малим задатком, або запевненєм докінчного дїла. — Єф. 1:13, 14.

Декотрі запитували, як пізнаємо самих себе, коли зістанемо перемінені? Як будемо знати тодї, що єсьмо ті самі, котрі терпіли і пожертвовали ся, аби статись учасниками тої слави? Чи будемо ті самі сьвідомі о собі істоти? Без найменьшоко сумніву. „Коли-ж ми вмерли з Христом віруємо, що й жити меж з Ним." (Рим. 6:8). Переміна наших тїл, яка відбуває ся щоденно не є причиною забуваня минувшостї, або траченя самосьвідомостї.*)

*) Наші людські тїла постїйно зміняють ся. Наука говорить, що каждих сїм лїт наступає цїла переміна атомів нашого тїла. Обіцяна прото заміна з людського на духовне тїло не знищить памятї або самосьвідомостї, але побільшить їх силу і просторонь, той самий Божий змисл, котрий теперь є нашим з тою самою памятию та з тою самою власністю розумуваня і т. д.

Ті мислї можуть помогти нам до зрозуміня, в який спосіб Син Божий зістав переміненний зі стану духовного на людський — на людську природу і земного ограниченя ся, — зістав чоловіком; хоч був тожж самою істотою в обох разах, т. є. в першім станї був духовною а в другім людською. Ті дві природи є відлучними і ріжнять ся, а однако одна подібна до другої, проте ті самі власности умислові (память і т. д.) будуть спільні обидвом. Ісус міг памятати свою першу славу, занім став ся чоловіком як о тім сьвідчать Його власні Слова. — „А тепер прослав мене, Отче, у Тебе самого славою, що мав я в Тебе, перш ніж сьвіту бути" (Йоана 17:5) — славою духовної природи. Тепер Його вивисшенє до найвисшого образу духовних істот, Божої природи, було більш чим відповідію на Його молитву.

Відкликаючи ся знов до слів Павла, можемо завважити, що Він не говорить: Не приладжуйтесь до віка сього, а переміниться ся до подобія Божого, але говорить: „Не будьте подібними... але будьте переображені." Се є добре вираженє ся; бо ми анї не переміняємо самих себе, анї не уподобляємось сьвітові і його впливам духові сьвіта що довкола нас але ми або піддаємось волї Божій, сьвятій волї або духові, аби бути переображеними обновленєм ума небесного і його впливові через Слово Боже. Ви, котрісьте пожертвовані, яким впливам підданісьте. Переображаючі впли-

тодї буде розширати свої сили до незміреної висоти і глибини, в гармонії з його духовним тїлом; память буде сягати від найвчасніїшого дитиньства так, що будемо в станї через порівнанє вповні переконати ся о славній нагороді нашої жертви. Але так не булоби слиби людська природа небула образом духовної.

ви провадять до сучасної жертви і страдань, але кінець славний. Коли ви розвиваєтесь під переображаючими впливами доказуєте щоденно що воля Божа єсть: добра, згодна і звершена.

Хай такі, що посьвятили все, що посідають на олтарі жертви, щоденно заховуючи в памяті, що коли Писанє обнимає земні і небесні обітниці то одиноко ті останні до нас належать. Наш скарб єсть в небі; хай серця наші там безустанно спочивають. Наше покликанє не тільки що є до духовної природи але до найвисшої з ряду природ, — до Божої природи — „луччої від ангелів" (2 Петра 1:4; Жид. 1:4). Те небесне покликанє застосоване до віку Євангелії; оно не було ніколи перед тим і скінчить ся з замкненєм ся тогож. Перед небесним було земне покликанє хоч не зовсім зрозуміле і маємо сказано, що буде воно тревати по укінченю ся віка Євангелії. Житє (для допроваджених до першого стану людий) і несмертельність, нагорода о котру тіло Христове убігає ся, зістала випроваджена на яв в часі сього віку. (2 Тим. 1:10). Обидві природи, так людська як і духовна будуть славні в своїй совершенності, однакож ріжнячі ся і віддільні. Буде се великий і важний зарис слави довершеного Божого діла, прегарна ріжнородність, як також чудова розмаїтість всіх річей так живих, як і мертвих полягаючих на згоді одних з одними і в згоді з Богом.

ВИКЛАД XI.

ТРИ ДОРОЗІ: ШИРОКА ДОРОГА, ВУЗКА ДОРОГА, СЬВЯТА ДОРОГА.

Широка дорога веде до знищеня. — Вуска веде до житя. Що се таке житє? Божа природа. Звязь Божественної а людської природи. Нагорода на кінци вускої дороги. Високе покликане ограничено до віку Євангелиї. Трудности і небезпеченства вускої дороги. Гостинець — дорога сьвятобливости.

„УВІХОДЬТЕ вузкими дверима, бо широкі ті двері й розлога та дорога, що веде до погибелї, й богацько таких, що ними входять. Вузкі бо ті двері, й тїсна та дорога, що веде до житя, і мало таких, що їх знаходять! — (Мат. 7:13, 14). І постане там дорога, а тая дорога назвеся дорогою сьвятою, не ходити ме шляхом тим нїодин нечистий, він їм одним буде служити, хто ходити ме тим шляхом, той незблукаєсь, хочаби як був недоумний. Лева там не буде нї звір хижий на його неступить; нї він там не знайдеть ся; ходити там будуть самі лиш спасенї. Ісаії 35:8, 9.

Три дороги „широка дорога" „вузка дорога" і „свята дорога" подані нам під розвагу в сьвятому Писаню.

ШИРОКА ДОРОГА ВЕДЕ ДО ПОГИБЕЛЇ.

Та дорога так названа длятого, що она найдоступнїйша для упавшого роду людського. Шість тисяч лїт тому, як Адам, яко грішник, осуджений

на затраченє (а в нїм увесь рід людський) вступив на ту дорогу, а котрий по девятьсот трийцять лїтах дійшов до свого кінця — смертї, або погибелї. В міру, як лїта і віки минали, похила стежка ставалась, щораз більш похилою, а рід людський ще скорійш гнав до погуби, дорога-ж через гріх ставалась що раз гладшою і більше ховзкою. Окрім того люде тратили щоденно силу витревалостї в спротивленю ся злому, так що тепер сучасний вік людського житя є около трийцять і пять лїт. Люде досягають кінця дороги — погуби — о девятьсотлїт скорійш чим се було з першим чоловіком.

Людськість поступала постійно по тій похилій дорозї через протяг шість тисячий лїт. В змислї порівнаня дуже мале число людий котре змінило свій біг аби ступати по іншій дорозї. Фактом є, що коли оглянутись на картину минувшини аби осягнути оріґінальну досконалість, було неможливим, хотяй стараня ся учинити те були порадними, і не без успішних результатів. Через час шість тисячий лїт гріх і смерть безпощадно царствували над людським родом і вигнав його на сю широку дорогу погибелї. Аж доперва вік Євангелії вказав сьвітлу дорогу визволу. Хоч промінє минувших віків давали слабу надію в символях, образах та тінях, які дїлали потїшаючо винятково на незначну громадку людий, котрі радісно і відповідно до них провадили житє, однако житє і несмертельність не були висьвітленими аж до часу, появленя ся Нашого Господа і Спасителя Ісуса Христа, і проголошеня апостолами радісних новин, Відкупленя, дарованя гріхів, після чого наступить воскресенє з погибелї. (2 Тим. 1:10). Ученє Ісуса і апостолів принесло

на сьвітло денне житє, реституцію з руїни, себто верненє утраченого житя, для всього людства, завдяки жертви й заслуги Відкупленя, а що було показане в фіґурах і символях Старого Тестаменту. Висьвітляють рівнож несмертельність, як нагорода небесного покликаня Церкви віка Євангелії.

Хоч спосіб виходу з широкої дороги — погуби виказаний через сьвітло Євангелії, велика маса людства не дбає о звіствованє добрих новин будучи зїпсуті гріхом і засліплені богом сьвіта свого. Тим, котрі з вдячностию приняли обітницю житя, т. є. повернене до людської еґзистенції через віру в Ісуса Христа, показана нова дорога, яка зїстала отвореною, по якій посьвячені віруючі, коли будуть поступати можуть в кінци тої дороги доступити з людської природи до вишої — природи духовної. Ся нова дорога „посьвячена для нас" — т. є. для царского сьвященства (Жид 10:20; 1 Пет. 2:9). Господь наш Ісус називає:

„ВУЗКОЮ ДОРОГОЮ ДО ЖИТЯ."

Господь наш говорить нам, що з причини тої так вузкої дороги, многі волять позїстати на широкій дорозї затраченя. „Вузкі бо ті двері, й тїсна та дорога, що веде до житя, і мало таких, що їх знаходять!

За нїм зачнемо розважати тую дорогу, її небезпеченства, трудности, треба завважити, що кінець до котрого она веде, є житє. Вже бачилисьмо, що житя могуть заживати в ріжних степенях істоти висші від чолозіка, як рівнож і нисші. Вираз житє маґ широке значінє, але ось тут виражене ся нашого Господа відносить ся до найвишого степеня житя, яке належить до Божої при-

роди — безсмертя, як нагороди до якої Він запросив нас убігати ся. Що є житє? Ми не тільки відчуваємо житє в нас самих, але бачимо його діяльність в низших звірят, а навіть в рослинах а також сказано о істнованю тогож в висшій формі: Божественій і ангельскій. Як жеж нам означити вираз так високого значіня?

Коли не можемо відкрити тайни жерела житя у всім, можемо безпечно приняти, що Божа Істота — Єгова є великим жерелом всього житя, котрому всї інші жерела завдячують своє істнованє. Всї живучі єства є результатом і від него зависить їх житє.

Все житє чи то в Бозї чи в Його сотворінях є одно і те саме то є первісток енергічно дїлаючий, але не субстанція. Є то принцип, котрий **егзистує** в Бозї, а котрий в Його сотворінь є **результатом** певних причин, котрі Бог установив, і котрих Він через се є причиною, і автором або жерелом. З того поводу Боже сотворінє не може бути частию, або потомством Сотворителя, Його Істоти, як то деякі собі виображають, а тільки дїлом рук Божих, обдарованих від него житєм.

Узнаючи, що тільки Божа Природа посідає незалежне житє, неограничене, невичерпане, завше треваюче невитворене анї непідлягаюче контролї обставин, видимо, що Єгова з конечностї є висшим понад ті фізичні права і достави, котрі Він призначив до піддержуваня своїх сотворінь. Є то рід житя яке є одиноко власністю Божої природи, яке означене словом **несмертельність**. Як показано в попереднім викладї, що **„несмертельний"** означає непідлягаючий смертї, хоробам і болїзням. Фактично **несмертельність можна уживати, як символ Божества.** З Божественного

жерела виходить всяке житє і благословенства, кождий добрий і досконалий дар, подібно, як земля отримує від сонця сьвітло й силу.

Сонце є великим жерелом сьвітла для землї, осьвічаючи всї річи, витворюючи розмаїті кольори і тїнї сьвітла після природи предмету на котрий кидає своє сьвітло. Те саме промінє сонця падає на діямент, що і на цеглу і на ріжнородні шкла рівнож витворяючь подивляючу ріжницю наслїдків дїланя сьвітла. Сьвітло одно і те саме але предмети на котрі сьвітло падає ріжнять ся в здібностї приниманя і відбиваня ся тогож. Так воно має ся з житєм. Те все випливає з одного невичерпаного жерела. Острига має житє але її орґанїзм є таким, котрий неможе богато оказати житя, як цегла не може відбити богато сонїчного сьвітла. Так воно є в обявленю вищого житя в звірят, риб і птиць. Подібно, як ріжні ґатунки шкла під дїланєм сонїчного сьвітла, так се ріжні сотворіня показують відмінну силу своїх ріжнородних орґанїзмів, які посїдають, коли житє оживляє їх орґанїзми.

Ошлюфований діямент так застосований до сьвітла, що то видаєсь так немовби посїдав власне сьвітло, а за те якби сам був маленьким сонцем. Так то справа має ся й з чоловіком, одним з Божих дїл сотворіня „мало що меншим від ангелїв." Він був так зформованим аби був здібний до принятя й захованя житя через уживанє средств, якими Бог обдарив його і нїколи не мав згаснути. За те то Адам перед своїм упадком був вищим над всї інші земські сотворіня, не з якоїсь причини в данім первістку житя а з причини вищого рода орґанїзму. Ще і те памятаймо, що як діямент не може відбивати сьвітла, коли

неосьвічений від сонця, рівнож і чоловік посїдає і користає з житя так довго доки заобеспечений в житє. Чоловік не посїдає в собі вродженого житя, він не є жерелом житя так само як діямент не є жерелом сьвітла. Найлучшим доказом, що непосїдаємо вродженого житя в нас самих, або так виразитись не єсьмо несмертельними, бо від часу від коли гріх ввійшов у сьвіт, смерть прийшла на ввесь рід людський.

Бог так зарядив що чоловік в Еденї мав право приступу до дерев, підтримуючих житє, а рай в котрім Адам жив, був ульокований, де знаходили ся „дерева всякого роду" принадні на погляд і смачні до їди (1 Мой. 2:9, 16, 17). Межи деревами житя добрими до їди знаходило ся одно заказане дерево, в часї коли чоловікові було заборонено їсти з дерева знаня доброго й лихого, йому дозволено було їсти з дерев свобідно, що піддержували досконале житє; і він був віддїлений від них тільки по переступленю права, аби кара смертї виконалась на нїм. — 1 Мой. 3:22.

З того бачимо, що слава й красота чоловіка полягає від постійного піддержуваня житя, так власне як і сьвітло та красота діяменту залежить від постійного допливу сонїчного сьвітла. Коли гріх позбавив людськість права до житя, достарчуванє тогож було здержане і сейчас дорогоцїнний жемчуг начав тратити свою ясність і красоту, аж накінець зїстав позбавленим останнього права до житя. Його красота счезла як павутинє (Пс. 39:11). Так як діямент тратить свою красоту, коли сьвітло відняте, так чоловік тратить житє, коли Бог повстримає достарчуванє тогож. Чоловік, як умре роспадає ся; відійшов, і де він подів ся? (Йова 14:10). Честь його дїтям чи ні

він того не знає, понижені вони йому байдуже. (стих 21). „Бо в могилї куда ти йдеш, нема вже роботи, нї роздумованя, нї знаня, нї мудростї" (Єккл. 9:10), Але зате що знайдено викуп і що смертна кара зістала сплачена Спасителем, жемчуг, буде міг знову мати привернену свою красоту і буде знову досконало відбивати образ свого Сотворителя. „Коли зїйде сонце справедливостї і оздоровленє в проміню його" (Мал. 4:2). З причини Христової жертви за гріх „всї що в гробах, вийдуть, тодї настане новонастанє всього; а коли вже всьо зїстанє відновлене, людськість осягне досконале житє, як перше, а котре через послушенство може посїдати вічно.

Але то не є ще нагородою, про котру Христос споминає, при останку вузкої дороги. Довідуємо ся з іншого тексту сьвятого Писаня, що обіцяною нагородою для тих, що поступають по вузкій дорозї є статись учасниками „Божої природи." осягнути житє урожене, житє, в так високім степени, яке тільки Божа природа може посїдати — несмертельність. Що за надія! Чи осьмілилибисьмо ся пожадати так високої слави, певне, що нїхто невідважив би ся правно пожадати без ясного запрошеня. З першого листа до Тимотея 6:14—16 учимо ся, що безсмертє перше посїдала тільки Божа Істота. Читаємо: „Він [Ісус] в Його часї [Тисячлїтю] явить, хто є блаженний, і єдиний Цар над царями і Пан над панами; один, що має безсмертє, і живе в сьвітлї неприступному, котрого не бачив нїхто з людий, анї бачити не може; Йому-ж честь і держава вічна. Амінь." Всї інші істоти, ангели, люде, звірята, птицї, риби і інші є тільки начинями, які посїдають мірку житя, ріжнячи ся всї характером, здібностями,

та родом, після орґанізму, який подобало ся Сотворителеві дати кождому з них віддільно.

Дальше довідуємо ся, що Єгова, котрий один оріґінально посідав безсмертє високо вивисшив Свого Сина, нашого Господа Ісуса Христа, до тої самої Божественної природи, яку сам посідає, до безсмертної природи, длятого Він є тепер живим образом особи Отця (Жид. 1:3). Тому читаємо: „Бо як Отець має ЖИТЄ В СОБІ [Божа дефініція о „несмертельності"] недостарчуване з іншого жерела, ані независиме від обставин, вроджене житє], так дав і Синові мати ЖИТЄ В СОБІ." Йоана 5: 26). За те від воскресеня Господа нашого Ісуса Христа є дві несмертельні Істоти, і предивна благодать Божа, що обітниця дана „послідователям Христа" вибираних в віці Євангелиї, доступити тої самої слави. Однако не всї з великого числа; що є Христіянами лише з імені осягнуть велику нагороду а тільки „мале стадо" побідоносців, котрі так убігають ся, аби могли отримати, котрі поступають слїдами Ісуса; котрі подібно, як Він поступають тою вузкою дорогою, жертвою самовідреченя ся і то аж до смертї. Сї в часї воскресеня стануть ся учасниками Божої природи і форми, ся несмертельність, независимість, самоеґзистенція, Божа природа, є житє до котрого веде вузка дорога.

Ся кляса не повстане з гробів, яко людськї істоти, бо як апостол запевняє нас, що хоч їх тїла всїяні до гробу, як тїла тїлеснї але повстануть тїла духовнї. Сї всї будуть „перемінені" і як носили образ земного так будуть носити образ небесного. Але „ще ся не явило чим будемо; знаємо що коли Він явить ся будемо Йому подібні" беручи участь в славі, яка має ся обявити" 2 Кор.

4:17; Йоана 17:22; 1 Пет. 5:10; 2 Сол. 2:14; Кол. 1:27.

Високе покликанє до **зміни природи** ограничене тільки до віку Євангелиї, і є одинокою нагородою сього віка. Тим способом слова нашого Господа Ісуса Христа цитовані на початку викладу означають, що всї, котрі неубігають ся о одиноку нагороду **тепер дану,** знаходять ся на дорозї, яка веде до погибелї. Вузка дорога, є одинокою дорогою тепер отвореною; для того, що є тяжкою мало знаходить ся таких, котрі хотїлиби поступати по нїй. Всї інші, ще знаходять ся на широкій дорозї, так, що тільки „мале стадо" уйшло проклятя, яке панує над сьвітом. Маси людства в їх слабосильності волять широку дорогу, легку догаджуваня самим собі.

Вузку дорогу в кінци котрої знаходить ся житє — несмертельність, можнаби назвати дорогою смертї, длятого, що її проба відбуває ся коштом людської природи аж до її кінця. Є то вузка дорога **від** смертї **до** житя. Будучи узнані вільними від вини Адама й смертної кари, посьвячені, добровільно **зрікають ся** тих прав, які зістали їм признані і чинять з них жертву, котру в своїм часї були би дійсно отримали разом зі світом. Як чоловік „Ісус Христос" положив, чи пожертвував житє своє за сьвіт, так і сї стають ся співжертводавцями з Ним. Не длятого, щоби Його жертва не була вистарчаючою, аби других було **потрібно,** Його-ж жертва зовсїм вистарчаючою, для тихже дозволеним служити й терпіти, аби могли стати ся невістою і співучасниками. Тому коли сьвіт знаходить ся під проклятєм смертї і умирає в Адамі, „мале стадо," через віру в Ісуса Христа має приписане собі оправданє, а через оправданє

право до вічного житя на землї, котре має зложити на жертву Богу, або вмерти з Христом. Вони жертвують ся і умирають з Ним, яко людські істоти, аби могли стати ся учасниками Божої природи і слави з Ним; бо віримо, що коли з Ним умремо, з Ним і прославлені мем. — Рим. 8:17 і 2 Тим. 2:11, 12.

Поступаючі вузкою дорогою отримають нагороду на початку Тисячлїтя, о ко-ру ся убігали, т. є. несмертельність, а будучи одягнуті в Божу природу і власть будуть приготовлені до великого дїла направленя і благословленя сьвіта в часї тогож віку. З кінцем віку Євангелії вузка дорога до несмертельності зїстане замкненою, длятого, що „мале стадо," яке мало бути досьвідчене й випробоване, буде доповнене. „Тепер час приятний" [грецке **dektos** приємний, або час до принятя] — в котрім то часї жертводавцї приступають з заслугами Ісуса, і стають з Ним умерлими, і так є приємними Богу, стають ся жертвою пахощів. Смерть, як кара за гріх Адама, не буде більше дозволеною, буде знищеною в часї Тисячлїтя; яко жертва є принятою й нагородженою в часї віку Євангелії.

Сьвяті сього віку суть на тій дорозї до житя одиноко, яко „Нові Сотворіня" а яко людські сотворіня тільки яко жертви. Коли, яко людські сотворіня умремо з Христом, яко нові, духовні істоти з Ним жити мем (Рим. 6:8). Змисл Божий в нас пробуваючий і перемінений людський умисл сут зародком нової природи.

Нове житє може бути лехко страчене; Павло запевняє нас, що будучи сплодженими з Духа, через Слово Правди, єслибисьмо жили після тїла помремо (стратимо наше житє), тїлесні учинки

(склонности людської природи) жити будемо, (яко нові сотворіня); котрі бо Духом Божим водять ся ті сини Божі" (Рим. 8:13, 14). Се є річ великої ваги для всіх посьвячених, бо коли бисьмо зробили слюб з Богом жертвуючи наше чоловічество, коли-ж жертва зістала Ним принята, булоби даремним цофнути ся в зад. Пожертвоване чоловічество узнане тепер Богом за умерле й мусить дійсно умерти, і ніколи неможе бути привернене до житя. Повернене до житя опісля, булоби хвилевим догаджанєм пожаданям тїла коштом нової духовної природи.

Богато є посьвячених, що жадають нагороди і тих котрі були сплодженими з Духа, котрі почасті пересякли привабами сьвіта, і пожаданями тїла, або підступами Сатани. Випустили з уваги виставлену перед ними нагороду, пробують поступати по середній дорозї, позїставати під благодатю Божою і приязні з сьвітом. Забувають вони що „любов сьвіта сього вражда проти Бога" (Якова 4:4), і що розпорядженя для тих, що убігають ся о ту нагороду є: „Не любіть сьвіта, не приймайте слави один від одного, але шукайте слави, що від одного Бога походить." 1 Йоана 2:15; Йоана 5:44.

Сї, що люблять сей сьвіт, але незабувають цїлком о своїм слюбі з Богом, отримують кари і очищувані огнем ріжних долегливостий, як то апостол виражає ся, віддані Сатанї, на затраченє тїла, аби дух (нова сплоджена природа), новий умисл спас ся на день Господа Ісуса (1 Кор. 5:5). А накінець, коли будуть через те вихованї, можуть бути принятими до духовного стану, Будуть мати вічне духовне житє, так як се ангели мають, але утратять нагороду несмертельностї. Такі бу-

дуть служити Богу в Його храмі, і стояти перед престолом маючи пальмові вітки в руках їх. (Одк. 7:9—17); але хоч їх стан буде славний, всеж не таке становиско як „малого стада" побідоносців, котрі будуть царями, сьвященниками Божими сидячими з Ісусом на престолї яко Невіста — Жена — наслїдники, увінчані з Ним безсмертєм.

Наша дорога є грудовата, прикра, вузка дорога, і коли би недостарчувана сила на помисльний наш кождий крок, нїколи не дійшлибисьмо до цїли а тою то силою суть слова нашого Господа і Провідника: „Бодріть ся, я побідив сьвіт, доволї з вас благодатї моєї, сила бо моя в немощи звершуєть ся" (Йоана 16:33; 2 Кор. 12:9). Трудности тої дороги мають в сей спосїб дїлати, яко розділяючий принцип і усьвятити, виполєрувати „свій нарід," які мають стати ся „наслїдниками Божими і співнаслїдниками з Ісусом Христом." Маючи на взглядї ті річи приступаймо сьміло до престолу благодатї, щоби доступити милосердія і знайти ласку в часї потреби в час коли ми боюємо добрий бій віри для отриманя „корони слави" — безсмертя — Божої природи. — 2 Тим. 4:8; 1 Пет. 5:4.

СЬВЯТА ДОРОГА.

Коли особливша надія віка Євангелії є так вадивляючо славною, а дорога відповідно до неї так трудна, вузка, наїжена трудностями і небезпеченствами на кождім кроцї, а до того мало є таких, що їй знаходять, то рівнож в будучім віцї справа буде матись цїлком в інший спосіб. Як ріжнить ся надія так і дорога інша, котра провадить до неї. Дорога до несмертельності є дорогою, яка вимагає жертв, в іншім разї правних і

властивих надій, прямованъ і пожаданъ, розстаня ся на завше з людською природою. Але дорога до людської досконалості, реституції., надії сьвіта, вимагає одиноко полишеня гріха, невимагає виреченя ся прав чоловіка, але властивого їх уживаня. Она буде провадити до особистого очищеня і відзисканя образу і подобія Божого, який посідав Адам занім гріх увійшов у сьвіт.

Дорога провадяча до дійсної людської досконалості буде простою і лехкою, так простою, що хто ходити ме тим шляхом той не зблукаєсь, хоч і як був би недоумний" .(Ісаії 35:8); так проста що потім уже небудуть більше навчати одно одного, чи брат брата й казати: Пізнайте Господа, самі бо знати муть Господа від найменьшого до найбільшого. (Єр. 31:34). Замість вузкої дороги, про яку мало є таких, що їй знаходять, таяж названа, „сьвята дорога," публична дорога, шлях, гостинець, а не вузка, спадиста, грудовата, трудна з колодами а дорога вмисне приготована до легкого по нїй поступованя, виключно уряджена для вигоди і помочи подорожуючих. Стихи 8 і 9 показують, що се є дорога публична, отворена для всїх відкуплених — для кождого чоловіка. Кождий чоловік за котрого Христос умер, котрий признає і скористає з спосїбностий і благословенств куплених Його дорогоцїнною кровю, може поступати по тій сьвятій дорозї, великої мети, до осягненя повної досконалості чоловіка і вічного житя.

На тій дорозї нїкому не буде **приписане** оправданє і почислене за сьвяте й досконале перед Богом; коли зачнуть своє подорожуванє по тій сьвятій дорозї, то можуть дійти до дїйсної досконалості, як результат витревалості й послушен-

ства, для котрих всякі прихильні средства будуть дані їх Відкупителем, котрий тодї запанує. Кожда одиниця, відповідно до своїх вимог дістане підтриманє від мудрого і досконалого заряду нового царства. Се окажесь яко правдивий результат Викупу. Від часу від коли наш Господь Ісус Христос дав себе на викуп за всїх і бажає аби всї до знаня правди прийшли, а через те до дїйсної досконалостї. Длячого-ж не установив з разу так доброї й вигідної дороги для всїх? Чому не усуває перешкод і каміня спотиканя і сїтий? Чому-ж Він тепер не помагає грішникови до поєднаня ся, замість вузкої дороги, грудоватої, тернистої, трудної до вишуканя а ще труднійшої ходити по ній? З причини блудного зрозуміня Слова Правди, і брак догляненя, що теперішня вузка дорога веде до особлившої надгороди і є для випробованя й вибору „малого стада" співнаслїдників, тїла Христового, котре коли буде вибране й вивисшене з їх головою буде благословити всї народи, і се власне є тим в чім многі блудять що до належитого зрозуміня сього предмету. Многі не маючи понятя о Божім плянї, оповідають сьвяту дорогу, лехку, провадячу до житя в сьому віку, а що така нееґзистує, запутують ся, коли старають ся погодити, аби застосувати факта і Сьвяте Писанє з їх блудними науками. На тій сьвятій дорозї котра буде в коротцї отвореною, все що грішне буде заборонене, тим часом сї що поступають по вузкій дорозї мусять заперти ся самих себе, і многих річий котрі не є грішні, чинити жертву, як рівнож провадити сьвяту борбу з окружаючим їх злом. Се є дорога жертви, а дорога в грядущім віку буде дорогою справедливостї.

О тій великій дорозї виражено виразно в символічній мові, що: „Лева там не буде ні звір хижий на його не ступить; ні, він там не знайдеться; ходити ним будуть самі лиш спасені. (Ісаії 35:9). Як богато львів знаходить ся на дорозї тих, котрі охотно хотїлиби покинути грішну дорогу, а наслїдували справедливість. Лев звироднілої публичної опінії, відстрашує многих від поступованя за голосом совісті, в їх щоденнім житю, що до одіня, домових купецьких уряджень і т. д. Лев потягає до опяняючих напоїв перешкаджає тисячам, котрі бажалиби, аби те зїстало відтяте від них. Пропаґандисти повздержуваня ся від напоїв мають трудну задачу до виконаня, лише власть грядущого віку буде в станї усунути ті трудности, те саме можна сказати о інших змаганях і моральних реформах. „Ні звір хижий на неї неступить." Великих корпорацій та тростів з'орґанїзованих для особистих цїлий там не буде, й не будуть більше толєрованими коштом загального добра.

„На сьвятій горі моїй (гора = царство Боже) одні одним шкодити не будуть." (Ісаії 11:9). Хоч будуть певні трудности в поконуваню трудностий злого і т. д. то рівнож в порівнаню з вузкою дорогою сього віка буде тая дорога легка. „Камінє перешкод буде усунене з дороги, знамя —хоругов правди народів буде виставлена" (Ісаії 62:10). Темнота та пересуд будуть належати до минувшості, справедливість отримає свою нагороду, а злому буде відмірено після його заслуги. (Мат. 3:15, 18). Через здорове наказуванє, відповідне заохочуванє й виразні приписи, так як марнотравний син, так і людськість буде прова-

джена і виховувана аж до досконалості від котрої відпав перший отець Адам.

Тим то способом „вернуть ся визволені Господом," із радісними піснями пійдуть на Сион і радість вічна буде над головою в їх; радощі й веселощі знайдуть вони а смуток і воздиханє віддалять ся від них." (Ісаії 35:10). Наш Господь Ісус сказав тільки на дві з сих доріг, бо ще не був час тоді для отвореня третої власне коли почав проповідувати рік Господень приятний глаголав до них: „Що сьогодні справдилось писанє се в ушах але поминув: „день пімсти" длятого що на те не був ще час. (Порівнай Луки 4:19, 21 і Ісаії 61:2). Тепер коли вузка дорога зближаєть ся до свого кінця, величава дорога справедливості зачинає бути виднійшою при свитаню наближаючого ся дня.

Так то знайшлисьмо „Широку Дорогу" по котрій велика більшість людського роду прямує, будучи зведеною „князем сього сьвіта" поводована зіпсутим смаком. Довідалисьмо ся, що она зістала отвореною і людськість почала поступати по ній через непослушенство „одного чоловіка." Знайшлисьмо, що „Сьвята Дорога" буде отворена нашим Господом, котрий видав себе самого, як викуп за всіх і спас всіх від погибелї, до котрої провадить „Широка Дорога," і що в своїм часї буде доступною і легкою для відкуплених, котрих Він купив своєю дорогоцінною кров'ю. Довідалисьмо ся також, що сьогочасна „Вузка Дорога" отворена через заслуги тоїж дорогоцінної крові, є особлившою дорогою, яка провадить до спеціяльної нагороди, і вмисне зроблена вузкою й трудною ради проби і дісціпліни, виховання

тих, котрі будучи вибираними тепер мають стати ся учасниками Божої природи і співнаслїдниками з нашим Господом Ісусом Христом і в Царстві Слави, яка в коротцї буде обявлена для благословленя всїх. Сї що мають сю надїю, котрі пізнали сю нагороду, можуть уважати все інше в порівнаню „за сьмітє і гній. — Філ. 3:8—15.

ХРАМ БОЖИЙ

„Сионе, двигнись, хай линуть сьпіви
Вічної веселості;
Бо предвічний Бог, що гідний слави,
Всї враги ним забитї.
Храме сьвятий Божий, будись! будись!
Сьвітло з небес зорів
Від земного пороху отрясись
День слави твої мрів.

Щоб тебе понад землю піднести,
Бог вжив свої сили;
Щоб сум твій в пахоці обернути
Що в журбі більш не жили.
Нарядись в оздоби сьвітлї шати,
Надїнь одїне чисте;
Твій цар знав дорогу до мети
Що є певне і сьвяте."

ВИКЛАД XII.

ОБЯСНЕНЄ РИСУНКУ ПРЕДСТАВЛЯЮЧОГО ПЛЯН ВІКІВ.

Віки. Жнива. Рівень дійсного й приписаного становиска. Курс нашого Господа Ісуса. Курс Його послідувателів. Три клясї в номінальній Церкві. Розділенє в часї жнива. Помазана кляса прославлена. Кляса з великого горя. Кукіль спалений. Сьвіт благословлений. Вихід славний.

НА початку сього тому подаємо рисунок представляючий Божий Плян спасеня сьвіта. Тим же старалисьмо ся допомогти умислови при помочи обсерваціі вирозуміти поступ Божого пляну, степенї, які мусять перейти всї, котрі мають доступити повної „переміни" людської природи на Божу.

Найперше поданий нарис трох великих сьвітів, **A, B. C.** — перший з сих, **A**, тревав від сотвореня чоловіка аж до потопу; другий, **B**, від потопу до Тисячлїтя початку, панованя Христа, в час Його другого приходу; а третий, або „Сповненє ся времен," **C**, треває від початку панованя Христа аж до „віків грядущих" (Єф. 1:10; 2:7). Про сї три великі епоки Сьв. Писанє часто споминає: **A** названий „тодашнїй сьвіт"; **B**, названий нашим Господом „сей сьвіт," а Павлом „сей лихий сьвіт," Петром „нинїшнїй сьвіт"; **C**, названий, „сьвітом що настане де домує справедливість," як раз в супереч сучасного злого сьвіта. Тепер

зло царствує а справедливі страдають, але в грядущім віку буде на відворот; праведні будуть панувати а злочинителї будуть терпіти, а нажінець зло і злочинителї будуть витрачені.

В кождій з сих трох епок, або „сьвітів" Божий плян відносно людства посїдає відмінний і віддїльний зарис, а однаково кожда з них є частиною великого пляну, по доконаню котрого окаже ся Божа мудрість — хоч части сї розбирані з осібна не оказують їх глибоких зарисів. Коли перший „сьвіт" („небеса і земля" чи тодашнїй суспільний лад) проминув в потопі, з того виходить що тодашнїй устрій м сїв бути інший, чим в „сїм лихім сьвітї" в котрім, як наш Господь сказав, Сатана є князем; з чого являєсь, що князь сього сьвіта не був князем сьвіта, котрий був перед потопом, хоч мав він вплив і тодї. Декотрі уступи Сьв. Писаня кидають сьвітло на Божу дїяльність того часу, а сим уможливляють нас вірити в Його плян, яко цїлість. Мисль, яка з того насуваєсь є та, що „перший сьвіт" перед потопом був під надзором і спецїяльною управою ангелїв котрим було дозволено пробувати, що вони моглиби учинити в приверненю людського роду з упавшого стану. Безсумнїву, за Божим дозволом, вони радї були спробувати того, бо всї викликували з радощів над дїлами Божого сотворіня (Йова 38:7). То що ангелам було дозволено правити в першім сьвіті не тільки що було безуспіху про що сьвідчать всї цитати відносячі ся до тої епоки, але можна прийти до зовсїм слушного внеску з уваги на апостола, коли порівняти сучасну з минувшою та грядущою епокою, котрий говорить: (Жид. 2:5), „Не ангелам бо покорив вселенну грядущу, про котру глаго-

лемо": Ні, грядущий сьвіт буде під контролею Господа Ісуса і Його послїдователїв; тим то не тілько що буде справедливший заряд аніж „сього злого сьвіта" але буде успішнійшим чим перший сьвіт" під „управою ангелїв" котрих нездібність поправленя людської раси була доведена тим, що безбожність була так велика, що Бог в своїм гнїві і в справедливім обуреню, витратив тоді живучій людській рід з винятком вісьмох осіб. — 1 Мой. 7:13.

В часі „сього лихого сьвіта" чоловікові дозволено управляти самим над собою; але з причини свого упадку, він є під контролею Сатани, „князья сьвіта сього," проти котрого сїтий і інтриґ боров ся надармо в своїх стремлїнях правити собою через довгий час т. є. від потопу аж до сього часу. Се пориванє ся чоловіка панованя над собою під властию Сатани, закінчить ся в часї найбільго горя, муки, якого не було від настаня сьвіта; А сим то буде доведено, що не тільки ангели хибили помогти в визволеню чоловіка з упадку а і він сам помимо всїх змаганьне міг здобути задовольняючих условій.

Друга з сих великих епок, B, складає ся з трох ріжних віків, з котрих кождий, яко висший степень провадить висше і вперед в розвою Божого Пляну.

Вік D коли Божа спеціяльна діяльність була виконувана через патріярхів Авраама, Ізаака і Якова.

Вік, E, є Вік Жидівський, або період, який настав від смертї Якова, в котрім то часї його потомство було уважане Богом, яко „Його нарід". Сим оказував особливші дари, і осьвідчив: „Вас одних (з поміж усїх народів на землї) признав

я за своїх," (Амоса 3:2). Сїж яко нарід були образом христіяньскої Церкви „народу сьвятого" вилучені зі всїх народів землї. Обітницї учинені їм були образом „лучших обітниць," даних нам, подорожуванє на пустинї були образовим переходом через пустиню до небесного Канаану. Їх жертви оправдували їх образово а не дїйсно, длятого, що кров волїв та козлїв не могла згладити гріхів (Жид. 10:4). Але в віку Євангелиї, F, маємо „лучші жертви," котрі є вблаганєм (задоситьучиненєм) за гріхи цїлого сьвіта. Маємо царске сьвященство, складаюче ся з тих котрі принесли себе в жертву Богу, яко „жертву живу" сьвяту, угодну Богові, через Ісуса Христа, котрий є їх Вождом, чи „найвисшим сьвятителєм визнаня нашого". (Жид. 3:1). В віку Євангелії знаходимо дїйсність річей, котрі були укритї в віцї Жидівськім в образах і типах. Жид. 10:1.

Вік Євангелиї, F, є періодом в котрім тїло Христове покликане зі сьвіта, якому показано корону житя через віру, і над'звичайно великі, дорогоцїнні обітницї котрими через послух покликаня та його вимог, можуть стати ся учасниками Божої природи, (2 Пет. 1:4). Пановане злого ще дозволене в сьвітї, аби через спітканє ся з тимже, могли бути досьвідченими, чи окажуть ся охотними в відданю людської природи, з її привілєями й благословленствами, яко жертву живу, аби бути подібними до смертї Ісуса, щоб бути подібними Йому в воскресеню. — Пс. 17:15.

Третя велика епока, C, має складати ся з многих віків — „Грядущих Віків". Першим з сих є Тисячлїтє, G, є одиноким віком про котрий маємо означені інформациї. Є то Тисячлїтє підчас котрого Христос буде царствовати і благослови-

ти народи землї, довершуючи, новонастане всього, що глаголав Господь устами всїх сьвятих своїх пророків од віку. (Дїян. Ап. 3:19—21). В часї того віка гріх і смерть будуть згладжені, бо Христос мусить царствовати, аж положить всїх ворогів під ноги Його... останній ворог зруйнуєть ся смерть. (1 Кор. 15:25, 26). Буде то період великого відбудованя. Церква буде співнаслїдником Його панованя, так якто навіть Він сам обіцяв, коли сказав: „Хто побідить дам Йому сїсти зо мною на престолї моїм, якож і я побідив і сїв з Отцем моїм на престолї Його.—Одк. 3:21.

„Грядущі Віки," Н, слїдують по великім періодї відбудованя, будуть віками досконалостї, благословенства і щасливостї, що ся відносить до дїла тих віків Біблія нїчого незгадує. Досить того знати, що будуть се віки слави, і благословенства з Божої благодатї.

Кожда з сих епок має свою пору початку і розвиваня свого дїла, і кожда кінчить ся жнивами, представляючими овочі віка. Жнива при кінци жидівського віка були періодом сорока лїт треваючи від початку виступленя Ісуса з Євангелиєю, коли то був Помазаним Богом через Духа Сьвятого (Дїян. Ап. 10:37, 38) від 29 Р. Г. аж до збуреня Єрусалиму Р. Г. 70. Той вік жидівський закінчив ся жнивами, а розпочав ся вік Євангелії. Був то перелом тих епок, як то показано на рисунку.

Жидівский вік скінчив ся в певній мірі, коли Господь Ісус при кінци своєї місії і по трох і пів лїтах відкинув нарід Жидівский говорячи: „Оцеж оставляєть ся дом ваш пустий." — Мат. 23:38.

Однак була їм ще оказувана благодать через

три і пів року і ограничене до них покликанє Євангелії згідно з осьвідченєм пророка Дан. 9:24—27 відносно сїмдесяти тижднїв (лїт) для них благодатї, в половинї останнього тиждня Христос мав бути забитий (умерти), але не за себе „Христос умер не за себе але за гріхи наші." Тим способом положив кінець жертвам і приносам в серединї тиждня — три і пів року перед укінченєм ся сїмдесяти тижднїв обітницї т. є. благодатї для Жидів. Коли правдива жертва зїстала доконаною, з чого виходить, що образові жертви не могли вже бути більш узнавані Єговою.

Вік Жидівський скінчив ся виповненєм ся сїмдесяти тижднів, або три і пів року по розпятю — по котрих Євангелиє голошено не тільки до Жидів але й серед Поган почавши від Корнелїюша. (Дїян. Ап. 10:45).

Сим закінчив ся їх вік, відносно, ласки і признаня Божого їх церкви; їх народова ег'зистенция закінчила ся в великій недолї, котра послїдовала час їх відкиненя від ласки.

В часї жнив Жидівського віку роспочав ся вік Євангелії. Зарис того віка називає ся розвиванєм ся і пробою „Христа — Помазанця Божого Голови і тїла." Се є епока Духа, а за те можна сказати, що вік Євангелії начав ся помазанєм Ісуса „Духом Сьвятим і Силою". (Дїян. Ап. 10:38; Луки 3:22; 4:1, 18) в часї його хрещеня, а що відносить ся до Церкви т. є. Його тїла, зачало ся в три і пів року пізнїйше.

„Жниво" становить також замкненє віку Євангелії, в котрому часї сходять ся разом два віки знову, — кінець віка Євангелії, а початок Реституції, або Тисячлїтя. Вік Євангелії замикає ся подібними подїями, які мали місце при закінче-

ню ся віка Жидівського, котрий є взірцем або „тїню," як тодї перших сїм лїт були виключно посьвячені для Ізраїля по тїлї і були лїтами благодатї, так і тут подібнож сїм лїт мають той самий характер Церкви Євангелії, за котрими слїдує горе, (огонь) на цїлий сьвіт, яко кара за його підкоти, а приготованє на пановане справедливості.

ДОРОГА ДО СЛАВИ.

K, L, M, N, P, R. кожда з них представляє відмінну лїнїю — позьом. **N** представляє позьом **совершенної людської** природи. Адам був на тім позьомі занїм согрішив; але від моменту його непослушенства спав на лїнїю погибелї, або на позьом грішників **R**, на котрій все його потомство народжене, а те все рівняє ся „Широкій Дорозї" котра веде до погибелї. **P**, представляє позьом фіґурального оправданя, признаване за виконуване жертв закону. Не була се дійсна, правдива досконалість, бо „закон нїкого не звершив." Жид. 7:19.

N, представляє не тільки позьом людської досконалості, яку колись посїдав досконалий чоловік Адам, але представляє також становиско всїх людий оправданих через віру." Христос умер за гріхи наші по писаням," а за те всї віруючі в Христа — т. є. сї всї, котрі приймуть і признають Його досконале і скінчене дїло жертви, для їх оправданя — за їх віру узнавані Богом як праведні — досконалі люде, так якби нїколи не були грішниками. Всїх, котрі приймають Христа, яко свого Спасителя, Бог уважає на позьомі людської совершенності, **N**, се одинока точка, за помочию, котрої чоловік може зближити ся до Бога, або мати яку небудь з Ним єдність. Всїх находячих

ся на сьому позьомі Бог називає синами — людськими синами. Прото Адам був сином (Луки 3:38) і мав єдність з Богом занім став ся непослушним. Всї котрі признають і приймуть дїло Відкупленя Господа нашого Ісуса Христа, почислені чи узнані, яко привернені до першої чистоти а за те мають єдність з Богом.

Підчас віку Євангелії Бог учинив спеціяльну пропозицію, оправданим, людським істотам, говорячи їм: що під певним услів'єм можуть доступити зміни природи, що можуть перестати бути земскими істотами а статись небесними, духовними, такими як Христос їх Спаситель. Деякі оправдані вірою, будучи вдоволеними радіст'ю і спокоєм, який мають через віру в відпущенє їх гріхів незважають на голос коли кличе їх аби поступили висше. Інші, знову порушені великою любов'ю Бога яку оказав їм в Відкупленю їх від гріха, зрозумівши, що від тодї більше не належать до себе а відкуплені дорогоцїнною кров'ю, говорять: „Господи, чого хочиш абим учинив". Такі дістають від Господа відповідь через Павла, котрий каже: „Тож благаю вас, братя, щедротами Божими, представляйте тїла ваші, (яко) жертву живу, сьвяту, угодну Богові; (се) розумне служенє ваше". (Рим. 12:1). Щож апостол розуміє, взиваючи, представляйте тїла ваші, яко жертву живу? Він розуміє те, що ми маємо посьвятити на службу Божу всї сили й таланти, які посїдаємо, так щоби від тої хвилї, ми не жили більше для себе самих, наших приятелїв, родини, анї сьвіта, анї для нїчого і нїкого іншого, яко послушні в службі Того, котрий відкупив нас своєю дорогоцїнною кров'ю.

При пожертвованю образових жертв Бог не

принимав жадної, котра була недосконала, або мала яку небудь ваду, а від часу від коли всї через Адама стали ся грішними не можемо бути приємними жертвами? Павло показує, що для-того єсьмо приємними жертвами, що єсмо сьвятими. Ми не єсьмо сьвятими, як Ісус, котрий не знав гріху, бо єсьмо потомками того, що согрішив, а тим же і ми уродившись в грісї — а одїдичим, анї також не потому, щобисьмо осягнули досконалість захованя ся, не вважаємо, що осягнулисьмо ту досконалість, до котроїсьмо покликані; коли посїдаємо сей скарб то тільки в крухих текучих, глиняних начинях, аби слава нашої останньої досконалости була уважаною за благодать Божу, а не за нашу власну заслугу. Що Бог принимає нас, яко жертву і що осьвячує нас, походить з того, що Бог оправдав нас дармо від всїх гріхів через нашу віру учиненої Христом жертви за нас.

Сї що вірують і стануть послушними покликаню радїючи, що стали ся гідними терпінь і зневаг задля імені Христового недивлячись на річи видимі, але на річи, котрі є невидимі, на „корону житя," „нагороду нашого небесного покликаня в Христї Ісусї" і „на славу, яка обявить ся в нас." Сї від моменту посьвяченя ся Богові, невважані більш за людей, але будучи сплодженими від Бога словом правди, не є більше людськими, а духовними дїтьми Божими. Тепер є вони о один степень близше нагороди чим тодї коли вперше увірували. Але їх духовна істота не є ще досконалою; вони тільки **сплоджені**, але **не народжені** з Духа. Вони доперва є зародком духовних дїтий, на позьомі **М** — лїнії сплодженя з Духа, прото не вважані більше, як тїлесні; але як

духовні. Їх людська природа будучи раз їхньою раз оправдана, яку вони тепер віддали, або почислені за вмерлих, яко жертва жива, сьвята, угодна і принята Богом. Вони є тепер „Нові Сотворіня" в Христї Ісусї! Старі річи, людські надії, воля, амбіція минули, всї річи стались новими, бо: „Тим же, коли хто в Христї, той Нове Сотворінє, старе минуло; ось стало все нове. Виж не по тїлу а в дусї, коли-ж тільки Дух Божий домує в вас". (2 Кор. 5:17; Рим. 8:9). Коли ви зїстали сплоджені з Духа, тодї (яко людські істоти умерли, і житє ваше заховане Христом в Бозї.

Позьом **L**, представляє **стан досконалої духовної** істоти, але занїм можна дістатись на позьом **L**, услїв'я нашого слюбу мусять бути виповнені вперше. Робимо з Богом слюб в тім: „що будемо умерлими для всїх людських справ, а на далї виконуванєм того слюбу в часї цїлого нашого житя, „підчиняти наше тїло" (смертї), усуваючи нашу волю на сторону, а виконувати одиноко волю Божу. Вступленє на позьом **L** називає ся народженє або повне вступленє до житя, яко духовна істота. Цїла Церква ввійде на той позьом, коли зїстане вибрана зі сьвіта в часї „жнив" чи так сказати-б при кінци віку Євангелії. „Мертві" в Христї воскреснуть найперше"; потім ми, котрі зїстанемось живими, будемо перемїчені в мгновеню ока, зроблені духовними істотами, з подібним тїлом до славного тїла Христового („бо мусить се тлїнне зодягнутись в нетлїнне").

Діставши досконале духовне тїло, позбудимо ся теперішнього (котре в часї сплодженя з Духа ставить нам перешкоди).

Але є ще один степень, який духовна істота має осягнути а тим є: „степень слави — позьом

K. не маємо на думці славу особи, але слава власті і уряду. Осягненє позьому **L** дає повну особисту славу т. є. стане ся духовною істотою, подібною Христові. Але тоді, коли станемо ся досконалими і учиненими цілком на подобіє нашого Господа і Голови, маємо бути учасниками з Ним слави, сили і власти, сидіти з Ним на Його престолі, так як Він ставши ся досконалим при воскресеню, зістав вивисшений і усів по правиці Маєстату Божого. Тим способом дійдемо до позьому **K** — позьом вічної слави.

Адам був досконалою істотою, піраміда, **a.** Завваж її позицію — на позьомі **N**, яка репрезентує людську совершенність. На позьомі **R**, яко позомі, що представляє гріх і смерть, піраміда, без вершка, **b**, недосконала фіґура, яка репрезентує Адама, і його потомство, здеґрадоване, грішне, і під осудом смерті.

Авраам і інші того часу були в приязні з Богом будучи оправданими вірою за те репрезентовані пірамідою, **c**, на позьомі **N**. Авраам був членом упавшої людської раси, і природньо належав як і решта до позьому **R**, але Павло говорить нам, що Авраам був оправданий через віру, т. є. що задля його віри, зістав узнаний від Бога безгрішним досконалим чоловіком. Задля його віри Бог виніс його понад сьвіт упавших і грішних людий, до позьому совершенності на лінії **N**; а хоч не був досконалим в дійсності рівнож був принятий до благодаті яку Адам утратив, то значить єдність з Богом, був яко „Друг“ (Яков 2:23). Всі, що находять ся на позьомі досконалості **N**, (без гріху) є другами Бога а Він їх; але всі ті, що на лінії **R**, або грішній є Його „ворогами через безбожні чини.“

Рід людський по потопі, який репрезентує фіґура, d, був ще на лінії R — на позьомі неприязні з Богом, позістає там аж доти, доки Церква віку Євангелії не буде вибрана а вік Тисячліття розпічне ся.[1]

„Ізраїль по тілї," підчас Жидівського віку, коли приносили фіґуральні жертви, козлів і бичків, очищав ся ними (не дійсно але фіґурально, „нїчого бо незвершив закон." Жид. 7:19), вони були образово оправдані, за те знаходять ся (e) на позьомі P, позьом фіґурального оправданя, котре тревало від даня закону на горі Синай, аж до часу, коли Ісус положив кінець законові прибивши його до Хреста. За те фіґуральне оправданє закінчилось через установленє „лучших жертв" чим Жидівські фіґури, таких, „котрі справдї „гладять гріхи сьвіта," „котрі до них приступають можуть учинити їх [дійсно] досконалими". — Жид. 10:1.

Огонь і проба якого довелось зазнати тїлесному Ізраїлю, в часї Христової присутностї, пересіваючи їх і віддїляючи правдиву пшеницю від їх номінальної церкви, „Ізраелїтів правдивих" а особливо коли, по розділеню пшеницї, він спалив полову [противну сторону того систему] огнем невгасимим," як се ілюструє фіґура f. Се був час недолї, яку вони не були в станї відвернути. Гл. Луки 3:17, 21, 22; 1 Сол. 2:16.

Ісус, в трийцятім роцї житя, був совершеним, зрілим чоловіком, g, оставивши славу духовного стану, став ся чоловіком на те аби (благодатію Божою) пожив смерти за всїх. Боже досконале право є: око за око, зуб за зуб, житє за житє. Тим то конечним було аби досконалий чоловік умер за рід людський, длятого, що вимогам спра-

ведливости неможна було задость учинити в жаден інший спосіб. Смерть ангела не могла заплатити людської вини, так, як кров „козлів і бичків" не могла згладити гріху." „Початок Сотворіня Божого" став ся **чоловіком"** аби міг дати викуп (відповідну ціну) іначе й немігби учинити нічого більше, чим котрий небудь член упавшого роду людського. Він був „святий, невинний, чистий, відлучений від грішників." Приняв на себе подобу грішників, "подобіє грішного тіла" людську постать. Але приняв Він те подобіє в його досконалости, немав Він участи в Його гріху, ані одідичив недосконалості, а добровільно приняв на себе терпіня, болізні декотрих людий в часі свого услугуваня, беручи їх терпіня і слабости, уділяючи житє, здоровлє і силу в заміну, як написано: „Та Він взяв болізні й недуги наші на себе'. (Ісаії 53:4) „бо сила [житє, сила) від него виходила й сціляла всіх. Мар. 5:30; Луки 6:19; Мат. 8:16, 17.

Будучи в стані (досконалого) чоловіка, упокорив ся сам і став ся послушним аж до смерти. Тоді представляючи себе Богові сказав: „Ось, і йду (у почину книг написано про мене) вчинити волю твою Боже." А те посьвяченє себе самого виразив символем хрещеня в воді. Тим способом ставлячи себе, пожертвував свою істоту, пожертвованє Його було сьвяте (чисте) угодне Богу, котрий оказав своє принятє через наповненє го своїм Духом і Силою, коли Дух Сьвятий зступив на Него, тим власне способом помазав Його.

То наповненє Духом Сьвятим було сплодженєм до нової природи — Божої, яка мала розвинутись вповні або нагородженою, коли доповнив

цїлком свого пожертвованя — жертви людської природи. Те сплодженє було о степень висшим до людського стану, що є означеним через пірамїду, h, на позьомі M, лїнїя духовного сплодженя. На сьому позьомі Ісус прожив три і пів року своєго житя аж Його людська еґзистенція скінчилась на Хрестї. Тодї будучи три днї умерлим воскрес з мертвих, досконалою духовною істотою (i, на позьомі, L, народжений з Духа). Первородний з мертвих. „Те, що народилось з Духа є дух." Длятого Ісус після Його воскресеня був Духом, духовною істотою а не людським єством в жаднїм того слова значїню.

То правда, що по воскресеню, мав силу являтись, і являв ся, в людськім тїлї, аби міг научати своїх учеників і довести їм, що не є більше умерлим, але не був більше чоловіком й непідлягав людським вимогам, а міг і прийти й відійти, як вітер (навіть при замкнених дверех(і нїхто не міг сказати звідки прийшов. „Так усякий народжений від Духа." Єв. 3:8; порівнай 20:19, 26.

Від хвилї посьвяченя ся в часї Його хрещеня, Він, яко людська істота був узнаним за мертвого, а нова природа взяла свій початок, котра мала бути довершеною при воскресеню, що і осягнув досконалости духовної істоти на позьомі, L, се було збуджене духовне тїло.

В сорок день по воскресеню Ісус вступив до маєстату Божого на позьом Божої Слави, K, (піраміда k). В протягу віку Евангелії був в славі, l, "усїв з Отцем на Його престолї", був головою своєї Церкви на земли, яко управитель і сторож. В час цїлого віку Євангелії Церква була в процесї розвою, карності й проби в тій цїлї, аби при кінци, чи в часї жнив віка могла статися женою

і співнаслїдником царства. З тої причини Церква має звязь з Його терпінями, аби могла прославитись з Ним на (позьомі, K), в часї властивім.

Степені по котрих Церква поступає, є ті самі по котрих поступав її Вожд, Господь, котрий „полишив нам приклад, абисьмо вступили в Його слїди" — з тою ріжницею, що Церква розпочала з низшого позьому. Вжесьмо се бачили, що — наш Господь прийшов на сьвіт на позьомі людської досконалости, N, миж походимо з поколїня Адама, єсьмо на нисшім позьомі, R, лїнії гріху, недосконалости, ворогуваня з Богом. Тому для нас найпершою річию, бути оправданими а тим способом діпняти позьому N. І як нам сього доконати? Чи через добрі учинки? Нї; грішники не є здібними чинити добре. Немогучи поручити самих себе Богу, за те „Бог любив нас, ще тодї колисьмо були грішними, Христос умер за нас". (Рим. 5:8). Тодї, услів'є, яким єсьмо оправдані, чи так сказати доходимо до людської досконалостї є тим, що Христос умер за наші гріхи, вибавив, підніс нас, „через нашу віру в Його кров," до позьому досконалостї з котрого упалисьмо в Адамі. „Вірою єсьмо оправдані, [піднесені до позьому N]," „Оправдивши ся ж вірою, маємо мир з Богом" (Рим. 5:1), і Бог нас більше невважає за неприятелїв, але єсьмо оправдані людські сини, на тім самім позьомі, що Адам, та Господь наш Ісус, з тою ріжницею, що вони були дїйсно досконалими а нам тільки приписана досконалість від Бога. Те почислене нам оправданє отримуємо через віру в Слово Боже, котре говорить: Єсьте „відкуплені," „вибавлені," „оправдані дармо від всїх річий." Стоїмо

перед Богом без вини, без плями, і сьвяті, зодягнені Христовим оправданєм приписаного нам через віру нашу. Він згодив ся аби наші гріхи були Йому приписані, аби міг потерпіти кару за нас, так якби Він сам був грішником. З того виходить, що Його праведність приписана всім, котрі приймуть Його відкупленє, і спровадять за собою всї благословенства й права, які мав чоловік занїм гріх увійшов у сьвіт. Віра повертає нам житє і приязнь з Богом! Тую єдність можемо мати сейчас, через ужитє нашої віри, а цїлковита єдність й житє нам запевнені в Богом „назначенїм часї."

Належить запамятати що благословенство оправданя, ще не зміняє нашої природи: ми єсьмо ще людськими істотами. Єсьмо вибавлені з нещасливого стану гріху, відкиненя від Бога, так, що замість бути людськими грішниками, єсьмо людськими синами, а так ставшись синами Бог говорить до нас як до таких: Підчас віку Євангелії, Він, покликує „мале стадо" „співнаслїдників," кажучи: „Сину мій, дай менї серце твоє," т. є. дай себе самого, твоє земське майно, твою волю, твої таланти, словом всьо, так як се Ісус дав ти приклад, а зате учиню тебе сином на позьомі висшім чим людський. Учиню тя духовним сином, сином що буде мати духовне тїло, подібне до Христового по воскресеню „образ Отця Небесного." Єсли позбудеш ся всїх земських надїй, замилувань, замірів і т. д. пожертвуй свою людську природу зовсїм, і уживай її на мої услуги, а дам тобі іншу, висшу природу чим іньшим людям, учиню тебе „учасником Божої природи" „наслїдником Божим, співнаслїд-

ником з Ісусом Христом, коли тільки з Ним страждемо, щоб з Ним і прославитись."

Ті, що правдиво оцінили нагороду, яка виставлена перед ними в віку Євангелії, відкладають охотно всякий тягар на сторону і терпеливо перебігають замірений біг, так аби здобути заклад. Наші учинки не були для запевненя нам оправданя. Господь наш Ісус виконав всьо, що було до виконаня, і то аж до кінця і коли вірою приймаємо Його докінчене діло, єсьмо оправдані, піднесені до позьому N. Але тепер, колибисьмо хотіли поступати дальше, неможемо поступати безчинів. Не можемо стратити нашої віри іначе стратилибисьмо через те наше оправданє, але будучи оправданими і поступаючи в вірі єсьмо в стані (через благодать дану нам при нашім сплодженю з Духа) діяти, приносячи овочі угодні Богові. Бог від нас того вимагає; бо то є жертва, яку ми послюбили чинити. Бог вимагає, щоб ми оказали оцінку великої нагороди даючи все що маємо і чим єсьмо за тую ж; не людям, а Богу — жертву сьвяту, і через Христа угодну Йому — нашу розумну службу.

Коли ми предложимо сі всі річи, ми кажемо: „Господи, як Ти бажаєш, щоб я мав дати, сю мою жертву, мій час, талант, вплив і т. д. Тобі? Тоді еґзаменуючи Боже Слово, ради відповіди, чуємо Його голос, котрий поучає нас, віддати в Його руки все що посідаємо, як се учинив наш Господь Ісус, чинячи добре всім людям, як маємо спосібність, а головно домівникам віри, услугуючи їм духовним і природним харчем, одягаючи Христовою заслугою, або земним одінєм і так, як єсьмо в стані та після їх потреби. Посьвятивши всьо єсьмо сплоджені з Духа, тоді до-

сяглисьмо вже позьому **M**, а тепер через силу, яка нам зістала удїлена, єсли її вживаємо, будемо в станї виконати весь наш слюб, і бути побідителями а й більш чим побідителями (силою Духа). Того, що нас полюбив і відкупив своєю дорогоцїнною кров'ю. Але так поступаючи слїдами Ісуса:

„Не думай — побіда виграна
А хай твоя праця неустанна
Тяжка праця — буде скінчена
Аж ти дана буде небесна корона."

Корона буде осягнена, коли будемо поступати, як наш вірний Брат Павло, боював добрий бій віри і скінчив го, але не скорійш. Аж дотї, доки огонь і запах нашої жертви, працї і служби мусить взноситись в гору щоденно, жертво-приємних пахощів Богу приятних через Господа нашого Ісуса Христа.

Тїїж з сеї кляси побідителів, котрі „сплять" встануть духовними істотами, на позьомі **L**, а тї з тої самої кляси, котрі позїстануть живими аж до приходу Господнього, будуть „перемінені" на такий самий стан духовних істот, і „незаснуть" анї на хвилю, хоч така заміна спричинить знищеня глиняного начиня. Від тої хвилї перестануть бути слабими, земськими, тлїнними істотами, а будуть вони цїлком народжені з Духа, безсмертними, небесними, духовними істотами (1 Кор. 15:44, 52). Не знаємо як довго уплине часу по їх „перемінї" їх удосконаленя, як духовні істоти, (позьом, **L**), занїм будуть, як комплїтна громадка, прославлені, на (позьомі **K**) з Господом получені в силї і великій славі. Полученє і комплїтне прославленє цїлого тїла Христового з Головою, буде се „весїлє Агнця" і Його Невісти,

коли ввійде в повний покій до радості свого Господа.

Споглянь знов на рисунок — n, m, p, q, є се чотири віддільні кляси, котрі в полученю представляють номінальну Христіяньску Церкву, яко цілість іменуючи себе бути тілом Христовим. Кляси n і m, знаходять ся на позьомі сплоджених з Духа, M. Сї дві клясї знаходили ся разом через цілий вік Євангелії; обі учинили слюб з Богом, що стануть ся жертвами живими, обі були „приняті в улюбленім" і сплоджені з Духа, яко „Нові Сотворіня." Ріжниця межи ними є та: n репрезентує тих, що виповняють учинений слюб і є умерлими з Христом до земської волї, цілий, замилувань, коли m представляє велику громаду сплоджених з Духа, котрі учинили слюб але цофнули ся від виконаня того-ж. Кляса n, складає ся з побідителїв, котрі будуть Невістою Христа, котрі засядуть з Ним на Його престолї в славі — позьомі K. А сим є мале стадо," котрому уподобалось Отцеві Небесному дати Царство (Луки 12:32). Тії з кляси m уникають виречи ся своєї волї, але Бог, ще любить їх, і перепровадить дорогою трудностий й недолї до позьому L, до досконалого духовного стану. Але вони стратять право до позьому K, столицї слави, длятого, що небули побідителями. Коли почитаємо любов нашого Небесного Отця, єсли бажаємо отримати похвалу нашого Небесного Господа, єсли жичимо собі статись членами Його тїла, Його Невісти і сидїти на Його престолї, мусимо виповнити наш слюб жертви вірно і охотно.

Більшеньство номінальної Церкви репрезентує частина p. Завваж, що вони не знаходять ся на

позьомі **M** але на **N**. Вони оправдані ал: не посьвячені. Не є зовсїм посьвячені Богові, а за те не сплоджені з Духа, яко духовні істоти. Рівнож стоять висше від сьвіта, длятого, що приняли Ісуса, яко свого Збавителя від гріху, але неприняли Небесного Покликаня сього віку аби стати ся частию духовної Божої родини. Коли-ж устоять у вірі і піддадуть ся справедливим правам в Царстві Божім, в часї новонастаня всього, то накінець отримають подобу і Образ Божий, так як був Адам, бо зістали відкуплені аби отримати те все. Становиско їх оправданя, позьом **N**, яко тих, що вірили й чули про спасенє через Ісуса, є тим винятковим благословенством, котрим вони тїшать ся вчаснїйше чим сьвіт в загалї (бо-ж всї прийдуть до пізнаня Правди в Тисячлїтю.) Рівнож сїї будуть мати тую користь, що начали вчаснїйше і зробили троха поступу в правдивім напрямі. Але кляса **p** хибила скористати з дїйсного добродїйства сего оправданя з віри в нинїшньому віку. Се є дароване тепер для спецїяльної нагоди, цїлї, аби дати декому можність учиненя угодної жертви Богові, аби стати ся клясою **n**, яко члени „тїла Христового." Такі з кляси **p** прийняли благодать Божу [оправданя] з віри на дармо (2 Кор. 6:1): занедбали скористати аби поступити дальше і представляти себе жертвою живою угодну Богові, в часї в котрім жертви приємні Йому. Ті з сеї кляси не є „сьвятими" анї членами посьвяченого „тїла" рівнож апостол назвав їх „братами" (Рим. 12:1). В тім самім значїню всї люди, коли будуть допроваджені до совершеного стану будуть на завше Христовими братами, без взгляду на те, що небудуть одної і тої самої природи. Бог є Отцем

всїх тих, що в згодї з Нпм без взгляду на їх природу.

Ще інша кляса, котра в звязи з номінальною Церквою, котра нїколи не вірила в Ісуса, яко в жертву за її гріхи, а яка за те не є оправданою — не є на позьомі **N**, а репрезентовані нисше позьому **N**, частю **q**. Се вовки в „овечих шкірах"; однако уважають себе Христіянами і узнавані, яко члени номінальної Церкви. Вони непризнають того, щоби Христос був їх Спасителем дїйсно, а зате належать до позьому **R**; — належать до сьвіта і занимають непотрібне місце в Церкві, а навіть суть великою шкодою для неї. В сїм так помішанїм станї з сими ріжними клясами, **n**, **m**, **p** і **q** мішаючись разом і називаючи себе Христіянами, правдива Церква еґзистувала через цїлий час віку Євангелії. Так як то наш Господь предсказав, що номінальне небесне царство (номінальна Церква) подібне засїянїй ниві: пшеницею і кукілем. І сказав, що Він дозволить „обоїм рости разом аж до жнив," до кінця віку. В жнива скаже женцям („ангелам" — посланцям): Зберіть перш кукіль та повяжіть у снопи, щоб спалити, а пшеницю зложіть у клуню в мене. — Мат. 13:38, 41, 49.

Сї слова нашого Господа показують нам, що коли Бог замірив аби ті обоє росли підчас віка і уважав їх за членів номінальної Церкви, Він замірив також, що надійде час розлуки межи сими ріжними елєментами, коли ті, що становлять правдиву Церкву, його сьвяті (**n**) узнані і приняті Богом, мають бути відкриті.—Мат. 13:39, 41.

Підчас віку Євангелії росло добре насінє а кукіль, чи фальшиве — також. Добре насінє се „сини царства" — духовні дїти, кляси **n** і **m**, коли

„кукіль се сини лукавого." Всї з кляси **q** і многї з кляси **p** є „кукілем"; бо „нїхто не може служити двом панам," і „того ви й слугами кого слухаєте." Сї з кляси **p** не посьвячують своєї служби і талантів Господеві, що відкупив їх — розумної служби — безсумнїву віддають вони богато їх часу і талантів в службі дїйсно в опозиції до Бога, а зате позістають в службі ворога.

Теперь завважте на рисунку жниво або кінець віку Євангелії: завважте дві части на які те поділено — сїм і трийцять і три лїт, акуратна паралєля Жидівського віку. Се жниво подібно як і Жидівське має бути вперш пробою і пересіванєм Церкви потім наступить час гнїву або вилитє „останнїх сїм чаш" на сьвіт включаючи номінальну Церкву. Жидівська Церква була „тїню" або взірцем на тїлеснім позьомі того всього чого Церква Євангелії заживає на духовному позьомі. Те чим був пробований тїлесний Ізраїль на кінци їх віку була **Правда**, тодї, їм, представлена. Правда, яка була на той час була серпом і роздїляла „Правдивих Ізраелїтів" від номінальної Жидівської Церкви; і правдивої пшеницї було заледво мала частина в порівнаню до визнавців. Так само справа жнив має ся в сьому віку. Жниво віку Євангелії, як — віку Жидівського є під надзором головного женця, Господа нашого Ісуса Христа, котрий мусить бути тодї присутним. (Одк. 14:14). Найпершим дїлом нашого Господа Ісуса Христа в часї жнив віка сього, буде відлученє правдивих від фальшивих. Номінальну Церкву задля її мішанини Господь називає „Вавилоном" — замішанєм; а жниво є се час роздїленя ріжних кляс номінальної Церкви, і для дозрілості і усовершеня кляси **n**. Пшениця буде

відлучена від кукілю, дозріла пшениця від недозрілої, і т. д. Ті, що в клясі n є „первістками" пшениці а по відлученю, в своїм часі, стануть Христовою Невістою, позістануть на завше з своїм Господом і будуть Йому подібними.

Відлученє „малого стада" від Вавилону показане на фіґурі s. Она на дорозі з'єднатись з Господом, носити Його імя і прославитись з Ним. Прославлений Христос, Голова і тїло, показано на фіґурі w. Фіґури t, u і v репрезентують Вавилон — номінальну Церкву — упадаючу, ломлючу ся на дрібні частки підчас „великої недолї" в „день нашого Господа." Хоч се все видаєсь страшною річию, та всеж се буде великою і дійсною користию для всїх, що становлять правдиву пшеницю. Вавилон, упадає, бо не є тим, чим іменує ся бути. Номінальна Церква має в собі богато гіпокритів, котрі стоваришувались з нею, позаяк она занимає гонорове становиско в очах сьвіта, а котрі своїм поступованєм роблять Вавилон омерзїлим запахом в очах сьвіта. Господь завше знав їх правдивий характер, але задля замірених Ним цїлїй зіставляє їх аж до жнив, коли позбирає з царства Його [правдиву Церкву, і повяже в снопи] всї річи, що спричиняють згіршінє, підлоту та тих що чинять беззаконє, і будуть вкинуті в огняну піч [недоля, руйнуючи їх номінальний систем і фальшиві визнаня]... Тодї праведні, [кляса n] сияти муть, як сонце в царстві Отця свого (Єв. Мат. 13:41—43). Недоля, яка приходить на Церкву буде спричинена значним взростом Недовірства і Спірітизму, ріжних родів, а що буде ворожою пробою, позаяк Вавилон любуєсь в многих науках суперечних з Словом Божим. Як се було в часї жнив Жидівського

віку, хрест Христа, був для Жидів дожидаючих слави і чести та власти каменем спотиканя а для учених Греків глупотою так само в часі жнив віку Євангелії, рівнож буде каменем спотиканя і скалою згіршіня.

Кождий, що будував що небудь інше на Христї окрім золота, срібла і дорогих каменів Правди, а згідно з тим характер, такий дуже болюче заведеть ся в часі гніву („огня"); бо дерево і сіно фальшивих наук і обрядів будуть пожерті огнем. Ті, що правдиво будували, а за те посідають відповідний характер представлені фіґурою s, в час коли t представляє „велику громаду," спроджених з Духа, але сї будували з дерева, сіна й соломи — пшениця але не зовсім дозріла в часі збираня первістків (s). Вони (t) тратять нагороду престола й Божої природи, але остаточно при народженю з духа діпнуть і стануть ся духовними істотами нисшого ряду чим Божа природа. Хоч сї правдиво посьвячені вони опановані духом сьвіта до того степеня, що не здолїли віддати своє житє в жертву. Навіть в часі „жнив" коли жиючі члени Невісти віддїлені від других словом правди, уши других, включаючи клясу t, будуть тупі до слуханя. Без сумніву будуть більше перераженими, коли переконають ся що Невіста зїстала доповнена і з'єднана з своїм Господом, а вони длятого, що за лїниві до слуханя і обтяжені іншими справами сього сьвіта, стратили їх велику надгороду, але красота Божого пляну, котрий вони, тодї зачнуть розпізнавати, яко одну любов, як для них так і для всього людства, поконають цїлком їх журбу і воскликнуть „Аллилуя"! Обняв бо царство Господь Бог Вседержитель. „Радуймо ся й веселїмо

ся і даймо славу Йому; прийшло бо весїлє Агнця, Жена Його приготовила себе." (Одк. 19:6, 7). Завваж, також, щедру провізию Господа: вислане для них запрошенє: Хоч не єсьте Невістою Агнця, можете бути на вечері весїля — „Блаженні, хто покликаний на вечерю весїля Агнцевого" (9 стих). Ся громада буде в своїм часї, через Господнї строфованя, в повнїй гармонїї з Ним і Його Пляном, і обмиє свої шати, аби накінець отримати становиско другорядної ваги по Невістї — у, на духовнїм позьомі, L.—Одк. 7:14, 15.

Час горя, яким буде навіданий сьвіт, наступить потім, коли Вавилон начне упадати і крушити ся на частї. Буде се знищенє цїлого суспільного устрою і властий приготовляючи сьвіт до запанованя праведностї. Підчас „горя" тїлесний Ізраїль (e), котрий був відкинений, аж до сповненя ся часів Поган, буде привернений до Божої ласки, а Церква віку Євангелїї, або духовний Ізраїль, буде доконаний і прославлений. Підчас віку Тисячлїтя, Ізраїль буде головним народом на землї, попереду всїх істот на земськім позьомі, в напрямі до єдностї і гармонїї до котрого всї послушні будуть постепенно притягнені.

Їх привернене до досконалої людської природи, так добре як і сьвіта взагалї, буде постепенна робота, вимагаюча цїлого віку Тисячлїтя для повного виконаня своєї задачі. Підчас того тисячлїтнього панованя Христа, результат Адамової смерти буде постепенно поглочений або знищений. Його ріжні види — слабість, біль, неміч, так добре як і гріб-смерть будуть уступати місце перед Висвободителем — Лїкарем аж доки при кінци того віка велика пірамїда нашого рисунку буде довершена. Христос (x) буде головою

всіх річий — великої громади, нгелів, і людий — слїдуючий по Отцеві; слїдуючими з ряду або ранґи буде велика громада, духовних істот (y), а наступно ангели; тодї тїлесний Ізраїль (z) включаючи тільки правдивих Ізраелїтів, на чолї земських народів; тодї, всї люде сьвіта (w), привернені до досконалого стану, як голова людського роду, Адам, занїм согрішив. Се привернене буде доконане постепенно підчас віку Тисячлїтя — „час новонастаня всього." (Дїян. Ап. 3:21). Однакож, декотрі, будуть погублені з поміж людий: перше, всї, котрі, помимо повного сьвітла й спосібностї, за час столїт житя незахотять робити поступу в напрямі праведностї і совершеностї. (Ісаїї 65:20); і друге, ті котрі робили поступ в напрямі до совершенства, але окажуть ся невірними в часї останньої проби в часї замкненя ся Тисячлїтя. (Одк. 20:9). Такі вмирають другою смертїю, з котрої не має вже більш жадної обітницї анї воскресеня анї приверненя до житя. Тільки одна повна особиста проба дана. Тільки один викуп коли небудь даний, Христос невмирає більше.

Коли споглядаємо на великий плян нашого Отця ради вивисшеня Церкви а через неї благословленє Ізраїля, і всї народи землї, через новонастанє всього, то припоминає нам сьпів ангелів: Слава на вишинах Богу, а на землї впокій, між людми благоволенє." Се буде виповненє ся Божого Пляну — „Зїбранє всього в Христї." Хто тодї скаже: що Божий плян, се було заведенє ся. Хто тодї буде казати, що Він непоконав зло на добро а учинив аби і гнїв людий а й злих духів славив Його?

Фіґура піраміди не тільки що служить для до-

брої нагоди ілюструючи совершенність істот а продовжає відповідати ціль ілюстрації в представленю єдності всього сотворіня Божого, як то все буде в єдності цїлістю з виповненєм ся Божого пляну, коли гармонія і совершенність буде осягнена під провідництвом Христа, Голови не тільки Церкви, котра є Його тїлом, але також все, те, що на небесах, і те, що на землї. — Єф. 1:10.

Ісус Христос був „початком," „Голова" „верхнїм каменем" „головним угольним каменем" сеї великої будови котра поки що тілько началась; а всї інші камені мусять бути будовані в гармонії згідно з лїніями і углами верхнього - каменя. Меньше о те кілько ґатунків каміня може бути в сїй будові, неробить ріжниці кілько відмінних — ріжного рода природ є межи синами Божими земними чи небесними, всї будуть приємними Йому на віки, але мусять бути подібними образові Його Сина. Всї ті, котрі будуть частию сего будинку мусять взяти участь в дусї послушенства Богові, і любові до Него та Його сотворінь (так ясно ілюстроване в Ісусї), в виповненю закону: — Люби Господа Бога твого всїм серцем твоїм і всїєю душею твоєю, і всїєю силою твоєю а ближнього твого, як себе самого."

В процесї (як Бог означив се зїбранє всього, те що на небесах і те, що на землї в однїй Головї), Ісус Христос, голова, був вибраний найперше, в друге, Церква, котра є Його тїлом. Ангели і другі духовні кляси будуть в другім ряді що до ранґи; тодї, вибранці Ізраїля, і сьвіт. Почавши від найвисшого, порядкованє буде продовжати ся аж всї прийдуть, котрі будуть мати добру волю й бажанє прийти до гармонії і єдності.

Одною особлившою річию є, що сей пробова-

ний, головний, угольний верхній камінь положений найперше, і названий фундаментальним каменем.

Тим то ілюструє факт, що підвалина всьої надії на Бога і праведності є заложена не на землі а на небі. А ті будують ся під тим же і з'єднані до сеї небесної підстави піддержані до того небесними привабами і правами. А хоч сей лад, є цілком противний земському будинкові, як властивим є се, щоби камінь на подобу котрого ціла будова має бути збудована мав бути заложений найперше. І як властивим є також, що знаходимо себе, що наш фундамент положений в горі, а не на низу; і що ми, яко живе каміне збудовані на Нім у всіх річах. Так то діло буде поступати, підчас віку Тисячлітя аж доки, кажде сотворінє, каждої природи, на небі і на землі, буде славити і служити Богові згідно з взірцем совершеного послушенства. Вселенна, тоді, буде чиста, бо в той день „Будеж, що всяка душа, котра не слухати ме пророка того, погубить ся з народу — се буде друга смерть. — Діян. Ап. 3:22, 23.

СОБОРНИЙ НАМЕТ В ПУСТИНІ.

Та сама наука, що показана на рисунку Пляну Времен знаходить ся в сім Богом уряджениім типі, задачі, котрих значінє буде пізнійше вповні еґзаменоване. Поміщаємо те, побіч Рисунку, аби ріжні позьоми і степені до Найсьвятійшої Сьвятині могли бути як найточнійше завважені і оцінені, бо, яко такі учать вони тих самих степенів, які вже еґзаменовані в детайлях. Поза двором соборного намету, цілий сьвіт почиває в гріхах на позьомі упадку, R входячи через „браму" на

„дворець" стаємо ся віруючими або **оправдані** особи, на позьомі **N.** Ті що поступають наперед в посьвяченю пруть ся до дверий намету — сьвятині, і, входять до середини (позьом **M**), стають ся сьвященіками. Вони, що раз більше посилені на „показних хлїбах." осьвічені сьвітлом „сьвітильника" і встанї приносити в жертву Богу угодні Кадила принятні через Ісуса Христа на „Золотому Олтарі — Жертвеннику."

На кінець, в часї першого воскресеня, вони внїйдуть в совершений духовний стан, або в „Найсьвятїйшу Сьвятиню" (позьом **L**), а тодї з'єднають ся з Ісусом в царстві слави, позьому **K.**

ВИКЛАД XIII.

ЦАРСТВА СЬОГО СЬВІТА.

Перше царство. Його упадок. Збавлене й направлене. Царство Боже — образове. Привластитель. Дві фазі сучасного царства. Якіж є власті від Бога вони настановлені. Видиво Набохудонозора о них. Видиво Даниїла і значіне тогож. Царства сього сьвіта видимі ще з іншої точки погляду. Дійсні відносини Церкви до сучасних царств. Коротка еґзамінація Божественного права царів. Фальшиві притенсиї Христіянства. Лучша надія в пяте царство-універзальне.

В першій голові Божого Обявленя, Бог осьвідчає Його замір відносно Його земського сотворіня і Його власті. „І рече Бог, сотворимо чоловіка в наш образ і в подобу, і нехай панує над рибою морською і над птаством небесним, і над скотиною, і над усяким диким звірєм, і над усяким гадом, що лазить по землї. І сотворив Бог чоловіка в сьвій образ, ув образ Божий сотворив його, як чоловіка і жінку сотворив їх. І благословив їх Бог, і рече до них Бог: Плодіте ся і намножуйтесь ісповнюйте землю і підневолюйте ії, і панyйте над рибою морскою і над птаством небесним і над усім звірєм, що ґасає по землї."

Тимто царство над землею було віддане в руки людського роду, як репрезентоване в першім чоловіцї Адамі, котрий був совершеним, а тим же вповнї здібним бути паном, володарем, або ца-

царем землї. Се уповажненє аби розмножуватись, наповняти й підневолювати собі землю та царствувати над землею не було даним самому Аврамови але в нїм всьому родови людскому. „Іпануйте і т. инь. Слиби людский рід був позістав совершенним і безгрішним, таке царство нігди неуйшлоби з його рук.

Можна зауважити, що се царствованє не було дане жадному чоловікови, щоби такий мав право панувати над своїм ближним, але в нім цїлий рід людський отримав власть над землею аби управляти ії, а продуктів тоїж уживати для загального добра. Бачимо, що чоловік ставсь властителем не тільки ростинних і мінеральних богацтв землї але також звіринний сьвіт відданий під його роспорядженє і на його услуги. Слиби рід людський позістав був на завше в совершеннім станї і так виповнявби первісний замір своєго Сотворителя, а так взростаючи числом оказалась би потреба спільного нараджуваня ся що й дійшли би до систематичного ладу, обмисляючи над средствами і способами ради розумного і справедливого розділюваня спільних благословенств. А коли поякімсь часї явилосьби, що такого рода завідуванє справами не є більш практичним через взріст людскости аби могли всї сходитись на спільні наради, булаби потреба, щоби ріжні кляси вибирали своїх представителів, котріби заступали їх справи що до їх бажань, поглядів і потреб — словом сповнялиби їх волю. А слиби всї люде були совершенними: умислово, фізично і морально, а всяк би любив Господа Бога понад все а ближнього свого як себе самого, тодї не булоби суперечок в такому устрою.

Коли глядимо з сеї точки погляду, бачимо, що первісний замір Сотворителя, відносно нашої землї був в формі Републики, управа де кажда одиниця булаби Володарем вповні здібним у всїх

детайлях сповняти обовязки свого уряду справ так своїх власних як і справ відносячих ся добра загального.

Поручене чоловікові Богом право панованя над землею, моглоби тревати вічно під услів'єм, колиби се Богом поручене пановане було завсїгди виконуване в гармонії з Найвисшим Володарем вселенної, котрого одиноке право, коротко сказавши є: Любов. „Тимто любов — сповненє закону" Люби Господа Бога твого всїм серцем і всею душею твоєю і всею думкою твоєю, а ближнього твого як себе самого". — Рим. 13:10; Мат. 22:37—40.

Відносно сеї так великої ласки порученої чоловікові, Давид прославляючи Бога, каже: „Бо хоч ти зробив його трохи м'ньшим проти ангелів, то увінчав за те славою і честю. Поставив його господарем над дїлами рук твоїх, усе положив єси під ноги його." (Пс. 8:5, 6). Се царство дане людям в особі Адама було першим заложенєм Царства Божого на землї. Тим то чоловік панував, яко представитель Бога. Але непослушенство чоловіка проти Найвисшого Володаря нетілько, що позбавило його житя але і всяких прав і привілєїв, яко Божого представителя на землї. Був він проте бунтівником, здетронований і осуджений на смерть. Тодї скоро Царство Боже на землї перестало, і до нинї не було ще заложене, хиба що на короткий час, в типічнїй формі, за Ізраїля. Хоч, в Едені чоловік стратив право до житя і царства, рівнож не було віднятим від него нагле, і так довго, як довго се під осудом житє треває, чоловікові дозволено уживати царства земного після власних сил і поглядів, аж до Бо-

гом назначеного часу, коли обійме власть і пановане Той, котрий купив собі те право.

Смерть нашого Господа збавила або купила не лише чоловіка, але також все його перше наслідство, включаючи царство над землею. Купивши те, документ тепер в него, він є правний наслідник, і в часі властивім, а в коротці, обійме куплену власність (Єф. 1:14). Але некупив він чоловіка, аби го уважати за свого невільника, але аби го привернути до його першого стану, так само з царством землі він купив то з всіма першими благословеньствами чоловіка на те аби звернути чоловікові їх, коли чоловік буде знову в стані користоватись ними в гармонії з волею Божою. Тимто пановане Христа на землі, не буде вічним. Те буде продовжатись лише так довго, доки під його сильною желізною управою, він підчинить собі і поконає всякий бунт, гордість та непокірність, і аж приверне упавший рід людський до першої совершеності, коли вони будуть вповні здібні праведно управляти над землею, як се вперше замірением було. Тимто знову буде привернене царство Боже на землі, під управою чоловіка, яко Богом назначеного репрезентанта.

Підчас Жидівського віку Бог зорганізував Ізраїльский нарід, як його царство, під Мойсеєм і Судями, рід Републики, але се було тільки типічне. Опісля заведено більше деспотичну управу особливо за царів, Давида і Соломона, в деяких взглядах було типічним обіцяного царства, коли Месія буде царствовати. Не так оно було в сусідніх народів, Ізраїль мав Єгову за свого царя, а його управителі номінально служили під ним, як сего учимо ся з Псальма 78:70, 71. Се є

також акуратно означене в 2 Парал. 13:8 і 1 Парал. 29:23, де Ізраіль названий „Престолом Господнім," і де сказано, що Соломон „засів на ПРЕСТОЛІ ГОСПОДНЬОМУ замість Давида, отця свого," котрий засідав на тім самім престолі сорок літ поперед по Саулеві, першому цареві.

Коли люд Ізраіля провинився проти Господа, він карав їх раз пораз, аж доки накінець не відібрав царства зовсім. За днів Зедекія останній хто царствував з лінії Давида, берло царської власті було відняте. Тоді типічне Царство Боже було знесене.

Божа децизия відносно сеї справи виражена словами: „Тиж, негідний, безбожний князю Ізраіліїв, що на тебе прийшов день твій, і твоїй безбожності настав конець, так говорить Господь Бог: Здійми з голови корону, скинь царський вінець! Се вже минулось... Скину, скину, скину, й НЕ БУДЕ ЙОГО, поки́ль прийде той, що має до його право й кому віддам його! (Езек. 21:25—27). В виповненю ся сього пророцтва Вавилонський цар пійшов проти Ізраіля, взяв нарід в плін і зніс їх цара. Хоч опісля привернені до народньої еґзистенції через Перського Цируса, вони були підданими і платили дань слідуючим імперіям Медо-Перзії, Греції і Римові аж до знищеня їх імперії в 70 р. від Рож. Хр. від котрого то часу зістали розігнані проміж всіма народами. Царство Ізраіля є одиноким, від часу упадку, котре Бог коли небудь узнавав в який небудь спосіб репрезентуючого його власть, права і т. інь. Було много націй перед ними, але жадна інша не могла правно уважати Бога своїм заложителем, або, щоби Управителї тихже були Божими представителями. Коли корона зістала віднята

від Зедекії а царство Ізрайля знесене, було завироковано, що те позістане знесене аж до Христа, вповні правного наслїдника сьвіта, котрий прийде аби обняти царство. Тим то, всї інші царства у властї аж до поновного заложеня царства Божого напятновані: „царства сього світа" під властию „князя сього сьвіта" а за те які небудь твердженя виставлювані котрим небудь з них іменуючи себе царствами Божими є неправними. Рівнож Царство Боже не було „установлене в першому приходї Христа." (Луки 19:12). Тодї і від того часу аж до нинї, Бог вибирав зі сьвіта тих, котрі окажуть ся гідними царствувати з Христом, як співнаслїдники того престолу. Не скорше аж в часї другого приходу Христос візьме царство, власть і славу і панувати ме яко Пан всього над всїм.

Всї інші царства чим згадане Ізраїльске по Писаню названі Поганьскими царствами—„царства сього сьвіта" під „князем сьвіта сього" — Сатани. Знесенє царства Божого за днїв Зедекії позіставило сьвіт без жадного уряду, котрий би Бог міг узнавати, або котрого прав чи справ спеціяльно доглядав би. Царства і власть Поган Бог узнає безпосередно, як се публичним декретом осьвідчає (Луки 21:24) що в часї безцарствія контроля Єрусалиму та сьвіта буде під властю Поган.

Се безцарствіє або посередний період часу межи знятєм Божого берла і правительства а привернене того самого в більшій силї і славі в Христї по Писаню назване: „Часами Поган." Всї сї „часи" або роки підчас котрих позволено управляти „царствам сього сьвіта," є постановлені і ограничені, а час для поновного установленя

Царства Божого рівнож постановлений, назначений в Писаню.

Як би то злими й небули уряди Поган, однако пановане їх було дозволене або „Богом настановлене" для мудрого заміру. (Рим. 13:1). Їх недосконалість і нелад становлять частину загальної задачі переважаюча грішність гріху і довід, що чоловік в упавшім стані не є в силі правити над собою, навіть для свого власного задоволеня. Бог дозволяє їм, взагалі, перепроваджати їх власні заміри, так як може бути в їх стані, поконуючи їх тільки тоді, коли хотїлиби перешкаджати його плянам. Він замірив, що евентуально все вийде на добре, і що на кінець навіть „гнів людський прославить його." Позїставших же, котрі не будуть чинити добра анї служити замірові, або принимати науку Його — він повстримає. Пс. 76:10.

Нездатність чоловіка заложити досконалого уряду можна завдячити його власній немочі, в його упавшім, безбожнім стані. Сї недомаганя, самі собою перешкодилиби людському змаганю витвореня досконалого уряду, також дали спосібність Сатанї, котрий вперше покусив чоловіка до непослушенства Найвисшому Володареві. Сатана безперестанно використовує немочі чоловіка, учинив так, щоби добро видавалось злом, а зло являлось добром, сфальшував Божий характер і пляни і осліпив аби не знали що то є правда. Тимто орудує в серцях синів перекору (Єф. 2:2), зробив їх невільниками своєї волї і учинив себе, як то наш Господь і апостол називають його — князем або володарем сього сьвіта (Єв. Йоана 14:30; 12:31). Він не є правним князем сього сьвіта, але через привлащенє. А поне-

же,він, є привластителем, тому буде цїлковито скинутий. Коли би він посїдав правдивий титул, яко князь сього сьвіта, не поступленоби з ним в той спосіб.

Тимто видимо, що пановане над землею, як се тепер виконуване, має дві: невидиму і видиму фазу. Перша є духовною, остання людською фазою — видимі земські царства знаходять ся в певній мірі під контролею духовного князя Сатани. Се було так, бо Сатана посїдав таку контролю, що міг учинити оферту — предложенє нашому Господеві, статись найвисшим царом землї під його доглядом. (Мат. 4:9). Коли „Часи Поган" сповнять ся, обидві фазї нинїшнього царства прийдуть до свого кінця: Сатана буде звязаним а царства сього сьвіта знесені.

Упавше, засліплене, стогнуче сотворінє столїтями гірко мозолилось на своїй тяжкій дорозї, поконане на кождім кроцї, навіть його найлучші стараня оказались безовочними, всеж таке завше надїючись що золотий вік про який мріли їх фільозофи був в руцї. Але не знає, о єще більшім освободженю на яке надїєсь і стогне, а що таке має прийти через зненавидженого Назорея та його послїдователїв, котрі, яко Сини Божі будуть вневдовзї откриті з царскою властю для його висвободженя. — Рим. 8:22, 19.

На те аби його дїти не були в темноті відносно дозволеня ним сучасних злих урядів і що ся тичить його остаточнього заміру, запровадженя лучшого уряду, коли сї царства під провидїнєм його перевисшаючої властї, будуть служити тому замірові для котрого були дозволені, Бог дав нам, через своїх пророків, велич панорамічних видів „царств сього сьвіта" показуючи кождим разом

для нашого заохоченя, їх знесенє через установленє його власного справедливого і вічного тревающого царства під управою Месії, Князя Мира.

Що теперішне висиленє чоловіка виконувати свою власть не може противстати протів Божої волї й властї, але за його позволенєм, як показано в його посланю до Навохудонозора, коли то Бог дає дозвіл правити аж до часу установленя Христового царства, чотиром великим царствам, Вавилонові, Медо-Перзії, Грецїї, Римові. (Дан. 2:37—43). Се показує коли їх позволенє панованя кінчить ся.

Тепер коли візьмемо на увагу сї пророцтва, памятаймо, що вони начинають ся Вавилонїєю в часї знесеня царства Ізрайля, типічного царства Господа.

ВИДІНЄ НАВУХОДОНОЗОРА О ЗЕМСЬКИХ ЦАРСТВАХ.

Між тими речами „стілько бо перше написано нам на науку написано," щоб ми, котрим розказано коритись, якіж є властї, щоб через терпінє та утїшенє (z) писаня мали надію (Рим. 15:4; 13:1), є сон Навуходонозора і Божий виклад тогож через пророка. Дан. 2:31—45.

Даниїл вияснив сон, кажучи: „Ти царю мав таке видиво, от, якийсь здоровенний бовван, — прездоровий був сей бовван, — у незвичайному блиску стояв перед тобою а страшна була в його подоба. У сього боввана була голова з щирого золота; груди в нього й руки в нього — з срібла, а черево в нього й бедра його — мідяні. Гомілки в нього залїзні, а ноги в нього по частї залїзні, по частї же глиняні. Ти бачив його доки камінь невідірвав ся від гори без ломочі рук, вдарив у

боввана, в залїзні та глиняні ноги його тай розбив їх.

„Тодї все разом подробилось: залїзо, глина, мідь, срібло й золото стали нїби порох на токах в лїтї, й вітер розвіяв їх так, що й слїду з них незїсталось; а камінь, що розбив боввана, зробився великою горою і сповнив усю землю.

„Оце сон! Скажемож перед царем і те, що він значить: Ти, царю, — царь над царями: котрому Бог небесний дав царство, власть, силу й славу. [Тому Поганські царства або якіж є властї, від Бога вони настановлені]. І всїх синів людських, де-б вони нї жили, звірів земних і птаство піднебесне віддав він в твої руки й настановив тебе володарем над ними, ти — ся золота голова!

„Після тебе настане друге царство, меньше за твоє (з срібла) а за тим ще третє царство, мідяне, котре заволодїє широко над землею. А четверте царство буде міцне, як залїзо; бо як залїзо розбиває й торощить усе, так і воно розбиваючим усе залїзом буде дробити й торощити. А що ти бачив ноги й пальцї на ногах в однїй частї з ганчарського черепа, а в однїй частї з заліза, то царство буде розділене й у ньому буде лиш трохи кріпкостї заліза, як се ти бачив залїзо, змішане з ганчарською глиною. І як пальцї на ногах були в частї з заліза, а в частї з черепа, так і царство буде по частї міцне, а по частї крихке."

Дослїдник історії може часто достеречи, межи многими меньшими царствами які повстали на землї, чотири висше описаних через Данїіла. Сї названі унїверзальними царствами — Вавилонїя, перше, золота голова (38 стих); Медо-Перзїя, побідителька Вавилонії, друге, груди з срібла; Грецїя, побідителька Медо-Перзії, третє, черево з

міді; і Рим, четверте, кріпке царство, гомілки залізні, а ноги по части залізні по части глиняні. Троє з сих царств минулись, а четверте, Римське, посідало універзальну власть, в часі народженя нашого Господа, як читаємо: „Вийшло повелінє від кесаря Авґуста переписати всю вселенну." — Луки 2:1.

Залізне царство, Рим, було о много міцнійше і тревало довше чим його попередники. Фактом є, що Римське царство ще продовжаєсь, як представлене в націях Европи. Сей поділ представлений в десяти пальцях боввана. Ноги по части з заліза по части з глини представляє помішанє ся церкви з державою. Ся мішанина в Писаню названа „Вавилон" — замішанє. Як се зараз побачимо, камінь є символем правдивого Царства Божого, а Вавилон є наслідуванєм каміня, чи то глини полученої з відламками [заліза] Римського царства. І сей змішаний систем — церква й держава — Номінальна Церква оженилась з царствами сього сьвіта, що Господь називає Вавилоном, замішанєм, іменуєсь бути Христіяньством т. є. Христовим Царством. Даниїл виясняє: — „А що ти бачив залізо змішане з ганчарською глиною, то се значить ся, що вони змішають ся через насінє людське [звязь церкви і сьвіта — Вавилон], але незіллють ся обопільно, як залізо не зливають ся з глиною. Вони неможуть в цілості змішатись в одно. „А по часах тих царств [царства репрезентовані через пальці, так звані „Христіянскі царства" або „Христіянство,"] здвигне Бог небесний царство, котре по віки нерозпадеть ся, тай се царство неперейде до другого народу; воно повалить і поторощить усі

царства, а само стояти ме по віки вічні." — Дан. 2:43, 44.

Даниїл не згадує ту час кінця властї Поган: та знаходимо се, на іньшім місци; але всї предсказані обставини, події вказують, що днесь кінець близько, навіть в дверех. Папство довгий час приписувало собі притенсию, що єсть тим царством, котре Бог обіцяв здвигнути і що в виповненю ся того пророцтва воно поторощило на кавалки і пожерло всї іньші царства. Правдою єсть, що номінальна Церква тільки з'єдналась з земськими царствами, так як глина з залїзом, і що Папство нїколи небуло правдивим Царством Божим, але тільки наслїдовуванєм тогож. Одним з найлучших сьвідоцтв, що Папство не знищило і не пожерло земські царства є те що вони ще еґзистують. Тепер коли болотниста глина висхла і стала ся „крохкою" т ґтить свою липку силу, а залїзо і глина показують знаки їх розпряженя ся а вскорі будуть крушитись, коли будуть ударені „каменем," правдивого Царства.

Продовжаючи виклад Даниїл, говорить: „Так як се ти бачив, що камінь одірваний був від гори не руками й подробив залїзо, мідь, глину срібло й золото. Великий Бог показав сим цареві, що буде опісля. Се певний сон, та й виклад його вірний." — 45 стих.

Камінь одірваний від гори без помочі рук, котрий ударяє й розносить властї Поган, представляє правдиву Церкву — Царство Боже. Підчас віку Євангелиї „камінь" царство формуєть ся, „відтинаєть ся," вирізуєть ся і вигладжуєть ся для його будучого становиска і великості — без помочі людських рук, але силою або духом правди, невидимою силою Єгови. Коли буде в компліті,

коли цїлком відїтнесь, тодї ударить і знищить царства сього сьвіта. Не народи, а уряди представлені в образї боввана сї мають бути знищені, щоби нарід міг бути освободжений. Господь наш Ісус Христос не прийшов погубити житє людей, але щоб спасти їх. — Єв. Йоана 3:17.

Камінь, підчас його приготованя, будучи відтинаним, можна би назвати горою в зародку, зі взгляду на його призначенє; так само і Церква моглаби а часом є названа Царством Божим. Фактом є, що камінь нестане ся скорше горою аж ударить в боввана; також і Церква, в повнім значіню, стане ся Царством наповнить цїлу землю коли „День Господа," день гнїву на народи „або" „час недолї,' скінчить ся, а коли те буде заложене, а всї іньші царства стануть ся йому підвладними.

Припімни собі тепер обітницю дану нашим Господом побідоносцям Христіяньскої Церкви: „Хто побідить дам йому сїсти зо мною на престолї моїм' — „і хто побідить, і хто хоронить аж до кінця дїла мої тому дам власть над народами; і пасти ме їх жезлом залїзним, як посуди глиняні покрушать ся, як се я приняв від Отця мого." (Одк. 3:21; 2:26, 27; Пс. 2:8—12). Коли жезло залїзне довершить дїла знищеня, тодї рука, що била обернеть ся гоїти а люди вернуть ся до Господа а він буде лїчити їх. (Ісаії 19:22; Єр. 3:22, 23; Осії 6:1; 14:4; Ісаії 2:3) даючи їм красоту за попіл, олїй веселостї за смуток а шати слави для духа пригнобленого.

СОН ДАНИЇЛА, О ЗЕМСЬКИХ ВЛАСТЯХ.

В снї Навуходонозора видимо царства земські, з сьвітової точки погляду, яко виставу людської

слави, величі і сили; хоч всім ми також бачимо згадку о упадку і цілковитім знищеню, як виражено начавши від золота до заліза аж до глини.

Камінна кляса, правдива Церква, в часі її вибору, або одриваня ся від гори, в очах сьвіта є, безвартісною погорджена, зненавиджена й відкинена людьми сьвіта. Вони не бачать красоти в ній, такої якої моглиби пожадати. Сьвіт любить, подивляє, славить і боронить правителів і правительства репрезентовані в великім боввані, хоч постійно завівсь, був обманутий, ранений; давлений ними. Сьвіт підносить в прозі і поезії аж по під небеса великих і успішних аґентів сего боввана, його Александрів, Кезарів, Бонапартих і других, котрих великість показала себе в мордованю їх ближніх, а котрі через налогову жажду посіданя власті, учинили мілїони вдів і сиріт. Але й досі ще панує такий самий дух в „десяти пальцях" боввана, як нині бачимо в виставленю більш чим дванайцять мілїонів людий, узброєних в діявольскі винаходи сучасного ґенія, аби забивати друг друга на розказ "якіж є власті."

„А нині ми гордих славимо щасливими: краще врядились беззаконники (Мал. 3:15). Чи не можемо видіти, що руїна сего великого боввана через ударенє каміня і заложеня Царства Божого значить освободженє пригноблених і благословленє всіх? Хоч зміна спричинить замішанє й недолю на якийсь час, але накінець спровадить овочі мира й справедливости.

Але тепер, припоминаючи ріжницю погляду спогляньмо на ті самі чотири унїверзальні царства земскі з Божої точки погляду і тих, що згідні з ним, як се було показано у снї улюбленому пророкові Даниїлові. Для нас сї царства є га-

небні і зьвірські так як йому сї чотири унївер-зальні царства були показані як чотири люті, ди-кі звірі. А його погляд, що до будучого Царства Божого (камінь) було пропорцїонально величав-ійшим чим се видїв Навуходонозор. Даниїл го-ворить: „Бачив я в нічному видиві мойму, аж ось, чотири вітри під небом змагались один про-ти одного на великому морю. І чотири здорові зьвірі, вийшли зморя, не схожі один на одного. Перший нїби лев, але в нього крила орлячі; я дивив ся аж доки в нього не вирвано крила, й підведено його з землї і став він на ноги як лю-дина, й дано йому людське серце. А ось, ще зьвір, другий, схожий на медведя, стояв по один бік, а три кусні в ротї в нього між його зубами; йому так сказано: Встань їж мяса багато! Потім ба-чив я: от — іще звір, нїби пард; на плечах у нього четверо птичих крил, і чотири голови було всього звіря, й дано йому власть... Після сього бачив я в тих ночних видивах, аж ось зьвір чет-вертий, препоганий і страшний а вельми дужий; в нього — залїзні здорові зуби; він пожерає й то-рощить а останки топче ногами; він не був по-хожий на всї переднїйші зьвірі й мав десять ро-гів. — Дан. 7:2—7.

Детайлї, дотичачі перших трох звірят (Вави-лон, — лев, Медо-Персїя — медвідь, і Грецїя — пард) з їх головами, ногами, крилами і т. д. всї суть символїчні і поминаємо їх, яко меньше важ-ні в нашім теперішнім еґзаменованю, анїж детай-лї четвертого звіря, — Риму.

О четвертім зьвірю, — Римі, — Даниїл гово-рить: „Після сього бачив я в ночних видивах, аж ось — звір четвертий, препоганий і страшний, а вельми дужий; й мав десять рогів. Я дивив ся

на сї роги, аж ось — виступив між ними ще невеликий ріг, і три переднїйші роги були з коренем вирвані перед ним, та й ось, усього рога були очі, нїби людські і очі, й уста, що говорили з горда. — Дан. 7:7—8.

Ось ту показана Імперія Римська; а подїли її показано в десяти рогах, ріг є символем властї. Малий ріг, що виріс з помежи сих, а котрий привластив собі власть трох з них, і правив межи іншими, представляє маленький початок і постепенний взріст Церкви Риму, Папської властї або рога. Коли ся взнїс вплив його, три з віддїлїв, рогів або властїй Римської Імперії (Heruli, Всхідня Exarchate і Ostrogoty) зїстали усунені з дороги для установленя цївільної властї, або рога. Сей послїдній особливше замітний ріг, Папство, звертає на себе увагу через свої очі, репрезентуючи інтелїґенцїю, та через його уста — вимову, притенсії, і т. д.

Сему четвертому звірові, репрезентуючого Римске царство, Даниїл не дає означеного імени.

Коли іньші описані, в подобі до лева, медведя, парда, та четверте було так погане і так страшне і скрите, що неможна го було прирівнати до жадного з земських звірів. Йоан, в Одкритю, бачив у своїм видиві те саме символїчне звіря (власть, уряд, систем), був в клопотї, яке би му імя дати, котрим би можна описати його, а накінець називає го ріжнорако. Між іньшими, назвав го „Діяволом." (Одк. 12:9). Він справдї дібрав му властиве імя, бо Рим, коли взятий в сьвітлї кровавих переслїдувань, справдї був одним з найбільш діявольських правлїнь земських. Навіть в його перемінї з Поганьского Риму на Папський Рим, ілюструє одну з головних характеристик

Сатани; бо він також перекидає ся в сьвітлого ангела (2 Кор. 11:14), якраз так як Рим переміннив себе з поганьского і іменує себе бути христіяньским — Царством Божим*).

Після даня деяких детайлїв відносно сього, останнього або Римського звіря, а спеціяльно його особливщого рога, пророк пише що буде виданий суд проти сього рога, і що сей начне тратити своє пановане, котре буде знищене через постійний процес аж звір буде знищений.

Се звіря або Римська Імперія в його рогах або поділах ще еґзистує, і буде забите через повстанє мас народа, знесенє властий, в „День Господнїй," приготовленє для узнаня небесного правлїня. Се є ясно показаним, ще з інших Писанїй, які мають бути еґзаменовані. Однаковож, нищеня Папського рога наступає найперше. Його сила і вплив начала впадати, коли Наполєон забрав Папу яко плїнника до Франції. Тодї, коли анї проклятя анї молитви Пап немогли увільнити з під власті Бонапартого, сталось очевидним перед народами що Божественна власть, яку собі приписували Папи, була без фундаменту. Після сього тимчасова власть Папства почала скоро упадати аж до Вересня 1870 р. стратив останнє посіданє тимчасової власті на користь Віктора Емануеля.

Рівнож, підчас цїлого того часу, в котрім ся власть була „знищена," папство неперестановало говорити великі слова хули, його остатня заява

*) Факт, що Рим названий „Діяволом" неопрокидає первонального діявола; а власне противно. Се є потому, що є такі звірята як льви, медведї, парди, зі знаними характеристиками, останні правительства були уподоблені їм; зате-ж, що є діявол зі знаними нам характеристиками, четверте звіря уподоблене до него.

була 1870 р., коли, тільки кілька місяців перед своїм знесенєм, проголосило деклярацію неомильності Пап. Все се стоїть в пророцтві: „І бачив я, тоді [т. є„ після виданого декрету проти сього „рога," коли його нищенє началось] що за висказані ГОРДОВИТІ СЛОВА, які говорив ріг..." Дан. 7:11.

Так оно доходимо до історії наших часів, а се дає нам можність видїти, і чого можна дожидати відносно земських царств т. є. їх цїлковитого знищеня. Слїдуюча реч описана словами: „Звір був убитий перед моїми очима, а тїло його посїчено і вкинено на спаленє ув огонь." Забитє і паленє є символями як і сам звір, і, означає корінне і безнадїйне знищенє сучасної зорґанїзованої властї. В 12 стиху пророк замічає ріжницю між кінцем сего четвертого звіра а його попередників. Сих три наступаючи по собі (Вавилон, Перзія, і Греція) стратили їх власть, перестали провити землею; але їх житє як народів не скінчилось сейчас. Греція і Перзія мають ще троха житя, хоч столїтя минають від часу утраченя унїверзальної властї. Не так оно річ має ся з Римським Царством, четвертим і останнім з сих звірів. Се стратить свою власть і житє в однім часї, і підпаде цїлковитїй руїнї; а з ним і інших не стане. — Дан. 2:35.

Се неробить ріжницї, яких способів — знаряд буде ужито, причина упадку сьогож, буде се заложенєм Пятого Унїверзального Царства на землї, Царства Божого, під пановањем Христа, котрий має право обняти власть.

Перенесеня царства четвертого звіря, котре було назначене на час „Богом установлене" до пятого царства під властїю Месії, коли надійде

його назначений час, є описане пророком, словами, як слїдує: „І бачив я в нїчних видивах, аж се з небесними хмарами йшов нїби син чоловічий дійшов до стародавного й приведено його до нього. І дав йому власть [Христові — голові і тїлові в комплїтї], власть і честь, і славу і царство, щоби всї народи, племена й язики йому служили; власть його власть вїковічна, що нїколи не минеть ся, і царство його неповалить ся." Значінє того ангел виложив в той спосіб, що царство і власть і величність царска по всьому піднебесї дана буде народові сьвятих Всевишнього — і його царство буде царством вічним, й усї володарі будуть служити й коритись йому вічно. — Дан. 7:13, 27.

Тим способом видимо, що власть над землею буде віддана в руки Христа через Єгову, („Стародавного"), котрий „упокорить все під ноги Йому." (1 Кор. 15:27). Поставлений на престолї мусить панувати в Царстві Божім доки не понижить всяку зверхність і власть, що стоялиби в супереч з волею і правом Єгови. Для виповненя сеї великої місії, знесенє сих поганьских царств, є найпершою потребою: Бо „царства сього сьвіта," як і „князь сього сьвіта," не піддадуть ся добровільно, але мусять бути звязані і поконані силою. Писано бо єсть: „Щоб царів їх в кайдани забити, й дуків їх в желїзні пута закувати; сповнити над ними суд написаний, така слава для всїх угодників його." — Пс. 149:7, 8.

Приглядаючись з точки нашого Господа і пророка Даниїла, бачимо характер сучасних урядів, дику, нищачу, звірячу і самодїльну управу; серця наші прагнуть кінця властї Поган, і споглядаємо на сю благословенну хвилю, коли побідонос-

ції сього віку засядуть на престолї зі своїм Головою, панувати, благословляти, направляти вздихаюче сотворінє. Направду всї сї дїти Божі могуть сердечно молити ся зі Своїм Господом — „НЕХАЙ ПРИЙДЕ ЦАРСТВО ТВОЄ," нехай буде воля твоя, як на небі так і на землї.

Кожде з сих царств репрезентоване в бовванї і звірями занїм прийшло до властї, яко універзальне царство. Так оно річ має ся з правдивим Царством Божим: Се довго еґзистувало віддїлене від сьвіта, не пориваючись до властї, але дожидаючи свого часу — часу назначеного Стародавним. І, як іньші, мусить отримати своє назначенє, і мусить прийти до властї або бути „установленим" занїм зможе уживати своєї властї удареня і забитя звіря або царства що попереджає його. Тимто властиве значінє висказаного: „А по часах тих царств [коли вони ще мають власть] здвигне Бог небесний [заложить в силї і властї] царство." А по установленю тогож, „воно повалить, і поторощить усї царства, а само стояти ме по віки вічні." (Дан. 2:44). Тимто, як би ми й незадивлялись на се, мусимо дожидати сьвяточного отвореня Царства Божого занїм упадок царств сьвіта сього, і власне його сила і ударенє спричинить їх знесенє.

СУЧАСНІ ЦАРСТВА ЩЕ З ІНШОЇ ТОЧКИ ПОГЛЯДУ.

Найвисше право і власть правлїня сьвітом є і завше остане в руках Сотворителя, Єгови, без взгляду кому може дозволити або уповажнить до обнятя зверхньої контролї. Під недосконалостями і немочий, які виникли через його нельояльність Цареві царів, Адам ослаб і ставсь безпоміч-

ним. Зачав тратити власть, яко монарха, котрою перше, розпоряджав і держав послушеньство нисших звірят силою своєї волї. Навіть стратив контролю над самим собою, так що хотїв би чинити добро, немочі його перешкаджали а зло товаришило й при нїм було; доброж яке хотїв би чинити не чинив, а зло, якого не бажавби чинити, він чинив.

Тимто хоч немаємо заміру уневинняти нашої бунтївничої раси роду людського, можимо симпатизувати з його даремними змаганями правити собою та в уладньованью його власного добробиту.

І власне, що далось би щось будь сказати, о удачі сьвіта в сїм напрямі, помимо того, що знаємо його дїйсний характер — сих звірячих царств, хоч як вони були зіпсуті, а всеж більше варті, чим без жадної власті богато лучче чим безправ'є і анархія. Хоч анархія правдоподібно була би принагідною „князю сього сьвіта", не булаби вона тимсамим для його підданих і його власть не є абсолютною є она ограничена до степеня його здібностїй дїяльності за посередництвом людства; а його програма мусить бути, застосована в великій мірі до ідей, повабів, і пересудів людей. Ідеєю чоловіка була самоуправа, независима від Бога, а коли Бог дозволив йому попробувати експеріменту, Сатана підхопивсь використати сю нагоду для свого впливу і власті. А, якож бажали забути о Бозї (Рим. 1:28) тимто чоловік виставив себе впливові сего ледачого хоч невидимого ворога; і так аж до днесь з'обовязаний противдїлати проти махінацій Сатани, як і против його власних немочий.

Коли се так, так гляньмо на царства сього сьві-

та, глядячи на них, як на змаганє упавшої людськості правити собою незалежно від Бога. Хоч індівідуальна корупція і самолюбство відвернула справедливість на сторону, так що повної справедливості рідко кому небудь вимірено під управою царств сього сьвіта, але очевидним є, що цїлю всїх властїй коли небудь зорґанїзованих між людьми було підтримувати справедливість і добробит людий.

Зовсїм іньшим питанєм є, як богато осягнуто в сїм напрямі а між тим, що таке тверджене роблено всїма властями а тимто метою підданого народа було аби підчиняти ся їм і підтримувати їх. Але, коли кінцї справедливости зїґноровано в більшій мірі, ставалось се потому, що маси людий були або засліплені або обманені що до тихже, або війни, замішаня та революції були результатом.

Темні дїла, підлих тиранів, котрі діпняли властї в урядах сьвіта не репрезентують законів і інституций сих правительств а впривлащеню властї уживають її до підлих чинів, чим то й надали тим правительствам їх звірский характер. Всяке правительство мало більшу часть розумних, справедливих і добрих законів — законів охорони житя і власности, для оборони домашніх і торговельних інтересів, для укараня злочину, і інь. В разї непорозумінь мали апеляційні трибунали від нисших судів, де вимірювано справедливість до певного степеня, якби й небуло, а всеж ті хоч як недосконалї уряди могли бути, конечні і користь з таких інституцій є явною. Як нужденними сї уряди — правительства й не були без них би низші елєменти суспільностї, силою сво-

го числа, поглотилиби справедливий, луччий елємент.

Длятого, коли, ми бачимо звірячий характер сих правительств, котрий чи котрі сталисъ такими через вивисшенє до власті більшість беззаконних володарів, через інтриґи і обмани Сатани оперуючи через недомаганя чоловіка, та скаженої виобразні й ідей, а ще уважаємо їх, як найлучші висиленя бідної, упавшої людськості в правлїню над собою. Столїтє за столїтєм Бог дозволив їм, вести боротьбу і увидїти результати. Але після досьвіду столїтїй, результати нині являють ся далекі аби дати сатісфакцію, як і в якім небудь іньшім періоді історії сьвіта. Фактом є, що незадоволенє є більш загальним і повсюдним чим коли небудь передше; нетому, аби тепер мав бути більший гнет або несправедливість чим завше але тому що після Божого розпорядженя настало побільшенє знаня а через те очи людей зїстали отворені.

Розмаїті правительства які від часу до часу були установлювані показали **пересїчну здібність** народа, котрого вони репрезентували в управі самим над собою. Навіть, де, еґзистував деспотичний уряд, фактом що вони були толєровані масами, що рівнож доказало що, яко нарід — люде, не були в станї заложеня і піддержаня луччого правительства, хоч богато одиниць були завсїгди, безсумнїву, далеко поступовійші від пересїчного стану людей.

Як ми порівняємо стан сучасного сьвіта з його станом, якого небудь давнїйшого періоду, знаходимо значну ріжницю в пробудженю мас люду. Дух незалежності тепер так широкого значіня і люде недадуть себе так лехко зводити, заслїпити,

обманути, або водити себе правителям та політикерам, і длятого непідчинять себе в ярмо передніх часів.

Ся зміна публичного пробудженя небула постепенною від самого початку змаганя чоловіка правити собою, але виразно означена так далеко в минувшість, як час шіснайцятого столїтя наступив, а найскорійший його поступ відзначаєсь від останніх пятьдесяти лїт. Длятого, ся, зміна не є результатом досьвіду минувших віків, але природнім результатом через недавне побільшенє і загальне розширенє ся знаня проміж масами людства. Приготованє для сього розширеня ся загального знаня началось з винаходом друкарської штуки, около 1440 р. а вслїд за тим пійшло помноженє книжок та періодичних видавництв. Вплив сього винаходу начав і спричинив публичне пробудженє в загалї, около шіснайцятого столїтя, а його прогресивні степенї від того часу є майже всїм звісні. Загальна едукація мас сталась популярною, винаходи й відкритя стались щоденними явищами. Те побільшенє знаня між людьми, а котре настало по Божому призначеню, і має проминути в своїм часї, є одним з могутніх впливів, котрі є тепер в роботї вяжучи Сатану, звиваючи його вплив і ограничаючи його власть в сїм „Днї **Приготованя**" для установленя Царства Божого на землї.

Побільшенє знаня у всїх напрямах побуджає почутє гідности чоловіка між людьми та пізнанє належних їм прав, котрі вони недозволять довше їґнорувати або зневажати; а радше будуть ставити скрайну опозіцію. Глянь, в столїтя минувшини і зобач, як то народи записали історію свого невдоволеня в струях крові. А пророки осьвід-

чають, що з причини побільшеня знаня ще загальнійше і по всьому широкому, сьвітові невдоволенє, яке накінець виразить себе у всесьвітній революції, в знищеню всяких прав і ладу; так що анархія, роспач, яко результат спаде на всї кляси; але посеред і в часї сего так великого замішаня Бог небесний здвигне своє Царство, котре буде пожаданєм всїх народів. Зморені й знеохочені своїми власними неудачами, знайшовши, що їх останні й найбільші висиленя знайшли своє пристановище в анархії, люде радісно привитають і унижать ся перед небесною властію узнаючи сильне і справедливе правительство. Тимто скрайність чоловіка дасть нагоду Богові, а так прийде Той що його „бажають всї народи"— Царство Боже в великій силї й славі. — Аггея 2:7.

Знаючи сей замір Бога, анї Ісус анї апостоли неставили перешкод земським управителям в жаден спосіб. А противно, вони научали, аби Церква підчинялась сим властям, навіть хоч їм часто доводилось страдати, коли сї надуживали своєї властї. Вони научали, аби Церква була послушна правам, і поважала тих, що посідають власть, навіть колиби такі лично незаслугували на повагу; платити назначені їх податки, і, з винятком де сї стоялиби в супротивностї правам Бога, (Дїян. Ап. 4:19; 5:29), неставляти опору протів жадного установленого права (Рим. 13:1—7; Мат. 22:21). Ісус Христос і апостоли та вчасна Церква повинувались правам, хоч були віддїлені і не брали участї у правительствах сього сьвіта. Хоч, якіж є властї, правительства сього сьвіта, від Бога вони настановлені, аби людство могло отримати конечний досьвід під ними, але Цер-

ква, посьвячені, котрі вздихають о принятє уряду в наближаючім ся Царстві Божім, неповинні пожадати анї гонорів, анї користоватись урядом в царствах сьвіта сього, анї супротивлятись сим властям. Вони товариші, ситизени і наслїдники царства небесного (Єф. 2:19), а яко такі повинні вимагати тільки таких прав і привілєїв під царствами сього сьвіта, які прислугують чужинцям. Їх місією не є помагати сьвітові поправити теперішний стан, анї немати нїчого до чинїня з теперішими стправами сьвіта. Пробувати чинити так, булоби тільки марнованєм сил, бо курс сьвіта і його кінець виразно зазначені в Писаню і під повною контролею того, котрий в його властивім часї дасть нам царство. Вплив правдивої Церкви тепер як і завсїгди був малим — так малим що коли взяти практично, є полїтично нїчим; але якби се великим й невидавалось, ми повинні наслїдувати нашого Господа і апостолїв. Знаючи, що замїром Бога дозволити сьвітові повну пробу його власної здібности правити собою, правдива Церква неповинна, коли в нїм, бути від сьвіта. Тим то як послушні, спокійні, в гармонії та передові до всякого доброго права, погромники всякого безправія й гріху, благовісники наближаючого ся Царства Божого і дожиданих благословенств під тимже, а незвичайно принятої методи мішаня ся в полїтику, плянуючи з сьвітом о власть, й так бути втягнені в війни і гріхи й загальне упідленє ся — Невіста Князя Мира в проспектї повинна відзначатись славною чистотою — невинна, бути силою до доброго, яко репрезентант її Господа на сьому сьвітї.

Церква Бога Живого повинна посьвятити всю свою увагу і значенє проповідувати Царство Бо-

же підносити справи царства згідно з уложеним пляном в Писаню. Єсли се буде виповнене то не буде анї часу, анї склонностї мішати ся в полїтику нинїшних властїй. Господь не мав часу на те; апостоли не мали часу на те, анї жаден з сьвятих, котрі слїдують за їх прикладом немають.

Власне (перша) Церква скоро посмерти апостолів впала жертвою тої покуси. Проповідуванє Царства Божого, котре займе місце всїх земських царств, і распятого Христа яко наслїдника того Царства, не було популярним, а принесло з собою переслїдуваня й погорду. Але деякі задумали поправити ся на Божім пляні, і, замість страданя, зближити й дати Церкві місце — позицію приязні з сьвітом. Через комбінацію з земскими властями доконали свого заміру. Виником чого було розвиненє ся Папства, якого власть стала ся материю церквів й царицею народів. — Одк. 17:3—5; 18:7.

Через сю управу було все змінене: замість терпіня прийшов гонор; замість покори гордість; замість правди, блуд; замість бути переслїдованою вона сталась переслїдователькою всїх тих, котрі непохваляли а громили її, нові й неправні гонори. Вона скоро начала вимисляти нові науки й фальшиві софізмати аби оправдати свій курс, найперше обманувши саму себе, далїй всї народи, в віруванє, що обіцяне Тисячлїтне пануванє Христа настало і що Христос, Цар зарепрезентований її папами, котрі панували над царями землї, як Христові заступники. Її уроєня й притенсиї були успішними в обманеню цїлого сьвіта: „Вона напоїла всї народи" її блудними доткрінами (Одк. 17:2), страшачи їх науками, що вічні муки чикають всїх, котрі опирались би

її твердженям. Скоро царі Європи були короновані або здетроновані її декретами і під її авторітетом.

Тимто дійшло до того, що нинїшні царства Европи твердять нині, що вони є Христіянськими царствами і проголошують, що їх володарі панують „з Божої ласки," т. є. через назначенє або папою, або якою з Протестантських сект. Бо хоч Протестанти відкинули богато з тверженъ Папства, що до церковної юрисдікції, і інь. рівнож і вони задержали сей гонор, котрий звязав царів земських з Христіянством. Тимто реформатори впали в той самий блуд і уживали монархічного авторітету в назначуваню і посьвячуваню правительств та царів, називаючи такі „Христіянськими царствами," або царствами Христа. З сего то походить та так дивна загадка: **„Христіянський Сьвіт."** Се є справдї дивна загадка, коли взяти з точки і в сьвітлї правдивих засад Євангелії. Наш Господь сказав о своїх учнях, „Не з сьвіта вони, якож я не з світа." А Павло напоминає нас глаголючи: „І неприладжуйтесь до віку сього." — Йоана 17:16; Рим. 12:2.

Бог нїколи неодобрив аби можна називати сї царства Христовим іменем. Обманені номінальною церквою сї царства плинуть під фальшивою хоругвою, іменуючись бути тим чим не суть. Їх одиноким титулом, окрім голосу народа є Богом **ограничене** позволенє дане — висказане Навуходонозорові — покіль прийде той, що має до його право.

Твердженє, що сї недосконалі царства з їх недосконалими правами та часто самолюбивими і негідними управителями є „Царствами нашого Господа і його Помазанця" є се великим пашкві-

лем на правдиве Царство Христа і на Його „Князя Мира" і праведних володарів, перед котрим вони мусять скоро впасти. — Ісаії 32:1.

Ще інша серіозна кривда виникає з блуду що через те відтягувано увагу дітей Божих, від обіцяного царства небесного; провадженя їх до невластивого признаня і приязні з земськими царствами і майже до безовочних поривів аби вщепити на сім так дикім ґрунті сьвітових елєментів дари й моралї Христіянства, що вело до занедбаня Євангелія правдивого царства. Деякі, що знаходять ся під впливом сего ошуства, сильно старають ся о те, аби імя Бога було втягнене до констітуції Сполучених Держав, аби **почерез те** ся держава могла статись Христіянською нацією. Реформовані Пресбитеріяне через час богатьох літ не хотїли ані голосувати ані займати жадного уряду під сим правительством, **понеже** се царство не є Христовим Царством. А по їхньому переконаню небуло би властивим для хрістіянів брати участь в якім іншім. Ми висказуємо свою велику симпатію відносно такого чурства — опінії, але не згаджаємось з кінцевою заявою, котра звучить, що коли би імя Боже було згадане в констітуції, що сей факт перемінив би се царство з царства сього сьвіта на царство Христове, а що се далоби їм свободу голосувати й занимати уряд в тїмже. О, що за недорічіє! Як великим являєсь і є те ошуканство, котрим „мати блудницям" напоїла всї народи" (Одк. 17:2); бо таким самим способом потверджено, що царства Европи перейшли від Сатани до Христа, а за те є: „Христіяньскими націями — царствами."

Належить знати, що як найлучші так і найгірші земські нації є тільки „царствами сього сьві-

та," котрих дозволене Богом право панованя майже скінчене, аби могли дати місце їх наставленому наслїдникови, Царству Месії — Пятому Унїверзальному Царству на землї (Дан. 2:44; 7:14, 17, 27) і що сего рода погляд причинить ся богато до заведеня правди й знищеня блуду.

Поступованє Папства в сїм взгляді зістало узнане і поперте Протестантськими реформаторами і принялось між християнськими людьми без допитувань. Від тодї то замість підтримувати Царство Христове, чують ся зобовязаними підтримувати упадаючі царства так зв. Християнство, котрого час скоро кінчить ся; а тим то їх симпатії склоняють ся радше до гнету чим до правди й свободи, на сторону царств сього світа і князя сього сьвіта, радше чим по сторонї наближаючого ся правдивого Царства Христового. — Одк. 17: 14; 19:11—19.

Сьвіт скоро приходить до зрозуміня що „царства сього сьвіта" не суть подїбні до Христового, що їх уроєня немовби були назначені Христом не видержують критики. Люде начинають уживати їх власного розуму в справі сего і інших питань; і будуть дїлати після своїх переконань тим більше люто коли дійдуть до зрозуміня, що поповнювано сего рода ошуство в імени Бога Справедливості і Князя Мира. Фактом є, що многі приходять до того заключеня, що Християнство є безфундаментальне самонакинене, і що у союзї з сьвітськими володарями, котрих цїлию є повстримати прямованє мас люду до свободи.

О, колиби люде були розумними і захотїли приложити свої серця аби зрозуміти плян і дїла Господа! Тодї нинїшні царства постепенно стопились би—реформа пійшла би за реформою, сво-

бода за свободою, і справедливість та правда царствували би аж доки повна справедливість буде заведена на землї. Але вони не учинять сего, анї не можуть в їх теперішньому станї; і так узброєні в самолюбство кождий буде боротись о старшинство і царства сього сьвіта пройдуть в часї великої недолї, якої небуло від коли настали люде на сьвітї. О тих, що надармо убігають ся о пановане і хотять держати царство, якого право проминає, коли царство дане Тому хто має до того право, Господь говорить, впоминаючи їх, що вони борють ся проти него — борба в котрій напевне упадуть. Він каже:

„Чого ворошать ся народи, і люде промишляють про нїкчемне? Піднїмають ся царі землї, і князї радять раду, проти Господа й проти Помазанця його, кажучи; Розорвїм пута і скиньмо з себе посторонки їх! Господь, що сидить на небесах, сьмієть ся, і ругаєть ся над ними. Тодї промовить до них у гнївї своїм і яростю своєю перелякає їх [кажучи], Се-ж я помазав царя мого над Сионом, сьвятою горою моєю... Зрозумійте-ж се, царі, і одумайтесь, усї суддї землї. Служіть Господеві зо страхом, і радуйте ся з дрожанєм. Прославляйте [стоваришуйтесь] Сина, [Помазанця Божого] щоб не прогнївив ся, а вам щоб непогибнути на дорозї вашій, бо скоро загорить ся гнїв його. Блаженні всї, що надіють ся на його." — Пс. 2:1—6; 10—12.

ЦАРСТВО БЛИСЬКО.

„Сторож, дай пору ночи —
Який знак обітниці.
В гору звернув він очи
Глянь луч славной зірниці!
Сторож, чи промінь гарний
Надію, радість дає?
Так, приносить день сьвітлий
Ізраїля день звіщає.

„Сторож, дай пору ночи —
Чи зоря висше плине,
Дар сьвітла бачать очи,
Правда і мир в сьвіт лине.
Сторож чи луч єдиний
Дав їм місце родитись?
О його вік є вічний;
Час славі обявитись.

„Сторож, скажи, чи ранок
У Сиона має?
Його прихід і виник
Чи стежку осьвітляє?
Вставай, гляди довкола!
Й на сьвітло небосклону!
Підпережись довкола!
Ось ранок! Встань, потону!“

ВИКЛАД XIV.

ЦАРСТВО БОЖЕ.

Вага предмету. Характер царства. Царство підчас віку Євангелії. Фальшиві погляди — поправлені. Виник фальшивих виображень о царстві. Дві фазі Царства Божого. Духовна фаза і її дїло. Земска фаза і її дїло. Справа небесної фази. Заповіт з котрого виростає те галузе. Земска фаза царства буде Ізраїльска. Загинувші покоління. Небесний Ерусалим. Ізраїль, нарід — образцевий. Вигубленє і привернене Ізраїля. Вибрані княси. Наслїдники царства. Зелїзне Правлїне. Цїль тисячлїтнього панованя. Віддане Царства Отцеві. Перший, Божий Зарис в цїлости виконаний.

КОЖНИЙ хто нееґзаменував уважно сего предмету, з показчиком і Біблією в руцї, здивуєсь, роблячи так, знайшовши важність сього в Писаню. Старий Завіт богатий в обітницї і пророцтва, в котрих Царство Боже і його Цар, Месія, було самою центральною точкою. Надія кождого Ізраелїти була, що Бог вивисшить їх нарід, яко націю під Месією; а коли Господь прийшов, се було, якби їх Цар, аби заложити давно обіцяне Царство Боже на землї. — Луки 3:15.

Йоан, предтеча і звістун о нашім Господї Ісусї Христї, розпочав свою місію глаголючи: „Покайтесь: наближилось бо царство небесне." (Мат. 3:2). Господь роспочав свою місію акуратно таким самим кличем (Мат. 4:17) і апостоли були вислані проповідувати тую саму вістку. (Мат. 10:7; Луки 9:2). Не тільки те, що царство було

темою, котрою наш Господь начав свою публичну місію, але було се дійсно головною темою, його всього проповідуваня (Луки 8:1; 4:43; 19:11), другі предмети згадувані тільки в полученю або вияснюваню сеї одної теми. Більша частина його приповісток була або ілюстраціями царства з ріжних точок погляду, і в ріжних його видах, або служили до виясненя цілковитого посьвячення ся Богові, яко необхідне аби участвувати в царстві, а також направити блудне вирозуміне Жидів, які уважали себе певними наслідниками царства, позаяк були тілесними дітьми Авраама а тимто природніми наслідниками обітниць.

Господь Ісус в розмові зі своїми учениками заохотив, зміцнив їх, в їх дожиданю грядущого царства, коли говорив: „І я завітую вам, як завітував менї Отець мій, царство, щоб їли й пили за столом моїм у царстві моєму, і сиділи на престолах, судячи дванайцять родів Ізраїлевих." (Луки 22:29, 30). А також: „Не лякай ся, мале стадо: бо вподобалось Отцеві вашому дати вам царство. (Луки 12:32). А коли, замість укоронованя і упосадженя на престолї, їх узнаний цар, зістав роспятий, його апостоли болючо завели ся. Як се двох з них виразилось до мнимого подорожного на дорозї до Емаус після Його воскресеня, вони-ж „уповали, що се Він, що має збавити Ізраїля." — Освободити з римського ярма і що зробить Ізраїля Царством Божим в силї і славі. Але були вельми заведені з подій, які стались пару днів тому. Тодї Ісус отворив їм очи вирозуміня показавши їм з Писанїй, що його жертва була конечною перше всего занім царство могло бути установлене. — Луки 24:21, 25—27.

Бог мігби дати Ісусові власть над землею без

вибавленя чоловіка; бо Найвисший царює над людським „царством і дає йому кому хоче." (Дан. 4:22). Але Бог має величавійший замір чим моглось би доконати таким пляном. Таке царство моглоби принести благословенства, котрі, якби добрими й небули, моглиби бути тільки тимчасового характеру, позаяк все людство було під осудом смертї. Аби учинити благословенства царства повними і вічно тревалими, людство мусїло було бути вибавлене від смертї, а тимто правно увільнене від осуду, котрий перейшов на всїх людей в Адамі.

Ясним доказом є, що Ісус через обясновання пророцтв відсьвіжив надію своїх учеників о наближаючім ся царстві, є очевидним через факт, що опісля, коли Він полишав їх, вони питали: „Господи, чи не під сей час поставиш ти знов царство Ізраїльске?" Його відповідь хоч неясна, але неспротивляєсь їх надіям: „Речеж до них: „Не вам єсть розуміти час і пору, що Отець положив у своїй властї." — Дїян. Ап. 1:6, 7.

Правда, що ученики, з початку, як і увесь нарід Жидівський, не мали докладного понятя о Царстві Божім, припускаючи, що се має бути виключно царство земське, навіть як то дїєть ся нині, що многі блудять в противній дирекциї, припускаючи, що таке буде виключно царством небесним. Много з приповісток та неясних виражень нашого Господа були намірені, аби невирозуміня були поправлені в своїм часї. Але його ідея царства була завсїгди, заложенє царства на землї і царствовати між людьми. А він не тільки, що взбудив в них надію участїя в царстві, але учив їх також молити ся о заложенє тогож. —

„Нехай прийде царство твоє; нехай буде воля твоя, як на небі, так і НА ЗЕМЛІ."

Сьвітським ученим між Жидами наш Господь видавсь бути ошустом і фанатиком; а учеників його уважали тільки за зведених. Його мудрість, такт, і його чудеса, немогли лехко заперечувати анї дати річеву причину непризнаня, все-ж з причини їх невіри, його твердженє, що він був наслїдник сьвіта і заложивби царство, котреби управляло сьвітом, і що його послїдователї, всї вони з упокореного стану житя, булиби співуправителями в тім царстві, було абсурдом для того аби серіозно застановлено ся над тим всїм. Рим з його вимуштрованим військом, з його здібними ґенералами, і величезним богацтвом, був паном сьвіта і що день взростав в щораз більшу силу. Хто-ж се такий був сей Назорей? хто-ж були сї рибаки без гроша, або впливу, хиба, що між нужденними послїдувателями з простого люду. Хто-ж вони були такі, аби могли говорити о так довго обіцянїм царстві, яке буде найбільшим, наймогутнійшим, яке, коли небудь було знаним на землї?

Фарисеї, надїючись, що коли будуть насьмівати ся з Господа нашого Ісуса Христа, припустивши, що се була його неміч, а тим самим вивелиб з обману його послїдувателїв, домагались від него: Коли появить ся царство о котрім говориш? — Коли твої жовніри приїдуть? Коли се царство окаже ся? (Луки 17:20—30). Відповідь нашого Господа далаби їм нову мисль, слиби не їх упередженє проти него та заслїпленє о виображеню своєї великості і мудрості. Він відповів їм, що його царство нїколи непоявить ся в такий спосіб, як вони сього сподївались. Царство котре

він голосив і до котрого запрошував своїх послідувателів аби сталисъ співнаслідниками, було царством невидимим, а вони не можуть дожидати побачити таке. „Відказав їм і рече: Не прийде царство Боже з постереженєм." [з поверховною маніфестаціею]; ані казати муть; Дивись ось воно; або: Дивись, он, бо царство Боже [має бути] у вас у середині".*) Словом, він показав, що коли його царство прийде, буде всюди присутним і повсюди могучим, а помимо того нігде невидимим. Тимто він дав їм ідею духовного царства, котре він проповідував; але вони не були приготовані і неприняли тогож. В Жидівскім дожиданю обіцяного царства була певна мірка правди, котра буде здійснена в своїм часі, як се буде показаним; але наш Господь відкликав ся тут до духовної фази царства, котре буде невидиме. А як ся фаза царства буде найперше встановлена його присутність не буде видимою і через певний час непризнаним. Приклад наслідства в сій духовній фазі царства був одинокою офертою, яка тоді була представлена, і була одинокою надією нашого високого покликаня підчас цілого віку Євангелії, котрий тоді начав ся. Тим то Ісус відкликнув ся до сього виключно. (Луки 16:16). Се побачимо яснійше з дальшого тягу.

Правдоподібним видаєсь се, що се було через противний дух публичної опінії, а головно між

*) В грецкім перекладі стоїть „межи вами" звичайний перевід подає „у середині." Сего напевне не можна ніяк погодити з жадною наукою аби наставати, що царство про котре Ісус згадував, що заложить на землі малоби бути у середині у серцях Фарисеїв, котрих він назвав гіпокритами і гробами побіленими з верха. Але се царство, коли заложене, буде „посеред" або „межи всіма князями," управляючи і судячи всіх.

фарисеями, що Никодим прийшов до Ісуса ночию, бажаючи розвязати тайну, а всеж стидавсь признатись публично, що такі тверженя вплинули на його умисл. Ся розмова межи Господом а Никодимом (Йоана 3), хоч тілько в части подана дає спромогу до дальшого вгляненя в характер Царства Божого. Євентуально головні точки розмови згадані в такий спосіб вираженя, що за помочию сих-же можимо лехко прийти до зрозуміня цілості, а що можна окреслити, як слідує:

Никодим. — Рави, знаємо, що від Бога прийшов єси учителем; ніхто таких ознак не може робити, як Ти робиш, коли не буде Бог з ним." А помимо того всього деякі з твоїх проповідей видають ся дуже недорічевими для мене. Наприклад, Ти сам і Твої ученики проповідуєте: „Царство Боже наближило ся;" але не маєте ані армії, ані богацтва, ані впливу і всім сього рода оповіданє являєсь неправим, а за те здаєш ся всім, яко хотівби обманювати людий. Фарисеї, взагалі, вважають Тебе за ошуканця, але єсьм певний, що в твоїх ученях мусить бути якась частина правди, „ніхто бо таких ознак неможе робити, як Ти робиш, коли не буде Бог з ним." Цілию моєї візити є з питатись, якого рода, коли і де є се царство, котре проповідуєш? і коли та як має бути заложене?

Ісус. — Твоїм пожаданєм дістати повне розумінє відносно царства небесного, тепер неможна дати такої відповіди, яка би могла задовільнити тебе, не потому, щобим не знав об сім в повні, але потому що Ти в теперішнім твоїм стані не мігби зрозуміти або оцінити того, коли бим хтів в повні обяснити. „Коли хто не народить ся

begotten*) звиж, не може видіти [eidon,†) знати, або бути запізнаним] Царства Божого."

Навіть мої ученики не мають ясного вирозуміня о царстві котре проповідують. Не можу сказати їм, з тої самої причини, як не можу сказати тобі; і вони не могуть розуміти сього з тої самої причини. Але, Никодиме, одного з особливших діятельностий Бога є те, що він вимагає послушенства відповідного до посіданого вже сьвітла занім більше сьвітла буде дано; о вибраню тих, що мають стати ся учасниками царства, маніфестація віри вимагаєть ся. Вони мусять бути такими йти в слід Божого провідництва, степень по степеневі, так, що часто тільки перший степень видно ясно. Вони мусять ходити вірою а не видінєм.

Никодим: Але я нерозумію тебе. Що ти під сим розумієш? Як же може чоловік народитись,

---

*) Грецке слово gennao і його вирази часом переведені сплоджені а часом народжені, а в дійсності сі містять в собі обі ідеї і повинні бути переведені на українську мову в двоякий спосіб відповідно до змислу в даним разі. Дві ідеї сплодженє і народженє є завсігди в слові, так, що коли одно висказане друге видобуваєсь з першого, як народженє наступає по сплодженю а сплодженє є природнім попередником до народженя. Коли чинник з котрим gennao має получене є роду мужеського належить переводити сплоджений, коли женського роду народжений. Тимто, Йоана 2:29; 3:9; 4:7; 5:1, 18 gennao повинно бути переведене сплоджений, бо Бог є (мужеського роду) активним чинником.

Рівнож переведенє часом залежить від власності дїяня чи то роду мужеського чи женського. Тимто ужите в полученю з ек, означаючи від або з повинно бути переведене народжений, як се вказане словом ек — „з води" „з тїла" „з духа".

†) Се саме слово переведене вглянути в Дїяних Ап. 15:6. „І зібрались апостоли та старші вглянути [узнати або вирозуміти] сю справу. Те саме слово переведене вбачай Рим. 11:22. „Вбачай [вглянь, врозумій], же благость і непощадїнє Боже;" також 1 Йоана 3:1 — „Глядїть, [вгляньте, знайте, врозумійте] яку любов дав нам Отець."

старим бувши? хиба може в утробу матери знову увійти, і родитись? Або може ти розумієш що покаянє проповідуване „Йоаном Хрестителем" а оказане хрещенєм з води в який небудь спосіб є символічне **народженє?** Я завважив, що твої ученики проповідують і хрестять в подібний спосіб. Чи се нове народженє конечне для тих, котрі хотїлиби побачити або увійти в твоє царство.

Ісус. — Наша нація є посьвячена нація, народ під заповітом. Всї вони були охрещенї в Мойсею у морі і хмарі, в часї опущеного ними Єгипту. Бог приняв їх в Мойсею, посереднику їх завіту, на горі Синай; але вони забули на їх завіт, декотрі з них жиють отверто, як митники і грішники, а много ще інших є само-оправдані гіпокрити; тимто проповідуванє Йоана і моїх учеників є до **покаяня** — поверненя до Бога і узнаня заповіту; а хрещенє Йоана се означає покаянє і поправу відновленя серця й житя, **а не нове народженє.** Але, коли невиконаєш щось більше понад те, не можеш мати участи в царстві. Коли в додатку до переміни символїзованої хрещенєм Йоана неотримаєш сплодженя й народженя з духа не можеш мати участи в моїм царстві. Покута припровадить тебе до стану оправданя; в такім станї мігбись розпізнати в мині Месію, котрого виображав Мойсей, а тим то посьвятившись менї будеш сплоджений від Отця до нового житя і Божественної природи, котра коли розвинена станесь оживлена запевнить твому єству **народженє** нового сотворіня, духовного єства в часї першого воскресеня; а яко таке, ти не тільки що будеш бачити але й станеш ся учасником царства.

Зміна, яка має бути доконана через се нове

народженє з духа є направду велика, Никодиме, бо роджене від тїла — тїло, а роджене від Духа — дух. „Не дивуй ся, що глаголав тобі: мусите ви народитись звиш.“ Ріжниця між твоїм теперішним станом родженим від тїла, а станом тих, що народжені від Духа, котрі увійдуть або становлять царство є вельми велика. Нехай дам ти ілюстрацїю за помочею котрої зможеш отримати дещо аби мати ідею о істотах, котрі в часї їх народженя з Духа будуть становити се Царство: — „Дух, де хоче, дише, й голос його чуєш, та не знаєш, звідкіля виходить і куди йде; так усякий народжений від Духа.' Як вітер дише тут і там, не можеш бачити хоч сей викликає вплив довкола тебе. Однако-ж не знаєш анї звідки приходить анї куди йде. Се така добра ілюстрацїя, яку тільки можу дати, о тих, що роджені з Духа в воскресеню, ті, що „увійдуть" або становлять Царство, котре я тепер проповідую. Всї вони будуть так невидимі, як вітер, а люде ненароджені з Духа, не будуть знати анї звідки вони приходять анї куди йдуть.

Никодим: Як се може статись? Невидимі істоти!

Ісус: — „Ти єсь учитель Ізраїлїв, і сього незнаєш?" — що духовні істоти можуть бути присутні, а помимо того невидимі? Чи ви що пориваєтесь учити других, нїколи не читали о Єлисею і його слузї або о Білеама ослицї та много інших місць в Писаню, котрі знаменито ілюструють сей принцип, що духовні істоти можуть бути присутні, а помимо того невидимі? Та ще більшим є те, що ти є одним з Фарисеїв, котрі признають ся, що вірують, що ангели є духовні істоти. Але всьо се виясняє те, щом сказав ти пе-

редше: „Коли хто не народить ся звиж не може видіти [знати, пізнати, або мати річеве вирозумінє] Царства Божого і ріжних справ получених з тимже.

Коли бажав бись увійти і статись співнаслїдником зі мною в тім царстві, котре звіщаю, мусиш іти за сьвітлом степень по степеневі.

Як так будеш чинити, більше сьвітла прийде, і се буде так скоро, як скоро будеш приготований на се. Я проповідував речі, на які тепер є властивий час, котрі ти можеш розуміти, а через чиненє чудес, ти узнаєш мене учителем, що походить від Бога, але ти не оказав своєї віри чинно і нестався отверто моїм учеником і послїдувателем. Не можеш сподіватись більше світла для дальшого степеня. „Істино, істино глаголю тобі: Що те, що знаємо, говоримо, й що бачимо сьвідкуємо; а (ви) [фарисеї] сьвідкуваня нашого неприймаєте. Коли про земне глаголав вам, і не віруєте, — як же коли скажу вам про небесне, — увіруєте?" Булоби безужиточним, коли би я пробував говорити тобі о небесних речах, котрі би тя непереконали а моє проповідуванє видалось би тобі глупим. Коли те, що чинив я було земського характеру чи то ілюстроване земськими речами, що ти мігбись і розумієш, а помимо того не привело тебе до переконаня на стільки щоби міг статись отвертим моїм учеником і послїдувателем, так оно не було би більш переконуючим для тебе, колиб я мав говорити о небесних речах, о котрих ти не знаєш нїчого; бо нїхто не зійшов на небо, тимто жаден не може потвердити моєго сьвідоцтва. Я є одиноким хто зійшов з неба, а за те й одиноким хто розуміє небесні речі. „І нїхто не зійшов на небо, тільки хто з неба зій-

шов, Син чоловічий."*) Знанє небесних речий можна отримати тільки по сплодженю з Духа, а саміж небесні речі по народженю з духа, духовні істоти.

Тимто пожаданим зі сторони Господа терпеливості в благовіствованю природу царства тим котрих пересуди і едукація стримують їх аби не бачили нїчого окрім перекручених поглядів о земській фазї тогож. Однаковож, вибір певної кляси участвувати в царстві Месиї продовжувано, хоч лише мала громадка була вибрана з поміж Ізраїля, для котрого царство було посьвяченим виключно через час семи лїт. Як се Бог предвидів, через їх неготовість для сього, і брак вирозуміня та застосованя ся до предложених условій, привілєй участія в царстві Месії зістав від них віднятий, яко від народа, бо тільки одиниці були, котрі приняли те, зате-ж поклик перейшов до Поган, аби з них також „прийняти людей в імя своє." І з поміж сих також тільки одиниці „мале стадо" оцїняють сей привілєй і числять ся гідними співнаслїдства в його царстві і славі.

Серіозний блуд впроваджено до Христіяньскої номінальної Церкви, котра зле представляє, що се обіцяне царство має означати тільки Церкву номінальну в її теперішнїм стані, а його робота се одиноке дїланє благодатї в серцях віруючих; а блуд сей так далеко загнав ся, що нинїшній безбожний союз й пановане номінальної Церкви в дружбі з царствами сього сьвіта, як се многі повірили, немовби таке є пановањем царства Божого на землї. Направду, в певнїм сенсї Церкву можна тепер розуміти Царством Божим і що дї-

*) Слова „що на небі" (13 стих) не знаходять ся в найстариннїйших та найбільш вірогідних MSS.

ланє благодатї відбуваєсь тепер в серцях віруючих, та взявши під розвагу те і заперечувати дійсного Царства Божого, яке ще має бути заложене під цїлим небом, в котрім воля Божа буде так виконуваною, як се річ має ся на небі, значилоби обернути в ніщо, уневажнити найсильнійші і найвиразнійші означені обітницї виповідженими і повтореними нашим Господом, апостолами і пророками для нашого заохоченя й помочі в поборюваню сьвіта.

В приповістках нашого Господа, Церква часто названа Царством, і апостоли говорять о тійже, як о царстві над котрим Христос тепер панує. Ми, котрі приняті в Христї тепер признаємо ним куплене право властї, піддаємось йому вдячно й добровільно в послушенство, перше занїм те буде впроваджене ним примусово в сьвітї. Ми пізнаємо ріжницю між правами справедливостї, котрі він запровадить і стисло виконає, а між царством темноти піддержуваним привластителем в теперішностї князем сього сьвіта. Віра в Божі обітницї тимто переміняє наше підданьство, і ми почитаємо себе підданими новому князеві, і, з його ласки, співнаслїдники з ним того царства, яке має бути установлене в великій силї і славі.

Але сей факт, не уневажняє обітницї, що царство Боже остаточно буде: „від моря до моря, і від ріки аж по краї землї" (Пс. 72:8); й всї народи будуть служити й коритись йому; і щоб перед ним приклонилось усяке колїно, що на небі і на землї. (Дан. 7:27; Філ. 2:10). Радше, противно, бо вибір тепер „малого стада" потверджає ті обітницї.

Коли приповістки нашого Господа уважно розібрані, можнаби знайти, що вони ясно учать, що

установленє царства або прихід Царства Божого у силї є справою будучностї, і неввійде в житє аж доки Цар не прийде. Тимто приповістка о чоловікові значного роду, котрий йшов у землю далеку приняти собі царство, тай вернутись, і т. д. (Луки 19:11—15) ясно уміщає заложенє царства по повороті Христа. А вістка вислана Господом о много лїт пізнїйше була: „Будь вірний аж до смерти і дам тобі вінець житя.' (Одк. 2:10).' З сего являєсь очевидним, що царі, котрі будуть царствувати з ним не будуть укороновані анї не будуть панувати, як царї в сьому житю.

Длятого, Церква в теперішностї, не є установленим царством Божим в силї й славі, а тілько в розвою, в зародку свого стану.

А відносно сеї справи учать нас всї вираженя Нового Тестаменту, царство небесне тепер терпить насилє в руках сьвіта, Цар був зневажений і роспятий, а хто небудь що хотїв би наслїдувати його має терпіти переслїдуванє і насильство в якій небудь формі. А справджуванє ся сего можна завважити тільки на дїйснїй Церкві а не номінальній. Але обітниця сьвідчить, що коли ми тепер (Церква, царство в зародку) з Христом терпіти мем, ми також, в часї властивім, коли він обійме велику власть і пановань будемо прославлені і царствувати мем з Ним.

Яков (2:5) згаджає ся з ученєм нашого Господа, говорить нам, що Бог вибрав вбогих, зненавиджених після вимог сьвіта сього, не на те щоби панували тепер, але яко наслїдників царства, котре обіцяв." Господь рече: „Як тяжко богацтва маючим у Царство Боже ввійти"! (Марка 10:23). Очевидним є, що він не розумів під сим номінальної Церкви, котра тепер панує з

сьвітом; бо богаті тиснуть ся в її ряди. Петро напоминає наслїдників царства до терпеливості, витревалості, чесноти і віри, кажучи: „Тим то, брати, старайтесь більше утвердити ваше покликанє і вибранє; се бо роблячи, ніколи неспотикнетесь, так бо щедро дозволить ся вам вхід у вічне царство Господа нашого і Спаса Ісуса Христа." — 2 Петра 1:10, 11.

Деякі припускають, що вираженє Св. Павла в листї до Римлян 14:17 відносить ся до образцевого Царства, але еґзаменоване в сьвітлї свого змісту, являєсь виразним і ясним що: Ми, братя, перенесені тепер до царства улюбленого Сина Божого, маємо повну свободу, що до харчу і т. д. чого немалисьмо бувши Жидами під законом (14 стих); але радше невживаймо тої свободи, колиби така мала спричиняти згіршінє братам, котрі немають ще дїйсного вирозуміня тоїж, й мали-б спотикатись і нарушати їх совість. Непогубляймо брата нашого свободою відносно харчу, за котрого Христос умер, але памятаймо, що привілєї царства так тепер, як і в будучности зависять від много більших, благословенств чим від свободи харчу, т. є. від свободи чиненя добра, впокою з Богом через Христа і нашої радости через участїє Сьв. Духа Божого, а свободи царства (як тепер і на все) далеко більшою чим свобода меньшої ваги, харч можна радо пожертвовати симчасом для добра нашого брата.

Ідея немовби то обітниця царства є звідничим і уроєним обманом, або що теперішні услів'я є тими обітницями стоять в абсолютнїй суперечности з Сьв. Писанєм без взгляду з якої точки погляду й нерозважалиб тогож.

Обітниці слави й наслїдства царства з Госпо-

дом, були для першої Церкви великою заохотою до видержуваня в дочасних пробах і переслїдуванях, котрі мали спіткати їх, а о яких були упереджені вираженими словами потїхи й заохоти в Одкритю, данім сїмом церквам. Найбільше ударяюче з тих, говорить: „Хто побідить дам йому сїсти на престолї моїм, якож і я побідив і сїв з Отцем моїм на престолї Його. І хто побідить, і хто хоронить аж до кінця дїла мої, тому дам власть над народами."

Се є власне обітницї, котрі неможна річево переминити аби застосувати до теперішнього дїланя в серцях, анї не є ще на те аби панувати над народами в сьому житю; бо сї, що хотїлиби побідити мусять витревати в службі Божій аж до смертї а тим способом осягнути достоїнства царства. — Одк. 20:6.

Але людська природа шукає, якби то уникнути терпіня, а завсїгди готова приняти честь і власть; з чого бачимо, що навіть вже за часів апостольских декотрі в Церкві були готові присвоїти собі обітницї будучої чести і власти в сьому житю і начинати дїлати так, як се вони думали, що вже надійшов час для сьвіта віддавати честь і бути в послушенстві Церкви. Апостол Павло, поправляючи сей блуд, знаючи, що подібні події могли би шкідливо вплинути на Церкву, виховували би зарозумілість і відводили від приношеня жертви. Він відзиваєсь до них іронічно: Ви вже ситі, вже забагатїли, без нас зацарювали." А тодї додає поважно: „О щоб ви зацарювали, щоб і ми [переслїдуванї апостоли] з вами царювали." (1 Кор. 4:8). Вони користаючи з їх Христіянства пробуючи дістати з него і за помочию тогож, так богато слави, як лиш можливо; а апо-

стол знав добре, що коли-б вони були **вірними** послїдувателями Господа, не булиби в подібнім станї. За те припоминає їм, що коли би довго—дожидане царство началось так **він** хотївби панувати також не меньше чим вони, а фактом є, що він за свою вірність до правди терпів, що було доказом, що їх **пановане** було передвчасним, а було радше лайкою чим славою. Тодї, з дотепом іронії, додає, „Ми, [апостоли і вірні послїдувателї] дурні задля Христа, виж мудрі в Христї; ми немічні, виж кріпкі; ви славні миж безчесні." Не на сором вам се пишу: Я маю луччу і благороднїйшу цїль — ОСТЕРЕЧИ ВАС; бо стежка теперішньої честї не веде до слави і честї, котра має відкритись в нас; але теперішнє терпіне і само-відреченє ся є вускою дорогою до честї, слави, несмертельностї і співнаслїдництва в царстві. Благаю-ж оце вас, будьте **послїдувателями моїми.** Хай злорічать вам, виж терпіть, хай переслїдують вас тепер, абисьте могли осягнути зі мною вінець житя, котрий віддасть менї Господь **того** дня, праведний суддя, і не тільки менї, та і всїм, хто полюбив явленє Його. — 1 Кор. 4:10—17; 2 Тим. 4:8.

Але по многих нереслїдуванях, які вірно переносила Церква, начато ширити теорії в тій цїлї немовби то задачею Церкви було здобути сьвіт, заложити царство небесне на землї і панувати над народами **перед** другим приходом Господа. Се дало підставу для сьвітової інтриґи, виставленя ся і пихи, показана хвальба та церемонїя в Церкві, котрі були замірені викликати вражінє, підневолити й застрашити сьвіт, а се вело степень по степеневі до великих притенсїй Папства, що

таке, яко царство Боже на землї мало би право вимагати поваги й послушенства взглядом його прав і урядників від каждого краю, роду і народу. Під сею фальшивою притенсією (і як видно вони ошукали як себе так і других) Папства якийсь час короновано і детрон вано царів Европи, і ще приписують собі ту власть, котру не встанї тепер впровадити в житє.

Та сама ідея Папства перейшла до Протестантизму, котрий також твердить, хоч більш мрачно, що якимсь то способом царствованє Церкви є в прогресї; а сторонники подібно як і Коринтяне є: „ситї" і „багатї" і зацарювали, „як царї", що ясно описане нашим Господом. (Одк. 3:17, 18). Тим то сталось, що тільки члени номінальної Церкви — ті ненавернені дїйсно, не є дїйсна пшениця, але кукіль, тільки наслїдуванє пшениці, — о много перевисшаючі правдивих учеників Христа. І сї вельми противні проти каждої дїйсної жертви і самовідреченя, нетерплять переслїдуваня за праведність [задля правди], а вмісто того всього придержують найбільше форму постів, і т. д. Вони дїйсно царствують з сьвітом, і не стоять в ряді приготованя для участвуваня в дїйснїм царстві, котре має бути установлене нашим Господом підчас його присутностї в часї його другого приходу.

Якому небудь уважному обсерваторові, відкриваєсь недорічіє межи сим поглядом а ученєм Ісуса і апостолів. Вони научали, що неможе бути царства ажь доки Цар не прийде. (Одк. 20:6; 3:21; 2 Тим. 2:12). Тимто царство небесне здобуваєть ся силою, аж до часу, коли те буде установлене в великій славі і властї.

ДВІ ФАЗІ ЦАРСТВА БОЖОГО.

Хоч се є правдою, як сказано нашим Господом, що Царство Боже **не прийде** — не появить ся вперше, в своїм поверховнім виді, але в своїм часі те буде заманіфестоване зверхними, видимими і неомильними знаками. Коли вповні установлене, Царство Боже буде складати ся з двох частий, духовна або небесна фаза і земська або людська фаза. Духовне Царство буде завсігди невидиме для людей, бо ті з котрих те буде складатись будуть божественної, духовної природи, котрої не бачив ніхто з людей, ані бачити не може (1 Тим. 6:16); рівнож його присутність і власть буде могучо заманіфестована, а головно, через його людських представителів, котрі будуть становити земську фазу Царства Божого.

Ті, котрі будуть становити духовну фазу царства є се святі побідителі віку Євангелії — Христос, голова і тіло — прославлений. Їх воскресенє і вивисшенє попереджає всіх других, бо через сю клясу всі інші отримають — будуть благословлені (Жид. 11:39, 40). Їх же се **перве воскресенє.** (Одк. 20:5*). Велике діло стоїть пе-

---

*) В сім верши слова „**А остальні мертві не ожили, доки не скінчить ся тисяч років**" сфальшовані. Тіж не знаходять ся в найстарших та найвірогіднійших Грецьких M.S.S., Sinaitic, Vatican Nos. 1209 і 1160 Syriak M.S. Мусимо памятати, що много уступів знайдених в кошіях є додатками, котрі неналежать до Біблії. Від коли росказано недодавати нічого до Слова Божого нашим обовязком є відкинути такі додатки так скоро як скоро їх фальшивий характер доведено. Правдоподібно, що такого рода додатки вдерлись до тексту припадково в пятім столітю; бо жаден M.S. переднійшої дати немістить подібного реченя (ані грецький ані сирійський). Правдоподібно, що вперше була се собі прибічна замітка читателя виражаюча його мисль о данім тексті а втягнена до змісту тексту якимсь слідуючим переписчиком, котрий хибив відрізнити зміст від замітки.

ред сею славною помазаною громадкою — Христом — конечність їхнього вивисшеня до Божої природи; бо жадна інша крім Божої сили немоглаби довершити так великого діла. Дїло їх невідносить ся тілько до сього сьвіта але до всїх річей на небі і на землї, межи духовними як і між людськими істотами. — Мат. 28:18; Кол. 1:20; Єф. 1:10; Філ. 2:10; 1 Кор. 6:3.

Дїло земської фази Царства Божого буде ограничене до сеї землї і людства. А ті, що так високо поставлені аби мати участь в тімже, будуть найбільше вивисшені і уважані Богом межи людь-

---

Усунене замітки (доданих виразів) не є важним для „Пляну" осьту поданїм; бо остальні мертві — сьвіт взагалї не будуть жити в повнїм того слова значінню, в так совершенїм станї в якім Адам жив занім согрішив і підпав осудові „умираючи умреш." Совершене житє без немочі або умираня, є одиноким вираженєм під яким Бог узнає вираз житє. З сеї точки погляду цїлий сьвіт уже утратив житє умирає, або більш властивим далосьби описати, більш мертвий чим живий. 2 Кор. 5:14; Мат. 8:22.

Слово воскресене (грецьке anastasis) означає пробудженє. В відношеню до чоловіка, те слово означає піднести його до стану від котрого він відпав, до повного совершеного чоловічества до стану утраченого Адамом. Совершенство від котрого наш, людський рід відпав є совершенство до котрого вони постепенно піднесуть ся, підчас віку Тисячлїтя, новонастаня або воскресеня (пробудженя). Вік Тисячлїтя не тільки що є віком проби; але також віком благословенства, а через воскресенє або новонастанє до житя всього що було утрачене має бути привернене всїм, котрі, коли дійдуть до знаня й спосібности радо окажуть ся послушними. Процес воскресеня буде постепенний, вимагаючий цїлого віку для свого повного докоианя, хоч саме тільки пробудженє до частної міри житя й притомності буде моментальним дїлом. Тим то повна міра житя утрачена в Адамі небуде дана людському родові аж доки тисяч лїт неукінчить ся. А з сего виникає що хоч би найменьший брак до совершеного житя називає ся частною смертию, з чого слїдує, що хоч повисші слова не є частиною натхненого слова, рівнож можна вірно й рішучо сказати, що остальні мертві не ожиють знову (невідзискають вповнї утраченого житя) аж доки тисяч лїт новонастаня і благословенства не довершить свого діла.

ми. Се є кляса о котрій спімнсно в Викладї VIII котрих судний день був персд віком Євангелії. Будучи на пробі оказались вірними, в пробудженю вони не будуть поставлені на суд —пробу знову, але отримають нагороду своєї вірності сейчас — моментальне воскресенє до совершеності людей. (Другі, чим сї та кляса духовних, будуть **постепенно** підношувані до совершеності, підчас віку Тисячлїтя. Тим то ся кляса буде готова відразу до великого дїла перед нею, яко людські репрезентанти Христа в відновлюваню і благословленю решти людства. Так, як духовна природа є конечною до довершеня великого дїла Христа так совершена людська природа є придатна і властива для будучого дїла, яке має довершитись між людьми. Сї будуть услугувати між людьми і будуть видимі від людий, а слава їх совершеності буде постійним взірцем і заохотою для других людей аби могли осягнути тую-ж саму совершеність. А що сї старинні сьвяті будуть знаходити ся в людській фазї Царства Божого і оглядані людьми є вповні посьвідчено словами Ісуса до невіруючих Жидів, котрі відрекли ся його: Він сказав: „Побачите Авраама, та Ізаака, та Якова, і всїх пророків у царстві Божому." Повиннось завважити також, що Господь неспоминає, що би його або апостолів можна побачити з Авраамом. Очевидний факт, що люде будуть жити разом з тими що будуть творити земську фазу царства, але не з духовною, безсумнїву, що деякі будуть болючо жалувати, що відкинули так велике достоїнство.

Не дано нам ясної інформації, аби могли представити акуратний спосїб в який сї дві фазї небесного царства можуть гармонїйно дїлати, в Бо-

жому поступованю з Ізраїлем через їх репрезентантів Мойсея, Аарона, Йозеа, пророків і інь. можемо мати ілюстрацію о способі в який вони можуть дїлати, — хоч будучі маніфестації Божественної властї будуть о много перевисшати ті, котрі мали своє місце в часї типічного віку; бо робота грядущого віку обнимає пробудженє всїх мертвих і приверненє послушних до совершеного стану. Ся робота буде вимагати заложеня доскоиалого уряду між людьми з совершеними людьми на становисках контролї, аби могли належито провадити справи держави. Буде конечним назначенє дїйсно едукацїйних — просьвітних улекшень всякого рода так як і ріжного рода філянтропічних заведенїй. А ся так благородна робота, себто підношуванє людства певними та сталими степенями (під дирекцією невидимих духовних членів тогож самого царства) буде се великий гонор до чого благородні люде старинности призначенї а до котрої то справи вони вийдуть приготовані скоро, по остатнїм упадку царств сього світу та по звязаню Сатани, їх князя. А яко Богом надарені честию репрезентантів небесного царства вони скоро отримають славу, честь та співдїяльність всїх людей.

Здобути собі становиско в земській фазї Царства Божого буде значити задовільненє всякого бажаня совершеного людського серця. Буде славним і задовільняючим кроком вже від самого першого вступленя на сю дорогу, а всеж слава буде взмагатись з бігом часу і розвою благодатної працї. А коли при кінци тисяч лїт велике дїло новонастаня всього довершить ся Христом (в великій мірі за помочию співдїяльностї сих благородних людських дїячів); коли весь люд-

ський рід (окрім непоправних — Мат. 25:46; Одк. 20:9) явить ся перед Єговою без плями і змази, сї що були начинєм в великім дїлї направленя будуть сияти перед людьми і перед Богом та Христом і ангелами, „неначе зорі, по вік на завсїгди." (Дан. 12:3). Їх праця й труд любви повіки незахитаєть ся. Память про них буде вічна. — Пс. 112:6.

Але взявши разом тую так велику славу тих, що будуть становити земську фазу царства, славажбо небесної фази буде перевисшати всяку славу. Коли перші будуть сияти неначе зорі, по віки на завсїгди, другі-ж сияти муть неначе сьвітила на небі — неначе сонце. (Дан. 12:3). Слава як на небі так і на землї буде упокорена під ноги Христа. Людський умисл може зближитись, але неможе ясно поняти слави, яка має явитись в Христї через час нескінченої вічностї. — Рим. 8:18; Єф. 2:7—12.

Власне через сї дві фазї царства обітниця дана Авраамові буде сповнена. „І благословлять ся в тобі всї колїна землї, і у насїнї твойму." „І буде насїнє твоє, як пісок морский, і як зорі небесні" — земське і небесне насїнє, обоє Божим насїнєм благословленя сьвіта. Обидві фазї обітниць ясно предвиджені і замірені Богом від початку, але Авраам бачив тільки земську фазу. А хоч Бог вибрав з тїлесного насїня головних членів духовної кляси (апостолів і других) і запропонував головне благословенство, духовне, всїм живучим тогож народу, в часї властивім на небесне покликанє, се власне перевисшало о много те що Авраам коли небудь бачив в заповітї, ласка на ласку.

Павло (Рим. 11:17) говорячи о заповітї Авраама, яко о кореню з якого природно виріс тїлес-

ний Ізраїл, але до котрого віруючі з Поган були вщеплені, коли природні вітки були відтяті через недовірство їх. Се доказує подвійне виповнення обітниці в розвою двох насінь, земське (людське і небесне (духовне) котре буде становити дві фазї царства. Сей корінь заповіту родить сих дві відмінного рода вітв, кажда з них в воскресеню буде родити свій власний ґатунок совершеного овочу: кляси — людська і духовна в царській властї. В порядку що до розвою перше було природне (земське), опісля небесні володарі, а що до порядку достоїнства стану й часу обняття уряду, се буде дане в перше духовному, опісля-ж тїлесному; тимто-ж перві будуть останні, а остальні — перві. Мат. 19:30; Луки 16:16.

Обітниця дана Авраамові, на котру покликаєсь Степан (Дїян. Ап. 7:5) а в котру Ізраїль вірив, була земська; і відносилась до **землї**. Бог „обіщяв дати йому її в державу" сказав Стефан. Господь же рече Авраамові: „Позирни очима твоїми та поглянь від місця, де ти тепер, ід півночі, ід полудню, ід востоку, ід заходу; бо всю **землю**, що ти вбачаєш, тобі оддам, і потомкам твоїм на віки. І вчиню потомки твої, як пісок земляний; коли хто може злїчити пісок земляний, то й потомки твої злїчить. Уставши, пройди землю в довжину і в ширину її, бо тобі оддам її." (1 Мой. 13:14—17). Степан показує, що ся обітниця, **ще мусить** виповнитись; бо осьвідчає, що Бог не дав Авраамові, „наслїдя в нїй [землї] нї на ступінь ноги.'

Апостол, пишучи, о сїй самій клясї сьвятих Старого Завіту — Авраам між другими — годить ся з заявою Степана, що обітниця дана Аврамові не зістала ще виповненою; а навіть поступає

дальше і показує, що земські обітниці не можуть виповнитись аж доки, ще висші небесні обітниці відносно Христа (Голови й тіла) сповнять ся. Він рече о них: По вірі померли ті всі, неприявши [т. є. без виповненя ся] обітниць, тим, що Бог лучче щось про нас [Христа] провидів, щоб вони не без нас осягли звершенє. (Жид. 11:13, 39, 40). Тим то показано знову те, що Спаситель і Відновитель є духовний, давши себе в викуп за всіх, і що від сеї духовної кляси коли буде високо вивисшена мусять виходити всі благословенства за посередництвом видимих репрезентантів чи якого би то рода й небули начиня. — Рим. 12:1; Гал. 3:29.

Тимто як се даєсь добачити, що земська фаза царства буде Ізраїльска, довкола сього факту громадять ся численні пророцтва, котрі вказують на те, що сей нарід займе перше становиско в Божім пляні що до будучого благословленя сьвіта, коли їх святиня, в руїнах пороху земного буде відбудована, а Єрусалим стане ся славою цілої землі. Знаходимо заяву, як в пророків так в апостолів, котрі ясно вказують, що в часі новонастаня всього, Ізраїль, яко нарід буде першим з поміж народів, щоб прийти в гармонію з новим порядком справ, що земський Єрусалим буде відбудований на узгіррю своїм, і що їх слава верне ся з давен бувало за часів князів і суддів (Ісаії 1:26; Пс. 45:16; Єр. 30:18.) І чого можна більше річевого дожидати, як не сього аби Ізраїль міг радоватись перше всіх пізнаючи пророків та патріярхів? і що їх знайомість та довга дисціпліна під законом, що повинно би приготовити їх для підданя ся і послушеньства авторітетові царства? І коли Ізраїль буде першим з народів узнаним і благо-

словеним, як се написано о Ізраїлю. „І допоможе Господь наметам Юдиним, як і перш."

Не уважаємо аби являлось важним входити в дискусію де належало би пошукати „загублених поколінь" Ізраїля. Може бути правдивим або ні, якто деякі твердять, що ті „загублені покоління" дослідимі, яко певні цівілізовані народи нинішнього дня. Але хоч деякі з підданих доказів не є недорічевими а всеж коли взять їх разом являють ся припущенєм — здогадуванєм. Але, коли би навіть ще яснійше доведено, щоб деякі з цівілізованих поколінь, так і тоді не довелоб се нічого на їх користь під „небесним" „високим покликанєм," котре ще від часу відкиненя їх, яко народу, не узнає ріжниці між Жидом а Греком, невільником а вільним. Коли би таке сьвідоцтво сталось коли небудь чпнним (котре до сих час ще не є) те булоби в досконалій гармонії з пророцтвами і обітницями відносно тогож народа, ще, дожидаючого сповненя ся у, і під земською фазою царства.

Природне привязанє, як рівнож і міра ще живого зауфаня в невиповнені ся до сих час обітниці і всі їх природні пересуди, відібють ся корисно для Ізраїля в загалі і прискорять принятє нових володарів; коли їх звичай під законом до послушенства рівнож буде сприяти до їх скорої гармонії з принціпами нового правительства.

Як Єрусалим був столицею образового царства Божого, так знову буде занимати ту саму позицію, а буде: „городом Великого Царя." (Пс. 48:2; Мат. 5:35). Город є символем царства або власті, і так Боже Царство символізоване, яко новий Єрусалим, нове царство сходяче з небес на землю. Насамперед се буде складати ся тіль-

ки з духовної кляси, Невісти Христової котра, як бачив Йоан, буде постепенно сходити на землю і буде постійно приходити до власті, коли в той сам час нинішні царства будуть крушитись підчас Дня Господнього. Однаковож, в часі властивім, земська фаза сього города, або правительства буде заложена, части, або членами котрого будуть сьвяті Старого Закону. Не буде двох городів (урядів, правительств) але один город, одно небесне правительство, те, котрого Авраам виглядав, „город, що має основини" — правительство заложене на справедливості, на невзрушимій скалі, підвалиною котрого є заслуга Христа, Спасителя, вартість викупу який він дав, а невзрушимість Божественної справедливости, котра не може більш осудити вибавлених, так як не могла передше дарувати винним. — Рим. 8:31—34; 1 Кор. 3:11.

Славний Город Мира! котрого мури означають спасенє, охорону, і благословенство всім, хто входить до нього, котрого підвалини заложені на справедливості, неможуть бути ніколи взрушені, котрого архитектом і будівничим є сам Бог! Сьвітло, що буде сьвітити з сього славного города (царства) Божого, буде тим сьвітлом, щоб (народи) нації могли і будуть поступати дорогою сьвятобливості до совершенства і повної гармонії з Богом. — Одк. 21:24.*)

Коли людство осягне совершенство при кінци віку Тисячлітя, як се вже показано, будуть приняті в членство царства Божого і буде їм дана повна контроля над землею, як спершу замірено

*) Слідуючі слова опущені з сього верша в найвірогіднійших манускриптах, а іменно: „що будуть спасені," також „і честь." Останні слова 26 верша незнаходять ся там також.

— каждий чоловік буде Володарем — Царем. Се ясно показано в символічнім пророцтві Йоана (Одк. 21:24—26); бо в видіню, він не тілько, що бачив нарід, що ходив в тім сьвітлі, а й царів входячих до нього в славі, всеж ніхто не міг входити хтоби опоганив його. Ніхто не може бути приналежним до сього города (царства) хтоби вперше не був випробованим на всі сторони; ніхто, хто робить або любив би робити гидоту та лож; тільки ті що написані в книзі житя Агнцевій, до котрих він скаже: „Прийдіть, благословені Отця мого, осягніть царство, приготоване вам."

Тодї-ж, належалоби памятати, що хоч не має сумніву, що буквальне місто Єрусалим буде відбудоване, і хоч правдоподібним є що місто Єрусалим станесь столицею сьвіта, а всеж много пророцтв, що згадують Єрусалим і про його будучу славу, відносять ся під сим символем, до Царства Божого, яке має бути заложене в великій сьвятості.

Що ся відносить будучої слави земської фази царства, як се представлено в Єрусалимі, пророки говорять з запалом: „Звеселіть ся, засьпівайте разом, ви, розвалини Єрусалиму; бо потішив Господь нарід свій, визволяє Єрусалим." „Я бо обертаю Єрусалим у веселощі, а нарід його в радощі." „Звеселіть ся ж із Єрусалимом і радуйтесь ізза него,... щоб вам роскошувати великим богацтвом слави його; так бо говорить Господь: рікою направлю до него мир, а заливним потоком богацтва й славу народів." „Ні, в ті часи звати муть Єрусалим престолом Господнім, і всі народи збірати муть ся в Єрусалим." „І пійдуть многі народи й скажуть: Ходіть, вий-

демо на гору [царство] Господню, в дім Бога Якового, а він покаже нам свої дороги, й будемо ходити стежками його, бо з Сиону [духовна фаза] вийде закон, і слово Господнє — з Єрусалиму." — земська фаза, — Ісаії 52:9; 65:18; 66:10—12; Єр. 3:17; Ісаії 2:3.

Коли застановляємо ся над дорогоцінними обітницями будучих благословенств учинених Ізраїлеві, і дожидаємо акуратного виповненя ся їх на користь сього люду, властивим, абисьмо памятали, що вони яко нарід, був се, як типічний так і активний нарід. В однім змислї є вони типічним народом всього людства сьвіта; а їх право закону, послушенства й способу житя, був типічним Нового Закону, який має бути заведений з сьвітом підчас Тисячлїтя і грядущих віків.

Кров примиреня під їх типічним заповітом і сьвященство, котре її застосовувало до того-ж народу, виображали Новий Завіт і царське сьвященство, котре в часї Тисячлїтя буде застосовувати його очищеня і благословенства цїлому сьвітові. Тимто їх сьвященство виображало Христа, а нарід виображав всїх тих за кого дїйсна жертва зістала принесена і на котрих сплинуть дїйсні благословенства — „на каждого чоловіка" на увесь сьвіт."

Тому, памятаймо, що хоч будучі благословенства, подібно, як минувші будуть Жидові перше а також Поганинові, буде се тільки справою часу, що Жиди будуть мати першенство до Божої ласки; а се як показалисьмо буде зовсїм природнім наслїдком їх досьвіду під Законом, котрий у властивім часї буде відповідати свому замірові аби привести їх до Христа. Хоч в часї першого приходу се привело тілько малу частину з них, то

приведе їх яко нарід в другому приходї, і яко народ будуть першим овочем між народами. Остаточно, кажде благословенство дане Ізраїлеві, окрім тих, що належать ся вибраним клясам, не тільки що сповнять ся в тім народї, але його антипічне виповненє ся у всїх племінях землї. Під тим правительством „Бог віддасть кожному по дїлам його — славу, честь і впокій усякому, хто робить добре, Жидовинові перше, тай Грекові; нема бо в Бога вважаня на лиця." — Рим. 2:6, 10, 11.

Апостол Павло звертає нашу увагу головно напевнїсть Божих обітниць Ізраїлеві в будучностї, і виказує, що за ласки вони утратили через їх недовірство, а які ласки ще запевнені. Він, каже, що з причини пихи, затвердїлостї сердець та недовірства, що Ізраїль, яко нарід **не осягнув** того за чим шукав — головне становиско Божественної ласки і служби. Відкликуванє ся Павла осьту не є до всїх родів Ізраїля, почавши від Авраама, але до тих родів, що жили в часї першого приходу; а його слова стосувались би до всїх їх родів, що жили в часї віку Євангелії, вік в котрім найголовнійша ласка була пожертвована — високе покликанє до Божої природи і співнаслїдництва з Ісусом. Сю ласку Ізраїль, яко нарід хибив узнати, а тим самим несхватили тогож. А хоч Бог навідавсь до Поган і покликав многих з них через Євангелию, вони-ж, як і тїлесний Ізраїль, хибнуть осягнути небесну нагороду. Будь що будь, кляса, останок, мале стадо з між всїх покликаних, зважає на покликанє, а через послушенство та самопосьвяченє, чинить своє покликанє і вибір певним. Тимто що Ізраїль, яко нарід хибив осягнути, а що номінальна Христї-

янська Церква хибляє осягнути те дане вибраним або вибраній клясї, вірним „тїлу Христовому" — вибраним (по провидїню Бога-Отця) освяченєм духа й у вірі правди. — 2 Сол. 2:13; 1 Пет. 1:2.

Але хоч, через відреченє ся Христа, Ізраїль стратив усю особлившу ласку, а всеж Павло вказує що се не доказує щоб їх цїлком відтято від ласки бо вони помимо того мали той самий привілєй бути вщепленими в Христа і духовних ласк, якими решта людства користовалась, коли би в часї коли покликанє учинене, а вони приняли би в вірі, бо Павло доказує: здолїє бо Бог знов прищепити їх, як — щепити на диких вітвах, і вони-ж як не зістануть ся в невірстві, прищеплять ся. — Рим. 11:23, 24.

Тим більше Павло доводить, що хоч Ізраїль утратив головне благословенство, „за котрим шукає", головне становиско в Царстві Божім, а всеж остаєть ся, що великі обітницї ще мають бути виповнені на користь тогож народу; бо він виводить, що Божі дари, покликаня, заповіти і обітницї не можуть бути відвернені на сторону невиповнені.

Бог знав кінець від початку; він знав, що Ізраїль відкине Месію і його недвозначні обітницї дані їм в виду сього знаня, яке дає нам запевненє, що Ізраїль ще має бути ужитим до Господньої служби, яко його аґенция в благословленю сьвіта, хоч „Ізраїль не осягнув того зачим шукає" — головної ласки. Павло продовжає показувати, що Божий Заповіт обітниць Ізраїлеві, був такого рода аби полишити отвореним і неозначеним чи вони яко нарід будуть небесним чи земським насїнєм, чи вони одідичать і виповнять висшу чи

нисшу службу згадану в обітницях. Бог держав в тайні висшу духовну ласку аж до властивого часу, а обітниці учинені їм споминають тільки о земській ласці, хоч він предложив їм більше чим коли небудь обіцяв. Сї обітниці, каже Павло, не можуть хибати і представленє укритої ласки перше а сліпота Ізраіля відкиненя тоїж, в жаден спосіб не уневажняє і не нищить інших зарисів обітниці. Тимто він осьвідчає, що хоч Ізраіль, яко нарід відкинутий від ласки підчас, коли Невіста Христова є вибираною, як з поміж Жидів так і Поган, а всеж надійде час, коли Збавитель (Христос Голова й тїло) будучи в комплїті [доповненим], Божественна ласка верне до тїлесного Ізраїля, а славний Збавитель відверне безбожє від Якова,*) і так увесь Ізраіль спасеть ся [поверне до ласти] якож писано: Слова апостола є:

„Не хочу бо, щоб ви невідали тайни сієї, брати, щоб не були самі в собі мудрими, що осліпленє від части Ізраїлеві стало ся, доки сповненє поган увійде [аж доки повне число з Поган буде доповнене]. І так увесь Ізраіль спасеть ся, якож писано: Прийде з Сіону Збавитель [Христос, Голова й тїло] і одверне б божжє від Якова. І се їм від мене заповіт, коли зниму гріхи їх. По БЛАГОВІСТЮ вони вороги задля вас; по вибраню-ж полюблені задля отців, бо в даруваних і покликаню Бог некаєть ся. Бо, як і ви [Погане] колись противились Богові, тепер же помилувані через непокору сих; так і сї тепер противились, щоб через ваше помилуванє і їх помилувано [в руках прославленої Церкви]. Зачинив бо Бог усїх у непокору, щоб усїх помилувати.

*) Духовний Ізраіль нїгде не названий „Яковом."

[Порівнай Рим. 5:17—19]. О, глибино богацтва і премудрости і розуму Божого!—Рим. 11:25—33.

НАСЛІДНИКИ ЦАРСТВА.

Хто вийде на гору [буквально **гора, символ царства**] Господню і хто буде стояти на сьвятому місці [сьвятині] Його? Ті в кого безвинні руки і чисте серце." — Пс. 24:3, 4.

Місто Єрусалим було збудоване на щиті гори — подвійнім щиті; долина Тиропеон ділила місто на дві части. Всеж таки було оно одним містом окружене одним муром з мостами, які лучили обидві части. На одному з сих вершків гір була збудована Сьвятиня. Се можна би розуміти, яко символь єдности царских і сьвященичих прикмет прославленої Церкви; або Царство Боже з його двома фазами — духовна сьвятиня, не земського оріґіналу, але нова, небесної або духовної природи (Жид. 9:11), віддільна від, а всеж получена, з земською фазою.

Давид як видаєть ся відкликаєсь до двох місць. Було се честю бути в городі, а ще більшою честю входити до Сьвятого Храму, у секретні преділи його, до котрих тільки сьвященикам було дозволено входити. Давид показує, що безвинне житє і чисте серце конечні всякому хтоби хотів доступити честі в котрому небудь з двох місць. Сі що бажали би статись Царским Сьвященством напоминані до чистоти, так як і Архисьвященик нашого визнаня є чистим, коли хотять статись гідними співнаслідства з Ним. А хто має сю надію на Нього очищає ся, навіть, як і Він є чистим. Як се вже показано є се чистота заміру, старанє ся почислена нам, яко абсолютна або дійсна чистота, приписана нам чистота Христової заслуги,

котра достарчає наші неуникнені недостачі, і винагороджає за наші неуникнені немочі, коли не по тїлу ходимо а по духу.

Але незабуваймо, що чистота, щирість і повне посьвяченє ся Богові конечні всїм тим, хто хотївби увійти до Царства Божого в котрій небудь фазї. Так оно було з сьвятими Старого Закону, що одїдичать земську фазу царства під управою Христа. Вони милували праведність а ненавиділи беззаконє, і були вельми засмучені й покутували, коли доводилось спотикатись через їх неміч та в тїсноті. Также-ж само мала ся річ з вірними віку Євангелії і так воно буде зі всїма в віку Тисячлїтя, коли то Дух Божий, дух Правди буде вилитий на всяке тїло. Побідителї того віку будуть мати рівнож вимоги невинного житя і чистоту серця, коли хотїли би мати право увійти в город — царство приготоване їм від заложеня сьвіта — новоустановленє оріґінального царства.

ЗАЛЇЗНА ВЛАСТЬ.

Многі блудно припускають, що коли Христове Тисячлїтнє Царство урочисто установлене, так тодї кождий буде задоволений з його правлїня. Але так оно не є. Його приписи будуть о много акуратнійшими чим тї, які були під яким небудь передшим правительством, а воля народу буде ограничена до певного степеня, що станесь певно горечею для многих з тих що тепер домагають ся о побільшенє свободи. Свобода обманювати, зводити ушкодженє собі, або другим в харчи або питю, або псутє добрих обичаїв, буде абсолютно всїм заборонено. Свобода або дозволенє чиненя злого, якого би то рода й небуло не буде нїкому удїлено. Одинока свобода, яка буде дана буде

се правдива воля слави синів Божих — воля чинити добро собі і другим в який небудь й в каждий спосіб; але нічого не буде дозволено шкодити або зло чинити у всім тім Сьвятім Царстві. (Ісаії 11:9; Рим. 8:21). Така власть дасть ся многим відчути, яко жорстока, ломлюча всї їх перші склонности й призвичаєня, як рівнож поторощить всї теперішні інституції заложені на ошуствї та фальшивім понятю свободи. З причини його твердості і сили, або як се символічно названо „залїзна власть." — „І пасти ме їх жезлом залїзним." (Порівнай Одк. 2:26, 27; Пс. 2:8—12 і 49:14). Тимто буде виповнена заява, „І зроблю суд мірою, а справедливість — вагою, і наче градом [праведний суд] спустошене буде втечище льжи; й води [правда] затоплять місце вашого сховку, нема бо нічого захованого, що не виявить ся." Ісаії 28:17; Мат. 10:26.

Многі збунтують ся проти тому досконалому і справедливому урядові, против власті, князя Мира, з причини їх призвичаєня ся до панованя над співближнїми і житя коштом других без відданя їм за те найменьшої услуги. Теперішнє лехковаженє й попусканє гріхові заслужать зовсім природньо на многі й жорстокі ріски, під тим панованєм, занім навчать ся заданя царства — рівності, справедливості, праведності (Пс. 89:32; Луки 12:47, 48). Задача на сю тему прийде найперш для живучих поколїнь і вже блисько. — Якова 5.

О благословенна хвиля! Коли Князь Мира введе права праведності і рівності правлячи жезлом залїзним, маси людства навчать ся, що „Праведність підносить у гору народ, а безбожність сором народів." Вони навчать ся накінець, що

Божий Плян і права приносять найлучший успіх для всїх і остаточно научать ся любити правду а зненавидять беззаконє. (Пс. 45:7; Жид. 1:9; Пс. 11:5—7).

ЦАРСТВО ВІЧНЕ.

„І царювати ме Господь над усїєю землею" (Зах. 14:9). Царство, котре Єгова заложить буде в руках Христа, підчас Тисячлїтя, буде царством Єгови, але буде під безпосередною контролею Христа, яко його заступника, в подібний спосіб, як ряд Сполучених Держав правив полудневими Державами в часї після Повстаня. Полудневим Державам на певний час не було дозволеним правити собою через вибір їх урядників, котрі могли спротивляти ся констітуційним правам Спол. Дер.; але ґубернатори були іменовані і уповноважнені, з повним правом дїлати, в цїлї допровадженя на ново до гармонії межи Полудневими Державами а центральним урядом Сполучених Держав. Тимто спеціяльне пановане Христа над справами землї, є на ограничений час і для особлившого заміру, і закінчить ся з довершенєм того заміру. Чоловік, через спротивленє ся стратив Богом дані права — між іншими: самоуправу в гармонії з правами Єгови. Бог, через Христа відкупляє всї ті права, і забеспечає право чоловікові не тілько повернути особисто до його першого стану але також уряду, яко царя землї. Але аби привести чоловіка назад, як се Бог замірив, в найбільш принагідний спосіб, аби чоловік міг запамятати в науку досьвіди теперішнього житя — а іменно, т. є. аби доложив всїх старань взглядно своєї власної поправи, а се власне буде вимагати сильного, досконалого правительства. А сеї чести довершеня

коналого уряду. А власне сю честь довершеня поправи чоловіка, (пр: во котре вимагало того щоби Ісус умер аби забеспечити наново житє чоловікові) повірене Христові; і: „Мусить бо він царювати, доки положить усіх ворогів під ноги його," аж нїкого не стане такого хтоби не взнавав, не чтив і не був йому послушним. Тодї доповнивши своєї місиї, через направленє людського роду, віддасть царство Богу і Отцю, і людство буде мати тодї до дїла з Єговою безпосередно, так як на початку, позаяк посередництво чоловіка Ісуса Христа зістало вповнї доконане, яко велике дїло примиреня. — 1 Кор. 15:25—28.

Коли Царство зістане віддане Отцеві позістане дальше Царством Божим, а права будуть завсїгди ті самі. Все людство будучи тодї допроваджене до совершеного стану буде встанї дати досконале послушенство, так в букві права так і в духу; коли тепер змаганє в дусї послушенства й уваги на Боже право є всїм на що люде можуть ся здобути. Повна буква доскоиалого права забилаби їх від разу на смерть. (2 Кор. 3:6). Наше принятє тепер є одиноко через жертву Христа.

Доки чоловік не є совершеним „Страшно впасти в руки Бога Живого." (Жид. 10:31). Чоловік занїм дїйснб буде совершеним, не може явитись перед правом абсолютної справедливості, а потребує щедрого милосердїя придбаного через заслугу і жертву Христа. Коли Христос віддасть царство Отцеві, він представить людськість без вини, яка буде в станї користоватись вічним благословенством під досконалим правом Божим. Всяка боязнь пійде проч, а Єгова і його привернені сотворіня будуть в совершенній гармонії з собою, як і вперше.

Коли, на кінци Тисячлїтя, Христос віддасть царство землї Отцеві, він чинячи так віддасть се людям, яко представителям Отця, котрі були замірені вже з початку мати сю честь. (1 Кор. 15:24; Мат. 25:34). Тимто Царство Боже тревать буде вічно. Як се читаємо в словах нашого Господа: „Тодї скаже цар, тим що по правицї в него: [ті хто в часї тисячлїтнього панованя осягнуть стан ласки через їх єдність і послушенство], Прийдїть благословенні Отця мого [ви, котрих Отець замірив в той спосіб благословити] і осягнїть царство, **приготовлене** ВАМ від основаня сьвіту."

Се царство і честь приготоване для чоловіка не повинно бути мішане з ще висшим царством приготованим для Христа, „котре Бог призначив **перед** віками на славу **нашу.**" (1 Кор. 2:7), а до котрого нас вибрано в Христї **перед** заложенєм сьвіта. А хоч виключне пановане Христа на землї закінчить ся, як було показано, не мусимо припускати, що слава і сила і царство Христа тодї скінчить ся. Нї, Христос є з'єднаний на завше зі всьою Божественною силою і властю по правицї ласки Єгови, а його Невіста — співнаслїдники будуть на завше учасниками його взростаючої властї. Як великі — дивні дїла в других сьвітах дожидають властї сего вивисшеного представителя Єгови, не будемо тут застановлятись дальше, хиба що припімнемо о неограниченій дїяльностї Божої сили і безграничности всесьвіта.

Направду, тодї, в якій небудь фазї царства наш удїл з середоточить ся, се є „бажанєм всїх народїв" бо під сим всї будуть благословенні. Тимто, всї можуть тужити до того часу і молити ся: „Не-

хай прийде царство твоє. Нехай буде воля твоя, як на небі, так і на землї." Власне за сим то безвідома все сотворінє вздихало і дожидало — дожидаючи відкритя Синів Божих, царства, котре знищить зло, ущасливить і улїчить всї народи. — Рим. 8:19; 16:20.

ВИКЛАД XV.

ДЕНЬ ЄГОВИ.

„День Єгови", „День Пімсти", „День Гнїву", „Час великої Недолї." Сьвідоцтва Біблійні відносячі ся до того дня. Його огонь і буря, його потрясеня й ростоплюване суть символїчними. Сьвідоцтва Давида. Сьвідоцтва Обявленя даного Йоанові. Сучасне становиско і будучий вигляд і як на те задивляють ся противні собі сторони. Капіталїсти і робітники. Зарадче средство не дасть ся ввести. Усунене заслони і оказане ся сьвітла в часї властивім. Доводи тогож. Услів'е, — положене сьвятих в часї недолї і їх властиве відношене ся до тоїж.

„ДЕНЬ ЄГОВИ" є се назва періоду часу, в котрім Боже царство під властю Христа буде постепенно **установлюване на** землї, коли то царства сього сьвіта переминуть а власть і вплив Сатани над людьми буде звязана. Се є повсюди описано яко день хмарний, день великої недолї й замішаня між людьми . І щож тут дивного, колиби революція відповідних розмірів спричинила предсказану недолю і так великі зміни в суспільнім устрою. Малї революції спричиняли недолю в каждім віку; але ся остілько має ся ріжнити від попередних революцій, що „буде се час лютий, якого не бувало від того часу, як повстали люде" — „й не буде." — Дан. 12:1; Мат. 24:21, 22.

Длятого називає ся „День Єгови," що Христос з царским титулом і властю буде присутний, яко

репрезентант Єгови, беручи поручене всіх справ в часі дня недолі, тимбільше, яко ґенерал Єгови, підбиваючій всьо, а яко Князь Мира, буде благословити всіх. В міжчасі, як фальшиві і недосконалі погляди і системи будуть упадати, хоругов нового Царя зістане піднесена, і евентуально має бути признаний всїма, яко Цар царів. Як се предсказано пророками, яко дїло Єгови **установленя** Царства Христового: „Дам тобі народи в наслїдє, а кінцї сьвіта у владїнє." (Пс. 2:8). „А по часах тих царств здвигне Бог небесний царство." (Дан. 2:44). Й засів Стародавний й приведено до його наче Сина чоловічого, і **дано йому** власть, щоб всї царства служили й корились йому. (Дан. 7:9, 13, 14, 22, 27). Павло додає, що коли Христос доконає цїль свого панованя „тодї і сам Син упокорить ся Тому [Отцеві] хто УПОКОРИВ ЙОМУ ВСЕ." — 1 Кор. 15:28.

Сей період є названий „День пімсти Бога нашого," і „День Гнїву." (Ісаії 61:2; 63:1—4; Пс. 110:5). Хто-ж виображає собі гнїв, або припускає що се є Божественне завзятє, вельми помиляєсь. Бог установив певнї права з котрими згідно дїлає, а ті, котрі стоять в якій небудь суперечностї з ними, відбирають кару чи гнїв, яко наслїдок. Божа рада була завсїгди відкидувана людьми, з винятком немногих, і, як се показалисьмо, Він, дозволив їм поступати власною дорогою, опустити його раду і дозволив на усунене Його з їх сердець (Рим. 1:28). Сам же ограничив свою дїяльність до Авраамового насїня, котре осьвідчило своє бажанє поступати його дорогою й позіставати в його службі. Затвердїлість їх сердець, яко народу і їх нещирість взглядом Бога не тільки, що зовсїм природньо повстримала їх від при-

нятя Месії, а рівнож природньо приготовила їх і довела до недолі, котрою закінчилась їх народова еґзистенція.

Такжеж і сьвітло несене у сьвіт підчас віку Євангелії правдивою Христовою Церквою (кляса, котрих імена записані на небі) внесло сьвідоцтво цивілізованому сьвітові ріжницю між добром а злом, між правдою й фальшем, о наближаючім ся часі, в котрім одні отримають нагороду а другі кару. (Йоана 16:8—11; Діян. Ап. 24:25). Се малоби великий вплив на людей, колиби уважали на поученя Господні; але будучи свавільними, як завше, вони мало користали з поради Сьв. Писаня, і так то День Господній наступить, яко результат занедбаня. Знову-ж такий же можна назвати Днем Гніву Бога через лехковаженє собі його поради та яко нагорода беззаконя. Та помимо того всього недоля, якою буде навіданий сьвіт є природнім наслідком гріху, що Бог предвидів, а проти чого, ради того хоронилиби їх, коли би були наслідувані.

Коли Боже слово Церкві було: „Представляйте тіла ваші яко жертву живу" (Рим. 12:1), йогож слово сьвітові було: „Держи язик від злого, а уста твої, щоб не говорив зрадливо, одвертайсь від злого й твори добро, шукай супокою і дбай про него. (Пс. 34:13, 14). Не багато звернуло увагу на одні або другі слова. Тільки мале стадо посьвятилось; а що ся відносить до сьвіта то хоч виставив гасло, „Благочестє є найлучша засада," але таке занедбане в практичнім житю взагалі. Сьвіт йде радше за голосом скупоти — здобувай що сил твоїх стане все: багацтва, славу і власть сьвіта сього, без взгляду на те, яким способом набудеш їх, і безвгляду що хтось тратить через

твій зиск. Словом недоля сього Дня Господнього не прийшлаби, коли би принціпи Божого права були заховувані до певного степеня. Те право зібране в коротці є: „Люби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всею душею твоєю, і всею думкою твоєю, а ближнього твого, як себе самого." (Мат. 22:37—39). Позаяк зіпсутий — тілесний умисл противить ся сьому праву Божому, і не є його підданим, а зате недоля прийде, яко природній наслідок, як збір по сійбі.

Тілесний умисл від часу свого упадку, — далеким від того аби любити ближнього свого, як себе самого, був завше самолюбним і захапчивим — ведучим навіть до насильства й мордерства дістати для себе річи, які є в посіданю других. В який би то спосіб й не вправлюваний принцип самолюбства є завсігди один і той самий, хиба що під впливом стану уродженя, едукації та окруженя. Був він тим самим в каждім віку сьвіта, і буде, аж дотя, доки сила залізної власті Месії, не сила лакомства й жадоба, але любов, рішить що є ДОБРЕ і впровадить в точне виконуване примусом, аж доки всї не дістануть спосібности вивчити висші добродійства власті праведності і любові в порівнаню з властю самолюбства та сили; аж доки під впливом сонця сьвітла правди й праведності, самолюбне, камянне серце чоловіка стане ще раз таким, як тоді коли Господь сказав: „вельми добре" — серце мясне — Єзек. 36:26.

Коли глянемо в минувшість, лехко можемо бачити переміну подобія Божої любви і доброти на затверділе самолюбство. Обставини ведучі до попираня самолюбства, появили ся так скоро, як скоро чоловік, через непослушенство, утратив Божественну ласку і був вигнаний з його дому

в Едені де всї його потреби були щедро заспокоювані. Коли наші перші родичі опустили рай, начали борбу о істнованє о стільки, о тільки се далоби ся, та сейчас знайшли себе окружені тернєм, бодаками, осетом та яловою землею. Застосованє ся до такого рода житя спричинило журбу та працю в потї чола, як се було Богом предсказано. Постепенно умислові і моральні здібности начали тратити свою силу задля браку їх уживання, коли в той сам час низші прикмети розвинулись в повнїм того слова значїню через їх постійну вправу. Віджившюванє ся сталось головною цїлию житя, а цїна працї сталась правилом, після котрого всї інші справи були оцїнювані, а Мамона стала ся паном людей. Й чи дивуватись нам, що серед таких обставин людство сталось самолюбним, жадним, і захланним, каждий убігає ся найперше о потреби, а опісля о славу, вигоди до яких дає спромогу Мамона? Та се є тільки природня тенденцїя, з котрої Сатана осягнув велику користь.

Підчас минувших віків, під ріжними впливами (між іньшими, невіжество, расовий пересуд, національна пиха), великі богацтва сьвіта сталисъ власністю кількох — володарів — котрим маси віддавали невільниче послушенство, яко своїм національним репрезентантам, а богацтвами тихже пишались, якоби такі були інтересовні для них яко їх власні, в котрих уважали себе репрезентацїйно.

Але в міру зближеня ся часу, в котрім то Єгова замірив благословити сьвіт через Рестітуцїю за посередництвом Месії, начав підносити заслону невіжества і забобону, через новітні улекшеня та винаходи; а з сими прийшло загальне піднесенє

люду та ослаблюванє і зменшуванє ся власті земських володарів. Богацтва сьвіта вже незнаходять ся більше в руках царів, але головно між людьми.

Хоч богацтво приносить много злого, се також приносить деякі благословенства: богаті мають спромогу осягнути лучше образованє — а тимто підносять ся висше інтеллєктуально понад біднійші люде і стають ся більш чи менш стовариш ені з пануючою династією. Так то еґзистує аристократія, котра посідає як гроші так і едукацію підпирати се, і помагати в його скупій борбі дістати все, що може та держати себе на першім становиску за всяку ціну.

Коли знанє побільшає ся, а нарід користає з едукаційних улекшень, тепер в так великій скількості, вони начинають думати про себе, а через само-оцінене і самолюбство в них доведені через те мале знанє — що часом є небезпечною річию — вони судять що вони знають способи й средства котрими справи і обставини всіх людей, а головно їх власні можна поліпшити і то коштом кількох в чиїх руках знаходять ся тепер богацтва сьвіта. Безсумніву, що многі з сих, щиро вірять, що інтереси, о котрі веде ся борба між поклонниками Мамони (бідних з одної сторони, а богатих з другої сторони) можна би лехко і задовільняючо поладнати; і ані разу нема потреби сумніватись, що вони мають те чутє, що коли-б вони були богатими, вони були би дуже добрими, і цілком радіби любити ближніх своїх як себе самих. Але очевидно, що вони обманюють себе; бо в їх теперішнім стані, направду дуже мало оказують такого духа, а сей хто не може бути вірним на малім, вживаючи богацтв сього сьвіта, небув би вір-

ним коли би мав розпоряджати більшим майном. Фактом є і дані на се маєть ся; бо декотрі з найбільш затверділим серцем і найбільш самолюбними між богатими є ті що нагле повстали з покірного низшого стану.

Коли в жаден спосіб неможна похваляти ані уневинняти, а противно ганитиби захланство та захапчиве самолюбство зі сторони усіх кляс, є се тільки властивим завважити, що провізія — охорона для хорих, безпомічних і вбогих, через заклади домів притулку, шпиталів, домів для вбогих, публичних читалень, шкіл і ріжних інших підприємств для добра й вигоди мас радше чим для богатих, а які є піддержувані з податків та добровільних датків від богатих. Сї институції майже завше довжні за свою еґзистенцію через добросердечних та добродійних між богатими людьми, і є справами для котрих біднійші кляси не мають ані часу, ані конечної едукації, або інтересу до успішного провадженя тихже.

Нинїж, видимо взростаючу опозицію межи богатими а робітничою клясою — взростаюча горячка зі сторони працї і взростаюче відчуване між богатими що нїчого хиба що сильна власть закону охоронить те, що вони вірять є їх правами. Тимто богаті зближають ся в близшу звязь з урядом, а робітничі маси начинають думати, що права і уряди замірені аби помагати богатим а гнобити бідних, зате змагають до Комунїзму та Анархії, припускаючи, що тим способом поліпшать свої права, незвертаючи уваги на те, що найгірший уряд і найбільш коштовний є незміренно лучшим чим без уряду цїлком.

Многі Писаня показують ясно, що характер недолї буде такого рода, через що теперішні

політичні, соціяльні і релігійні системи упадуть, а се власне викаже результат побільшеня ся знання і свободи а через недосконалість чоловіка: умислову, моральну і фізичну. Сі Писаня будуть наведені в своїм ряді, але осьту можимо звернути увагу нашим читателям, тільки на кілька з многих, що в многих пророцтвах Старого Тестаменту, в котрім Єгипет, Вавилон і Ізраіль виображають так богацько річей, не тільки, що було буквальне їх виповненє ся всього того, що було замірено, але також має друге ще значінє і то ще більшої ваги. Тим то предсказанє упадку Вавилону, і т. д. мусілоби бути уважаним за крайне недорічіє колибисьмо невзнавали символічного і антипічного так добре як і буквального Вавилону. Книга Одкритя містить предсказаня запротоколовані давно потім, як буквальний Вавилон вже лежав в руінах, а тимто є очевидним що відносить ся, і, що такі пророцтва можна застосувати тільки до символічного — містичного Вавилону, а всеж тісне подобіє пророцьких слів, явно і прямо висказаних до буквального Вавилону, сим то показані, що належать в спеціяльнім змислі до містичного Вавилону. В сім більшім виповненю ся, Єгипет виображає сьвіт, Вавилон номінальну Церкву т. зв. Христіянство; колиж, як се показано, Ізраіль часто представляє цілий сьвіт в його оправданім стані, яким сей станесь — його славне Царске Сьвященство, його сьвяті Левіти і його віруючих та віддаючих чсть Господу Богові, людей, оправданих через жертву Примиреня — Вблаганя, і доведених до єдности з Богом. Ізраілеві обіцяні благословенства, Єгиптові порази, а сильному Вавилонові дивне, цілковите і

вічне знищенє, „Наче млинового, великого, каменя піднято і кинуто у море" (Одк. 18:21), й більш не вернути йому, але позістане у вічній погорді.

Апостол Яков вказує на сей день недолї, і говорить, що такий наступить з причини суперечних ріжниць між працею а капіталом і так каже: „А ну те-ж ви, багаті, плачте ридаючи над злиднями вашими, що надходять, Богацтво ваше згнило [стратило свою вартість], і шати міль поїла. Золото ваше та срібло поржавіло, і ржа їх на сьвідченє проти вас буде, і зїсть тїло ваше, яко огонь. Зібралисьте скарби на останні днї. Ось, плата робітників, що поорали ниви ваші задержана від вас, [вашим громадженєм] голосить; і голосїнє женців до ушей Господа Саваота дійшло." (Якова 5:1-4). Він додає, що кляса; яка потерпить в часї недолї уживала роскоший, надбаних в більшій частї коштом других, між котрими декотрі були праведними, але, що неспротивлялись, житє їх мало бути подоптаним. Апостол напоминає „братів" аби переносили терпеливо, якого рода й не булаби їх частина виглядаючи й дожидаючи освободженя Господом. Сей стан річий можна тепер добачити наближаючим ся, а в сьвітї між сими, що обуджені „мертвіють люде від страху та дожиданя того що прийде на вселенну." Всї знають що постійна тенденция наших часів зміряє до зниженя заробітної платні, хиба, що цїни суть штучно піддержувані, або через підвишенє через змаганя робітничі як страйки і т. інь., а з теперішним пробудженєм мас, всї можуть видїти, що се є тільки питанєм часу, коли найнишій степень витревалости вичерпає ся, і повстанє буде певним результатом. Се заалярмує капітал,

який буде вицофаний з ріжних підприємств та фабричних закладів, захований в ріжних скарбницях і льохах, аби міг пожирати сам себе платячи за догляд його і безчинність до великого занепокою його властителїв. З сього виникне певне банкроцтво, фінансова паніка, занепад торговлї, длятого що тепер всї великі підприємства ведуть ся на кредит. Природній результат сего всього буде тим, що тисячі, десятки тисяч стратять заняте, котрих кусок денного хлїба залежить від платні а так сьвіт буде наповнений волоцюгами та особами, котрих конечні потреби житя нарушать всякі права. Тодї стане ся, як предсказане пророком (Єзек. 7:10—19), що хто купив, не веселись, а хто продав не журись; бо гнїв над усїм людом його і не буде забезпеченя власностї. У всїх руки послабнуть аби відвернути недолю, Срібло на улицю повикидають, а золото буде в них нї за що. Нї срібло бо, нї золото не здолїє уратувати в день палкого гнїву Господнього.

Неповинность забувати, що хоч останнїх сорок лїт істнованя Ізраїля, яко нації було днем недолї, „днем пімсти" на сей нарід, який закінчив ся цїлковитим упадком їх нації, а всеж день їх гнїву був тільки тїнию або типом ще більшого і ширшого розміру недолї на номінальне Христіянство, навіть, як їх минувша історія, яко нації підчас віку ласки була типічною віку Євангелії, о чім в слїдуючих серіях буде вияснено. Всї тодї будуть знати чому сї пророцтва відносно д я Господнього мають бути і є виголошені до Ізраїля та Єрусалиму більш чи меньш безпосередно, хоч полученя показують ясно, що в їх комплїтнім виповненю ся включаєть ся весь людський рід.

Візьми інше пророче сьвідоцтво (Соф. 1:7—9,

14—18). „Господь наладив уже жертву на заколенє, назначив кого має до неї покликати [Порівнай Одк. 19:17]. У жертовний же день Господень навідаю карою князїв у купі з царскими синами й усїма тими, що вдягають ся в чужоземську одїж. Того дня навідаю [також] всїх, що гордо переступають поріг [волоцюг] і переповняють дом Господень грабежем та оманою. [Се не тільки, що показує, що буде збурене всяке богацтво і власть в сїм часї недолї, але й ті що будуть на певний час начинями небес в поваленю нинїшнїх системів будуть також покарані за їх рівнож неслушне й неправедне дїло; бо грядуща недоля втягне всї кляси і принесе спустошенє на всьо].

„Недалеко вже великий день Господень, він блисько. Блисше й голоснїйше приходить День Господень. Могучі заревуть гірко! День той є днем Гнїву, день роспачи і тїсноти, днем розбурювання й пустошеня, днем мраки й темряви [непевности й небеспеки так добре як і теперішньої розпачи], день похмурний [недолї] і заверухи, труби [семої **символїчної** труби, котра трубить в сей день недолї, — також названа трубою Божою, бо має зьвязь з подіями сього Дня Господнього] і покликає проти обмурованих городів і його високих башт [визиваючі, крикливі погрози сильних і утверджених урядів]. І стїсню людем, що ходити муть, нїби посліпли [громадячись в непевностї, не знаючи який їм вихід взяти], за те що согрішили проти Господа; й помішаєть ся порозливана кров із них з порохом, і тїла їх лежати муть гноєм. Нї срібло їх, нї золото їх не зможе врятувати їх у день гнїву Господнього; хоч передше богацтво могло достарчити лехкі і

всякі вигоди та роскоші]; ОГОНЬ ревнивості його пожере всю отту землю; бо погубу, тай то не ждану, довершить він над усіма осадниками землі." Се знищенє знищить многих з поміж богатих тим що стратять свої богацтва, хоч не має сумніву, що се спричинить страту житя всіх кляс.

Не пориваємось слідити пророцтва в їх детайлях, з ріжних точок погляду, що до недолі того дня, але будемо в коротці слідити за повисше підданою мислію пророка, а іменно, пожертє землі огнем ревності Божої. Сей пророк згадує о тім самім огні, і т. інь. (Соф. 3:8, 9), словами: „Оцеж ждіте мене, говорить Господь, до того дня, як устану, щоб пустошити, позбірати народи, поскликати царства, щоб на них (на царства) досаду мою зігнати, стрясти на них жар гніву мого: [Збиранє народів зі всіх націй ради спільних справ взростає днесь в опозиції до всіх сучасних правительств; а результат з сього буде такий, що і всі царства з'єднають ся для забеспеченя спільних інтересів, а зате недоля навідає всі царства і всі упадуть] від огню бо ревнивості моєї погибне вся земля. Тоді [після сього знищеня царств, після знищеня сучасного суспільного устрою в огни недолі] дам я знов народам уста чисті [чисте Слово — незанечищене людською традициєю], щоб вони призивали імя Господнє й служили йому однодушно."

Сей огонь Божої ревнивості є символем, і то одним з усильних, представляючим напруженє і руїну чимто, буде обнята ціла земля. Що се не є буквальний огонь, як се деякі припускають, являєсь очевидним з факту, що люди зістають, ся після того й отримують благословенства. Що сі люде, що полишають ся не

є сьвятими, як се дехто піддає на мисль є очевидним фактом, що вони-ж доперва обертають ся служити Богу, коли-ж сьвяті вже вернулись [навернені].*)

Коли земля ужита символічно в Писаню виображає суспільність; **гори** виображають царства; **небеса** властї духовної контролї; **моря**, неспокійні, ворохобні, незадоволені маси сьвіта. **Огонь** виображає знищенє всього що тільки може горіти — кукіль, сьмітє, земля (суспільна орґанізація), або що тільки може бути. А коли додати сїрки до **огню** в символю се дає правдиву мисль о цілковитім знищеню, бо нїчого не є так смертельним для всїх форм житя, як дим сїрки.

Маючи сього рода думку на умислї, коли звернемось до символічного пророцтва Петра о Дневі Гнїву, знайдемо-ж те все в совершеннїй згодї з повисшим сьвідоцтвом пророків. Він каже: „Тодашнїй сьвіт водою затоплений, погиб. [Не буквальна земля анї буквальні небеса мали свій кінець тодї, але та діспензація, лад, устрій річий, які еґзистували перед потопом, проминули]. Нинїшні-ж небеса і земля [нинїшня діспензація]

*) Додаємо се ради опрокиненя арґументу зі сторони тих, що твердять, що буквальна земля розтопить ся. Сї аби бути в згодї з їх теорією, твердять що осьту згадані люде є се сьвятї, котрі, після того часу коли земля ростопилась і охолодла вернуть ся на землю, побудують мешканя, насадять виногради й будуть вживати овочів з них, і так будуть вживати овочів працї рук своїх. Вони принимають, що теперішніх кілька лїт є яко вправа або приготованє до наслїдства, але забувають, що те все цїлком можна би стратити в воздушних досьвідах тисячу або й більше лїт дожидаючи остигненя землї, згідно з їх теорією. Се є серіозна помилка, і є виником буквального пояснювання типів, приповісток, символїв та невиразних промов нашого Господа і апостолів та пророків. Наслїдуючи сей самий блуд, вони твердять що після сего огню не стане більш гір, моря, недобачаючи, що всї сї, як і огонь є символями.

тим самим словом [Божественною властю] заховані, і на огонь зберегають ся." Факт, що вода була буквальна веде декого вірити, що огонь мусить бути також буквальним, але воно так не єсть. Хоч Храм Божий був свого часу збудований з буквального каміня, але се неопрокидає факту, що Церква, яка є правдивим храмом, будуєть ся яко дім духовний, сьвятий храм, не з земського матеріялу. Корабель Ноя був також буквальним, а виображає Христа і його власть, котра розмножить і установить нову суспільність.

„Прийде-ж день Господень, як злодій в ночі [непостережено], тоді небеса [нинішні воздушні власті, над котрими Сатана є головою, — князем] з шумом перейдуть, первотини-ж розпечені розтоплять ся, і земля [суспільна орґанізація] і діла на ній [пиха, ранґа, аристократія, царскі достоїнства] на ній погорять. Небеса будучи на огні розвяжуть ся, первотини-ж розпечені розтоплять ся. Нових же небес [нової духовної власті — Христового Царства] і землі нової" дожидаємось [земської суспільності з'орґанізованої на нових підвалинах — на підвалинах любви і справедливости, радше чим сили й гнету] — 2 Пет. :3:6, 7, 10,—13.

Повиннось би запамятати, що декотрі з апостолів були рівнож пророками — гідні — уваги були: Петро, Йоан та Павло. В хвилі свого апостольства були Божими речниками, виясняючи мови попередніх пророків для добра Церкви, а також були ужиті Богом предсказувати будучі речі, котрі мали виповнити ся в часі властивім, статись харчем в пору для домівників віри а щоб такий роздавати, Бог в своїм властивім часі взбу-

джує відповідніх слуг або толкователів. (Гляди аргумент відносно сего факту який даний нашим Господом—Мат. 24:45, 46). Апостоли яко пророки будучи розбуджувані духом писати о речах на які не пора була за їхніх днів, вони не могли мати властивого вирозуміня того о чім писали хиба що мали лише недостаточне оцінене, рівнож як се малась річ з пророками Старого Тестаменту (1 Пет. 1:12, 13), хоч як тих так і їх слова були спеціяльно бережені і прямовані так щоб такі мали глубоке значінє, о котрих вони не мали понятя коли їх уживали. Тимто Церква, про що можна виразитись емфатично завсїгди бережена і харчована самим Богом, без взгляду хтоби там й не був його речником або средством комунїкацийним. Зрозумінє сего мусить вести до більшого довіря і зауфаня в Слово Боже, помимо недосконалостий деяких з його речників.

Пророк Малахія (4:1) говорить о сім Дню Господнім під сим самим символем. Він каже: „Ось бо настане день, палаючий, як піч; тодї всї горді й безбожні будуть неначе солома, й спалить їх той день... так що незоставить з них нї кореня нї галузя." Пиха і всяка друга причина з котрої знову моглиби виплинути гордість та гнет, будуть до тла знищені великою недолею в День Господній та через дісципліну віку Тисячлїтя, останне о котрім описано в Одк. 20:9.

Але коли пиха (у всїх її повних гріха й омерзїня формах) має бути корінно викоренена, а всї горді й безбожні мають бути зовсім знищені, з чого неналежить вносити, аби не було надії реформи для сеї кляси. О нї, дякувати Господеві Богові, бо в часї, коли сей огонь праведного гнїву Божого буде горіти, Суддя дасть спосібність

вихоплювати декотрих з пожираючого огня (Юди 23) а ті що незахотять приняти помочі, погибнуть в своїй гордості, бо сїїж присвоїли її собі яко одну з частин їхнього характеру, й відкидають поправу.

Той самий пророк дає інше описанє сього дня (Малахія 3:1—3), в котрім знову, під фіґурою огня, показує як Господні дїти очищувані і благославлені і приведені близько до нього позбувши ся сьмітя й блудів. — Ангел завіту що його бажаєте; ось, він ійде, говорить Господь Саваот. Хтож видержить день приходу його, й хто встоїть [пробу], як він явить ся? Він бо — огонь розтоплюючий... І засяде він до перетоплюваня срібла й очистить синів Левіїних [типічне на віруючих, з котрих головними є Царске Сьвященство] і переплавить їх, як золото й срібло, щоб приносили жертву Господеві в праведності."

Павло відносить ся до сего самого огню, і сього способу переплавлюваня відносно віруючих в День Господнїй (1 Кор. 3:12—15), і то в такий спосіб, що неполишає жадного місця на питанє, що символїчний огонь знищить всякий блуд, а тимто доповнить дїло оправданя з віри. Після заявляє, що він відносить ся тільки до тих, що будують свою віру на одиноко признанїй підвалинї, котрою єсть Ісус Христос, що доконав дїла спасеня, він каже: „Коли-ж хто будує [характер] на сїй підвалинї з золота, срібла, дорогого каміня [Божественні правди й відповідний характер, або] з дерева, сїна, очерету [традиціїйні блуди й відповідні тимже характери — несталї], кождого дїло буде явне; ДЕНЬ бо (Господень) покаже, тим що в огнї відкриєть ся, і яка в кожного робота [2 Пет. 1:5—11], огонь випробує." Певним

є, що навіть найбільше упереджені згодять ся, що огонь, котрий пробує духовну роботу не є буквальним огнем, слово огонь є се дібраний символ аби виобразити цілковите знищенє обставин представлених осьту деревом, сїном, та очеретом. Сей огонь не буде в силї знищити віри й характеру будови збудованої з золота, срібла і дорогих каменїв Божественної правди заложеної на скалї Христової жертви — викупу.

Апостол показуючи, се, говорить: „Коли робота встоїть, хто вибудував [на Христї] — прийме **нагороду.** [Його нагорода буде в пропорцїї до його вірностї в будованю, уживаючи правду в розвиваню правдивого характеру — вложивши на себе усе оружіє Боже]. Коли робота згорить, понесе шкоду, [страта нагороди за невірність], сам же спасеть ся, тільки так, як через огонь." — припалюваний, печений і алярмований. Всї, котрі будують на скалї підвалинї Христового викупу є певнї: жаден з тих що покладають свої надії на Христову праведність, яка покриває їх недостачі нїгди не завстидають ся. Але, ті, хтоби **добровільно** відкинув Його і його дїло спасеня в часї коли прийде до повного і ясного зрозуміня тогож, буде підлягати другій смерти. — Жид. 6:4—8; 10:26—31.

І ще в інший спосіб ся недоля в День Господній описана символїчно. Апостол показує (Жид. 12:26—29) що данє Права Закону на горі Синай було типічним введеня Нового Закону з сьвітом на початку Тисячлїтя, чи панованя Царства Христового. Він говорить, що в типі голос Божий потряс буквальною землею, але тепер він обіцяв, кажучи: „Ще раз [кінцево] потрясу не тілько землею, тай небом." Відносно сього апостол по-

ясняє, кажучи: „Сеж [аргумент] „ще раз" означає усунене річей, переміну потрясеного, яко сотвореного [фальшивс, підроблене, неправдиве], щоб пробуьало нерухоме [вірні, правдиві речі тільки]. І так бачучи, що маємо осягнути царство, котре не може бути потрясене, держім ся твердо ласки, через котру можемо угодно служити Господеві з пошаною та побожністю; бо [як писано], „Бо наш Бог — огонь пожираючий." Тимто бачимо, що сей апостол уживає бурі аби символізувати недолю сього дня Господнього, до котрого він і всї другі відносять ся всюди під символем огня. Ті самі події зазначені осьту, котрі описані за помочию слова під символем огня, а іменно вимітанєм всїх фальшивств, так з проміж віруючих як і з сьвіта — блудів відносно Божого пляну, характеру та Слова, а також блудів в соцїяльнім та цївільнім сьвітї. Се буде справдї добром для всїх позбути ся сих фабрикацій, котрі спали на чоловіка через його власні низькі бажаня завдяки свого упадку, так добре як рівнож через хитрість і звинність Сатани, підлого ворога праведностї, але буде се великим коштом тих до котрих ся те відносить, що будуть виметені. Буде се жорстокий, горячий огонь, страшна буря, темна ніч недолї, котра попередить славне сяєво Царства Праведностї, котре нїгди не може бути порушеним, той Тисячлїтя День в котрім Сонце Праведностї буде сьвітити в чудовній величі і сплї благословлячи й лїчачи слабих і умираючих але відкуплених людей сьвіта. — Порівнай Мал. 4:2 і Мат. 13:43.

Давид, пророк через котрого Псальми подобалось Господу Богові предсказати так богато відносно нашого Господа в часї його першого при-

ходу, дає живі описаня сього Дня Недолї котрим славне пановане буде отвореґе — розпічне ся; і він уживає сих ріжних символів — огня, бурі і темряви — на переміну в його стосуваних. Тим то напр. він каже (Пс. 50:3): „Бог наш прийде, і не буде мовчати; перед ним огонь пожираючий, кругом него сильна буґа." В Псальмі 97:2—6: „Хмара і темрява кругом його; справедливість і суд — підвалини престолу його. Огонь йде попереди його, і палить кругом ворогів його. Блискавки його осьвічують круг земний: побачила земля і затремтїла. Гори як віск топлять ся перед Господом, цїлої землї владикою. [Нові] небеса [тодї] звіщають справедливість його, і всї звіщають справедливість його, і всї народи бачили славу його." Псальма 46:6: „Заворушились народи, захитались царства; підняв він свій голос — земля розтопилась." Знову (Псальма 110:2—6), „Царюй серед ворогів твоїх! Госпоць по правицї в тебе сокрушить царів в день гніву свого. Він зробить суд між народами, покривши землю трупом; розбивши голову [правителїв], що над великою країною панує." Знову (46:1—5), „Бог нам прибіжище... тому незлякаємось, хочби земля [суспільність] і гори [царства] захитались серед моря, [поглочені з ворохобними масами], хочби ревіли й пінились поводї його [скажені], гори тряслись від його досади... Бог допоможе йому [Невістї, вірному „малому стадові], як настане ранок." І в тім самім Псальмі, стихи від 6—10, та сама історія сказана під видом інших символів: — „Заворушились народи, захитались царства; підняв він свій голос — земля [суспільність] розтопилась. Господь сил небесних з нами, висока твердиня наша Бог Яко-

ва." Тодї предвидївши й озираючи наслїдки того часу Недолї, додає: „Прийдїть, гляньте на дїла Господа, які знищеня він допустив на землю... Вгамуйтесь [від ваших переднїх доріг, О народе] і пізнайте [прийдїть до зрозуміня], що я Бог! Я вознесу ся між народами, вознесу ся на землї! „Нова земля" або новий лад і устрій суспільности вивисшить Бога і його право, понад все і контролюючи все.

Ще інше сьвідоцтво в доказ факту, що День Господній буде великим днем недолї і знищеня зла всякого рода (а все-ж не буквальне спаленє землї) чого достарчає останнє символїчне пророцтво Біблії. Відносячись до сього часу коли Господь обнїме велику власть панованя, хуртовина і огонь описані в слїдуючий спосіб. — „І розгнївались погане, і настиг гнїв твій." (Одк. 11:17, 18). І знову, „А з уст його виходить меч острий, щоб ним побити поган; а сам він пасти ме їх жезлом желїзним; і сам товче винотоку вина лютости і гнїва Бога Вседержителя... І бачив я звіра, і царі земні і війска їх зібрані, щоб воювати війну з сидячим на конї, із військом його. І схоплено звіра аз ним лжепророка... живцем вкинуто обох в озеро огняне, палаюче сїркою." — Одк. 19:15, 19.

Неможемо осьту відступити від головної теми аби еґзаменувати сї символї: — „Звіра," „лжепророка," „боввана," „озеро огняне," „коня" іт.д. і т. д. Ради сего відсилаємо читателя до слїдуючого тому. Тепер тілько хотїлибисьмо звернути вашу увагу, що велика символїчна БИТКА і збиранє винотоки земної осьту описаної, яко замиканя нинїшнього віку а отворюванє віку Тисячлїтя (Одк. 20:1—3), є тільки іншими символями

покриваючими ті самі великі і бурливі події названі повсюди символічно огнем, хуртовиною, потрясенєм і т. інь. В полученю з биткою винотоки представленої в Одкритю завваж гармонійну ударяючу зьвязь Йойля (2:9-16 та Ісаії 13:1-11) в описі тих самих подій подібними символями. Різнородність символічних образів ужито, що помагає нам оцінювати більш вповні всі види того великого й замітного Дня Господнього.

СУЧАСНИЙ СТАН.

Полишаємо осьту пророцькі арґументи відносно того дня, аби означити більш докладно теперішний вигляд справ сьвіта, як се бачимо, їх готовлячих ся до скоро наближаючої ся борби — борба котра, коли досягне свого найвисшого і страшного степеня, мусить бути короткою вже з самої конечности, в противнім разї рід людський був би цїлком вигладжений. Дві суперечні собі сторони борби уже видні. Богацтво, ароґанція і пиха з одної сторони, а широко пануюча біднота, темнота, бїґотерія і гірке відчуванє несправедливости з другої сторони. Обі сторони підбадьорені самолюбними мотивами тепер орґанїзують свої сили по всьому цївілїзованому сьвітові. Тому що наші очі помазані правдою, де тільки споглянемо бачимо, що фалї морскі вже ревуть, пінять ся бючись проти гір, як се представляєсь в погрозах та поривах анархістів та незадоволених мас котрих число взростає постійно. Також, можемо бачити, що тертє ся між розмаїтими частями або елєментами суспільности доходить скоро до точки описаної пророками, коли земля (суспільність) буде на огнї а елєменти будуть тонитись і розпустять ся через взаїмне виділюванє жару.

Розуміє ся, що трудним се для людей, з котрої небудь сторони сього спору, добачити що небудь проти своїх власних інтересів, звичаїв та едукації. Богаті почувають ся, що вони мають право до більшої часті чим їх пропорціональна частина в богацтвах сього сьвіта; право на купно робочої сили і всяких інших товарів по так низькій ціні, як тільки можуть; право до овочу їх старань; і право до уживаня їх інтеліґенції провадити їх інтерес так аби мати дохід для себе самих та побільшити їх нагромаджене богацтво, без взгляду на те що хтось небудь інший змушений обставинами проводити житє на кількох вигодах або терпіти недостаток в конечніх средствах до житя. Ось їх погляд? Се є необхідним що право до подачі і попиту мусить панувати; богачі і бідні були завсїгди на сьвітї; і коли-б богацтва були подїлені на рівно в ранцї декотрі через нерозтропність та марнотравство сталисьбибідними перед ночию, коли другі більш старанні та розтропнійші сталисьбибогатими. Окрім того, ще й так доводять! Чи можливо дожидати аби люди більшого умислу піднимались так величезних підприємств, даючи занятє тисячам людей, резикуючи великі страти, слиби не мали надію зиску і якої небудь користи?

Ремісник і робітник, противно, скажуть: Бачимо, що робітники уживають великих вигод, нинї більш чим коли небудь передше, отримуючи більшу платню, а за те можуть надбати більше вигоди, та се уживанє є одиноким їх правом, від котрого робітництво було здержуване довгий час а почому й доходять до взятя властивої участи в одкритях, винаходах, в побільшеню знаня і т. п. користях наших часів. Признаємо працю гідної

чести а коли в полученю з здоровим розумом, образованєм, чеснотою та принціпом, она є гідна чести і прислугують ії ті самі права, як і якій небудь інший професиї. А напротив, лінивство уважаємо нечестю й ганьбою для всіх людей, який би їх талант та занятє в житю й небуло. Всї повинні бути хосенні і цінні, ужиточні для других до певного степеня. Та хоч признаємо наше теперішне поліпшенє і поступ наперед: умислово, соціяльно, й фінансово, уважаємо і завдячуємо се яко результат обставин радше чим людським замірам чи то з нашої сторони чи зі сторони наших роботодавців. Ми бачимо що наш стан поліпшив ся, та не тільки наш а всіх людей завдяки побільшеня знаня, винаходів і т. інь. а головно в останніх пятьдесяти літах. Сї всї прийшли так поспішно що так добре праця як і капітал піднеслись від налягаючої фалї, були піднесені на висшій рівень; а колибисьмо могли добачити, що той приплив фалї поступає дальше, приносячи користї, добробит усім, чулибисьмо задоволенє; але єсьмо дуже неспокійні тепер, бо бачимо, що так оно не єсть. Бачимо, що залив припливу начинає обертатись, а що декотрі будучи піднесені в богацтвах утвердили ся і забезпечились на берегах вигоди, пихи і збутку, тимчасом коли маси людей не є задоволені й забезпечені, але знаходять ся так низько як коли небудь передше, або нисше, через низшу струю уступаючих фаль. Потому то стараємось ухватитись чогось такого, що моглоби, запевнити дальший поступ заїм не буде запізно.

Представляючи ту справу іншими словами, ми (ремісники і робітники), бачимо, що коли цілий рід людський має участь в добробитї часу, та ті

що через причину більшої здібності до торговлї і промислу, через одїдиченє, підступ або ошуканство сталисъ посїдателями десяток тисяч і мілїонів долярів, і не тільки що мають перевагу над іншими, але в додатку посїдають механїзм, винаходи і т. д. суть вони на становиску постійного побільшуваня їх богацтв в пропорції до зниженя платнї робітникам. Видимо, що коли неучинимо певного кроку аби запобічи взростаючому числу ремісників проти взростаючої властї монополю, полученого з виручаючими працю машинами і т. д. холоднокровне право подачі і попиту зїсть нас до тла. Єсть се проти грозячому нещастю, що ми орґанїзуємо ся радше чим проти теперішних обставин, що орґанїзуємо ся і шукаємо охоронних средств. Кождий день побільшає о много наші ряди через природній приріст та еміґрацію і кождий день додає машинерію, яка заступає робочу силу, кождого дня взростає число шукаючих занятя а рівночасно зменшає ся потреба їх услуг. Природне-ж право подачі і попиту коли так пійде неперерване допровадить працю до тої точки де ся була сто лїт тому а полишить всї користї нашого дня в руках капіталу. І власне сим є те що стараємо ся відвернути.

Сей остаточний напрям многих дїйсних благословенств може спричиняти шкоду, коли неповстримано-б через розумні рівні права, далоб ся те вже від давна доглянути, та скорість з якою один винахід наступає по другім, а в наступстві ужитє машинерії стало ся так великим, що остаточний виник зістав відложений на сторону, а сьвіт замість користати з сприяючих обставин — піднесенєм вартости, платнї богацтв, кредитів

і ідей — від котрих реакция начинає постепенно занимати своє місце.

В останніх кілька літах зістало вироблене значне число рільничих знарядів ріжного рода, при помочі котрих один чоловік є встані виконати стільки скільки давнійш пятьох. Се спричиняє подвійний вплив: три рази тілько є управленої землі даючи занятє тром робітникам з пяти а двох відсуваєсь на сторону аби убігали ся о іншу працю; подруге, позіставших три через ужитє машинерії можуть випродукувати тільки, що пятнайцять без машин. Ті самі або ще більші зміни здїлано в інших департаментах через подібні знаряди напр. в залїзних та сталевих виробах. Взріст сього був так величезний, що число робітників побільшилось о много помимо того, що машини уможливляють аби один чоловік доконав таку роботу сам до якої передше треба було дванайцятьох. Одним з результатів того всього буде те, що в короткім часї видатність великої продукції буде більшою чим покритє нинїшнїх потреб, а тимто вимоги замість постійно побільшуватись правдоподібно будуть зменьшуватись; бо світ так заобезпечений в залїзні дороги понад наші теперішні потреби, а щорічна реперація їх моглаби бути обслугувана менше чим половиною тепер істнуючих закладів.

Тим способом спотикаємо ся тепер з особлившим положенєм, в котрім надпродукция спричиняє безчинність як капіталу так і праці, коли в тім самім часї брак занятя чинить многих нездібними заспокоїти конечні потреби і вигоди житя, що в певній мірі улїчилиби надпродукцию. Брак занятя і надпродукція взростають постійно, всї взивають, о яку небудь поміч, котрої лїкарі су-

спільності старають ся знайти і шукають, але хорий незробить з неї ужитку. Коли проте (говорять дальше робітники), видимо, що продукція зачинає перевищати потребу, конкуренція зменьшає значно доходи капіталу і машинерії, і так по цілім світі провадить богатих до упадку через обтинане їх доходів, а в деяких випадках спричиняє дійсну страту, замість користи, однако-ж віримо, що котра кляса найбільш користала з позодження повинна через неповодженє терпіти більше чим мали би терпіти маси. Для тих то причин робітники прямують аби осягнути слідуючі результати, за помочию законодавства, коли можливо, або й силою та безправ'єм в краях де голос мас неслуханий і справи їх неувзгляднені в жаден спосіб.

Пропозиція є: укоротити години праці пропорціонально до зручності й жостокості праці, без зниженя заробітної платні, а таким способом можнаби дати заняте більшому числові людей без побільшеня продуктів а тимто вирівняти наближаючу ся надпродукцію, достарчаючи достаточне число маючих средства на закупно. Пропонують ограничити рату проценту від грошей, знижити о много чим теперішні рати а так змусити лагідність вірителів взглядом довжників біднійшої кляси, або безчинність їх капіталу. Рівнож пропонованим є аби залізні дороги стали ся спільною власністю народа, обслугувані їх слугами, державними урядниками або щоби законодавство ограничило їх ціни і т. д. змусити їх дїлати в такий спосіб, щоби могли служити загальному добру. Зобачимо як оно є: залізниці були будовані за часів, коли ціни були вигуровані ниніж коли у всіх інших галузях наступило обни-

женє вартості, залізниці тримають ся давнійших цін, а тим способом побільшити їх оріґінально великий капітал в два або три рази більшим (що загально названо поливанєм уділів) без додання дійсної вартости. Діє ся се в той спосіб, що при сучаснім системі залізниць, сіїж старають ся і спромагають платити чотири рази більші проценти і дівіденди уділовцям чим взялоби вибудувати нині сі дороги наново. Публичне добро по сій причині поносить шкоду. Фармері змушені оплачувати тяжкі налоги за перевіз, так що часом корисніїшим для них, ужити їх збіже на опал, чим продавати, а за те, средства до житя дорожіють, не даючи фармерові жадної користі. Аби тому всему запобічи пропонованим є: аби залізниці платили своїм уділовцям чотири процент від їх теперішньої дійсної вартості, а не чотири до вісім процент від їх потрійної або почвірної теперішньої вартості, як многі се чинять, запобігаючи конкуренції через стягаючі урядженя.

Нам добре звісно каже ремісник що в очах тих що посідають наводнені і інші уділи ся знижка профіту від ними вложеного капіталу видасть ся страшною, рівняє ся немовби вириванєм зубів, і будуть почуватись немовби їх права(?) уживати прав даних їм народом, видирати від них величезні профіти, фальшиві вартості, і що се пожалування гідний напад і насильство над ними, і що вони будуть супротивлятись усіма способами на яких їх лише й стати. Але ми уважаємо, що вони могуть і повинні завдячити за лагідність загалу, що невимагає міліонів долярів вже надбаних тимже способом. Єсьмо того погляду, що надійшов час, щоби маси люду взяли участь в користованю ся на рівні благословенствами сього благодатнього

дня а щоб сего діпняти конечним є видати права що проти корпорацій, що потовстїли на грошах і властї видертої з народа, повиннось зробити ограниченє і примушенє правом, щоби такі були на услугах загального добра по уміркованих ратах. В жаден інший спосіб не можна забезпечити сї благословенства Божого Провидїня для мас народа. Тимто, коли великі корпорації, представляючі капітал є в більшім розмірі благословенством і добродїйством, бачимо, що ті що день поминають мету бути добродїйством а стають ся панами люду, а коли-б їх непритушити скоро перемінять робітників до нужди й невільництва. Корпорації складаючі ся більш-меньш з числа заможних людей займають скоро той сам стосунок до загалу в Америцї, що Лорди в Великій Британії та в цїлїй Європі взглядом мас хиба з тою ріжницею, що корпорації мають більшу силу.

Щоб осягнути наші змаганя, продовжають робітники, потребуємо орґанїзациї. Мусимо співдїлати з масами, бо неможемо нїчого нїколи доконати проти так величезної сили і впливу. І хоч єсьмо зорґанїзовані в юнії і т. д. неналежить нас уважати яко зміряючих до анархії або несправедливості взглядом якої небудь кляси. Ми, маси народу, бажаємо одиноко боронити наших прав і прав наших дїтий закласти зовсїм річеві увязи на тих котрих богацтво і власть моглиби подоптати нас зовсїм, а котрих богацтво і власть, коли-б належито ужиті, сталиби благословенством для всїх. Словом, вони приходять до заключеня силою впровадити золоте право: „Оцеж, усе, що бажаєте, щоб робили вам люде, так і ви робіть їм."

Щастєм булоби для всїх інтересованих, коли-б так уміркованї і розумні средства булиби успішними; коли-б богаті запоперестали на дотеперішних здобутках і співдїлали би з масами люду поправивши раз на все услівя всїх кляс в загалї; коли би робітники задоволились уміркованими вимогами, а коли би золоте право любви й справедливості можна впровадити в практичнім житю. Але люде в теперішньому станї незаховають сього права без примусу. Хоч знайшлосьби кількох між ремісниками сьвіта що хотїлиби бути так уміркованими й справедливими в їх ідеях то більшість не є такого успособленя, але будуть односторонними скрайними, несправедливими і пишними в їх ідеях і вимогах далекими від того аби можна їх назвати річевими і розумними. Кажда уступка зі сторони капіталїстів тільки й всего, що додає ще більше таких вимог і ідей, а всї мають досьвід знаючи, що пишність і право непросьвічених мас бідного народу є подвійно жостокою. І так воно й між богатими—деякі в повнїй симпатії з робітничою клясою, і радіби ужити свого співчутя уладнанєм справ так аби сї постійно принесли конечні реформи, але вони є вменьшости й немають власти в провадженю корпорацїй а навіть в більшій мірі в їх приватнім інтересї. Коли вони будучи купцями або фабрикантами не могуть скоротити годин працї, або побільшити платню їх робітникам, бо їх конкуренти спродавалиби таньше а се спричинилоби фінансову крізу для них самих, їх вірителїв а в послїдствіє тогож і їх робітників.

З того то видимо природню причину великої недолї сього „Дня Єгови." Самолюбство, слїпота, на всьо окрім своїх власних інтересїв, будуть

контролювати більшенство обох сторонництв даного дня. Платні робітники будуть організуватись і єднати свої інтереси, але самолюбство знищить Юнію; і каждий будучи побудженим тільки тим принціпом буде прямувати й змовлятись з тім напрямі. Горда й непросьвічена більшість захопить власть а лучша кляса не буде в стані удержати того що їх інтеліґенція змогла зорґанізовати. Капіталісти переконають ся, що чим більше уступлять тим більше буде вимагано від них, а так вскорі порішать опиратись всім домаганям. Се викличе повстанє — бунт — революцію, а так в загальній тревозі й задля браку зауфаня капітал буде усунений з публичних і приватних предприємств, торговля і промисл захитають ся й фінансова кріза наступить. Тисячі людей позбавлені праці будуть доведені до крайної розпуки. Тоді право й лад будуть виметені — гори потонуть в бурливому морю. Тимто способом суспільна земля розтопить ся а управляючі небеса (церква і держава) перейдуть ; а всі горді і всі що чинять беззаконє, будуть як очерет. Тоді силачі будуть гірко ридати, а богаті будуть вити, а страх і розпач огорне всіх. Мудрі, навіть тепер предвиджують наперед і вже тепер мертвіють люде зі страху та дожиданя того, що прийде на вселенну, навіть як се наш Господь предсказав (Луки 21:26). Сьв. Писанє учить нас що в тім загальнім замішаню номінальна церква (включаючи всі деномінації) буде зближатись все близше й близше по сторонї правительств і богатих, стратить богато впливу а людей, а накінець упаде враз з правительствами. Тимто небеса [церковна власть] палаючи в огні з великим шумом перейдуть. Все се горе тільки приготує сьвіт до

признаня, що хоч люде можуть плянувати і уряджуватись завше так добре й розумно, всїж їх пляни окажуть ся даремними аж так довго як довго темнота й самолюбство мають перевагу, контролю і власть. Се переконає всїх, що одиноко можливим способом направленя всїх трудностий буде через установленє міцного і справедливого правительства, котре підчинить собі всї кляси і впровадить принціпи справедливості постепенно аж доки камяне серце людей недасть місце ориґінальному образові Божому. А сим власне є те що Бог обіцяв доконати для всїх, через Тисячлїтне Пановань Христа терпінями й науками дня недолї — Езек. 11:19; 36:25, 36; Єф. 31:29—34; Соф. 3:9; Псальма 46:8—10.

Хоч сей день недолї приходить, яко природний і неуникнений результат упавшого самолюбного стану чоловіка, і що був вповнї предвиджений і предсказаним Господом, котрий предвидів що його права і інструкції будуть ігноровані всїма з винятком немногих аж доти доки досьвід і примус змусять і введуть послушенство, затеж всї що мають понятє стану річей, які надходять, повинні уладнати себе самих та свої справи відповідно і згідно з тим. Тимто відзиваємось до всїх тихих — покірних в сьвіті так добре як і до тїла Христового: „Шукайте Господа, всї ви покірні в землї, що повните закони його [Його волю]; шукайте справедливості; шукайте смирности, може хоч ви оцїлїєте в день гнїву Господнього." (Соф. 2:3). Нїхто цїлковито не уйде недолї, але ті що шукають праведности і смирности будуть мати много спосібностий і користий попад всїх иших. Їх спосіб житя, їх звичаї мислї й чину, як і їх співчутє до всього що добре і правдиве є тим

що дасть їм можність поняти ситуацію справ а також оцінити науку Біблії відносно сеї недолі і вихід з тоїж, все те спричинить що сї будуть меньше терпіти чим інші — від страшачих забурень та злих ворожб.

Перебіг подій сього Дня Господнього буде дуже звідничим для тих що необзнайомлені з Писанєм. Те все прийде нагло, мов огонь пожираючий полову (Соф. 2:2), в порівнаню до довгих віків минувшини і їх повільної діяльности; та не так нагле як блискавиця й грім з ясного неба, як се много блудно дожидають, котрі сподівають ся що всї речі написані відносно Дня Господнього виповнять ся в день двайцять чотирох годин. Так прийде як „злодій у ночі," в тім змислї що його наближуванє ся буде крадькома і неспостережене від сьвіта взагалї. Недоля того дня буде спазматичною. Будуть се серії конвульсій більш частійшими і жостокими, як день наближаєсь, аж до останнього. Апостол на се вказує, коли говорить — „як муки на маючу в утробі" (1 Сол. 5:2, 3). Підмога прийде тільки через народженє ся НОВОГО ЛАДУ справ — нові небеса [духовна контроля Христа] і нова земля [зорґанізована суспільність] в котрих правда домує (2 Пет. 3:10, 13) — в котрих правом буде справедливість і любов замість властї насильства й самолюбства. Каждим разом сї муки нової ери приходять на теперішне політичне тїло, йогож сила і відвага буде чимраз меньша а муки острійші. Все те що лїкарі суспільности (професорі політичної економії) можуть чинити для його помочі буде тим аби помогти і розумно справляти курс необхідного народженя — приготовляти постепенно дорогу для подій. Вони не встанї відвернути то-

гож хоч і як бажали би бо Бог завирокував, що все має статись. Рівнож многі з лїкарів суспільностї будуть цїлковито іґнорантами, о дїйснїй немочі конечностий і наглостї справи. Сї хоплять ся за придавляючі средства, але як каждий параксизм недолї буде переминати, вони скористають з того аби утвердитись через уживанє відпорних средств а через те побільшать недолю — горе; і не будуть в силї відложити на довго народини, бо практиковані ними не властиві средства приспішать смерть їх пацїента; а старий лад умираючи в муках, породить новий лад.

Відложивши на сторону картини піддані апостолом, скажемо просто. Змаганє мас освобожденя ся з обнять капіталу й машинерії буде ще **недозрілим**; пляни й урядженя не будуть комплїтними й достаточними, коли час від часу сї пробують примостити собі дорогу, вибухнуть аби розірвати окови й ограниченя „подачі й попиту," котрі стають за малї для них. Кажда невдатна проба побільшить смілість капіталу в його можність держати новий лад справ в теперішних ограниченях, аж доки теперішна власть орґанїзацій і правительств недійде до своїх скрайних границь, струна суспільного орґанїзму розірвесь на двоє, право й лад минуть ся, а широко роспростерта анархія принесе все те що пророки предсказали такого рода горе „якого небувало від того часу, як повстали люде," — і дякувати Богові за додане запевненє — „й не буде" пізнїйше.

Визволенє Ізрайля з Єгипту й від пораз, які дістались Єгипнянам здаєть ся що се ілюструє наближаюче ся визволенє сьвіта рукою більшого чим Мойсей — котрого він був тільки образом.

Буде се увільнене від Сатани і каждої аґенції, яку він дорадив на звязанє чоловіка до гріха і блуду. А так як пораза зіслані на Єгипет спричиняли затвердїлість сердець Єгиптян так скоро, як скоро були усунені, а так оно тимчасові полекші від мук сього Дня Господнього доведе деяких до затвердїлости і вони будуть говорити бідним, як се чинили Єгиптяне Ізраелїтам. „Ви лїниві, а потому й незадоволені!" і правдоподібно як тїж, попробують побільшити ярмо (2 Мой. 5:4—23). Але кінцево жичилиби собі, як і Фараон в опівночі в часї останньої поразы, щоби були поступали більш розумно та лагідно вже від давна (2 Мой. 12: 30—33). Ради зазначеня подібностї пасуваєсь на мисль, що недоля Дня Господнього названа „сїм чаш гнїву" або „сїм останнїх пораз," і що нескорше аж доки остання з них т. є. велике землетрясенє [революція] появить ся, в котрій всяка гора [царство] зникне. Одк. 16:17—20.

Інша мисль сього великого Дня Недолї є та, що се надїйде якраз в властивім часї — в Божім властивім часї. В слїдуючім томї сього дїла, наведене ради попертя сьвідоцтво Закону і Пророків Старого Тестаменту, так добре як і від Ісуса і апостольских пророків Нового Тестаменту, котре показує ясно і неомильно, що сей День Недолї уміщений хронольоґічно на початку славного Тисячлїтя — Панованя Месії. Се є тим конечним приготованєм для наближаючої ся роботи новонастаня в віку Тисячлїтя, що приспішає недолю.

В міжчасї шість тисяч лїт панованя злого аж до часу назначеного ради установленя справедливого і могучого правлїня Христового се було-

би позитивною шкодою для людей в упавшім стані, колиби мали богато вільного часу, через вчаснійше розвиненє ся щадячої працю машинерії, котра в части виручає чоловіка від праці, або в інший спосіб. Досьвід дав причину до повстання приповідки, що „Лінивство є материю всякої підлоти" чим доказує мудрість Божого вироку: „У поту лиця твого їсти меш хліб твій, аж покіль вернеш ся в землю." Так, як всї Божі розпорядженя так і се є одним з благодатніх і розумних і для кінцевого добра його сотворінь. Недоля Дня Господнього, якої збиранє ся вже бачимо, потверджає мудрість Божого розпорядженя; бо як се видїлисьмо, така приходить, яко результат надпродукції, через заощаджаючу — працю — машинерію, та через неміч зі сторони ріжних елєментів суспільности аби застосоватись до нових обставин, завдяки самолюбства з кождої сторони.

Незапереченим арґументом, котрий доказує, що се є **властивий** Богом назначений час ради установленя наново ладу справ, і се власне є тим, що він підносить заслону темноти, в сьвітлї просьвіченя, дозволяючи на побільшенє знаня і винаходів й аби се вливало на людство власне так, як предсказано, коли предсказано і з предсказаними результатами. (Дан. 12:4, 1). Колиб знанє прийшло вчаснїйше, недоля прийшлаби вчаснїйше, а хоч суспільність моглаби бути зорґанїзована по бурі і розтопленю ся, рівнож не була би се нова земля [суспільний лад] де би домувала й панувала правда, але нова земля або устрій в котрім гріх і підлота процвитали-б більш чим тепер. Рівне поділенє благословенств, які далаби щадяча — працю — машинерія спричинили би по

часі коротші і все коротші години праці; а тимто визволилаби чоловіка від оріґінальної самоохорони, котрий будучи в упавшім стані, з його зіпсутим смаком, не схотів би уживати його свободи для умислової моральної й фізичної поправи, але як се історія минувшості доказує, напрям — тенденція булаби до розпусти і переступства.

Частне підниманє заслони тепер приготовляє тисячі вигод для людства, чим достарчає початок віку Тисячлїтя — Рестітуції, т. є. час новонастаня всього, час просьвіченя, морального і фізичного розвою, як рівнож приготованя харчу і одїня для тих громад, що час від часу будуть пробуджені з гробу. Окрім того уміщає час недолї власне там де сей станесь добродїйством для людства, а тим самим дасть томуж науку, що люде нездібні управляти самі над собою, в часі сяєва — зоріня Тисячлїтя, коли се по Божому назначеню, Той що відкупив всїх начне благословити їх міцною властю „жезлом залїзним," із повним знанєм і попертєм аби могли бути допроваджені до їх оріґінальної совершенностї і вічного житя.

ОБОВЯЗКИ І ПРИВІЛЄЇ СЬВЯТИХ.

Важним питанєм є відносно обовязку сьвятих підчас згаданої недолї і їх властива постава до двох опозиційних кляс, котрі тепер так значно відзначають ся. Те, що декотрі з сьвятих будуть ще в тїлї що найменьш в частї сього часу недолї — огня видаєсь можливим. Їх позиція в тімже, рівнож, буде ріжнитись від других, не так богато в тім, щоби їх чудесним способом збережено (хоч виразно обіцяно, що їх хлїб і вода будуть їм за певнені), але в виду факту, що осягнувши інструкції зі Слова Божого, вони небудуть відчу-

вати тої самої недолі й страху і безнадійної дрожи, які огорнуть цілий сьвіт. Вони узнають недолю, яко приготованє, згідно з Божим пляном, ради благословленя цілого сьвіта, а через те всі вони будуть потішені, задоволені й спокійні. Об сім досить ясно й переконуючо сказано в Псальмі 91; Ісаії 33:2—14, 15—24.

Тимто будучи потішені і благословлені Божественним запевненєм, першим обовязком сьвятих є дати сьвітові видіти, що в посеред панованя всіх нещасть, недолі й незадоволеня, а навіть тоді коли вони участвують т. є. діткнені недолею і страдають від тоїж, вони повні надії, веселі і завсігди радісні в виді славного виходу предсказаного в Божому Слові.

Апостол написав що „Великеж (таки) надбанє благочестє з **самодовольством**"; і хоч се було завсігди правдивим, се буде мати подвійну силу в сей День Господній, коли незадоволенє є головною немочию межи всіма сьвітовими клясами. Що до сихже сьвяті повинні бути замітним винятком. Ніколи не було ще такого часу, коли би незадоволенє було так загальним, а всеж не було ніколи ще такого часу аби люде могли посідати так богато ласк і благословенств. Де тільки глянемо чи то до палат багатих, повних вигод та оздоби, що й Соломон у всій славі своїй не знав майже нічого о чімсь подібнім, або коли заглянемо до вигідного дому дбалого й тверезого та ощадного платного — робітника, з його оказанями смаку, вигоди, штуки та роскоші, з чого бачимо що теперішність в каждий спосіб перевисшає подачу в повній щедрості, каждого іншого періоду часу від сотвореня, о многі-рази, а помимо того люде чують ся **нещасливими** і незадо-

воленими. Фактом є що самолюбні пожаданя, упавшого серця незнають границь. Самолюбство опанувало всіх, так що коли виглянемо, бачимо, що цілий сьвіт шалено посуваєсь, уганяєсь і громадить богацтва. Тільки кількох були успішними, решта-ж заздростять і оплакують, що нестались тими щасливцями, і всі вони незадоволені і нужденні — більше чим в котрім небудь іншім часі.

Але сьвятий неповинен брати участі в борбі, його слюб посьвяченя був, що він буде боротись і сягати і бічи за висшою небесною нагородою, а тимто відлучений від земських замірів, працює не для земських річей, окрім того аби придбати конечні і пристойні річи він радше звертає свої кроки йти за прикладом Учителя і апостолів.

Длятого сьвяті самодовільні з їх благочестя, не тому що в них не було замірів, а потому, що їх ціль звернена на небо і всякла в змаганю збирати скарб на небі бути багатими в Бога, в виду чого, і через їх знанє Божих плянів одкритих в його Слові, вони самодовільні з всього того чим їх Господь Бог наділить. Сі можуть радісно сьпівати:

„Довільний, щоби й неспіткало мене,
Бо Божа се рука, що веде мене."

Але-ж, не всі з дітей Божих занимають сю позицію. Многі впали в незадоволенє, яке панує в сьвіті, і позбавляють себе веселощів житя, бо вони полишили слїди Господа й волять брати участь зі сьвітом, вганяючи за земськими річами, без взгляду чи діпнуть їх чи ні, участвуючи в незодоволеню сьвіта, недомагаючі признати самодовільності і спокою, чого сьвіт не може дати ані відібрати.

Длятого покликаємо до сьвятих полишити спори й жажду, пусту славу та незадоволнє а боротись о висші богацтва і спокій на які їх стати. Бажалибисьмо припімнути їм слова апостола: —

„Велике-ж (таки) надбанє благочестє з самодовольством; бо непринеслисьмо нїчого на сей сьвіт, і певним є що нїчого неможемо винести. Маючи-ж [конечну] їжу й одежу, сим довольні будемо. Котріж хочуть забагатїти [чи успіють чи нї], впадають у напасть й тенета і в хотїня многі нерозумні і шкідливі, що топлять людей у безодню і погибель. Корень бо всякого лиха сріболюбство [без ріжницї чи бідні чи богаті], котрого інші бажаючи, заблудили од вірн, і себе прибили многими муками. Тиж чоловіче Божий, від сього втїкай; побивай ся за правдою, благочестєм, вірою, любовю, терпінєм, тихостю; борись доброю боротьбою віри, держись вічного житя, до котрого й покликано тебе й визнав єси добре визнанє перед многими сьвідками." — 1 Тим. 6:6—12.

Коли приклад сьвятих є самодовільності і радісного дожиданя та веселого підчиненя ся теперішнїм пробам в певнїй надії, що добрі часи надходять, такі живі приклади є одиноко вартісними науками для сьвіта. А в додатку до прикладу, порада сьвятих для тих, що їх окружають повинна бути в гармонії з їх вірою. Повинна бути, яко намащенє та лїчничий бальсам. Повиннось використати обставини, аби виказати сьвітові, що добрі часи надходять, проповідувати їм про наближаюче ся Царство Боже, і показати дійсну причину теперішньої недолї і що є одиноким лїком на туюж. — Луки 3:14; Жид. 13:5; Філ. 4:11.

Бідний сьвіт стогне-будучи в поломінї не тїль-

ки дійсніх але також через уроєні лиха, а головно через своє невдоволенє з причини свого самолюбства, гордості та цілій, котрі гнівлять і мертвлять людей, позаяк сі неможуть вповні задовольнити їх. Тимто, коли ми бачимо справу з обидвох сторін, позволимо собі порадити тих що мають уші до слуханя хай будуть самодовольні з того що мають, і хай терпеливо ждуть аж доки Бог в його властивім часі в його і ним вибраний спосіб принесе їм многі благословенства, котрі його любов і мудрість приготовила.

Через побуджуванє і розпалюванє чи то дійсних чи уроєних лих чинилибисьмо шкоду тим, котрим повиннисьмо помагати і благословити, тимто ширячи їх невдоволенє а зате й їх недолю. Але виповняючи нашу місію проповідуванєм **добрих новин** даного **викупу** за ВСЇХ, наслідком чого **благословенства** сплинуть на ВСЇХ, повиннисьмо і будемо правдивими звістунами Царства його амбасадорами мира. Якож писано: „Якіж гарні на горах [царствах] ноги благовісника [останні члени тіла Христового], що мир возвіщає, проповідує спасенє." — Ісаії 52:7.

Недоля сього „Дня Єгови" дасть спосібність проповідуваня добрих новин спасеня надходячих благ, такі на які рідко здобути ся, і благословенні сі що будуть вступати в слїди Учителя, і будуть добрими Самаританами перевязуючи рани і наливаючи олію й вина потіхи й радості. Запевненє дане, що їх праця не буде даремною; бо коли присуди Господа діють ся на землі, тоді живущі на сьвітї навчають ся справедливості. — Ісаії 26:9.

Співчутє Господніх дітей, подібні до їх небесного Отця, мусить бути більше в згоді з стогну-

чим сотворінєм, борючого ся о висвободженє ся з неволї, хоч повинні, як і він, памятати і симпатизувати з тими з противних кляс, котрих бажання є праведні і благородні, але котрих стараня й висиленя окружені й перешкоджені, не тільки через немочі їх упавшої природи, але через окружаючі їх обставини житя, і їх стоваришеня ся та залежність від других. Але Господні дїти немо-жуть співчувати з гордими, захланними та зухвалими жадної кляси. Їх мова повинна бути спокійна і тиха і завсїгди за згодою де принцип не є загрожений. Вони повинні памятати, що се є борба Господа, а так далеко як соціяльні або полїтичні питаня сягають, вони не мають іншого розвязаня, окрім того що предсказане в Слові Божім. Длятого обовязком посьвячених перше всего щоб не ставати в дорозї колесницї Єгови, а тодї „нелякайтесь, і стійте, дак і побачите ратунок Господень," узнаючи а під сим значінєм участвованє в боротьбі не є частиною їх працї, але що се — робота Господня, котрий дїлає за посередництвом інших аґенцій. Незвертаючи уваги на всї інші речі, вони повинні пильнувати своєї місії, проповідуючи, що царство небесне наближилось, і що таке є одиноким лїкарством для всїх кляс, а їх одинока надія.

ВИКЛАД XVI.

ЗАКІНЧЕНЄ.

Наші обовязки взглядом правди, Її ціна, Її вартість, Її користь.

В попередних викладах видїлисьмо з двох сторін т. є. так в сьвітлї природи, як і Обявленя факт ясно представлений: що є розумний, мудрий, всемогучий і праведний Бог, котрий є Сотворителем всїх річей і що він є найвисшій і вповнї правим Паном всїх, так, що всї річи оживленї й неоживленї підлягають його властї, і що Біблія є Обявленєм його характеру і плянів так далеко, як се йому подобалось відкрити їм. З Біблії довідалисьмо ся, що хоч зло має перевагу між деякими з його сотворінь всеж таки те істнує тільки в ограниченім часї і до ограниченого розміру і за його дозволом, для мудрих і славних цїлий, які має на взглядї. Научилисьмо ся також, що хоч темрява тепер покриває землю, а поморок народи рівнож в часї властивім Боже сьвітло прожене темноту а земля наповнить ся його славою.

Видїлисьмо, що його великий плян який вимагав цїлих віків до свого виконаня до сихчас, і що потреба буде ще одного віку ради доконаня тогож; і що підчас всїх темних віків минувшостї, коли здавалось що Бог позабув свої сотворіня зовсїм ,його плян для їх будучого благосло-

венства хоч потихо але величаво розвивав ся, хоч підчас всїх тих віків тайни його пляну були мудро укриті перед людьми. Виділисьмо також що день або вік, котрий тепер ось, ось засвитає на сьвіт, буде се день суда для сьвіта або проба, і що все передше приготованє було для нагоди дання людству взагалї так приятну спосібність, яка є тільки можливою, в хвилї, коли то ті яко одиницї будуть виставленї на пробу о вічне житє. Довгий період дав спромогу розмноженя ся о много людському родові, а терпіня й долегливостї під пановапєм злого дали людям досьвід, котрий буде великою користю, коли будуть на судї. І хоч родові людському, яко цїлостї дозволено страдати через час шість тисяч лїт, а всеж вони, яко одиницї відбували свій курс кілька — немногих коротких лїт.

Виділисьмо, що коли рід людськїй підпадав сїй так дуже конечній дісціплїнї, Бог в своїм часї зіслав Сина свого вибавити їх, і що в той час, коли маси людства неузнали Спасителя в його унижену ся, і нехотїлиби повірити щоби Господнїй Помазанець тим способом прийшовби до їх освободженя, а всеж таки з поміж тих, котрих серця віддані Богові, і котрі вірили в його обітницї, Бог, підчас сих минувших віків вибирав два стада, як се виділисьмо, які мають складати дві фазї Царства Божого. І як сього учать нас пророцтва, що се царство має бути скоро заложене на землї; а що під його розумною і справедливою управою всї народи землї будуть благословлені з найпринагіднїйшою спосібностю показати себе гідними вічного житя, щоб яко результат їх спасеня, дорогоцїнною кровю Христа буде дана сьвята дорога сьвятобливостї; щоб визволені Господом

(все людство — Жид. 2:9) могли нею поступати, буде се публична дорога порівнуючо—лехка для всїх, що щиро бажають статись чистими, сьвятими; і що все камінє спотиканя буде позбиране, і всї сїти, обмани і ямки усунені, і всї ті будуть благословлені, котрі будуть по нїй поступати висше й висше до совершенностї і вічного житя.

Се є показано, що сей суд або правлїнє неможе начати ся аж доти, доки Христос, котрого Єгова назначив бути Суддією — Владикою сьвіта не прийде знову, але вже не в пониженю, але в силї і великій славі: не на те аби відкупити сьвіт, але щоб судити [правити] вселенну правдою. Проба-суд неможе вестись аж доки суддя не засяде на своїому судейскому кріслї а суд збересь на свою сесїю в назначеному часї, хоч перед тим часом може відбуватись велика робота приготованя. Тодї сяде Цар на престолї слави своєї і зберуть ся перед него всї народи, і вїн буде судити їх підчас того віка по учинках їх, отвираючи їм книги Писанїй наповняючи землю розумінєм Бога. А по їх заховуваню ся під всьою того рода ласкою і підмогою, вїн порішить хто з них гідний вічного житя в слїдуючих віках слави. — Мат. 25:31; Одк. 20:11—13.

З чого видїлисьмо, що другий прихід Месії, ради установленя його царства на землї, дає способність долї всїх людей, себто можуть мати однаку надїю на поправленє своєї долї, котра коли її вповнї зрозуміти принесе радість і веселїсть для всїх сердець. Се є день, коли посьвячені — сьвяті „мале стадо" Господа має найбільшу причину веселитись. Се є радісний день, коли наречена дївиця Церква з веселостию станесь Невістою — Женою Агнця; коли вийдé з пустинї підперта на

рамені її улюбленого і ввійде в його славне наслідство. Се є час коли правдива Церква, прославлена з її Головою, буде наділена Божественною силою, і властю, і начне велике діло для сьвіта, результатом чого буде комплітне новонастанє всього. А се буде радісний день для сьвіта, коли великий противник буде звязаний, коли окови, що вязали людство через шість тисяч літ поломлені, а земля буде так повна розумінєм Господа Бога, як водою море.

Знанє сих річий і сьвідоцтва, що вони блисько, навіть в дверех, повинні бути могучим впливом на всіх, а особливо на посьвячених дітей Божих, котрі убігають ся о нагороду Божої природи. Ми покликаємо до таких, коли вони піднимають голови і радіють знаючи, що їх спасенє блисько, щоби відложити на сторону всякий тягар і перешкоди, аби бігчи терпеливо в бігу, котрий розпочали. Забути своє „я" і його неуникнені слабості і недосконалості знаючи що всі такі немочі покриті вповні заслугами викупу даного Господом нашим Ісусом Христом, і що ваші жертви і самовідреченя угодні Богові через нашого Спасителя і Господа — і потому тільки. Памятаймо, що тая сила вистарчаюча, котру Бог обіцяв нам, за помочию, котрої можемо статись „побідоносцями," як се сказано в його Слові. Сею силою є сила, яка дає нам зрозумінє Його характеру і плянів та услівій на котрих можемо участвувати в них. Петро виражає се, кажучи: „Благодать вам і впокій нехай умножить ся **в познаню** Бога й Ісуса Господа нашого, якож усе до житя і побожності дароване нам Божою силою Його, через **пізнанє** Покликавшого нас славою і чеснотою (милостю) чим найбільші і дорогі обітниці даро-

вані нам, щоб через них були ви спільниками Божої природи." — 2 Пет. 1:2—4.

Але, аби позискати се знанє і сю силу, котру Бог пропонує дати кождому убігаючому ся о небесну нагороду, напевне буде пробувати щирість ваших посьвячених слюбів. Ви посьвятили увесь ваш час, всї ваші таланти, Господеві; тепер являєсь питанє: кілько з того всього даєте? Чи й до сего часу маєте охоту віддати все згідно з вашим слюбом посьвяченя? віддати ваші власні способи і науки, ваші і других, аби приняти Божий плян і спосіб і час в чиненю того великого діла? Чи маєте охоту учинити се коштом земного приятельства і соціяльних вязий. Чи бажаєте охотно посьвятити ваш час полишаючи другі справи аби досліджуваня сих славних тем, котрі так вельми розвеселяють серця правдиво посьвячених, маючи се певне знанє, що се буде коштувати відреченє ся себе самого? коли все не є посьвячене або коли думалисьте половину, коли віддалисьте все Господеві, тодї значить щосьте пожалували часу і старань конечних до студійованя його слова, так як ся пошукує за укритим скарбом, аби отримати тим способом потрібну силу до всїх проб віри, потрібних в теперішнїм часї (в свитаню Тисячлїтя) більш чим коли небудь в минувших часах.

Але недумайте, що з віддапєм або посьвяченєм скінчить ся на відданю потрібного часу і енергії до студійованя тогож, о нї: Щирість посьвяченя самого себе буде пробованою в повнї і удовіднить чисьте гідні чи не гідні стати ся членами того „малого стада" тріумфальної Церкви, котра посяде гонори —славу царства. Коли доложите старань до студійованя Слова Божого і приймете

його правди до доброго, чистого і посьвяченого серця, се витворить у вас так велику любов до Бога і Його пляну і так велику охоту оповідування Євангелії, що се стане ся предметом цілого вашого житя, і не тільки, що відлучитесь від сьвіта і многих Христіян з імени, в духу, але се доведе до відлученя ся від них цілком. Вони будуть думати що ви диваки відділять зас від своєго товариства і зненавидять вас, і почислять за дурних задля Христа; бо-ж вони незнають нас так як і Господа непізнали. — 2 Кор. 4:8—10; Луки 6:22; 1 Йоана 3:1; 1 Кор. 3:18.

Чи готовісьте поступати слідами Господа, без взгляду на те, чи о вас зле чи добре говорять? Чи готовісьте полишити все а йти вслід за Ним, кудаби Він і непровадив вас через Слово Своє? — ігнорувати бажаня приятелів, як рівнож і свої власні бажаня? Єсть надія, що многі з посьвячених, що читають сей твір — том, можуть бути побуджені до такого запалу і піднесеня на духу, через яснійше зрозумінє Божого пляну, що будуть встані сказати: „Благодатію Божою буду пізнавати й служити Господеві, без взгляду, якої би се жертви й невимагало. Як благородні Берияне (Дїян. Ап. 17:11), хай такі візьмуть ся до студій аби довести, провірити все те, що сказано на попередних сторінках. Доведіть що те не є на підставі суперечних традицій і вірувань людей, але на підставі одиноко правдивого і Богом уповаженого стандару — Божого власного Слова. І власне на те аби улекшити таке досліджуванє навелисьмо так много цитатів з Сьв. Писаня.

Булоби безужиточним пробованє погодженя представленого осьту пляну, з многими понятями уважаними передше і які уходять за науку Сьв.

Писаня а однако непотверджених ним яко такі. Можна буде завважити, що Божий плян є компліtний і згідний сам в собі у всїх детайлях і знаходить ся в совершеннїй згоді з характером, описаним в Сьв. Писаню, його великого Автора. Се є величаве піднесенє мудростї, справедливостї, любови й сили. Виказує свою власну дїйсність надлюдського зарису, переходить здібність людського винаходу, і майже переходить людське понятє.

Безсумнїву, що повстануть ріжні питаня відносно ріжних поглядів і виясненя після осьту представленого пляну. Уважне і пильне студійованє Біблії погодить многих від разу; можемо сказати з зауфанєм до всїх: Нема такого питаня котребисьте задали аби неможна відповісти на него в повнїй згоді з поглядами осьту представленими. Слїдуючі томи виказують ріжне галузє сього самого пляну відслоняючи на кождому крощї незрівнану гармонїю з котрої тільки сама правда може ся хвалити. І хай буде знаним, що жаден теольоґічний систем навіть немає притенсиї, анї нїколи не пробував погодити з собою каждий арґумент Біблії, рівночасно можемо сказати аби для представлених осьту поглядів нам щонебудь подібного недоставало. Ся гармонїя панує не тільки з Біблїєю, але й з Божим характером і з посьвяченим здоровим розумом, мусїла вже звернути увагу совістного читателя і наповнила поважним зворушенєм так добре як і надїєю та зауфанєм. Се є дїйсно чудесним, чого також і повиннисьмо сподїватись від правди і Божого нескінчено мудрого і доброчинного пляну.

Коли Біблія отвирає ся в сей спосіб чим відмикає дивні дива (Пс. 119:18), сьвітло нинїшнього

дня відносно ріжних вірувань і традиції людей і діlає на них в противний спосіб. Вони узнавані навіть своїми власними поклонниками за несовершенні і сплямлені а за те є занедбувані, а хоч непризнають ся до них, голосять їх рідко хочби з самого встиду. А сей встид привязаний до тих людських визнань, віри і традиції, приписуваний Біблії, припускаючи, що она підтримує сі нїкчемні мислї (вірування, традиції і т. д.) якоби походячі від Бога. Тимто свобода, з якою декотрі, так звані, поступові мислителї зачинають заперечувати ріжні частини Біблії незгаджаючі ся з їх поглядами. Тимто, як вельми ударяючим є, що Провидїнє Боже, котре якраз в сейсамчас отвирає перед своїми дїтьми сей направду славний і гармонїйний плян, плян, що невідкидає анї одного, але гармонїзує кажду частину і атом його Слова. Правда в своїй порі, стаєсь харчем для домівників віри аби через неї взростали (Мат. 24:45). Хтонебудь стрінувшись з правдою, узнавши її характер, має відвічальність взглядом тоїж. Така має бути або принята а тоді викличе відповідне її дїйство, або буде відкиненою й зненавидженою. Iґнорованє не звільняє від відвічальностї. Коли-ж принимаємо тую-ж маємо відвічальнїсть взглядом неї також, позаяк така є для всїх домівників віри; а кождий, що отримав стаєсь її довжником, а, коли вірний доморядник, мусить роздавати її іншим членам родини Божої. Хай ваше сьвітло сьвітить! Коли сьвітло буде знову темрява, то яка велика ся темрява. Підніміть сьвітло! Виставте знамено народам!

Перевів з англїйскої на українську мову:
Василїй Головацкий.

„Ідіть і ви в виноградник".

„І приймає жнець плату, й збирає овоч"

Єван. Йоана 4:36

Всі заінтересовані змістом сего тому і котрі уважають, що річи представлені в нім є „харч в пору", котрі чують себе більше чи меньше з'обовязаними стати ся слугами правди і виносити „річи нові і старі" для „Товаришів по Вірі". Ваша міра пильности, запалу в такій службі буде мірою вашої діяльности в його службі, і порішить о стільки часу, впливу, средств і т. и. посьвятити до ширення тогож. Радібисьмо ввійти в кооперацию зі всіми, так, щоби сі, що люблять богато, робили богато, а ті, що люблять трохи, могли робити що небудь в імени великого Пастиря і в інтересі Його овець.

Тимто бажалибисьмо подати вам до відомости, що спеціяльна провізия, через котру можете статись співробітниками сеї праці, без згляду, чи можете вложити який гріш, чи ні. Маємо ріжного рода і найдобірнійші летючки-випуски, які даємо дармо і в великій скількости для розсудного ширеня. Також видаємо два рази на місяць журнал в англійській і иньших мовах під заголовком „Watch Tower" або „Вістник Присутности Христа" і бажалибисьмо, щобисьте стали передплатником тогож, если то є вашим бажанєм. Коли вам подобавсь сей том, то будете інтересуватись і журналом, котрий описує подібні справи і ми приготовані заслати вам на вами предложених услівях — можете мати такий на кредит, коли не будете в стані заплатити наперед, а если бисте не в стані заплатити цілком, ми на аплікацию вимажемо ваш довг цілком. Коли не маєте вигляду, що будете в стані платити ми раді висилати вам дармо, яко одному з „Бідних в Господі" на аплікацию і відновленє тоїж річно. Коли вас стати заплатити, ціна є $ 1 річно.

Маємо ріжні підручники до студийованя Сьвятого Писанния- Біблії, і даємо всім тим, що є нашими передплатниками по надто низьких цінах - в се входять ріжні переводи Біблії, Біблійні словарі і т. и. а головно Виклади Сьвятого Пи

сання - ,,Ключі до Біблії".

Кольпортажа і випозичаня підручників Сьвятого Писання.

Многі мають много приятелїв, котрим мають приємність заслати Підручники; деякі мають настільки на складі що можуть випозичати своїм приятелям, яко циркулярийна бібліотека, а ще иньші стають ся кольпортерами, яко один з найлучших привілеїв услужити другим в пізнаню правди, подорожуючи від міста до міста представляючи ,,Ключі до Біблії", принимаючи замовленя і доставляючи книжки. Наше Товариство робить все, що в його силах, аби улекшити ширене правди, заохочуючи кождого служити справі в розмірі його запалу і можности, після свого власного уподобаня; помагаючи материяльно достарчуванєм книжок по заміт но низьких цінах. Гляди Watch Tower ст. 2. ціну для передплатників, а коли кольпортерська праця промовляє до вашого переконаня, то пишіть по ,,вказівки для кольпортерів".

Радібисьмо чути від Вас і ввійти з Вами в кооперацию і запевняємо Вас, що знайдете благословенство в кождій жертві, яку понесете в справі правди.

Ваші вірні товариші слуги

Watch Tower Bible and Tract Society,

Brooklyn, N. Y., U. S. A.

Віддїли:

London, W. Elberfeld Melbourne, Copenhagen.

Том І. Серій „Викладів Сьвятого Писання“

БОЖИЙ ПЛЯН ВІКІВ

ТАБЛИЦЯ ВІКІВ (ВРЕМЕН).

Річи, які повинніcьмо знати яко християнські дослїдники Сьвятого Писання - Біблії.

Вдоволяючі доводи, що Біблія є Боже Обявленє - згаджаюча ся з духом здорового розуму, гідна - довіря, відкриваючи Плян повної Справедливости, Мудрости і Любови. „Ключ розуміня Сьвятого Писання удовідняє, то, що давно згублене, нині знайдене і дає Божим людям, повних віри до ступ до „Закритої Тайни“. — Лука 11:52, Кол. 1:26

Господь Ісус і його вірні наслїдники не тільки, що будуть сьвященниками, але царями і будуть царствувати на земли.

Се царство має прийти в часї Другого Приходу Христа.

Божим Пляном є вибрати і спасти Церкву в Віку Євангелия і уживати свою Церкву в благословленю сьвіта в Тисячлїтю. „Викуп за всїх“ дає привілей - спосібність всїм повернути до першого стану - реституциї. Судний День є 1000 років довгий - день суду над цїлим родом людським на земли.

„Дорога Сьвятости“ - гостинець буде отворена для всїх відкуплених в Тисячлїтю Ісаія 35 :8, 9

„Царства сього сьвіта“ є тільки дозволені на певний период часу і мусять уступити місце для „Царства Небесного“.

Бог дозволив на зло за час шість тисяч лїт для розумної причини.

Сї теми і много иньших є так глубоко інтересні і передискусовані вповнї і в мові легко зрозумілій.

Божий Плян Віків.

В англійській, німецькій, шведській, данько - норвеґській, італійській, французькій, грецькій, угорській, іспанській, польській, голяндській, фінляндській, арабській, словацькій, українській, ромунській, латишській, хінській, японській і кореанській; також для сліпих Braille.

Сторін 402. Полотняна оправа 50 цнт., почта оплачена або доставлене кольпортерами. Маґазинове видане (в англ. і нім.) 10 цнт. з пересилкою.

Ученики Біблії

Місячник

Ґазету під повисшим заголовком на темат:

„Де находять ся померші?"

„Довід Істнованя Найвисшої Істоти".

висилаємо всім дармо, хто вишле почтову марку і адресу на повисшу адресу.

International Bible Students Association

Brooklyn, N. Y.

Міжнародне Стоваришене Дослідників Біблії—Сьвятого - Писання.

Бруклин, Н. Й.